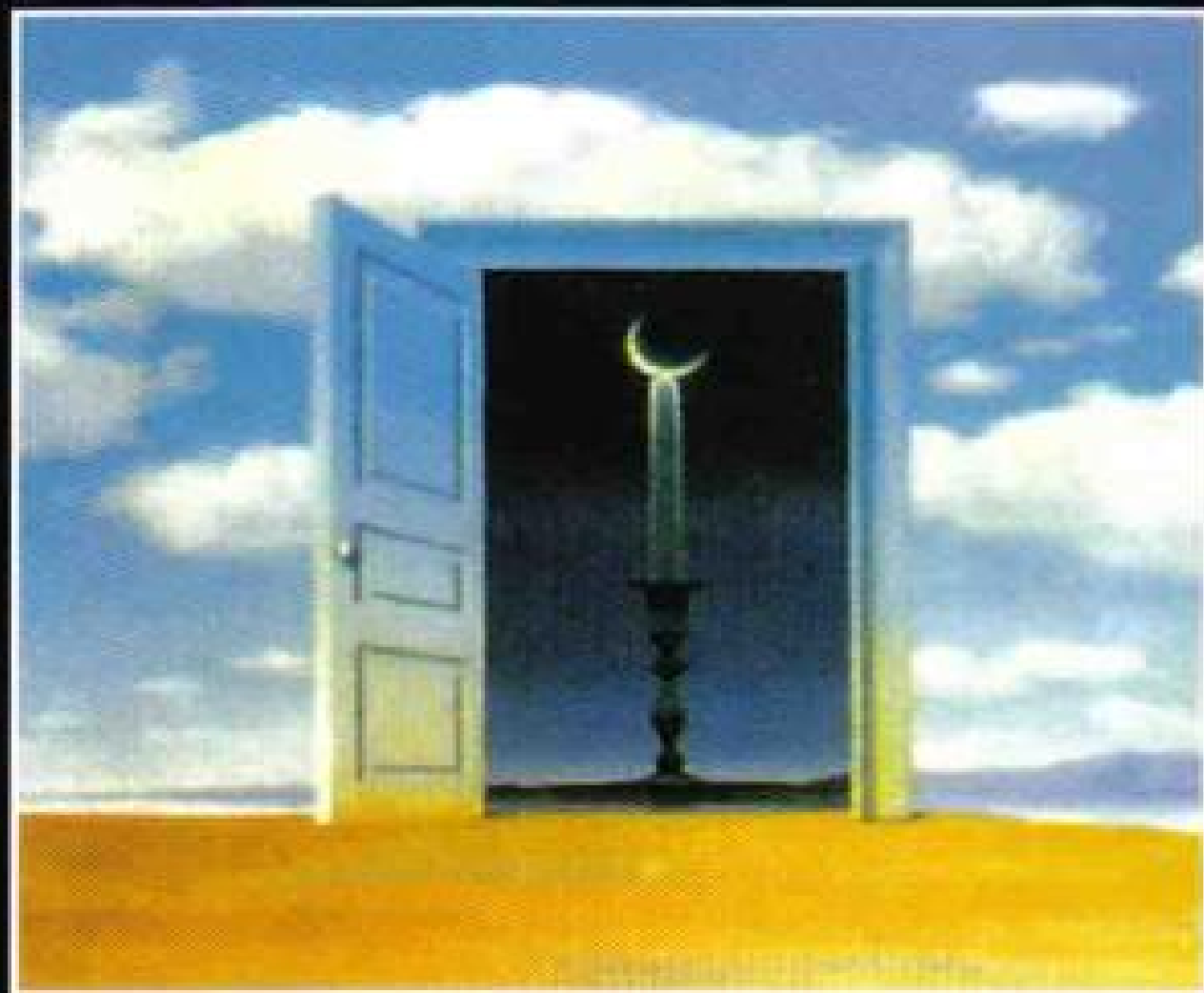

УИЛЯМ УОРТЪН

АВТОРЪТ НА „ТАТКО“ И „ПИЛЕТО“

ОТБОЙ В ПОЛУНОЩ

УИЛЯМ УОРТЪН ОТБОЙ В ПОЛУНОЩ

Превод: Христина Кочемидова

chitanka.info

*На онези момчета от спецрезерва, които никога не
достигнаха зрелост.*

... Как сте ни нужни сега.

СТРАХ

*Дъхът ми секва, застивам;
сноп птичи пера пламват,
мирис на смърт в едно цвете.
Без поглед, без дума, зинал;
уплашен да зърна или да се
извърна;
миг празнота — в перленосиво.
Загледан в себе си, гледам как се
гледам.*

Имената в тази коледна приказка са подменени, за да не бъдат
изобличени виновниците...

У. У.

КРАТЪК ИНСТРУКТАЖ

— За Бога, Майка! Какво става?

Той ме блъсва с все сила върху платнището. Мъчи се да се изправи, подпира се на лакти, запъва се с крака; ботите му потъват до глезен в калта и кишавия сняг в дъното на окопа. Става, извисява се над мен, залита, подхлъзва се, без да каже дума, с поглед, зареян в небето.

После сваля от рамо карабината М-1, сграбчва я с дясната ръка, тънкото му тяло се извива като опъната пружина и мята оръжието подобно на копие, навън от окопа, в дълга полегата дъга, най-малко на трийсет метра надолу по склона. Толкова се сили, че войнишките му очила в метални рамки отхвърчат от лицето му, удрят се в гърдите ми и полека затъват в кишата. Няма начин да не се строшат.

Той не ме поглежда. Без очила лицето на Майката изглежда празно; навярно, тъй или иначе, не би могъл да ме види, дори ако ме погледнеше.

Клечим в нещо като изоставен единичен окоп от Първата световна война — а може би е само дупка от коренището на някое изгнило или повалено дърво.

От два часа и половина почти не сме разменили дума. А имаме да стоим четири. Понякога ми се струва, че Майката може би плаче, но не го поглеждам; на мен самия малко ми остава да се разплача, тъй че гледам да не започвам нищо. Сега Майката се изкатерва без пушка до ръба на окопа. Задърпва коланите си, мъчейки се да ги откопчае.

По принцип този периметър се охранява от оркестъра, но сега те са в града заедно с офицерите, за да забавляват дамите от Червения кръст. Вчера Червеният кръст се домъкна чак до нашия полк и взе да ни продава понички, по десет цента парчето, на две опашки — войници и сержанти на едната, офицери на другата. Не хвърлих око да видя дали офицерите си плащат. Купих си една и след половин час я изкензах.

Докато клечахме тук с Майката, наблюдавах как над нас кръжи и бръмчи едно артилерийско разузнавателно самолетче В-5. Моторът издава спокоен равен звук като на самолет, който в летен ден влачи реклама в небето над плажа:

ПЕПСИ КОЛА

Само че сега е зима и не е никак спокойно. Навеждам се и вдигам внимателно очилата на Майката, после отскачам от дъното на окопа, като се опирам на изкаляното платнище. Рамката е огъната, но счупено няма; лещите са дебели като дъна на шишета за мляко, та трудно биха се строшили. Обаче са хлъзгави, мокри и оплескани с кал.

Майката стои горе на ръба на окопа. Сега той здравата се е разревал, макар и почти без глас. Драпам нагоре, за да го издърпам назад, преди да са ни видели.

Намираме се на склон, в края на гора. Всъщност сме заобиколени от гористи хълмове. На няколко пъти валя сняг, но днес зеленината се показва и цялата земя е покрита с тънък скреж и е разкаляна. Знам, че сме някъде към средата на декември, но това е всичко, макар че тук сме в резерва, кой знае защо, не ни пускат нито пощата, нито „Старс енд Страйпс“.

Ето че Майката се развихря. Успял е да разкопчае коланите си и захвърля патрондаша, хранителния запас, шанцовия инструмент, щика, манерката; цялото му снаряжение лети във въздуха, търкаля се по нанадолнището. Преди да се изгуби между дърветата, той мята и каската си, тъй както се хвърля диск, в същата посока, в която бе запокитил пушката. Държи се така, сякаш наистина напуска войната!

Разкъсвам се между порива да изтичам след него и дълга да стоя на пост. В края на краищата съм началник на караула, представяте ли си? Аз не.

Най-напред хуквам надолу да прибера пушката, каската и коланите на Майката. После се юрвам след него, като събирам по пътя нещата му. Когато се навеждам за куртката му, хвърлям поглед назад — няма никой. Всеки, който има поне малко разум, сега спи, възползва се от отсъствието на разните му офицери. Знам, че Уеър — това е нашият взводен, — и майор Лав, нашият Втори щабен, са се омели, за да играят на герои пред дамите. А пък още си нямаме нов взводен сержант.

Подпирам пушката си до първото дърво заедно с нещата на Майката и хуквам след него. Той търчи като щур, без да се обръща. Без очилата като нищо може да се блъсне в някое дърво. Няма смисъл да викам, тъй че само стискам устни и тичам. Кой знае, може би покрай него и аз ще успея да се измъкна от войната, двамата ще отцепим право през дивизията, корпуса, цялата армия и тила. Може би ще попаднем на някое френско семейство с хубава щерка, което ще ни укрие. Ако ни хванат, винаги мога да кажа, че съм се мъчил просто да настигна Майката, гледал съм да опазя държавното имущество, да прибера дрехите му.

Белята е там, че бягаме не накъдето трябва. Той цепи право на юг; най-много да стигнем до караула на някой друг изтощен побъркан полк. Всички сме толкова уплашени, че стреляме по какво ли не, особено по някой гологъз скелет в боти, който си е загубил очилата.

Съдейки по дрехите, които прибирам, Майката е останал вече само по боти и чорапи. За малко да го хвана, докато си събуваше панталоните, но когато се спрях да ги прибера, той отново офейка. Разиграваме неповторима версия на „Хензел и Гретел“ с елементи на стриппoker; или може би нещо като преследването на Аталанта.

От усилието моята обичайна болест пак започва да се обаждат; коремът ми се свива; излизат безшумни, парещи пръски. Когато настигна Майката, ще мириша на подвижен нужник. Огромни заглавия: ОТРОВЕН ГАЗ, ИЗПОЛЗВАН В АРДЕНИТЕ!

Майката определено се откъсва напред. Решавам да стискам зъби за още един пробег от двеста ярда, после ще трябва да се откажа. Господи, какво ще кажа на Уеър?

Когато отново поглеждам, Майката не се вижда. Все още сме в гората, но поемаме по стръмно надолнище. Тогава го забелязвам. Цопнал е в едно дърво и се рови из него като куче, което търси кокали, хвърля наляво и надясно камънаци. Забавям крачка в недоумение и се спирам, зяпам го, докато си поема дъх.

Тръгвам бавно надолу към него; питам се какво ли ще правим по-нататък. Сега пък какво? Каква подobaваща на сержант постъпка

трябва да извърша? Хлъзгам се и се препъвам по някаква смесица от заледен сняг и борови иглички. Цялото ми тяло се тресе. Напоследък повечето време така треперя, че трябва да изчакам някой спокоен миг, ако искам да рисувам или да напиша писмо. Вече почнах да пиша с печатни букви, на къси, резки чертички; почти няма шанс някое неспокойно, случайно, необуздано трепване да ме издаде.

Клякам край водата до Майката. Тая вода трябва да е леденостудена, а той е коленичил в нея на голите си бели крака. За себе си знам, че съм като вейка с това вечно разстройство, но Майката е толкова кльощав — да не повярваш, че изобщо е жив.

Стоя притихнал, наблюдавам го как мята камъни съсредоточен, с глава между коленете. Трябва да направя нещо.

— На ти очилата, Майка. Беше си ги забравил там, в окопа.

Той се обръща и ме зяпва с празен поглед; престава да рови, коленичил в тоя буен, леден, бистър поток. Подавам му очилата. Той запълзва бавно към мен, поема ги и си ги слага, като внимателно закача телените рамки зад ушите си. Беше спрял да плаче, но сега пак започва. Помагам му да излезе от дерето, без да продумахме. Не ми идва наум нищо смислено, което да кажа, а и не съм сигурен, че Майката може да говори, дори да пожелае.

Една по една му подавам дрехите и той ги облича. Върши го бавно, като си поема дълбоко въздух, сякаш се намира в казармата в неделя сутрин. Ботите и чорапите му са прогизнали, но след като закопчава куртката си, изглежда почти наред — ако се изключи посинялата му физиономия и дето плаче.

— Майка, прибрал съм ти пушката, каската и коланите ей там, по-назад, в края на гората. Как се чувстваш?

За първи път, откакто побягна, Майката ме поглежда в очите. По лицето му има размазани сълзи и сополи. Божичко, толкова е странно да видиш *нашата* Майка Уилкинс в този вид!

Викаме му Майка квачка Уилкинс, защото все ни гони, че сме били разпуснати, че разхвърляме и не си перем мешките или не си мием канчетата. Веднъж Фред Бранд се оплака, че Уилкинс се промъквал зад хората след закуска и ги душел да провери дали са си мили зъбите.

Майката е сред най-възрастните в отделението и е женен. Два дни след дваисет и шестия му рожден ден му се роди мъртво дете.

Мънди ми каза. Ега ти подаръка!

Майката все още ме зяпа през замъглените си очила. Стои леко приведен, с виснали отпред ръце — марионетка от куклен театър, чакаща реда си. Заговаря бавно и внимателно както винаги, обмисля всяка дума и изречение, като че ли ще бъдат гравирани върху злато:

— Разбираш ли, Уонт, не знам дали ме е хванала окопната невроза или какво. Една част от мен съзнава всичко, което извърших досега, от хвърлянето на пушката до ровичкането в това замръзнало дърво. Една част от мен съзнаваше и искаше да престане, но друга не спираше, държеше да продължава да тича, да хвърля вещите ми, да върши всякакви дивотии, каквито й дойдат на ума. Тази част явно се натягаше да бъде подведена под параграф осми. Тази част, най-дълбокото ми аз вътре в мен би направило всичко, за да се измъкне оттук и да се прибере вкъщи при Линда.

— Искаш ли да доложат за теб, Ванс? Мога да напиша най-прекрасната нечувана докладна за подвеждане под параграф осми. Между дивотиите, които ти действително извърши сега, и онова, което аз ще измисля, най-малкото ще се озовеш при някой психиатър в болница.

Майката се свлича на земята с кръстосани крака. Подпира глава върху замръзналите си ръце, сложил лакти на коленете. Действително обмисля тази възможност.

— Не нищо няма да излезе. Още не съм достатъчно изплашен. Твърде много ме е страх от тях, а не ме е страх достатъчно от самия мен. Не бих могъл да метна никого. Осрах се така донякъде, защото бях само пред теб, а това няма голямо значение.

— Ти наистина ме метна, Майка; казвам ти. Освен това наруши едно от правилата на отделението.

Той вдига глава от ръцете си, изпъва се.

— Какво правило? Кое правило на отделението съм нарушил?

— Каза „осрах се“. Ами какво ще рече Отчето? Не им се оставяй, Майка. Каквото и да стане, не им се давай.

Нашето отделение си има много особености. Ще започна с няколко. Първо, почти никога не наричаме германците „зелки“, „шваби“, „хуни“ или „нацисти“ — обичайните названия в армията. Те

са най-много „неприятелят“. Единствено Стан Шутзър, нашият професионален евреин, ги нарича както си ще. Отец Пол Мънди му е дал благословията си. Да, имаме си и отделен отец: Майка Уилкинс, Отец Мънди. Но това не е втората особеност на второ отделение, а само случайност.

Отец Мънди измисли правилото на отделението: „Никакви мръсни думи.“ Държим да си личи, че всъщност не сме част от тази армия. Ние сме аристократични сирачета, подхвърлени пред чужда порта, може би незаконородени деца със синя кръв. Това поддържа духа. Дори май е едно от най-големите попадения на Отчето. За човек, който понякога постъпва толкова глупаво, той може да бъде и доста хитър. Мънди е на дваисет и шест, отпаднал от семинарията — но не пропаднал, — почти свещеник. Той и Майката сега са старците в отделението, останалите сме все под дваисет.

Прибираме вещите си от края на гората и се връщаме в мръсната си дупка, преди да е дошла смяната. Майката се владее доста добре. Ще ни смени Бъд Милър, нашият технически гений, автор на кръстословици и детски стихчета, заедно със Стан Шутзър, еврейският отмъстител и кандидат за рекламен агент при някой милионер. И Бъд, и Стан имат бащи бижутери, но това, струва ми се, е единственото общо между тях, освен дето са умни момчета и същевременно достатъчно глупави, за да попаднат в пехотното разузнаване. Те са през следващите четири часа, от два до шест. Нощта се пада на отделението на Едуард, но пък те са дванайсет, тъй че ще могат да дават караул всеки по два часа и няма да са чак толкова зле. След като свърши балът, музикантите отново ще поемат обичайния си пост.

Двамата с Майката се замъкваме в бивака. Сега живеем в една палатка. Преди Саар^[1] той дружеше все с Джим Фрийзе. Джим определено беше пръв помощник на Майката в съревнованието по чистота. Двамата вечно се суетяха да си чистят къта, да си разтребват и подреждат вещите; после се понасяха към автопарка, за да мият и лъскат джипа си. И двамата си нямаха понятие как се поддържа джип, но техният винаги блестеше от чистота, даже в проклетата мецска кал. Милър, който е луд на тема техника и изобщо не допуска момчетата от автопарка да припарят до джиповете на нашето отделение, само се смееше на Джим и Майката, като ги видеше да се щурат наоколо.

Пропълзявам в моята половина на подгизналата палатка и измъквам книгата, която четем в момента. Казва се „Сбогом на оръжията“. Имам от страница двеста и петдесета до триста и десета. Преди мен е Уилкинс, а след мен — Шутзър. Шутзър цял ден ме гони да побързам; Уилкинс снощи свърши. Все такъв ми е късметът — да попадна между двамата най-скоростни четци отсам линията Зигфрид. Разкъсваме книгите, за да можем да ги четем едновременно.

Предишната книга беше „На Западния фронт нищо ново“. Обсъждахме я и се провъзгласихме за отделение, което ще напусне войната при първия удобен случай. Тогава бяхме все още всички заедно, пред Саарбрюкен. Отец Мънди не беше разбрал, че героите в книгата са немци, докато не му обяснихме. Но може и да е пропуснал някои страници. Обикновено оставяме Отчето последен; той изчита всяка дума така, сякаш я облизва.

Свършвам страниците си и ги слагам пред отвора на палатката на Шутзър.

Тази глава се нарича „Кратък инструктаж“. Скоро ще дойде и типичният военен инструктаж, но мисля, че сега, докато уж заспивам, мога да ви инструктирам за действителното положение.

Инструктаж в армията означава обясняване. Армейският ум изисква всичко да бъде кратко и ясно, освен воините. Сигурно затова винаги се казва „кратък инструктаж“. Но понякога е трудно да се изразиш кратко и ясно. Може би в известен смисъл не само тази глава, но и цялата книга е един инструктаж; само че не знам точно за какво или по какво.

Нашето отделение представлява половината от разузнавателния взвод, втората половина. Взводът покрива разузнаването и рекогносцировката. Той е част от ротата към полковия щаб на сто и н-ти полк от 8010-а пехотна дивизия. Полкови щаб означава горе-долу едно нищо.

Да ви дам представа. Имаме си полковниче, с адютант и помощник, всеки със свои ординарци. Имаме си Първи щабен, Втори щабен, Трети щабен, Четвърти щабен, Пети щабен и т.н., все майори, все с помощници и всичките с ординарци. Ординарец в армията е лошо платен военен слуга.

Освен това си имаме готвачи, кухненски помощници, помощник-готвачи, интенданти, артелчици, пощаджии, писари, машинописци, вестовои; сума ти персонал, плюс тълпата от автопарка. Автопаркът е мястото, където гарират колите, най-вече джипове, щабни коли и два и половина тонни камиони; нищо особено бойно. Всъщност тези автомобили главно превозват хората и техните партакеша от едно място на друго. Шофьорите на тази флотилия за пренос — превоз са четвърти и пети клас — ще рече, сержанти и ефрейтори, от които не се очаква да застрелят никого умишлено.

Имаме си и полкови оркестър. Трийсет войници, за които е крайно невероятно да се намерят на предната бойна линия. Както казах, обикновено те дават караула за охрана на ротния лагер. Никога не съм ги чувал да свирят, но пък и не сме имали много паради. В Руан освободихме една цигулка и Мел Гордън искаше да я опита, но му казаха, че във военния оркестър няма място за цигулки. А нима нямаше да е чудесно да чуваме сигнала за лягане или ставане — а още по-добре за отстъпление — изсвирен на цигулка?

На последно място идва и разузнавателния взвод. Всяко отделение наброява по двацет души; отделонният командир е младши сержант или ефрейтор, без ординарци. Нашето отделение намаля до шестима. Отделонен ефрейтор ни стана Мел Гордън, когато мен ме произведоха сержант. Не че извършихме нещо особено, просто останахме живи. Той още не си е зашил нашивките.

Разузнавателният взвод е очите и ушите на Втория щабен. Вторият щабен е командващият полковото разузнаване. Нашият Втори щабен е майор Лав, комуто и името, и службата никак не подхождат. В цивилния живот Лав е бил собственик на погребално бюро. Той пък е очите и ушите на полковник Дъглас Съгър, командира на полка, обикновено наричан Дояча. Дояча е бивш майстор на военни униформи и страхотно умее да си вири носа. Майор Лав също има голям талант да се перчи.

Главното хоби на Лав е да доставя работа на своите колеги, погребалните архивари. А най-удобното средство, с което разполага за целта, е разузнавателният взвод и той бележи с него непостоянен, но значителен успех. Уисл Томпкинс казваше, че всяко живо, мърдащо човешко тяло накърнява чувството за благоприличие на Лав.

Именно благодарение на Лав и неговия военно погребален талант аз неотдавна бях изстрелян до трите нашивки. В Саар загубихме половината отделение при осъществяването на един от неговите вдъхновени от картата, лошо замислени тъй наречени дозори. Не можете да си представите колко безсмислено и глупаво беше. Толкова е ужасно, че няма да взема да го разказвам, надявам се.

Когато казвам „загубихме“, искам да кажа „бяха убити“. В армията никой никога не признава, че има убити от нашата страна. Те са или „загубени“ — като Кристофър Робин; или „дадени“ — може би „продадени“? — или пък „падат“ в артилерийски огън като, да речем, при бейзболен мач.

Отдельонен ни беше Макс Луис, дваисетгодишен. Негов помощник — Луис Къроло, на деветнайсет. Викахме им „близнаците Луи“. Другите четирима, които „паднаха“ този ден, бяха Мори Марголис, Уисл Томпкинс, Фред Бранд и Джим Фрийзе.

Мори беше мой другар по палатка. Закопчавахме войнишките си платнища едно от друго, за да си направим кучешка колибка; другите ни неща също бяха общи. И шестимата до един имаха резултат над 150 на АТИ-то (АТИ-то е друг внедрен военен парадокс — *армейски* тест за интелигентност); всеки от тях по интелект беше един сред десет хиляди.

Но това е друга история, още по-тъпа дори от дозора на Лав. Нея навярно ще я разкажа.

Имам слабост да разказвам истории, които не са за вярване. Как станах отдельонен, също е друга история. По-друга, така както „Зайко-Байко“ е по-различна от „Престъпление и наказание“.

Нашата дивизия нанесе удар при Саарбрюкен. Спечелихме няколко километра европейска територия и загубихме семената на неизброими (по-скоро отколкото непредвидими) поколения от много умни хора. Мисля, че американската армия сметна това за добра сделка.

Тъй че сега ни преместиха в Арденските гори, за да си починем и да чакаме попълнения. Това се смята за сектор, където никога нищо не се случва — един вид аристократична вила, фронтова база за поправяне на грима, отпускане на нервите и общо освежаване.

Не съм сигурен дали самият аз мога да се възстановя. През цялото време треперя от страх и сън не ме хваща — дори когато съм

дневален. Вече имах два пристъпа на плач, но никой не ми обърна внимание, макар да им се навирах в очите. Влачех се след Мел Гордън, нашият неофициален отделен лекар и психиатър, хленчих, но той дори не ме забеляза. Никой не ще вече да гледа.

Най-голямата ми непосредствена беда е, че съм направо исторически случай на стомашно-чревни заболявания. Добре поне, че носим зелено бельо.

Докторите тук ме смятат за пристрастен към давиловите капки и не ми дават повече. Вчера ходих чак до старата ми рота, за да измоля две дози от Бренър, фелдшера на трети взвод.

На отиване кензах пет пъти, а на връщане — само три, така че трябва да е помогнало. Ям почти само сухар и сирене, но червата ми са така свити от страх, че не могат да храносмилат. Дето ме направиха командир (посран отдир) може би е една от най-непрактичните шеги на войната.

С тази весела мисъл завършвам нашия кратък инструктаж и се унасям в нещо, което тия дни минава за сън; до мен хърка Майката.

Сутринта лейтенант Уеър дръпва края на платнището; страниците ги няма; Шутзър ги е взел, надявам се.

— Сержант Нот, майор Лав ни вика в палатката на Втори щабен. Ти хапни, а аз ще мина пак в девет нула нула.

Изчаква, за да се увери, че съм буден, после се омита. Отпускам се по гръб и се мъча да измисля някоя подходяща, но не мръсна дума, за да изразя чувствата си. Още не съм се разсънил достатъчно. Не ми идва наум нищо друго, освен „мамицата ви“. Отчето казва, че ако вземем да мислим с техния език, значи вътрешно се поддаваме. Приемам, че е така; вътрешно съм се поддал. Може би тъкмо затова ме направиха отделен. Може би затова имам и разстройство; омърсен съм отвътре.

Но тази сутрин не съм чак толкова зле. Дори успявам да се наведа, за да завържа ботите си, без да добия чувството, че притискам в корема си мехур, пълен с помия.

Докато се обличам, като се гърча в кучешката колибка, стараяйки се да не събудя Уилкинс, би трябвало да ви дам някои обяснения за името си: още малко инструктаж. Фамилията ми е Нот^[2]. Родителите

ми са искали да ме кръстят Бил или Били, но понеже няма светия Бил или Били, нарекли ме Уилям. Твърдят, че било нарочно.

До трето отделение в училище бях Уил Нот^[3]. Научих се да живея с това име — моето тайно мъченичество. Така че бях почти готов да го изтърпя и в армията — ща не ща (Ха-ха!), — но не бях подготвен за тая сбирщина от регистрирани умници и шегаджии, наречена разузнавателен взвод. Те решиха, че прякорът ми трябва да бъде Уон'т^[4] или Уонт^[5], оспорван беше само правописът.

През целия курс на основна бойна подготовка споровете се развихряха. Водачът на групата за апострофа беше Макс Луис. Той твърдеше, че аз съм бил по природа радикал, смутител на реда и адвокат на цялото караулно, който не ще да върши, каквото го карат. Мел Гордън пък възглавяваше групата за слятото писане и твърдеше, че съм бил крайно любезен, склонен да правя всичко, което поискат от мен.

Нарекоха се „апострофисти“ и „антиапострофисти“ Отец Мънди казва, че тия неща били в ръцете на всевишния.

Така че сега всички ми викат Уонт и работата зависи от мен. Впрочем всички, освен Макс, който до последния момент, преди да загине, ме наричаше „У-О-Н-апостроф-Т“.

Вече съм облечен и използвам от палатката с мешка и канче в ръка. Виждам, че Майка Уилкинс пак ми е измил канчето. Какво ли оставя на жена си да върши вкъщи? Разказах ви тия глупости за името си преди малко, за да ви дам представа за онова въртене на колелцата, което може да продължи безкрайно, когато твърде много умствен заряд е събран на твърде малко място. Нашето отделение е адски силно по разсъждаването, не толкова по разузнаването. Ние сме просто една дружина чоплеци в нищото езуитски софисти — талмудисти, които непрекъснато усъвършенстват една безкрайна игра на стъклени перли.

Решавам да рискувам страхотно, като изям едни редовни бъркани яйца с наденица. Но знам, че не бива и да вкусвам кафето. Действа ми като рициново масло. Не съм сигурен дали се дължи на самото кафе или на това, че все го пия със страх, но дори мирисът, вкусът,

усещането за кафе ме прави нервен, разтреперва ме, по-точно кара ме да се насирам от страх. Днес също.

Взимам мешката си и се качвам в една от радиоколите, отпускам се на пода и почвам да ям внимателно, кротко и спокойно, като предъвквам всяка хапка по двайсет пъти и бавно преглъщам.

Почти привършвам, когато лейтенант Уеър ме открива. Главата му, с килната назад каска, щръква зад задния капак на каросерията. Той е Ван Хефлин, който играе Ван Джонсън във военен филм заедно с Марлен Дитрих като нацистка шпионка.

Няколко думи тук за Уеър, докато се мъча да прокарам надолу последните две лъжици и да установя в стомаха си що-годе работен ден.

Уеър е участвал в Алеутската кампания. След това е бил прехвърлен в 8010-а пехотна дивизия и почти е напуснал армията. Както казва Мел Гордън, „той се съгласява с всичко, а после прави, каквото си знае“. Стан иска да наеме Уеър, когато след войната отвори своята Безотказна рекламна агенция „Шутзър“; такъв талант не бива да отива на вятъра.

Полковник Сгър взе Уеър в ротата към главното командване, за да сформира разузнавателния взвод. Дадох му разузнаването без рекогносцировката. Той пресея досиетата на полка, докато накрая излезе с онези двадесет и четирима души, които имаха най-висок резултат на теста за интелигентност. Това само по себе си беше щура идея, но изглежда още по-шантава, като погледнеш как поначало е сформирана цялата тая глупашка дивизия.

Преди две години първоначалната дивизия от Националната гвардия, към която е работил Лав между своите погребения, била събрана и подготвена за бой. Но преди да я прехвърлят през океана, провели маневри заедно с други две подобни дивизии на територията на щатите Мисисипи, Тенеси и Луизиана. Било нещо катастрофално. Как могат и трите да загубят във военни игри? А те загубили.

В последвалите проверки се забелязало, че кой знае защо, средният резултат от теста за интелигентност точно в тия дивизии е някъде между осемдесет и деветдесет. Щом се стигнало до мозъци, те се оказали в долния край на второто стандартно отклонение отляво. Всеки що-годе свестен човек бил подбран за авиацията, свързочните войски, танковите части, артилерията и т.н. Останала утайката.

Военното разрешение било всички редници от тези три дивизии да се изпратят като попълнения в Южния Тих океан. Така останал само кадрови състав от не особено умни офицери.

Междувременно в цивилния тил се разигравал друг сценарий. През 1943-та година повечето от завършващите гимназия младежи от мъжки пол бяха тестувани за влизане в тъй наречените програми А-12 и У-12. Избраните щяха да бъдат изпратени в университетите и обучавани за инженери или лекари. А-12 означаваше армията. Идеята беше да ни обучат, за да построим отново нашия свят след мръсната война.

Подбраха няколко хиляди и след като ги записаха в армията, както си му е редът, ги изпратиха в университетите. Тъй като много от нас по време на учението си бяха прескочили една-две години, оказахме се твърде млади, за да постъпим в армията. По това време приетата възрастова граница, за да можеш да убиваш или да бъдеш убит във войната, беше осемнайсет години. Така бяхме включени към ПОСРА, Програма за обучение на специалния резерв на армията. Пратиха ни направо в университетите — трябваше да изкараме основната бойна подготовка, щом станем на възраст, а после пак да се върнем в университета. Беше нещо като задължителна предучилищна забавачница.

Но докато карахме курса по основна бойна подготовка в пехотата във форт Бенинг, щата Джорджия, спецрезервът и по-голямата част от запаса бяха разформировани и отвлечени от черните дъски от по-висши сили. Ние бяхме разпратени по различни пехотни дивизии, за да си поиграем на истински войници. Също като да прескочиш от яслите направо в началното училище.

Ние от ПОСРА имаме много скандални теории за това какво е станало всъщност. Силни сме в подозренията. Теориите ни варират от избиращия геноцид (с цел да могат посредствените да добият самочувствие) до идеята, че целият този номер е един доста хитро замислен метод за набиране на войска.

Много от нас бяха вкарани като попълнения на мястото на онези редници и сержанти от дивизията на Националната гвардия, изпратени да умрат в Южния Тих океан. Те наистина покачиха средния коефициент на интелигентност и така разрешиха малкия количествен проблем.

Голяма група от съвсем млади, нахакани новобранци неохотно се вля в 8010-а дивизия в лагера Шелби, щат Мисисипи, за да подпомогне образуването на една странна, крайно безразборна организация: слабоумни офицери и подофицери се мъчеха да ръководят негодуваща маса от редници умници. Но ако погледне човек назад, всъщност това не е чак толкова необичайно.

Така че, когато лейтенант Уеър ни измъкна от полковите списъци, той тъпоумно или умно (ако е имал поне малко ум) стъпваше между лехите, подбирайки призованите, избраните. С изключение на Отец Мънди и Майка Уилкинс цялото ни отделение се състои или се състоеше от бивши ПОСРА-вци, все с поразителен резултат от теста за интелигентност.

ПОСРА е безумно съкращение. Уисл Томпкинс твърдеше, че значело нещо на вавилонски, но Шутзър му възразяваше, че на английски означава единствено, че сме посрани.

Това е твърде много, за да се промъкне между две хапки, докато храната се уталожва в стомаха ми, а Уеър стои и ме зяпа с килната каска. Или дъвча изключително бавно, или мисля извънредно бързо.

— Хайде да вървим, Нот! Лав ни чака. Той поглежда часовника си.

Всичко в армията се движи по часовник, пет нула нула и т.н., а не ти зачисляват часовник. В нашето отделение сега имаме три часовника; по-рано бяха пет. Самият аз нямам. В света, от който произхождам, да имаш часовник или телефон, е буржоазна привилегия.

Поемаме към палатката на Втория щабен. Както си му е редът, аз вървя до Уеър, но на една стъпка по-назад от него — като едновременно японка до мъжа си или като добре тренирано куче след господаря си; става ти условен рефлекс. Той спира и се извързва към мен.

— Господи, Нот! Още ли не си си зашил нашивките, майка му стара?

— Сержант артелчикът каза, че в момента нямам нашивки за младши сержанти, сър. Чакат нова доставка.

— Дявол да го вземе, та вземи едни отличителни знаци за щабен и им изрежи черния знак!

— Би било рушене на държавно имущество, сър. Вече го предложих на сержант Лукас.

Надявам се, че ще се залъже с този отговор. В действителност Лукас се опита да ми набути знаци на щабен, за да ги изрежа, но аз му подказах, че би било рушене на държавно имущество и ще трябва да пишем протокол. Това го изплаши; Лукас е от първоначалната дивизия и малко бавно загрява. — Е, тогава стискай палци да не забележи Лав, кучият му син.

Ще се учудите колко много псувни се раздават в армията, стига да се настрои човек да ги чува. В началото ако всеки път ти прави впечатление, е все едно непрекъснато да живееш стреснат. Известно време Отец Мънди беше отворил частна терапевтична клиника на анонимните псувачи^[6].

Уеър влиза пръв в палатката на Втори щабен. Едва проврели се през отвора, заставаме мирно. Това е обичайният мизансцен. В средата, до подпорния прът, има полева масичка с покрита с найлон карта. В дъното се вижда необикновено широка койка с пухен спален чувал, вече грижливо оправена от някой ординарец на Лав.

Край лявата стена на палатката майор Лав се бръсне пред своя преносим умивалник с преносимо огледало. Облечен е в шити по мярка панталони (никакви други, дори за наряд) и долна ватена фланела, която също не е конфекция.

Стоим мирно; знам, че той ни е усетил. Редник първи клас Такър, първият му ординарец, стърчи до него като послушник в църква и му подава кърпите и легенчето с пяна. Такър също си шие униформите; сам си ги шие и това минава, благодарение на Лав.

Най-сетне, след като наблюдавахме старателните му усилия да отнеме няколко последни косъмчета под ноздрите си, Лав ни хвърля поглед — първо в огледалото, после като се обръща — Свободно, момчета.

Двамата с Уеър се отпускат, видът ни издава подчинение, както се полага. Такър подава на Лав гореща кърпа от един леген. Лав заравя лице в нея и търка усърдно. Продължава към темето, като се масажира с още по-голяма сила после връща кърпата на Такър и взима нова суха. Всичките ни кърпи са тъмnozелени, така че никога не си личи дали са

чисти или мръсни, освен по миризмата; тези обаче изглеждат от прясна доставка.

След това имаме привилегията да наблюдаваме как майор Лав се реши. Първо разтърква в косата си няколко капки тонизиращ балсам. Косата му е от онзи вид, в който зъбите на гребена оставят бразди като в изорана нива.

Мисля си за последната награда за каламбур в отделението. Спечели я Гордън. Въпрос: Що е Библия? Отговор: Нещо, над което би блял. Как, за Бога, ще мога изобщо някога да се държа като сержант, щом мисълта ми така скача от едно на друго? Трябва да се съсредоточа!

Сега Лав навлича върху висналите си рамене чиста, изгладена от ординарците, шита по мярка риза и се обръща с лице към нас в позата на военен, с разкрасени на около две стъпки лъснати боти, като се полюлява леко на пръсти, докато се закопчава. Напъхването на ризата в панталона е продължителен ритуал.

Боже мой, физиономията му издава, че пак е замислил нещо като онзи дозор! Ще влизаме в бой, драги мои, ще им излезем насреща на тия фрицове. Вече с лекота стоя свободно. Усещам проклетата наденица на мястото на сърцето си.

Лав отива зад картата и се навежда над нея. Тя е леко наклонена към него. Вдига глава към нас и се усмихва. На ти сега! Трима от нас да се промъкнат зад линията Зигфрид на дозор за залавяне на език — за предпочитане щабен офицер, който говори английски.

Лав взима дебел молив и сочи по картата.

Ще чуем поредния му инструктаж. Обикновено това е преработена версия на нещо, спуснато от дивизията, което някой творчески гений в Г-2 или военното разузнаване е измислил, разглеждайки въздушни снимки отпреди петнайсет месеца. Трябва да призная обаче, че Лав умее да си придава драматичен вид; навярно му е дошло от продажбата на всички тия скъпи ковчези на разни покрусени бабички.

— Лейтенант Уеър, младши сержант Нот, както знаете, тук, в този сектор от Ардените, имаме неустановен и в същото време статичен фронт.

Той поглежда да види дали сме разбрали сложните му думи.

— Неустановен е поради тия огромни гористи местности, практически без пътища.

Огражда с молива някакви смътни участъци на картата.

— А статичен, защото вече от няколко месеца тук не се случва нищо. Ние сме тук. А те — там.

Отново някакви завъртулки с молив, за да ни покаже линиите.

— Някоя от страните не желае да установи бойна линия без чисто огнево поле, затова няма движение.

Хвърля още един поглед изпод вежди, а ла Робърт Тейлър. Боже мой, това е то! Знаех си, че Лав ми прилича на някого: той е педерастко подобие на Робърт Тейлър. Трябва да сверя догадката си с отделението; може да е само лично отношение.

— Ей тук имаме петстотин акра гора.

Отново описва гората върху найлона. Този път наистина чертае, затова ставаме сериозни. Яйцата, които изядох, пак са станали едно цяло яйце, заседнало заедно с черупката точно зад пъпа ми.

— През гората минават два треторазредни черни пътя, които се пресичат някъде в центъра ѝ. На кръстопътя има замък. А ей тук, в източния край — ловна хижа.

Той ни отправя още един заговорнически, стоманен поглед изпод вежди.

— Имам силно подозрение, че швабите държат там наблюдателен пункт или преден пост.

Олеле, от неговия план ми прималява. Просто се промъквате зад ония типове и хващате няколко. Струва ми се, че ще припадна ей тук, в палатката на Втория щабен. Или може би ще се хвърля и ще задърпам Тъкър за дюкяна, като съвестно се разлигавя. Извинявай, Отче Мънди, вече не знам какво върша; просто си играех с възможността за бързо препращане по параграф осми.

— Сержант Нот, искам от вас да се установите в този замък с вашето намалено отделение. Вземете два джипа, натоварете една тежка картечница, както и провизии за около седмица. Вземете и една радиостанция 506 за поддържане на връзка с полка.

Това ли е? Да не би Лав да иска да ми каже, че ще се заселим в замък? Чакам.

— Лейтенант Уеър, вие ще поддържате радиовръзка със сержант Нот. Ще държим първо разузнавателно отделение тук, в полка, за всяка

друга дозорна работа. Сержант Нот, вашето отделение или ще бъде изтеглено до края на седмицата, или ще ви бъдат изпратени допълнителни провизии, в зависимост от оперативните условия.

Уеър се изпъва донякъде мирно.

— Кога да тръгнат хората, сър?

— Утре сутринта в осем нула нула. Ще трябва да си отварят очите за всякакъв вид вражески постове в областта и наблюдателни пунктове над моста и по пътя край замъка.

Лав се обръща към мен.

— Е, сержант Нот, този път вашето отделение не може да се оплаче. Вундеркиндчетата ще си поживеят като принцове.

— Да, сър. Сър, има ли някакви данни замъкът да е окупиран?

— Това е едно от нещата, които ще трябва да установите, сержант. Ето ви възможност веднъж да приложите вашето разсъждаване за малко разузнаване.

Той пуска усмивката си на гробар — вампир в очакване.

— Да, сър.

Винаги си е бил подлец. Шестима души в два джипа да се приближат до някакъв си замък в нечия (не се знае чия) гора и да се самопоканят вътре. Ако работата тръгне зле, винаги можем да си подвием опашките и да се ометем. И без това повечето от нас вече са крастави от такива подвивания на опашката и само лаят с клепнали уши. Нямаме данни за разузнавателна работа.

Лав привършва със своята военна операция между сутрешния тоалет и закуската. Преминаваме през обичайната процедура на поздравяване и освобождаване и аз успявам набързо да се откача от Уеър. Трябва да се посъветвам с отделението. Може би това е нашият шанс да се измъкнем от войната. Цяла седмица вън от всякакъв поглед!

Ама че глупости! Ще изпълним задачата, няма как. На всяка цена ще пазим замъка на Лав наред с мразовитата гора, пълна с типове, които гледат да ни избият.

Не знам защо се мислим за толкова умни. Само понеже сме добри в тестовите и можем да решаваме ребуси, да играем бридж, шах и разни други игри; само понеже четем прекалено много, се смятаме за нещо особено. Обективно погледнато, истинските умници са говеда като Лав и Уеър. Те остават живи. Това се казва ум!

[1] Област в Югозападна Германия, където през Втората световна война са се водили важни сражения. — Б.пр. ↑

[2] Не (англ.). — Б.пр. ↑

[3] Не ще (англ.). — Б.пр. ↑

[4] Won't (англ.) — съкращение на will not — разговорна форма на „не ще“. — Б.пр. ↑

[5] Написана без апостроф, думата означава свикнал, склонен. — Б.пр. ↑

[6] Алюзия с дружествата на анонимните алкохолици — Б.пр. ↑

НАЙ-ДЪЛГАТА НОЩ

През нощта валя сняг, но съвсем леко; температурата е спаднала поне с десет градуса. В Саар първият сняг падна в чест на моя деветнайсети рожден ден.

Бях артилерийски наблюдателен пост за деня с отделъонния бинокъл с двайсеткратно увеличение. Цяла сутрин се взирах през плаващата белота, стараейки се да не дишам върху лещите. Всичко беше прекрасно, дори разцъфтяващите черни облачета от минохвъргачките — нали бяха достатъчно далеч. Избирах си едно място и чаках, докато избухнат; човек може да го прави, ако знае системата. Днес, когато гледам картините на Брьогел във Виена, все си спомням деветнайсетия си рожден ден.

Тази сутрин на тръгване оттук листата и шишарките по земята са замръзнали. Преминаваме през рота К и потегляме из гората. Пътят представлява само две корави бразди, между които светлее навят пресен сняг. Няма и следа от друго движение; пътуваме трудно, плъзгаво е и студено. Нашия джип кара Милър; ние с Уилкинс се редуваме отзад на картечницата. Стоя прав; ужасно студено е да седиш на ледения вятър.

С навлизането ни по-навътре в гората от двете страни започват да израстват силуетите на огромни борове. Небето леко просветлява. Пътуваме почти без да проговорим; направо прекрасни мишени за снайперисти.

Гордън кара другия джип с Отец Мънди и Шутзър; обръщам се да видя дали не сме ги изгубили вече.

Уилкинс ме потупва и аз се плъзвам надолу. Той се хваща за дръжката, за да се намести по-добре зад мерника. Изглежда уплашен, но повечето време всички сме така. Не сме обелили дума за този горски излет. Може би защото още не ни е ясно кой печели. Уилкинс не дава други признаци на тревога. Това е добре — дори мисълта за нещо тревожно ме плаши.

Майката има нещо като дълъг шал, изрязан от одеяло; пхнал го е под каската си като арабски оглавник и го е увил около врата си, а после го е затъкнал под куртката. Придава му вид на някакъв тъжен Лорънс Арабски. Слава богу, че сержант Хънт не е тук да го види!

Очилата му са се плъзнали чак на върха на носа. Не знам дали изобщо вижда нещо през тоя мерник. Дългият му яркочервен нос изпъква на лицето, но самият Уилкинс изглежда добре. Може би е било само момент на слабост, не бива да се обръща внимание.

— Да ти кажа, Уонт, чувствам се също като мишена, дърпана по въже на полигона.

— Не го взимай толкова навътре, Майка. Представяй си, че се завръщаме в семейния замък за коледните празници. Прави се, че си от старата европейска аристокрация.

Поглеждам напред над рамото на Милър. Пътят е труден, със завои, тесен. Криволичим по нагорнището, завираме се все по-навътре в гората.

Тъкмо проверявам отново по картата дали сме на прав път, и изведнъж като че целият свят гръмва. Джипът лудо подскача. Добре, че на волана е Милър — който и друг да беше, нямаше да го удържи и щяхме да се преобърнем. Първата ми мисъл е, че сме се натъкнали на мина, но после разбирам, че Майката е дал дълъг откос. Стреля покрай лявото ухо на Милър по нещо от другата страна на пътя, тъй че джипът се накланя на двете си десни колела. Вече съм тръгнал да скачам, когато той отново пада на четирите. Милър изключва мотора, грабва емката си и се хвърля на четири крака под джипа. Половината от багажа ни, струпан зад картечницата, се е разпилял по пътя. Аз съм се сгушил сред него.

Изскачайки навън, си цапардосах коляното в проклетата дръжка и сега тъпият ми мозък е зает повече с болката, отколкото със задачата да ме опази жив.

Уилкинс е все още горе зад картечницата. Вече не стреля, но продължава да се прицелва. Едва намирам гласа си, за да му прошепна. Пропълзлял съм зад дясното задно колело, в обратна посока на изстрела на Майката.

— Какво има, Уилкинс? Какво видя?

Малка пауза, преди да ми отговори. Изправя се на мястото си зад картечницата, където беше клекнал. Побутва очилата на носа си и се навежда напред.

— Един немски войник зад онова дърво — ей там. Май го улучих; сега лежи проснат на земята. Не виждам други.

— Сигурен ли си, Майка? Още ли го виждаш?

Майката сваля очилата си, избърсва стъклата с кожената длан на плетените си ръкавици и отново се взира.

— Ахаа, ей го е, там. Изправи се и сам ще го видиш.

Не е работа за човек, който обича живота. Но ако е засада, защо не гръмнат така, че Майката да изхвъркне от джипа?

Окуражен от тази прибързана логика, прибягвам до крайпътните дървета. Поглеждам назад: от другия джип всички са се разбягали: моторът му още работи.

Божке, колко ме е страх! Всеки миг очаквам да се оригне някоя картечница. Бббrrpp! Мятам пушката на рамо и изваждам изпод куртката си една граната. На близко разстояние ще съм по-добре с граната, отколкото с пушка. Пъхвам пръст в халката и се придвижвам с две, после с три дървета по-напред. Виж ти! Наистина германец, и то наистина мъртъв!

Около минута по-късно, след като се промъквам внимателно по корем до нашия „мъртъв германец“, така както ни обучават в пехотата, виждам на земята нещо, което оттогава съм сънувал поне хиляда пъти през последните трийсет и седем години.

Той е бил мъртъв отдавна, замръзнал е с едната ръка над главата, а другата сгъната отпред на корема. Сега лежи по гръб, но е умрял по корем, с извита встрани глава. Едната му буза е заледена и раздрана, така че от костите висят парчета замръзнала плът; месото е синьо-зеленикаво, няма и следа от кръв. Вижда се как един от нашите дванайсеткалибрени патрони е минал право през шията му току под брадичката, образувайки съвършена безкръвна дупка дванайсети калибър.

Виждал съм умрели и умиращи, но никога не съм виждал да стрелят по мъртвец. Знам, че за добър стрелец се казва „ще те просне

мъртъв“, но това тук е действително проснат на земята мъртвец. Сега ми изглежда върховно престъпление.

До мен идва Милър.

— Хиляди песове! Какво, по дяволите, стана?

— Изглежда, че е бил изправен до това дърво, Бъд. Довлекли са го отнякъде и са го турили да стърчи тук.

Навеждам се и вдигам една истинска немска маузерова карабина до него. Намирам и надупчено парче бяла хартия.

— Навярно даже са му сложили тази пушка в ръцете, като са го подпрели на дървото. Ето какво е видял Майката.

Всички, освен Уилкинс вече се дотърят. Майчице, ама че съм командир!

Ха сега, дайте всички да се скупчим заедно, та да ни повалят с един откос!

Ама че работа!

Отец Мънди коленичи до немеца. Като истински свещеник се мъчи да затвори отвореното му око, но то е замръзнало. Другото представлява нещо като вкоравено желе. Отчето издърпва ръкавицата си и пъха палец в затвора на емката, за да го намасли. После описва няколко кръстчета по останките от лицето на германеца: челото, едното му око, ухото и устните, после по опакото на вкочанените, разлагащи се длани. Мърмори си под носа молитви на латински. Подвивам коляно до него, главно за да не се свлека на земята.

— Да не би да помазваш мъртвеца, а Мънди? Мислех, че човек трябва да бъде помазан, преди да умре, а не след това, и то от истински свещеник.

Мънди бавно се изправя; все още се моли. Действията му са нормални, но е почти в същото състояние на шок като мен.

— Така е, Уонт. Но не можах да измисля по-подходяща молитва. Помолих се ангелите да му помогнат и дяволите да се оттеглят. Какво друго?

Той сваля каската си; главата му е запотена. Тръгваме назад към джиповете. Майка Уилкинс все още седи там зад тежката картучница като единствения добър войник сред нас. Мънди бръква в подплатата на каската си и измъква парче тоалетна хартия.

— Уонт, мога ли да отида за малко в храсталака? Този род неща просто ми действат на стомаха.

Махвам на другите с установения помежду ни сигнал „за пикаене“ и Отец Мънди отцепва в гората. Връщам се при джипа. Милър седи на шофьорското място с провесени навън крака. Свалил е каската си и се пляска с ръце по ушите.

— Виж какво, Майка, можеш ли да ме предупредиш поне секунда по-рано, преди да почнеш следващия път? Сега сякаш цяло ято птички се кискат в главата ми в дует с някаква скрибуцаща нефтена сонда.

Милър се обръща към мен.

— Уонт, мога ли да запаля, докато чакаме Мънди?

— Може, но не одобрявам. Нали знаеш, трябва да бъде в добри отношения и с Гордън.

Поглеждам към другия джип, малко по-назад; Шутзър и Гордън са се облегнали на него.

Мелвин Гордън е нашият откачен на тема „здраве“; възнамерява да става доктор, ако преживее войната. (В действителност това се сбъдва — и двете неща). Поел е лична отговорност (по своя инициатива) за състоянието на нашите тела. Мънди пък работи върху душите ни. От днешна гледна точка, предполагам, Мънди е нашият еколог, Милър — нашият техник и поет, аз съм художникът, а Шутзър — нашият бизнесмен.

Гордън накара всички, които пушеха, да престанат, поне пред него. Понякога ни писва. В пререкания с Гордън влиза най-вече Милър, така както Шутзър вечно влиза в пререкания с Мънди.

В този момент отец Мънди излита като стрела от гората още преди да е свършил работата си. В едната си ръка стиска тоалетната хартия, която се развява след него, а с другата придържа колана на панталоните си. Пушката му виси на свивката на ръката и се мята отпреде му, като го удря по коленете при всяка крачка.

— Майко Божия, спаси ме!

Поглежда назад през рамо. Опипва главата си с ръката с тоалетната хартия и загрява, че е без каска. Замръзва на място.

— О, не, Господи! Само не ме карай да се връщам! Отец Мънди се мъчи да се закопчае и да се оправи. Оплита се в тоалетната хартия. Всички пак сме се проснали в снега, с изключение на Уилкинс, който така е въртнал оная ми ти картечница, че се цели някъде току над главата на Отчето.

— Какво, в името на небето, има, Мънди?

Мънди се дотътря до мен и се плъосва долу. Той е висок към един и деветдесет и тежи над сто кила; почти дебелан. Поначалю бледен, сега е преbledнял още повече, а горната му устна е оросена с капчици пот; целият трепери.

— Няма да повярваш, Уонт.

Останалата част от отделението се повлича до нас на прибежки или с пълзене. Навярно изобщо никой никога не би могъл да оглавява тази тайфа гении с високоразвито стадно чувство. Бедата е, че вечно искат да разберат всичко. Уилкинс също се поддава иззад картечницата.

— Какво стана, Мънди? Какво има там? Германски патрул ли?

— Нищо подобно, Ванс. Само че не го очаквах. Не знам какво става, но всички вие трябва да идете да видите. Не съм съвсем сигурен какво точно беше. Толкова се изплаших, че дуфтих, без да гледам много-много.

Шутър се надига и избърсва скрежа и мръсотията от коленете и лактите си.

— Какво видя бе, Отче? Някоя пещеричка с необикновено сияние отвътре и една облечена в бляскаво бяло и синьо жена, която ти проговори ли? Хайде, казвай!

Мънди хвърля на Шутър един от типичните си погледи, с които сякаш казва: „Прости им, Господи!“

— Е, добре, умник такъв, какво ще кажеш при вида на един немски и един американски войник, които танцуват заедно ей там, в гората, а? Само че без музика.

Шутър се качва в джипа, за да смени Уилкинс зад картечницата. В действителност той би трябвало да бъде отделен. Ето за какво трябваше да се сети отделенният. Намества се там, докато Майка Уилкинс се спуска по страницата на джипа. Трябва да е замръзнал. Гордън изтръсква снега от ръкавицата си.

— Какво става тук? Да не би Отец Мънди да се натяга за осми параграф? Е, няма що, пак ще трябва да си упражня ченето. Ако си поговорим малко, може и да ти помогна, Отче; приемните ми часове са от два до пет. Мисля, че ще мога да ти отделия някоя и друга минута.

Време е да вляза в ролята си на сержант.

— Добре, Мънди, дай да видим, каквото и да е. Шутзър, ти стой тук и ни прикривай. Милър, ти ще пресичаш огъня иззад другия джип.

Надявам се, че Милър ще може да си изпуши там цигарата, докато ни няма.

Навлизаме в гората с насочено оръжие. Стигаме до мястото; Мънди вдига каската си и посочва вляво.

Вече нищо не ме учудва; но все пак ми е трудно да възприема това. Приличат на статуя. Явно стоят така отдавна, защото последните снегове са поръсили каските и раменете им като пудра захар. Приближаваме се бавно, с Гордън начело.

Някой е подпрял един американски и един немски войник един срещу друг в последна и окончателна прегръдка. Ръцете и краката им са сложени тъй, че изглеждат като валсуваща двойка или дуо кънкъори, които ей сега ще изпълнят някоя сложна фигура. Спирам; не желая да гледам повече. Мънди и Гордън продължават, Майката върви след тях; после се обръща и се връща до мен.

— Нищо не разбирам, Уонт. Какво става? Кой нарежда така тия трупове? Това е лудост! Цялата тая война е излязла от релсите!

Поклащам глава. Страх ме е, че ако река да проговоря ще измуча. Не че съм толкова изплашен; по-скоро объркан, отвлечен, обезкуражен. Стоя така, с насочена пушка, правя се, че действам по военному, докато Мънди и Гордън разединяват труповете и ги полагат на земята. Мънди провежда своето псевдопомазване на умиращи, Гордън се суети около телата.

Имам време да се съвзема. Гордън и Мънди се връщат и ние тръгваме към джиповете, без да продумахме. Дори за отбор самозвани умници като нас, способни да пуснат по някоя хитра приказка за всяко нещо, тук няма какво да се каже.

Шутзър и Милър не щат да повярват, когато им разправяме. Трябва да отидат и да видят с очите си. Казваме им, че ония вече не „танцуват“, че Мънди и Гордън са ги свалили на земята, но те държат да проверят. Доверието вече не е на мода, дори в нашето отделение,

въпреки героичните усилия на Мънди да го защитава до последна капка кръв.

Натоварваме прилежно в джипа провизиите, гранатите, маскировъчното облекло и другите боклуци, включително дванайсет малки шаха; Майката се качва заедно с мен и застава зад картечницата. Гордън пали другия джип и се приближава плътно до нас.

Когато Шутзър и Милър се връщат, Шутзър е като откачен.

— Маmicата им на тия мръсни нацисти, тия зелеви глави, тия свръх арийски копелета! Само свине могат да измислят такова нещо. Цялата тая проклета страна не заслужава да живее. Трябва да ги напъхаме в собствените им газови пещи и да ги изтрием от лицето на земята. Лично аз с радост бих надзиравал цялата операция.

И не ми дрънкай глупости, Мънди! Кажи ми, като толкова знаеш, какво би могло да накара човека да извърши такова нещо със себеподобния си? Какъв е тоя Господ, който допуска такива неща?

Мънди седи във втория джип и мълчи. После поглежда Шутзър, който се качва до него.

— Да, ужасно е, Стан. Ужасно е да се постъпва така с храма на Светия дух, дори когато безсмъртната душа вече го е напуснала. Но не знаем със сигурност дали германците са го сторили.

Милър подпалва нашия джип и форсира мотора, така че едва дочувам следващите думи на Шутзър:

— За Бога, та кой друг, Мънди, горските дяволи ли?

Движим се бавно, с много завои; нагоре и надолу по склоновете, покрай планински процеци, под отрупани със сняг дървета. Аз съм зад картечницата, със сгушена между раменете глава, мъча се да следя пътя по картата. Това е контурна карта на малък сектор, част от онази на Лав, в мащаб едно към дванайсет хиляди, така че трябва да е достатъчно точна. Но правим много повече завои, отколкото е показано.

— Колко километра изминахме, Бъд? Той поглежда към одометъра.

— Около десет от рота К дотук.

Минаваме през тясна клисура и изведнъж съглеждаме над един поток мост — моста, който търсим и който ще трябва да пазим.

Стръмен път нагоре от моста отвежда към замъка. И то наистина замък, а не просто красива къща. Не е кой знае колко голям, но е също като от френска приказка.

Милър полека спира. Махвам с ръка на Гордън. Изключваме и двата мотора и се вслушваме. Тихо е; чуват се само зимните птици, течащата вода и шумоленето на вятъра в боровете. Гористите склонове стигат до подножието на замъка. Гледам моста; няма следи от коли, нито стъпки. Мястото изглежда наистина пусто.

Слизаме от джиповете. Гордън взима бинокъла и се приближава полека до най-крайното дърво, което предлага добър изглед към замъка и заедно с това прикритие. Оглежда всичко за около пет минути.

Никой не проговаря. Всички се вираме в замъка. Построен е от розово-син камък със сиво-синкав покрив от плочи и с бели кепенци на прозорците. Всички кепенци са спуснати. На три етажа е, а най-горе под покрива има и мансарда. Изглежда почти нереален.

Гордън се връща.

— Не виждам нищо, Уонт — нито дим, нито движение, нито следи. Прозорците и вратите са затворени; няма коли, нито миризма.

— Какво да правим, Мел? Да изпратим ли дозорна двойка, или направо да отцепим нагоре с джиповете?

— Мисля, че двамата с Шутзър можем да преминем потока през онзи брод малко по-долу и да се приближим откъм другата страна. Ще поразгледаме отзад, а после ще излезем на пътя пред моста и ще проверим за мини. Как ти се струва?

— Ние ще се пръснем и ще ви прикриваме.

Ако Мел не беше се разболял от продължителното киснене в калните окопи при Мец, той непременно щеше да стане отделен и тъкмо така трябваше да бъде. А може би щеше да е мъртъв.

Двамата с Шутзър се шумугват между дърветата. Давам нареждане всички да се пръснат и да бъдат готови при нужда да ги прикриват с огън. Пропълзявам до дървото на Гордън, от което има добър обстрел.

Наблюдавам как те преминават реката по камъните. Шутзър се подхлъзва и цопва с единия крак във водата чак до панталона. После се изкатерват от лявата страна на замъка, като държат хълма между себе си и прозорците.

Имам чувството, че гледам военен или каубойски филм; всъщност по-скоро каубойски, в който добрите герои се промъкват изотзад до колибата, където банда подивели, вечно потни и небръснати бандити с черни шапки пазят дъщерята на кавалерийския полковник — красива, руса, с огромно деколте.

После изчезват. Предполагам, че са зад замъка. Чакам. Чакането съставляват деветдесет и девет процента от войнишката служба. Понякога чакаш само манджата, друг път чакаш като сега; но определено се чака твърде много.

После Шутзър се показва от другата страна на замъка. Навежда се и наднича през един кепенец. Гордън се промъква до него и вири глава на всички страни като куче, което души.

Гордън и Фред Бранд твърдяха, че имат най-страхотните носове в целия свят. Казваха, че могат да улавят миризми, които другите дори не подозират. Веднъж на полигона в Шелби устройхме състезание по подушване, като използвахме за стръв чифт чорапи на Джим Фрийзе. Чорапите на Фрийзе се вмирисваха за два дни така, че се отличаваха от всички останали. Краката му бяха като кучешки език; единствената част от него, която се потеше, и то как!

Играхме на иманяри. Аз отивах в гората и скривах чорапите на Джим; после Гордън и Бранд трябваше да ги открият единствено по миризмата. И двамата бяха забележителни. Намираха ония ми ти чорапи по-бързо отколкото аз успяха да ги скрия. Спечели Фред с най-много точки от десетте серии, но с минимална преднина. Мисля, че разликата се дължеше най-вече на нееднакъвия им късмет с вятъра.

Сега Мел е сам. Известно време му викахме Мел Миризливеца, но той възразяваше срещу двойственото значение. В действителност Мел е от групата на чистниците, не чак толкова, колкото Уилкинс, но доста пред мен и повечето от отделението, дори от Мори.

Гордън и Шутзър вече слизат по хълма. Вървят от двете страни на пътя и зорко се взират в стръмнината. На едно място Шутзър се навежда и внимателно разравя снега с върха на щика си. Минават по

моста, после по пътя от отсамната страна на моста и излизат право срещу нас. Аз се показвам иззад дървото.

— Е, как беше?

Шутзър сяда на земята до мен.

— Няма никой. Изглежда, отдавна не е имало хора. Гордън ми връща бинокъла. Трябваше да си го прибера, преди да тръгнат. Още две точки в мой минус.

— Не се вижда вътре. Зад кепенците има завеси или драперии. Проверих вратите — няма следи от заложили взривове. Май ще си имаме цял замък на разположение.

Разбира се, вече всички са се довели от местата, където ги поставих, и се събират около нас. Шутзър си сваля ботата и изстиска чорапа си.

— Е, не е съвсем като любимия ми университет във Флорида с хиляда и петстотин акра портокалови дръвчета, които растат около басейна с олимпийски размери под покритите с испански мърх дърбове, но все пак е стъпка към по-добро, бих казал.

Щом Шутзър се обува отново, се качваме в джиповете и потегляме нагоре към замъка; няма мини, нито картечни залпове, нито снайперисти — нищо.

Насилваме един кепенец и отваряме прозореца зад него с щик. Това е френски прозорец и както правилно твърдеше Гордън, няма взрив. Промъкваме се предпазливо през вратата и заставаме от вътрешната ѝ страна; чакаме очите ни да свикнат с тъмнината след външния блясък.

Боже мой! Каква стая! Прилича на бална зала или фантастичен гимнастически салон. Целият под е покрит с паркет, а в единия край има огромна камина, толкова голяма, че можеш прав да влезеш в нея. Дълги завеси от златиста дамаска закриват прозорците от тавана до пода. Самите прозорци трябва да са високи поне пет метра.

Всички се намъкват вътре, така че се скупчваме един до друг и само зяпаме. Никой от нас никога не е виждал подобно нещо. А стаята има още по-странен вид от това, че вътре няма никакви мебели.

Виждам, че е време пак да вляза в ролята си на сержант; все някой трябва да го направи. Наложително е да разтоварим провизиите

и разните боклуци от джиповете и да се установим тук. Но само стърчим като омагьосани.

Определено се възприемам като Пепеляшка — непоканена на царския бал. Чувствам се съвсем неканен гост. Пръв се раздвижва Шутзър; плъзва се до средата на стаята. Шутзър е около метър и шейсет и пет, закръглен, но не дебел. Накичен е с всички военни дрънкулки: издута бойна куртка, два патрондаша през врата, колан с муниции за емката, щик, превързочен пакет и манерка. Каската му е обвита с маскировъчна мрежа — единствената в отделението. Гордън казва, че с нея Шутзър приличал на дезертьор от Южния Тих океан. Шутзър твърди, че я държи само за да си познава каската — твърде еднакви са.

Панталоните му са вкоравени от мръсотия; всички сме в такъв вид, дори Уилкинс; няма как да ги изперем, а нямаме и други за преобличане. Вълненият плат попива мръсотията и потъмнява, докато панталоните станат корави и почти черни отпред.

Шутзър излиза в средата на стаята и се оглежда; после започва да пее, да грухти, да тананика „Танцът Джърси“ и да се кълчи в джазова стъпка, сам насред тая огромна зала.

*Наричат го „Танцът Джърси“,
с него в ритъм добър си,
докато треската те разтърси,
винаги когато свирят...*

— Ела, Мел! Дай да им покажем как го играхме едно време в ИВС-то^[1].

Гордън пристъпва напред с пушка на рамо и почва да танцува с Шутзър. Щикове им се чукат, манерките им дрънчат, а патрондашите им подскачат, докато двамата се опитват да покажат някои от класическите номера на джитърбъга^[2], с мушкане на главите под ръцете, обаче пушките им все се пречкат. Гледам тия двама луди, които се мъчат да го играят насред Ардените, и си спомням Шелби.

През онези последни дни, когато най-сетне проумяхме, че не на шега се канят да изпратят 8010-а дивизия отвън океана, изпаднахме в паника. Шутзър твърдеше, че напук на цялата пропаганда това доказвало, че губим войната. Да бъде изпратена тази част срещу когото и да било, трябва да е последният отчаян ход.

Но най-смущаващото беше, че в нашето отделение всички, с изключение на Уилкинс бяхме девствени — единадесет нежелаещи, неготови да умрат девственика. Не знам дали цялата тая девственост беше просто нормален фактор на времето, или има някаква обратна пропорция между сексуалната ранозрейност и тъй наречения интелект. Може би е било само съвпадение във времето и пространството. Кой знае.

По цели вечери се мъчехме да изкопчим някои подробности от Уилкинс. Жена му беше в града и той бе готов на всичко, за да му разпишат билета в края на седмицата. Ако се паднеше дежурен по кухня или дневален в събота или неделя, всички с готовност скачахме да го заместим и това ни доставяше насладата на саможертвуванието. Никой от нас не можа да се запознае с Линда, но всички я познавахме. В нездравия, сексуално гладен библийски смисъл всички я познавахме.

Разбира се, Майката го вършеше с голяма неохота. Нямаше никакво намерение да задоволява нашата момчешка похотливост. На всичките ни молби и въпроси „колко често“ и „колко дълго“ единственият му отговор беше лукава усмивка и едно срамежливо: „О, ама съвсем не е така“ или пък: „Ама вие сте сексуални манияци бе!“

Така, оставаха по-малко от три седмици до заминаването ни. Мисля, че идеята дойде от Мори или може би от Шутзър. Четирима от нас успяха да получат билета си за събота и неделя и поеха към града, за да намерят някоя добра, благосклонна курва, която би ни избавила от мъката, би ни посветила в ритуалите на мъжеството, би ни освободила от усамотеното състрадание на нашите петопръстни вдовици.

Събрахме общо петдесет долара. Десет бяха за стая в хотел „Джеферсън“. По принцип стаята е за двама, но знаехме един заден вход, през който щяха да се промъкнат другите. Тръгнахме Гордън, Шутзър, Мори и аз. Решихме, че повече от това би наподобявало банда

злосторници, а имахме къде-къде по-романтични стремежи. Остатъкът от парите трябваше да отиде за „мероприятието“ и бутилка бърбън. Петдесет долара бяха много пари в онези дни.

Дълго обсъждахме и разсъждавахме каква трябва да бъде жената. Изглежда, всеки от нас се боеше, че ако попадне на истинска жена, няма да успее да направи нищо. Съгласихме се „редът на опашката“ да бъде установен единствено по жребий, а не според уменията в разни игри, и хвърлихме чоп. Мори трябваше да атакува пръв, Шутзър — в подкрепление, аз на трето място за ликвидиране на остатъците, а Гордън да охранява тила. (Я виж ти, какъв каламбур стана!)

Установихме се в хотела. Издирването беше възложено на Гордън и Шутзър — разузнавателната част. Не смеехме да задяваме момичетата от ИВС-то. По едно или друго време всички бяхме опитали вече, но силите на морала удържаха на нашите тактически умения. Момичетата от барчетата, общо взето, бяха голям залък за нас. Никой не можеше да докопа истинска войнишка курва, а и никой не желаше да хване трипер или сифче. Бяхме добре подработени от филмите за венерически болести на американската армия. Тия филми, пълни с устни и пениси със забрали циреи, обикновено се даваха точно преди хранене. Слава Богу, че поне не бяха цветни! Мори беше убеден, че ни ги показват, когато интендантите свършат провизиите по разкладката. Джим Фрийзе твърдеше, че това си е *a priori* контрол върху прираста на населението. По всеобщо съгласие войната беше *ex post facto* контрол над раждаемостта.

Навярно всички мечтаехме за момиче, приличащо донякъде на онова, което сме водили или бихме завели на танцова забава в гимназията. Аз и Мори знаехме, че каквото и да става, никога не бихме могли да намерим подход. Лично аз бях решил да жертвам приноса си към каузата, ако ми се види изпълнимо. Как ли съм мислел да съчетая глупашките си романтични идеи с неотложната, както ми изглеждаше тогава, физическа нужда, не знам.

Гордън и Шутзър излязоха от хотела страхотно изтупани. Смениха си бельото, натъркаха се под мишниците с толкова „Мъм“, че космите им се сплъстиха, наплискаха се с бръснарски одеколон. Беше в началото на лятото, което в Мисисипи е задушно и горещо.

Ние с Мори решихме да се възползваме от самотата на стаята. И двамата си бяхме взели по една книга от библиотеката. Съблякохме се

по долни дрехи и скочихме в леглата. Наслаждавахме се на тишината като на лукс; тя беше подчертана от шума на един огромен дървен вентилатор с дълги перки, който висеше от тавана и бавно се въртеше. Къпахме се подред и по разписание, като си определяхме срок до следващото загряване на водата. Беше чудесна вечер, съвсем различна от улиците вън, които гъмжаха от други войници, дебнещи комендантски и граждански зяпачи. Отношението на цивилните в Шелби, изглежда, се свеждаше до неизказания въпрос: „Какво, по дяволите, правите тук, когато би трябвало да се биете с нацистите и японците?“

Минава полунощ, когато Шутзър и Гордън се връщат. Аз съм заспал: сигурен съм, че и Мори също. След толкова бани и спокойно четене дори не се притеснявам вече. Убеден съм, че и без това Шутзър и Гордън няма да намерят нищо.

Но те са намерили; промъкват се в стаята, а заедно с тях влиза младо момиче. Не мога да повярвам. Сядам в леглото и поглеждам към Мори. Той също е седнал; тъмно маслената му ватена войнишка фланела се откроява върху чаршафите.

Това момиче отговаря на най-страхотните ми мечти. Не може да е повече от двайсетгодишно и е чудно красиво. Шутзър и Гордън нервно се хият. Трябва да е било забавно да го домъкнат тук в тоя нощен час през града, по задните стълби на нашия хотел. След заминаването на последния автобус за лагера наоколо гъмжи от комендантски.

Момичето стои до вратата и ни се усмихва. Още тогава разбирам, че няма да мога да го направя. Доволен съм, че съм трети по списък.

Изглежда невероятно, но е факт. Едва сега забелязвам, че Шутзър и Гордън са пили, вероятно за кураж. Гордън носи едно шише в книжна кесия; оказва се, че нашата бутилка бърбън вече е намаляла с една трета. Никой от нас не е пияница; в действителност смятаме пиенето, заедно с псуването, за един вид войнишки псевдогероизъм, който трябва да се избягва.

Никой не казва нищо и аз се измъквам от леглото. Притеснявам се, задето съм само по войнишки долни дрехи, с голяма цепка отпред

без копчета, като гръбния отвор на болнична нощница. Шмугвам се в банята. Гордън и Шутзър идват след мен. По пътя Шутзър задигна възглавниците от едното легло; заключва вратата след себе си.

— Най-добре е да се разположим; не се знае колко време ще трябва на човек като Мори.

Шутзър се прави на голям дявол, но ръцете му треперят и лятната му униформа е мокра от пот под мишниците и на кръста.

Гордън сядва върху капака на клозета, като пъха под себе си едната възглавница. Аз влизам във ваната и слагам другата под тила си. Ваната е леденостудена и корава; излизам и почвам да я пълня. Кой знае кога пак ще имам възможност да ползвам истинска вана; освен това, че щом бездруго трябва да стоя буден в един часа през нощта, по-добре да правя нещо; привършил съм книгата си.

Шутзър поглежда часовника си, изважда пура и се мъчи да я запали. Гордън го стрелка с погнуса. Шутзър разкопчава ризата си.

— Знаеш ли, тя казва, че ще го направи безплатно; „Всичко за момчетата отвъд океана“, или почти вече отвъд океана, тъй да се каже.

Той сваля подгизналата си ръка.

— Няма да повярваш, Уонт. Обиколихме всички барове и бардаци, минахме по всички съмнителни тъмни улички, като през цялото време сме спорили. Когато най-сетне се съгласяхахме за някоя, цената се оказваше направо астрономическа, примерно двайсет долара на човек, без групово намаление.

Той пуска ризата си на пода и се взира в огледалото над умивалника. Изстиска една пъпка под ухото си. Отново се мъчи да запали пурата. Дори не знае, че пурите трябва да се подрязват.

— Я стани за малко от клозета, Гордън; трябва да се изпия.

Мел става, притиснал възглавницата към гърдите си. Шутзър вдига капака, изважда си го, но не може да пусне нищо. Стои така, забил поглед надолу, пафка неподрязаната си пура, за да не угасне. Ние мълчим; чува се как в другата стая Мори и момичето си говорят, но думите им не се разбират. Шутзър се закопчава и отново поглежда часовника си. После пак разкопчава панталоните си и ги събува.

— Я по-добре да се приготвя; не се знае колко ще му трябва на стария Мори Марголис; може да свърши, без да усети. Няма смисъл да губим време.

Помирисва под мишниците си, после изважда от тоалетната си чанта одеколон и отново ги натрива. Аз опитвам водата във ваната; твърде гореща е. Пускам малко студена.

— Тъкмо бяхме купили бърбъна и вече щяхме да се откажем, когато намерихме това момиче. Бяхме стигнали чак до автогарата на „Грейхаунд“. Тя беше вътре, седнала на една дървена пейка. И ето че наш Гордън отива при нея и завързва разговор. Без да се усетим как, почваме да ѝ разказваме какво сме правили цяла вечер; че търсим курва, която да забели четирима презрели девственика. Смеем се; и тогава като гръм от ясно небе тя доброволно предлага да дойде с нас. Божичко, човек да не предполага! Мислех, че се шегува, обаче тя е напълно сериозна и няма да ни струва нито цент.

Гордън отново сяда на клозета. Ваната вече се препълва, аз спирам водата и се настанявам вътре.

— Стан, имам един презерватив и един профилактичен дезинфектатор, които можеш да използваш, ако искаш.

— Имам си. Не ми се бъркай, Уонт; ставаш по-досаден и от Уилкинс.

Той изважда пакетчето от панталоните си на пода.

Доволен съм, че го казах. Шутзър почва да крачи — ако е възможно човек да крачи в една хотелска баня с още двама души вътре. Той е само по обувки, чорапи и долни дрехи; стиснал е пурата между зъбите си и държи пакетче с три презерватива в ръка. Закрепва профилактикума на ръба на умивалника. Поглежда часовника си.

— Знаех си аз, че на Марголис ще му трябва цяла вечност.

— Опитвал ли си от тия профилактикуми, Стан? Аз опитах веднъж, само за да видя как е. Не боли, но имаш особеното усещане, че гумени змии те стискат. Да не те притеснява.

— Не се безпокой, ще се оправя. Ама какво вършат ония там бе, мамицата им!

— Дръж си езика, Стан! Освен теб тук има и джентълмени. Какво би си помислил Отец Мънди?

— Майната му на твоя Отец Мънди!

Гордън поклаща глава, взима и моята възглавница в скута си над неговата и отпуска глава върху тях. Шутзър отново поглежда часовника си; обляга се на вратата на банята.

— Ей, Мори как е там, а?

Никакъв отговор. Шутзър долепя ухото до вратата.

— Може би го е утрепала и се е измъкнала; сипала му е приспивателно в питието или го е цапнала с оловна палка. Всичко може да се очаква.

Шутзър чука по вратата — първо леко, после силно.

— Ей, Марголис, айде остави по нещичко и за нас, а? Обади се поне.

Пак нищо. Бавно полека. Шутзър отключва и отваря вратата, наднича в стаята, после влиза. Затваря вратата зад себе си.

Аз се изправям във ваната и се избърсвам. Шутзър не се връща. Двамата с Гордън се споглеждаме. Обувам си гащите и влизаме вътре след Шутзър.

Тримата седят със скръстени крака на леглото, Шутзър и Мори са още с дрехите — ако войнишкото ватено бельо може да се смята за дрехи. Момичето е по комбинезон и плаче. Ние с Гордън заставаме до леглото и слушаме. Ще разкажа цялата история накратко. И без това не е в темата на книгата — а може би е?

Казва се Джанис. Била сгодена за едно момче на име Мат. Мат бил убит при десанта в Сицилия. Джанис научила това едва преди седмица. Тръгнала на юг, за да види всички места, по които е бил Мат през последните дни от своя кратък войнишки живот. Студентка е първи курс в Пенсилвания, но няма да се връща в университета. На двайсет години е. Дошла е тук, за да се самоубие, но нямала достатъчно смелост; сега притежава само един билет за автобуса.

И така, какво си мислите?

Двамата с Мори почнали да си говорят, понеже се смущавали. Почнали да се целуват; тогава тя се разплакала и ето как се разбрало всичко.

Историята свършва с това, че приближаваме двете легла едно до друго и отпочваме остатъка от бърбъна в книжната кесия. Едно шише от 750 грама, пълно само до две трети — за петима души. Може и да сме вложили в това известен математически разум и той ще да е бил единственият логичен елемент в онази нощ. Приличаше на орязана

версия на незаснет още класически военен филм с Шърли Темпъл и Оди Мърфи.

Джанис е спала само с един мъж в живота си, Мат, малко преди да замине. А сега се предлага на всички нас. Твърди, че е по нейно собствено желание.

Разбира се, това събужда у всеки от нас вечно разсъждаващия, вечно оспорващ, вечно несъгласен младеж от спецрезерва. Отгоре на всичко се чувстваме гузни, уплашени. Идеята, тази проста, прекрасна идея, трябва да бъде подложена на всякакъв вид фалшиво рационализиране. Свършваме преди разсъмване и заспиваме уморени, полупияни, свойски прегърнати на нашето двойно легло. С посивяването на стаята под нахлуващата светлина на новия ден Джанис полека, полунасън, идва при всеки от нас поотделно: Дядо Мраз или Великденско зайче. Ние плачем и се кикотим, докато минаваме през митичната бариера, отделяща момчето от мъжа, мъжа от смъртта.

Джанис ни отнася със себе си.

В десет часа след пищна масова закуска в леглото Мел изпраща Джанис до автобусната спирка. Не говорим за станалото. Мисля, че за всеки от нас това е нещо, несравнимо с целия му останал опит.

Лично аз запазих странен спомен от първото си сексуално преживяване в ролята на мъртво момче на име Мат. И до ден-дневен все имам чувството, че всяка жена, с която спя, таи в ума и сърцето си идеалния образ на някого другиго.

Тук още веднъж се сблъскваме с моята слабост към невероятната истина. Мел и Джанис си кореспондират през войната. Мел се завръща и двамата се оженват. Раждат им се три деца, а след петнайсет години се развеждат. Може би защото е било смесен брак или просто един от обичайните бракове под натиска на времето. Може би Мат винаги е присъствал.

Шутзър и Гордън свършват танца си. Домъкваме вътре останалия багаж. Карам Милър да приближи джипа със задницата до едната стена на замъка, така че картечницата да е насочена напред и да държи под обстрел целия път заедно с моста. Другия джип докарваме зад замъка. Внасям вътре халатите за сняг, маскировъчното белило, един

сандък с гранати и радиостанцията. Майката ми помага. Освен това изваждам полевите телефони. Милър почва да ги размотава. Измъквам двете огромни макари с жица за телефоните. По тях още има засъхнала кал от последното им развиване в Саар.

Когато свършвам, спирам да си поема дъх и обмислям положението. От фасадата на замъка се открива гледка надолу през редица стъпаловидни басейнчета, стигащи почти до потока. Същият поток под онзи мост, по който се изкачихме до замъка. В басейнчетата има статуи на делфини и разни риби, от чиито уста излизат зелениясали медни тръби за водните струи. Статуите изглеждат като излети от цимент, с черни, зелени и жълти петна от фъндъци вкоравен мъх. Коритата на басейнчетата са пълни със замръзнали листа.

Решавам да сложа два поста: един — малко по-долу, от другата страна на фонтаните, зад подпорната стена вдясно от моста; и друг — горе на склона зад замъка, малко над равнището на покрива. Тръгвам да се катеря, за да намеря място, откъдето ще се открие добра, цялостна гледка към пътя и в двете посоки и ще се покрива долният път.

Не мога да измисля как да запазя този по-горен пост от проникване изотзад. Но едва ли, ако някой се изкатери по стръмния склон със замръзнали листа и сухи клонаци, ще съумее да се промъкне изотзад до караула. Ще трябва да е атакуващ дозор поне от няколко души, които да нападнат, а ако това се случи, бездруго всички отиваме на кино.

Намирам тъкмо такова място, каквото ми трябва и го разчиствам с крак. Откъртвам клон от едно дърво и го забивам в оголената земя. Вътрешностите ми кажи-речи, се държат послушно, дори след изкачването. Може би ще бъде достатъчно само дето съм далеч от Уеър, Лав и цялата мръсотия.

Спускам се надолу към замъка и взимам едната макара с жица. Откачам куката и остъргвам донякъде калта.

Караулът ще бъде голяма досада. Дни наред ще трябва един по един да седим в окопите; това прави по двама на пост и четирима в почивка. През нощта ще бъде особено трудно. Ще ни трябва по двама във всеки окоп, така че ще имаме четирима на пост и само двама в почивка. Ще се наложи да спим през деня. Но не виждам друг изход. Бих могъл да опитам само с един пост горе на хълма; той би покривал

всичко. Може би след първите няколко дни, ако не се случи нищо, така ще направим. А може и само с един пост долу на моста. Все ще измислим нещо; отделението ще даде идеи.

Излиза Мел и ми помага да пренесем макарата с жицата долу до моста. Излагам му плана си за постовете и той се съгласява. Намираме едно чудесно местенце на двайсетина метра вдясно от моста. Подпорната стена стига до рамото и е идеално прикритие за стрелба. Под обстрела на другия пост трябва да е достатъчно защитено. Ще рече, ако човек изобщо може да се чувства защитен в тая гора, в тая война, където непрекъснато се опитват да те убият.

Връзвам жицата за една халка в стената и тръгвам да се катеря към замъка. Гордън казва, че пръв ще дава караул, и остава долу.

Драпам нагоре, прокарвам жицата покрай пътя, като оглеждам околните хълмове. Оттам биха могли да ме следят. Може би някой тип в зелена бойна униформа седи сега с пушка и бинокъл в ръце и ме зяпа.

Обръщам се да видя колко още ми остава и се разбързвам с жицата, като я пускам на цели кръгове. Вече цял треперя; не че работата е чак толкова трудна, но просто нервите ми не са наред. Когато стигам до замъка, вкарвам жицата през един прозорец до камината.

Майката разпределя провизиите и екипировката. По обичая си вече е повел домакинството и непременно ще си подреди тук дом. Знам, че ще ни чете лекции за статуите, архитектурата, дървената ламперия, камината, какво ли не. Уилкинс просто не може да не превръща всяко кътче в гнездо, а тук има на разположение цял палат. Изглежда, добре се справя; само дето е малко по-нервен, отколкото трябва; работи съвестно.

Веднъж, по време на един шейсетчасов преход без прекъсване от Руан до Мец, Майката дори стъкми цял хамак за спане отзад в джипа си. Това беше джипът, който караше заедно с Джим Фрийзе. Наричаше се Линда, разбира се. Аз изрисувах името отстрани заедно с едно зайче. Майката понякога нарича Линда „зайче“. Но той като че не се срамува от нищо; сякаш е имунизиран срещу всичко, от което би могъл да се смути.

Освен това Майката си имаше в онзи джип нещо като олтар — отпред до таблото с уредите. Беше си сложил снимката на Линда и залепил наоколо изрезки от писмото ѝ. Понякога си мисля, че Джим беше също толкова влюбен в Линда, колкото и Майката. Дано да е бил, защото с Майката не може да се говори за нищо друго.

Когато Хънт видя тая работа, направо побесня и ги накара да махнат всичко. Хънт „падна“ край Омздорф, под един кръст край пътя. Едва бяхме влезли в Германия; имяхме честта да бъдем първите американски войски в тъй наречената тогава от немците „германска територия“. Това трая три дни, после бяхме отблъснати. Опитах се да пробутам в писмото си до дома съобщение къде сме. Писах на сестра ми Джоуи да поздрави от мен приятеля ми Герман. Знаех, че ще го разбере, и тя действително се е сетила. Знаех също, че Глендън, помощникът на Втория щабен, който цензурира писмата ни, няма да го улови, и той не го е уловил!

Хънт си беше избрал онзи кръст за взводен команден пункт. Той беше от нисшите чинове в първоначалния сто и н-ти полк, не особено умен. Гордън твърди, че хора като Хънт, Уеър и Лав са истинският противник; т.е. ако изобщо имаме противник.

В замъка проверявам докъде е стигнал Милър с телефоните. Размотал ги е и сега ги свързваме с жицата, която прекарах през прозореца.

— Бъд, би ли проверил как работи и радиото? Аз ще развия жицата до горния пост. Гордън ще дава пръв караул до моста.

Шутзър и Мънди се затърят към мен.

— Стан, би ли занесъл единия телефон долу на Гордън? Кажи му да го скачи. После ми донеси другия горе, на мястото на поста зад замъка. Ти ще бъдеш караул първите два часа, тъй че вземи си пушката и няколко гранати.

— Окей, серж!

Хвърлям му едно око да видя дали не ме занася с тая титла, но изглежда, му е дошло естествено. Никога няма да свикна.

Завързвам жицата за дръжката на френския прозорец, като оставям достатъчно свободна дължина до централния телефон, после почвам да я размотавам нагоре по хълма. Би било по-умно да търкалям

макарата от горе на долу, но явно умът ми не работи добре. Драпам нагоре по хлъзгавия хълм, като се хващам за дърветата, за да не се намеря с едно плъзване в задния двор на замъка. Най-сетне стигам до набелязаното място и спирам да си поема дъх.

Долу Стан и Мел скачват другия телефон. Докато ги наблюдавам, Мел завърта ръчката и вдига слушалката до ухото си; всичко трябва да е наред, защото Стан тръгва нагоре към мен, без да се връща в замъка.

Връзвам жицата за едно дърво и сядам да го чакам. Изваждам от джоба на куртката си бинокъла с двайсеткратно увеличение и оглеждам набързо околните хълмове. Не виждам нищо подозрително; няма дим, никакъв признак на движение или проблясък на метал. Стан идва, пухтейки, до мен.

— Долу телефонът работи идеално. Милър казва, че е настроил и радиостанцията и я загрева.

Търсим подходящо място за окопа. Ще ни се да не е с много коренаци. Но щом наоколо има такива борове, няма как да е без коренаци. На Стан не му се копае особено, но аз не отстъпвам. Мисля не толкова как да се опазим от куршумите и шрапнелите, колкото от вятъра и студа. През нощта ще ни бъде по-топло, ако сме по двама и в окоп. Единият ще седи вътре, докато другият пази. По това време на годината нощите тук са безбожно дълги.

Оставям бинокъла на Шутзър и му казвам да оглежда околността на всеки петнайсет минути — колкото да си почине от копаенето. Тръгвам надолу.

Милър вече скачва другия телефон с жицата, а аз започвам цялата глупашка военна процедура по радиото. „Ейбл едно вика Ейбл четири, приемам.“ Попадам на Лири, един от малкото човекоподобни радисти в полка. Забравих да взема позивните за радиосеансите, когато си записвах всички ония глупости в щаба. Толкова са тъпи, че моментално се забравят.

Лири отговаря, че ще предаде на Уеър. Казвам му, че сме окупирали замъка и окопаваме постове. Звучи достатъчно по военному. Освен това назначавам следващия радиосеанс за двайсет и два, нула нула; т.е. десет вечерта на военен език.

Майката казва, че е готов да ни сготви обяд, ако отидем за дърва. Искане да запали камината да затопли стаята и да готви на огъня. Имаме два примуса, но Майката си е наумил да развърти истинска кухня. В

задната част има кухня с килер, обаче там е студено и няма тенджери и тигани. Уилкинс казва, че ще е по-добре да готвим тук, отпред, където ще спим.

Не знам какво да му отговоря. Ако запалим огън и от високия комин над замъка вземе да излиза дим, присъствието ни тук няма да бъде повече тайна. В този смисъл определено няма да сме никакъв дозор, а един вид окупационна сила. А пък ако не се отопляваме, през нощта ще ни замръзнат задниците.

Двамата с Отец Мънди обикаляме замъка и излизаме от задната му страна. Между замъка и хълма има навес за дърва и конюшня за два-три коня. Насилваме вратата на навеса, но вътре няма дърва. Влизаме в конюшната. В плевника над конюшната има няколко останали наръча сухо сено; отпорваме също две-три масивни стари дъски от яслите. Ако речем да поддържаме огън, ще имаме трудности с дърветата. Дърветата и всичко останало навън е мокро и не става за горене. Дори да успеем да го запалим, от време на време ще излизат облаци пушек, та германците ще си помислят, че държим тук индианци, които си дават димни сигнали.

Когато се връщаме, Майката е запалил малък огън от кутиите за провизии. Прибавяме сеното и няколко дръвца. Обаче камината не тегли; димът се рее из стаята и се издига към тавана.

Милър проверява комина и открива, че е зазидан. Разкъртва леко мазилката с приклада на пушката си; падат няколко тухли и димът тръгва нагоре както трябва. Излизам навън, за да установя доколко се забелязва. Точи се нещо като извита бледосинкава змия. Вижда се, но не чак толкова. Ще рискуваме.

В дневния порцион има подбор от лакомства като конфитюр и компот, така че Майката скалъпва доста вкусен обяд. Завършваме с кафе и аз се моля стомахът ми да го понесе. Кой знае защо, не съм чак толкова изплашен, колкото очаквах; може би горещият огън и покривът над главата ми ме успокояват.

Мънди открива над замъка кладенец с ръчна помпа; двамата с Милър я изпробват и тя заработва. Донсят вода в стари дървени ведре; изглежда бистра. Май поне веднъж ще можем да перем често мешките си. Може би това ще спомогне и вътрешностите ми да си седят на мястото.

Опитвам се да изготвя равностоеен график. Гордън, Шутзър, Милър и Мънди ще искат да са свободни заедно през деня, за да правят щурото си каре за бридж с въртене без карти. От друга страна, не желая да погодя никому номера да получи една след друга дневна и нощна смяна, с общо шест часа караул. Почти толкова сложно е, колкото изчисляването на картите при техния измислен бридж; ето още едно нещо, което трябва да свърша най-късно до утре. Може би Майката ще ми помогне; и без това е по-добър от мен в тая работа, а и ще го поразсее.

Влизат Шутзър и Гордън. Майката, който държеше манджата на огъня, им сипва и потегля към поста до моста, а на Отец Мънди се пада горният. В това отделение всичко върви практически от само себе си; ако някой се опита да го ръководи, само попречи. Може би не е необходимо дори да изготвям график за караула.

Милър е намерил няколко празни бутилки от вино и раздира с щика си чувалите от конюшната на ленти. Прави факли, като взима бензин от една туба в джипа си. Така довечера ще имаме светлина.

Стъмва се към пет, тъй че ще има още една смяна, преди да започне нощният двоен караул. Засега ще караме така; после ако утре не се случи нищо, ще се откажем от единия пост. Никой не ни е наредил да браним това място, а само да държим под око пътя и моста.

Отварям сандък с нови гранати и раздавам всекому по още две; всички носим патрондаши, плюс пълнителите на коланите си. Картечницата е заредена с бронебойни патрони, всеки шести — трасиращ. Напълно безпомощни сме срещу танкове, даже с бронебойните, но може би ще позабавим хода на някой бронетранспортър с оръжие или пехота. По дяволите, та оттук не може да мине нищо такова! Стига съм се притеснявал.

Влиза Милър с връзка ръждясали ключове. Намерил ги е увесени на една кука от вътрешната страна на кладенеца, когато махнал капака, за да види дали не е замърсен. Има двайсестина ключа, все огромни и украсени с орнаменти.

Гордън запалва една факла. Аз, той, Шутзър и Милър тръгваме на оглед. Най-сетне вършим нещо като разузнаване; майор Лав би се гордял с нас.

Отвън, в задната стена, откриваме стъпала към мазето и се спускаме по извита окъртена стълба до мръсен под. Тук е по-топло, но влажно. Сводовете са от камък, с натежали от мръсотия паяжини по края. Ако стане ужасно студено, можем да живеем и тук, но вече ни е дошло до гуша да спим по мазетата.

Оглеждам се за друг изход към вътрешността, който да използваме, в случай че ни нападнат от горната входна врата, но няма нищо, освен три малки стаички, един задънен коридор и стълбата за навън, по която дойдохме.

Милър разработва пермутациите и вероятностите за три ключа от двайсет и накрая успява да отвори. В едната стая намираме осем бутилки вино. Сламата и празните рафтове говорят, че някой друг май вече е опустошил повечето. Във второто мазе има две каси със сардинени консерви. Третото е празно, като се изключат няколко счупени стола и ръждясали стари сечива.

Взимаме виното и сардините; ще разнообразят донякъде храната ни. Милър помъква три счупени стола за горене. Струпваме сардинените консерви и бутилките с вино край огнището; Милър натрошава столовете и хвърля няколко царги в огъня.

След това се изкачваме по стълбата, която тръгва от стената срещу кабината. Тя се извива нагоре до някаква площадка, после пак се насочва към задната стена. Отваряме висока дървена врата и излизаме в коридор, който върви по дължината на замъка, почти като в хотел. Милър отново се пипка с ключовете. Отбелязал си е трите от мазетата, така че сега му остават седемнайсет. Оказва се, че един от тях става на всички врати по коридора.

В първата стая трите стени са покрити с рафтове книги, сред които има и ниша за голям глобус. По-голямата част от Европа на него е заета от Германия. Подът е застлан с килим, а стените са облицовани с дъбова ламперия на височина до три фута. Дръпвам завесите на четвъртата стена, отварям прозореца и бутвам кепенците. Изгледът е от лицето на замъка; виждам Майката долу на моста.

Може би ще е по-добре да установя горния пост тук; би било адски удобно. Но кой знае защо, ми изглежда някак нередно да превръщам такава красива стая в пост. Тъй или иначе, Уилкинс сигурно няма да ми позволи. Освен това, ако се случи нещо, стоящият тук ще се окаже в капан.

Обикалям стаята и разглеждам книгите. Всичките са на френски или немски, английски няма. Не съм съвсем сигурен в коя държава сме; може да е Белгия, Люксембург, Франция или дори Германия; намираме се на място, където те, общо взето, се допират. Не знам колко е часът, какъв ден сме и в коя страна. Не съм сигурен дори в собственото си име. Още малко, и ще ме направят генерал.

Другите стаи са спални — пет на брой. По пода личат белези от изнесени мебели. В най-голямата стая има цяла стена, покрита от горе до долу с огледала — онази, която е срещу прозорците. Божичко, колко сме грозни — мръсни дългуни с виснали дрехи; намъкваме се вътре приведени, свити като дебнещи животни. Приличаме на вървящи, говорещи карикатури на Бил Молдин или на „Хора ядат картофи“ на Ван Гог. Имаме вид, като че пазим някаква тайна, а в същото време не щем да знаем нищо — постоянното ни състояние в очакване на най-лошото.

Спирам пред едно огледало, изпъвам се и се мъча да се позная; кой е този? Кой съм аз?

Гордън се е приближил до друго огледало и разглежда зъбите си. Милър и Шутзър се смеят и позират; сочат се един друг. Шутзър си показва сам пръст. Мисля, че не сме се виждали такива, каквито изглеждаме в тия огледала; трудно е да се приеме. Самите *ние* приличаме на неприятеля.

В края на коридора има още две врати. Едната води към огромна баня, пак с огледала по стените. В центъра има странна на вид медна вана във формата на огромна обувка. Също като в къщата на „старата дама, която не знаела какво да прави“. За миг ми се струва, че ей сега ще влезе да се изкъпе Клодет Колбърт с много пяна, пара и с Кларк Гейбъл. Тя поне знае какво да прави.

Милър предлага да се наредим във верига и да си подаваме кофи с вода от кладенеца, за да се изкъпем. Но е толкова студено, че стъклата на прозорците са заскрежени отвътре, а огледалата се замъгляват от дъха ни и от топлината на телата ни. Зад тях са вградени шкафове, всичките празни; а в единия ъгъл стои умивалник без чешма. Има и нещо като корито за крака, за което сега знам, че е било биде.

Излизаме и отваряме другата врата в дъното на коридора. Тя води към тясна, извита стълба. Помъкваме се в колона по един. На върха има вратичка; Милър я отключва на третия опит.

Таванът е разделен на малки стаички, пълни догоре с мебели. Всичко е натрупано като в гробницата на Тутанкамон, най-безразборно. Страхотно е: има музикални инструменти, килими, сатени кресла, легла, картини в огромни позлатени рамки. Проправяме си път между тях. Уилкинс ще има да разглежда всичко това като маймуна. Сигурно няма да си намери място, докато не картотекира тия боклуци.

Но имаме някои неотложни нужди. Занасяме долу четири дюшека и сатенени юргани. Второ отделение от полковия разузнавателен взвод на сто и н-ти пехотен, 8010-а дивизия, ще живее няколко дни в разкош.

Долу подреждаме дюшеците в квадрат около огъня и ги покриваме с юрганите, а отгоре слагаме спалните чували. Винаги ще имаме поне по двама на пост, така че четири ще са напълно достатъчни. Просвам се на единия и се наслаждавам на мекотата му; отдавна не съм спал в свястно легло.

Нашият гастроним Шутзър, зажаднял за миризмата на риба, отваря една сардинена консерва с щика си. Милър, който има всичко, дори тирбушон, изважда тапата на една бутилка с вино. Това може окончателно да довърши стомаха ми, дори цялата ми храносмилателна система от начало до край. Подаваме си виното и сардините един на друг; виното е кисело, студено, сардините плуват в гъста мазнина; на кутията пише нещо на немски. Може би това е тайното оръжие на германците; може би всички ще свършим в някоя хубава американска полева болница сред куп любвеобилни сестрички: като жертви на ужасните шваби и тяхното секретно оръжие — отровни сардини.

Седя и се мъча да разпределя картите за тия манияци. Тъй като скоро ще бъда караул, Гордън, Шутзър, Уилкинс и Мънди ще останат да се трепят в смъртоносна схватка. Да съставиш раздаването, е къде-къде по-забавно, отколкото да играеш. Понякога внимавам и броя ръцете. За мен играта се състои в това да позная наддаването и дали ще бъде изпълнен договорът. Всеки ден ставам все по-добър в този бридж отзад напред. Тайната се състои в това да разделиш картите колкото се може по-макиавелиански.

Преди дозора в Саар в отделението обикновено се играеше нормален бридж с въртене. В Шелби веднъж седмично назначавахме отбор, който да играе срещу отделението на Едуардс. Винаги

печелехме. Ако не се брои Уилкинс, Мори и Гордън бяха най-добрите ни играчи. В Шелби Уилкинс никога не играеше; сега играе само понякога, ако няма четвърти. Мори, Фред и Джим бяха редовни. Макс Луис също играеше от време на време. Сега, когато искат да направят добра игра, манияците молят Уилкинс да се включи; но повечето пъти хващат само горкия Мънди. Той не е играл никога, преди да дойде в отделението, и никога няма да стане добър. Липсва му всякаква хитрост и изобщо не го е грижа дали печели, или не. Това изкарва Шутзър от нерви.

Когато загубихме половината отделение, загубихме и тестето си карти. Беше у Мори, когото фелдшерите прибраха, преди да може да го предаде на някой от нас. Точно тогава никак не ни беше до бридж.

Умря в полевата болница. Без дясна ръка и с такова лице не мисля, че се държеше за живота със зъби и нокти. Аз не бих се държал. Ние с Гордън го увихме; очите му бяха празни; главата му отстрани беше мека като гъба.

Непрекъснато пишем до дома за карти, свещи, моливи и речници, но досега никой от нас не е получил. Получаваме топли, ръчно плетени чорапи, твърде дебели, за да влязат в ботите, и кутии с натрошени курабии. Къроло получаваше италианска наденица с люти чушлета и корави италиански курабийки, които не се смачкваха. Той можеше да задигне наденица и от умрял германец. Казваше, че е добра, макар и не чак толкова, колкото тази, която получаваше от къщи.

Майката на Отец Мънди увива всяка курабийка в отделно парче оризова хартия, а после натъпква наоколо накъсани вестници. Години наред е изпращала колетите на роднините си в Ирландия, та знае как.

Отчето счита тия курабийки за проява на любов. И така си е. Той е единственият, когото никога не преследваме за повторно, тъй или иначе, ги раздава. Прави го почти така, сякаш дава причастие — само по една, като внимателно я развива и ти я подава с ръка. Обикновено са островърхи с истински шоколад и доста маслени. Всяка курабийка от майчето на Мънди трябва да се яде бавно, съсредоточено — едва ли не си струва да се покръстиш заради тях.

Може би домашните ни наистина ни изпращат речници, моливи, свещи и карти. Може би армията счита тези предмети за подривни и ги конфискува. Може Лав да е събрал вече цял чувал карти за бридж, речници, моливи, писалки, енциклопедии и снопове свещи, даже църковни за Мънди.

Разпределям картите на четири като за обикновено наддаване и записвам Севера, Изтока, Запада и Юга на отделни картончета. Късам тия картончета от подвитите краища на кутиите с неприкосновен запас, когато ги отварям с щика. Мислехме да си направим и карти от тези парченца, но Милър изчисли, че петдесет и два ще образуват тесте по-дебело от три инча и за нула време ще се оръфат. Слагам картончетата с раздадените карти с лице надолу върху кутията с батериите на телефона; те ще си ги намерят. Ще играят Гордън и Мънди срещу Шутзър и неохотния Уилкинс, тъй че няма защо да му мисля много; при такъв състав от барокови умове всяко раздаване се превръща в драма. Те могат да продължат най-обикновено три без коз повече от половин час.

Вече от три седмици играем по този нов начин; понякога ни се струва като три години. Гордън измисли играта; нарича се „бридж без карти с пълно въртене до четирикратно разиграване“. Всеки един си избира картонче от кутия за неприкосновен запас и това са падналите му се карти. Питал съм ги дали да определям кои карти на кого да бъдат, но те нямат доверие на моята безпристрастност. Както каза Шутзър: „За Бога, Уонт, и без това вече си играеш на Господ; какво още искаш?!“

Когато разиграват една партия, подчертават всяка карта, щом я изиграят. Мел настоява да изпълняват и движението за хвърляне на призрачните карти с ръце върху масата, мръсния под, одеялото, калта или върху каквото там играят, като извикват името на картата. Милър се оплаква, че това било поредният глупав атавизъм, но все се съгласява. Как иначе? Ако Мел не играе, няма бридж и всички са мрачни. Впрочем Милър е една от причините да ни трябва речник. Той съставя и кръстословици, пред които неделните ребуси на „Ню Йорк Таймс“ ряпа да ядат.

Когато играта свърши, те ми връщат картончетата. Тогава някой друг път, по мое усмотрение (бъдеще, от което понякога изглежда, че не ни остава много) отново им давам същото разпределение, като го

завъртам по часовниковата стрелка за ново разиграване. Горният лъв джоб на бойната ми куртка е така натъпкан с тия записани раздавания за бридж, че се издува като цицата на Мей Уест. Може би някой ден там ще се забие шрапнел и те ще ми спасят живота така, както Библията винаги спасява живота на религиозните протестанти. Ще бъда спасен по-скоро от ръце за бридж, отколкото от Божията ръка.

В нашето отделение моливите са чисто злато. Ако всеки път, когато сме молили в писмата си, е пристигал поне по един молив, Лав трябва да има вече достатъчно, за да отвори книжарница след войната; едва ли биха се побрали в чувал.

Аз пазя като зеницата на окото си моя верен 2В и един дърводелски 4В с дебел графит, който си купих в железарията в Шелби и оттогава го нося със себе си. Вече е изхабен повече от половината. Обявили сме си състезание да видим кой ще свърши пръв: моят 4В, войната или аз. Този род моливи се развалят, ако ги изпуснеш, защото им се начупва графитът; държа го увит в тоалетна хартия, натикан под бинтовете в превързочния ми пакет. Използвам тия моливи изключително за рисуване. Може би този 4В е единственото нещо, което още ме кара да се държа. Не давам тия два молива никому за нищо на света; някои лични вещи са лични, дори когато са те произвели сержант.

Не ги употребявам и за записването на раздаванията за бриджа; за това си служа с обикновен 2НВ. Аз съм единственият в отделението с три молива. По-скоро бих се отказал от патрондаша си, отколкото от тях.

Повечето пъти рисувам по вътрешната страна на разкъсани кутии за неприкосновен запас; цялото отделение ми запазва тия кутии. Не мога да нося рисунките със себе си, затова ги навивам по десет на руло и ги заравям в земята. Имам си списък на местата, където съм ги заровил. Пазя си го в раницата в полевата кухня. Там съм прибрал и десет-двайсет от най-хубавите си рисунки.

Мисля, че може би след войната ще се върна тук, за да намеря по картата местата и да изровя рисунките. Реших, че няма да изгният; поне така се надявах; кутиите за неприкосновен запас са с восъчно покритие от външната страна.

Рисувам всичко. Имам хубави скици на Мори и Макс, Джим и Фред, Уисл и Луис. Рисувам снаряжението ни и разните места, по които сме били. Рисувам дървета и шишарки, чифлици, пейзажи, войнишки канчета, шишета — какво ли не. Това прави нещата по-реални; и в същото време не чак *толкова* реални.

В действителност раницата ми с картите и рисунките — цялото ми имущество — се загуби, когато бях ранен при Мозел. Въпреки това, двайсет години по-късно, все пак наистина се върнах по тия места заедно с жена си и децата. Не намерих нищо; всичко толкова се бе изменило, че не можах да позная нито една точка.

Наближава четири часът. Двамата с Милър сме на пост от четири до осем. Минавам го за дневен караул с по един човек във всеки окоп, но повечето време ще бъде тъмно. Слагам себе си горе на хълма, за да мога да огледам добре околността. Особено ще внимавам за дим или огньове. Може би ще успея да ги хвана, като си готвят вечерята, да разбере къде са; ако изобщо има някой; все трябва да има.

На тръгване казвам на Бъд да се ослушва за автомобили, докато стои долу. По дяволите, длъжен съм да му напомня! Врътвам телефоните, за да предупредя Мънди и Уилкинс, че идваме. Изпитвам ужас да не ме застрелят от поста, когато отивам да ги сменя. Точно такъв край ми подхожда — безсмислена жертва от ръката на приятел.

Двамата с Милър проверяваме пушките си и закачаме на коланите си гранати. Надявам се, че проклетият окоп горе вече е завършен. Ако и Шутзър, и Мънди са копали през последните четири часа, трябва да е готов. Да се копае в коренаците по здрач, е пълен кошмар. Изпотяхаш се, а после трябва да висиш във влагата и студа, в падащия мрак.

Още докато се изкачвам, усещам, че се е застудило. Небето е в плътно натежало бяло; ако температурата спадне с още няколко градуса, може и да завали; само това ни трябва. Връщам се за платнището си. Падне ли сняг, ще трябва да направя пътеката до този пост по-незабележима.

Отчето е почти замръзнал. Излиза от окопа и тупа с крака. Окопът е изкопан, но пръстта все още стои на купчина.

Би трябвало Шутзър и Мънди да знаят как се правят тия работи.

— Леле, Уонт, все повече застудява.

— Аха. Е, вътре е топло. Бъд слагаше вода на примуса, когато излязохме; има даже огън и удобни легла с копринени юргани.

— О, хайде, хайде. Не ме будалкай, Уонт.

— Не те будалкам. Сам ще видиш.

Той нарамва пушката си, сваля каската. Аз сядам върху купчината пръст.

— Между другото, Отче, забравих да обявя паролата. Кажете им, че ще бъде „Мац-пис“. Нека Гордън я съобщи на Милър по телефона.

Питам се дали Мънди ще загрее. От тринайсетгодишна възраст той е бил в юношеската семинария, тъй че такива неща просто минават покрай ушите му. Обикновено ни спускат паролата от дивизията, но сега не могат да ни я предават по радиото, така че ще си я измисляме сами.

— Да не забравиш, Отче: „Мац-пис“.

Той поема надолу.

— Разбрах де, „Мац-пис“.

Наблюдавам го как избира пътя по нанадолнището, с приведени рамене, с плетената вълнена шапчица на главата си, с виснала на сгънатата ръка каска и метната на другото рамо пушка, която все се свлича. Не познавам друг човек, който толкова да мрази да носи каска. Освен това Мънди е основният претендент за титлата „най-разпасан войник в отделението“.

После оставам сам. Седя на камарата пръст, ей сега ще я разхвърлям. Бинокълът лежи върху купчината листа край окопа. Пъхам го в колана си, под куртката; добре е да стои топъл; тогава стъклата не ти се замъгляват пред очите.

Отчето не е достатъчно внимателен; не го е страх от смъртта колкото другите. Ако можех да повярвам в нещата, в които той вярва, или поне твърди, че вярва, и аз не бих се страхувал да умра; щях да се перча наоколо и да се правя на герой, да се натягам за рая. Безпокоя се,

че ще извърши някоя глупава грешка, без да му мисли, и ще си навлече куршума.

Разхвърлям с лопатата пръстта под дърветата и я посипвам с борови иглички. Въртя телефона и казвам на Шутзър, че ще се обаждам на всеки час; взел съм неговия часовник. Познавам, че играта вече е започнала: Стан ми говори така, сякаш съм ги прекъснал; сега аз съм само войната, която им пречи.

Започва бързо да се мръква; червеникавото по дърветата, които сменят листата си, преминава в лилаво; сенките под боровете стават почти тъмносини.

Изваждам бинокъла и оглеждам отсрещния хълм. В подножието му откривам буен поток. Над него има плоска сива скала, по която водата леко се пръска. И точно отдолу, между скалата и потока, забелязвам как нещо мърда!

В лещите светлината е много по-слаба и аз затрепервам така, че едвам успявам да стоя неподвижен. Плъзвам се в окопа и опирам лакти на предната стена.

В подножието на надвисналата скала три малки еленчета пасат мъх. Едното поглежда право към мен, дългите му уши щръкват да доловят шума. Не е възможно да вижда толкова надалеч, а и светлината не е достатъчна, за да блесне върху лещите.

Отново пъхвам бинокъла в колана си и измъквам молива 2B заедно с една отворена, разрязана, сплескана кутия от неприкосновения запас.

Опитвам се да скицирам видяното, вълшебното движение, но не успявам. Паметта ми не е достатъчно точна, а и задачата да изобрази всичко това на малката сива площ ми е непосилна. Донякъде, защото е твърде далече, има толкова много небе, планини, гора; донякъде, защото очаквах друго. Трудно е да предадеш радостта от спокойствието, дори на рисунка.

Отново изваждам бинокъла и оглеждам хълма, като се мъча да си представя, че вървя по него. Пресичам пътя, но става тъй тъмно, че едва се вижда. С мъка различавам Милър долу до моста. Той пуши и при всяко смукване цигарата му проблясва. Май че пише. Може би измисля нова кръстословица или пък стихотворение. Той съчинява стихове за какво ли не, но най-вече за машини. В неговите уши думи

като разпределителен вал, челна сглобка, диференциал, ос, преден клин, двоен карбуратор и ход на буталото са чиста музика.

Тършувам за пакетчето цигари от неприкосновения запас в джоба на куртката си, шмугвам се в окопа и запалвам. Намалил съм ги до три дневно, но когато ми е студено и страшно, трудно устоявам. Тютюневите компании са замислили страхотна сделка, като раздават цигари на младите войници. След края на войната всички ние ще им станем доживотни клиенти (ако изобщо някои от нас останат живи). Това е един от най-силните доводи на Гордън.

Смуквам дълбоко; димът ме затопля отвътре и ме успокоява. Стомахът ми нещо се е разбъркал от работата с лопатата. Малко давилови капчици биха ми помогнали; може би наистина вече съм станал наркоман.

Стъмва се още повече. Вече се вижда само лекото синкаво сияние по върховете на дърветата и прозирната светла мъглица по хълмовете зад мен. Няма смисъл да мисля за хода на времето; скоро ще изтече. Няма къде да бързам, просто следвам пътя си през тая късогледа война в поредния й късо траен ден.

Измъквам се от окопа и се отдалечавам малко, за да се изпия. Божичко, колко е студено, а ето че излиза и вятър! Май трябваше да си вземем шинелите. Връщам се и се увивам в платнището. Бедата с тия шинели е, че са ужасно тежки и заемат ужасно много място. Карат те да се чувстваш тромав, опакован, стегнат, а не топят достатъчно. Също като ония глупашки галоши, които обувахме върху ботите си в калта край Мец. На всяка стъпка ти се кривят и в тях краката чудесно простиват в окопа. Гордън пицця цяла нощ, докато накрая просто не можеше да ги понася повече. Ние с Мори и Шутзър заменихме ботите си за чорапи, обувахме си по три чифта чорапи в галошите; ходилата ни се подбиха, но краката ни не протинаха. После нашият приятел сержант Хънт за малко да ни изправи пред военен съд, задето сме си загубили ботите, даже ни раздаде формуляри да попълним протоколи.

Той умря по ужасен начин, червата му се подаваха изпод пръстите в калта; остана си тъпак до края, люшкаше се напред-назад на лакти и колене. Когато падна по лице, всичко се наби с пръст; не можехме да направим нищо.

Звъня по телефона. Този път ми отговори Гордън.

— Да не би да си бил пиан, когато си разпределял картите този път, Уонт? Западът беше пълен със спатии и пак успя да ни вкара, след като ги бяхме взели идеално на четири купи. Проклетият Уилкинс пак го изигра царски. Да не би ти да си му издал нещо?

— Хич не обичаш да губиш, а Мел? Май трябва да си гледаш медицината и музиката, вместо усилено да се правиш на разузнавач от спецрезерва.

— Виж какво, искам само да те помоля следващия път да се опиташ да разпределиш картите по-произволно; без номера и клопки. Убеден съм, че си прочетен вестник за Ванс, той направо прозира в главата ти.

— Добре, Мел, обещавам. Ще изпразня главата си като бял лист хартия.

— Не може да е чак толкоз трудно. Гледай да не се съсредоточаваш, дори да не мислиш, чу ли?

— Казах ти, че обещавам, Мел, но не е лесно да се запечата такава фина, мощна мислителна машина като моя мозък. Трябва да го имаш предвид.

— Да ти пикая на мозъка! А сега нещо по-сериозно. Майката вари някаква каша, а също и свинско с боб. Кое меню ще предпочетете, сър?

Избирам кашата. Не съм сигурен, че ще мога да я ям, но всичко друго би било по-добро от боба.

— Отваряме и компот. Ако обещаеш да бъдеш послушен за следващото раздаване, ще ти оставим малко; също и на Милър.

— Обещавам; заради Милър.

Затварям телефона. Сега като че е още по-тъмно, по-пусто, по-тихо. Винаги е странно да въртиш полевия телефон и да говориш от дъното на някаква дупка. Представям си как те си седят там край огъня и ядат. Всъщност би трябвало да заменя компота за онова гадно сирене.

Продължавам да се оглеждам за проблясък от светлина или огън, но няма нищо. Виждам само как Милър пали цигарата си и тя проблясва при всяко смукване. Господи, дано да измисли някоя голяма

главоблъсканица, та да разкара за малко тия фанатици бриджори от гърба ми!

Аз също се изкушавам да запаля втора цигара, но устоявам. Мел ме е убедил. Трябва да спра; глупаво е да се пуши — да смучеш горящи сухи треволяци.

Вятърът свири в горните клони; стволите на дърветата се превиват, търкат се един о друг и скърцат като корабни мачти. Чува се шумоленето на замръзналите листа, които вятърът мете по коравата земя. Не знам дали ще чуя, ако някой се промъкне. Поглеждам през рамо да проверя. Боровете тук са садени; растат в дълги редици почти по всякакъв наклон.

Отново звъня. Казвам на Уилкинс непременно да свари кашата. Инак цяла нощ ще пърдя от боба. Казвам му да ми остави малко вино, но да ме отпише от кафето. Уилкинс ме пита дали бих желал една или две порции шоколадов сладолед. Класическият хумор на Уилкинс; трябва да е в добро настроение.

— Без сладолед, Майка. Но ми сложи, моля те, две черешки в компота.

Така, сега вече съм обречен. Какво пък, може би ще успея да си докарам истинска дизентерия и ще ме изпратят в тила. Уисл веднъж си изкара така цяла седмица в полевата болница; разправяше, че през цялото време спал, освен когато ядял.

Струва ми се, че е минало съвсем малко време, когато дочувам край себе си шум. Трябва да съм бил полузаспал, толкова внезапно ми дойде. Шутзър и Мънди са.

— Майка му стара, ама че сте галфони; изплашихте ме така, че гащите ми паднаха.

Шутзър се плъзва в окопа.

— Мислехме, че мястото е по-нагоре по хълма. Добре обрасло е, обаче пък е тъмно.

Изскачам вън на ръце. Краката ми са вкочанени и безчувствени. Май наистина съм бил заспал.

— Ще свикнете; и без това няма какво толкова да се гледа. Гордън и Уилкинс отидоха ли да сменят Милър?

— Да, тръгнаха заедно с нас. Гордън така е увесил нос след играта, че не говори почти с никого. Имаше в ръка такива карти, каквито никога не би могъл да изиграе. Просто не го бива да изчаква. Майката го сгащи; да знаеш, тоя Уилкинс е невероятен!

— Как е Майката?

— Изглежда ми бомба. Човек не може да играе първокласен спортен бридж по тоя начин, ако му има нещо. Стига си го мислил, Уонт. Няма смисъл да бдиш като квачка над една квачка.

Хвърлям поглед надолу. Виждам как Милър крачи покрай фонтаните; Уилкинс и Гордън са два черни силуета на фона на стената. Отново решавам да не им разказвам за онзи спринт на Майката между дърветата.

— Предаде ли им паролата, Мънди?

— Да, „Мац-пис“, мръсно войнишко съзнание такова.

— Ето ти бинокъла, Стан, дръж го в джоба си или под колана на панталоните. Предай го на следващата смяна.

— За какво ми е бинокъл? Не виждам нищо даже с просто око.

— Не се знае, Стан. Наблюдавай най-вече ония двамата долу. Внимавай за всяко движение зад тях.

След два часа Милър ще дойде да смени Мънди; след като се нахрани и постопли. Стан, знам, че четири часа е ужасно дълго нощем, но ако ще държим два поста, няма как.

— Да, разбирам. Шутър души въздуха.

— Отгоре на всичко мирише на сняг.

Аз прибирам платнището си. И двамата са донесли своите. После се сецам, че вътре няма да ми трябва.

— Ето ви още едно платнище; ако завали сняг, можете да се покриете и с него най-отгоре. Звънете ми по телефона на всеки половин час. Носиш ли си часовника, Отче?

Той кимва. Тръгвам надолу, после се спирам.

— Когато дойде Милър, ще трябва да ви се обади с паролата ей оттук. Ясно ли е?

— Ясно, серж. Айде престани вече, а? Я се отпусни! Чака те топла кльопачка и почти половин шише вино до огъня. А в канчето на Милър има горещо кафе.

— Благодаря.

Слизам по същия път, по който дойдоха те, като търся друг начин да се стигне до поста, без да се върви по лицевата страна на хълма. На около половината път забелязвам изпод едно откренато перде светъл процеп. Вътре отивам до него и го закривам плътно. Изваждам гранатите от джобовете си и ги струпвам в ъгъла заедно с патрондаша. Изправям пушката си до огнището. Държа я заредена с патрон в цевта и с поставен предпазител. Милър вече е пристигнал, седи полусъбут на едно от леглата и яде. Аз съм по-скоро уморен, отколкото гладен, но знам, че трябва да се храня.

Милър ми подава бутилката с вино.

— Ама че студ при тая река! Точно там става едно гадно влажно течение! Краката ми трепереха страхотно; мислех, че ще замръзнат, сякаш са отделени от тялото ми. Още не си ги чувствам.

— Внимавай, като палиш цигари, чу ли, Бъд? Виждаше се от върха, издаваш се. Някой гладен германски вълк може да пропълзи отзаде ти и да ти пусне един право в ухото, докато съчиняваш безсмъртните си стихове...

— ... и докато си стоя там и се мъча да определя особения мирис на някаква автомобилна предавка току под носа ми: когато ме е шубе, винаги ми мирише на нещо като опърлена пилешка перушина и катран.

— Тая война е излязла извън всякакъв контрол, Бъд. Внимавай!

Кашата е добра. Дъвча внимателно и бавно преглъщам. Между залъците отхапвам сухар от неприкосновения запас и го прокарвам с вино. Решавам да прескоча кафето, макар че би ми помогнало да не заспя.

Дълбоко заспал съм, когато звънва телефонът. Милър е дежурен и отговаря; все още се пипка със стихотворението си на светлината на огъня. Докладва Гордън: всичко е наред. След това се обажда Шутзър — и там всичко е наред. Предават си шахматните ходове. Милър изважда шахчетата си, мести фигурите и се втренчва в тях. Всички в отделението, освен мен и Уилкинс си носят по три миниатюрни сгъваеми шахматни дъски. Някои партии продължават с дни. Правилото на отделението е, когато си в окопа, можеш да предадеш хода си по телефона единствено при позвъняване за редовен доклад.

Инак, ако им се даде възможност, само за ден биха изтопили батериите на телефона.

Майката определено е отделонният шампион по шах, но повечето пъти все не ще да играе. От време на време се включва в бриджа, ако се наложи, но твърди, че въобще не обичал да играе шах.

Ставам, измивам канчето на Гордън в едното ведро и го напълвам от другото. Също и канчето на Шутзър. Тоя разпуснат Шутзър пак си го е прибрал мръсно и по дъното и едната страна има спечена захар като карамел. Честна дума, сигурно никога не си е мил вещите; но и никога не получава дрисък; трябва да има железен стомах.

Слагам канчетата до огъня. Могат да си ги стоплят набързо на примуса, когато пристигнат.

Качвам се на горния етаж до тоалетната. Това е още едно велико наше откритие. Не можем да я промиваме, защото не сме открили как се пуска водата, а и няма клозетна чиния като американските тоалетни, ами лайното пада право долу в дупката. Това се казва лукс — да няма нужда да копаеш тоалетна. Копаенето на полковите тоалетни в ротния лагер, който знае защо, е обявено за специална привилегия на разузнавачите.

Още съм разхлабен и имам спазми, но вече се оправям. Може би малко живот в замъка ще ме излекува. Слизам пак долу, напълвам две чайничета, премествам телефона, после се пъхам в чувала си и зачаквам. Виждам по часовника на Милър, че до следващото повикване остават не повече от пет минути, но въпреки това заспивам. Събуждам се стреснат. Отговарям май едва на второто или третото позвъняване. Гордън е.

— Уилкинс казва, че мярнал нещо на отсрещния хълм!

Сядам в чувала.

— Дай ми Майката.

Мъча се да възстановя дишането си. Дъхът ми излиза на пресекулки. Дишам учестено, толкова дълбоко съм бил заспал!

— Какво мярна, Ванс?

— Не съм сигурен, Уонт, обаче на хълма с голямата скала нещо мърдаше. Луната осветява скалата и ми се видя нещо.

— Може да са елените, които и аз зърнах одеде, Майка.

— Да, може да са само елени; обаче имаше нещо.

— Дай ми пак Мел.

Телефонът стърже и бръмчи в ухото ми. Гордън отново поема слушалката.

— Мел, нека единият от вас не изпуска от очи онова място, а другият да огледа пътя. Горните ще ви пазят откъм гърба. Не допускайте никого да се приближи. Имате ли гранати?

— Аха.

— Така. Ще се обадя на Шутзър.

Отговаря ми Мънди.

— Отче, Майката, изглежда, е съзрял нещо на отсрещния хълм до голямата скала. Вие виждате ли нещо оттам?

— Не, оттук нищо. Тоя Уилкинс трябва да има очи на бухал. Аз едва различавам ръката си пред лицето.

— Може да е само от нерви. Одеве аз видях там елени. Дръжте под око терена вляво и вдясно от тях, и зад гърба им, чувате ли?

— Разбрано.

— И никакво пушене и говорене до следващото повикване; и внимавайте да не ви дойде нещо изотзад. Обадете ми се, ако чуете подозрителен шум. Имате ли гранати и двамата?

— Да. Добре.

Затварям и се отпускам в леглото. Навярно нищо. Уилкинс е само нервен. Може би трябва да разкажа на отделението за нашия необикновен пробег из храсталаците. Явно новината за мъртвороденото му дете го е довършила. Предъвквам в ума си случилото се и се мъча да реша какво да направя.

Целият живот на Уилкинс в Шелби се състоеше само от празнини между една събота и неделя и друга. Когато не сме на бойното поле, той прекарва цялото си време в оправяне на облеклото, почистване на пушката, търкане на коланите и всички останали дивотии. Жена му се е преместила в града и е станала сервитьорка. Затова Майката се интересува единствено как да получи билета си за края на седмицата.

Тъй като е ужасно късоглед, държи главата си вечно наведена напред над смъкнатите рамене, сякаш се визира в някаква мъгла. Никак не прилича на идеалния пехотинец от рекламния плакат за набиране на войници, а особено нещастен е на полевите занятия. Едва успя да

получи удостоверението си за боравене с емката, пък доста се старееше.

Хънт узнава, че жената на Уилкинс е в града, и почва да го тормози. Нарича го „пруфесора“ и безмилостно го гони. Уилкинс само още повече се натяга, за да получава билета си; ама че копеле беше този Хънт, огромен червендалест мъжага, висок над метър и осемдесет и с шкембе. Любимата му закана беше, че „ще ни изкара джигереца“.

Една събота сутрин след инспекцията по спалните и след като Уеър си е свършил работата, пристига Хънт, свиква ни отново и ни изнася цяла реч, че „’ич не е доволен от начина, по който се оформяме“. Как той щял да ни „напрай войници за нашто собствено добро“; как имало твърде много лигавщина и тъй нататък; типична Хънтова реч. Уилкинс вече си беше взел торбата за отпуска; при влизането на Хънт тя стоеше на леглото му. Хънт крачи из помещението, докато стига до Уилкинс.

— А тоз тук е най-големият проклет, шибан клинчър в цялата ви шибана тайфа.

Поглежда към торбата на леглото на Уилкинс.

— Майка му стара, закъде си тръгнал ти бе, пружесоре? Майката стои в долния край на леглото си и гледа право напред в своята приведена съсредоточена поза. Дума не обелва.

— Ама да знайш, че никъде няма да идеш! Тая събота и неделя задникът ти няма да се подаде навън от казармата. Ще трябва да преживееш една съботна вечер без твойта курва.

Мъртва тишина.

— Тя ми е жена, сержант Хънт.

Лицето на Майката става по-бледо от очилата му, а устните му са стиснати, тънки, сини.

— Тя е просто курва като всички останали, Уилкинс; всички курви искат само редовно шибане, това е. И тя не е по-различна от другите.

Той се обръща с гръб и закрачва по пътеката. Тогава Майката се хвърля отгоре му. Хънт пада под удара. Дошло му е съвсем неочаквано, както и на всички нас. Луис бутва вратата на помещението зад гърба си и тя се затваря.

Хънт се строполява по корем, но бързо се изправя на колене. Грухти и реве. Майката го е яхнал изотзад с дългите си крака и забива

пети в слабините му. Освен това стиска с ръце врата му като в клещи. Хънт вдига ръка, за да махне лакътя на Уилкинс от гърлото си, но Майката го пришпорва още по-силно и Хънт отново пада по лице. Очилата на Майката висят на едното му ухо. Луис се приближава и ги откача, сгъва ги и ги слага на леглото на Уилкинс. Чува се само тежко дишане и влачене на крака по дъсчения под. Хънт пак се опитва да стане. Успява донякъде, но с едно движение назад Майката го поваля върху близкото легло и Хънт се претърколва на пода. Отново се мъчи да се изправи, но ръцете и краката му треперят и той се плъосва право по корем.

Всички наблюдаваме, без да мръднем; минали са най-много три минути, откакто Майката се хвърли. Къроло се приближава до тях и кляка. Напъхали са се почти под леглото. Прилича на последната фаза на борба на живот и смърт между кучета или котки; сякаш нищо повече не се случва. Хънт е облещил очи, лицето му е мораво.

— За Бога, Майка, ще го удушиш!

— Още няма; отпуснах малко.

Майката говори на пресекулки, гласът му дращи едва чуто. Мъртва тишина. Лицето на Хънт отново почервява, очите му се размърдват. Гласът на Майката е съвсем нисък, на ръба на истерията; плаче, лицето му е плувнало в пот.

— Слушай, Хънт. Сега мога да те убия; ти го знаеш. При тия свидетели ще се отърва най-много с десет години. Таман ще пропусна войната.

Майката е превил врат и говори право в ухото на Хънт. Минават пет секунди, пет секунди мъртвило.

— Хънт, ти не заслужаваш да живееш; ти си изметът на тая земя. Няма какво да ме спре.

Минава цяла вечност; чува се само тежко дишане. Хънт още веднъж се опитва да се изправи, но Майката го притисва и той престава.

— Искаш ли да живееш, Хънт? Ако искаш, ритни с левия крак.

Всички гледаме. Кракът се вдига, ритва по пода.

— За да живееш, трябва да направиш точно три неща. Първо, да се извиниш за жена ми; второ отсега нататък да ме оставиш на мира.

Чакаме. Майката прави пауза, за да си поеме дъх.

— А сега отиваш оттук право в канцеларията. Аз ще дойда след половин час за билета си. Разбрано ли е?

Докато говори, Майката го притиска все по-силно. Лицето на Хънт отново става мораво, очите му се насълзят, пръстите му се вкопчват в ръката на Майката. От носа му се стича тънка струйка кръв. Кракът му се вдига и рита силно по пода — три, четири пъти.

Майката го пуска и се изправя. Хънт не се помръдва. Никой не отива да му помогне. Майката стои над него и трепери, копчетата на ризата му са изпокъсани, цялата му униформа е мокра от пот. Той се визира няколко секунди в Хънт, после се обръща и си ляга в леглото.

Най-сетне Хънт сяда. Изтрива носа си с опакото на дланта и поглежда кръвта. После се свлича на пода на четири крака и повръща. Изправя се полека на нозе, приведен напред, с изцапани от повръщането ръце. Оглежда се и казва със съскащ глас:

— Той скочи отгоре ми в гръб, вие видяхте, момчета.

Никой не продумва. Размирисва се на повръщано. В началото на май сме, топло е. Оттук миризмата може да стигне навсякъде.

— Слушайте, копелета, извинявам се, задето казах онова за жената на Уилкинс.

Все още никой не проговаря. Хънт се олюлява към вратата. Къроло му отваря и той се запътва надолу по стълбите, напуска помещението.

Всички сме направо в шок. Майката сяда в леглото си и съблича потните си дрехи. Слиза долу и се изкъпва. Когато се връща, бавно се облича, изважда принадлежностите си за шев и зашива скъсаните копчета; после окача подгизналата си от пот лятна униформа на закачалка. Ние едва ли не очакваме цял батальон комендантски да врълхлетят в казармата, а Уилкинс сякаш изобщо не се вълнува. Лицето му е все още червено, а рамката на очилата му леко изкривена, тъй че му стоят накриво — едната страна с един сантиметър по-високо от другата.

Без да каже никому дума, той взима торбата си от леглото, където е стояла през цялото време, и тръгва надолу по стълбите.

Никога не ни разказа какво се е случило в канцеларията, но с това всичко свърши. До прехвърлянето ни Хънт никога повече не го закачи и Уилкинс получаваше билета си в края на всяка седмица.

Седмица след кръстопътя при Олсхайм Майката получи писмо от жена си с вестта за бебето. Ние дори не знаехме, че е бременна. Майката разправил на Отец Мънди, че детето се родило мъртво, но все още не е казал на никого другото.

След това Майката като че загуби донякъде илюзията за своето безсмъртие. Мисля, че там е цялата работа. Без тази илюзия никой не може да върши нещата, които всички ние непрекъснато вършим.

Трябва да са минали петнайсетина минути, когато телефонът отново иззвънява. Шутзър е.

— Уонт, възможно ли е наоколо да се скитат вълци?

— Не знам, Стан, може и да има. Това си е истинска гора, като оная, през която вървяла Червената шапчица.

— Мънди смята, че са кукумявки. Към вас чуват ли се?

— Не съм чул нищо; бях полузаспал, не съм се вслушвал.

— Ама че работа! Ето пак! Сега чу ли ги?

— Не, тук не. Откъде идват?

— Май че от върха на хълма зад нас и после отсреща. Трудно е да се каже — сякаш има ехо или си говорят.

— Чакай да се обади на Гордън.

Едва затварям телефона, и той отново звъни.

— Хиляди дяволи, Уонт! Тук наоколо е пълно с индианци или нещо такова. Майката смята, че са германци, които си дават сигнали. Нищо не разбирам.

— Чакай, Мел! Ей сега идвам! Затварям и разтърсвам Милър.

— Бъд, навън става нещо странно: гласове или вой на животни. Слизам до моста: ти стой на телефона. Звънни на Шутзър и му обясни положението. После се обади на Гордън и Уилкинс и им кажи да не стрелят по мен.

— Добре. Навярно са само животни; в такава гора нощем сигурно всичко живо ловува.

— Надявам се.

Взимам гранати и патрондаши. Измъквам две допълнителни гранати от сандъка. Твърде тъмно е, за да се стреля. Спускам се по края на пътя, откъдето прокарах телефонната жица; те ме задържат за

паролата на десетина ярда от поста. Бързам да се подслоня при тях край стената. Те са изпълнени с напрежение; шепнем си.

— Чуха ли се пак?

— Не, след последния път повече не.

Изчакваме в тъмното някъде около пет минути. Тогава се чува. Наистина прилича на индиански вой, нещо като лоша имитация на индианец, имитиращ вълчи вой. Обаче е съвсем човешки; хваща ме шубе. Уилкинс ме поглежда.

— Сега е по-близо.

Изчакваме още малко в мрака. Не мога да реша дали е по-добре тримата да стоим вкупом, или да се пръснем. Решавам да останем заедно. Това е не толкова решение, колкото вътрешното ми желание. Вдигам телефона и се обаждам на Милър.

— Бъд, стой на телефона!

— Разбира се. Какво има?

— Мисля, че ни обкръжава германски патрул!

— Господи! Добре, ще се обадя пак на Шутзър и Мънди. Нещо друго?

— Да, кажи им да бъдат нащрек и хем да ни покриват, хем да внимават някой да не се промъкне отзаде им.

— Добре.

— И още нещо, Бъд: ако нападнат замъка, не се съпротивявай, предай се. Разбра ли?

— Да, сър, ясно, просто ще приключа с тая моя отдавнашна страст, войната.

— Точно така. Без глупости и без поетични арийски подвизи.

Не затварям. Отново настъпва тишина. Свалям си каската, за да чувам по-добре. Още пет минути чакаме притихнали, напрегнати; после от горната част на хълма долита нещо като мяукане. Почти наподобява смях, смеха на хиена или лудешкия механичен кикот на панаирджийска кутийка. А след не повече от минута чуваме и глас, доста близо от другата страна на пътя:

— Хей, *ami*^[3]!

Замръзваме. Взираме се с присвити очи, но не се вижда нищо. В следващия миг — друг глас на трийсетина ярда отдясно.

— Хей, *ami! Shnapps? Zig-zig?*

Ясно се чува бодър смях. Чакаме. Изваждам една граната, дръпвам иглата и хващам дръжката. Очаквам всеки миг нещо да ни връхлети, най-вероятно някоя бомбичка. Необходимо им е да разберат точно къде се намираме; трябваше да се разпръснем.

Не мога да измисля какво да правим. Снемам предпазителя на емката с левия си палец; Гордън и Уилкинс правят същото; щракването отеква страхотно в тишината. Телефонът все още стои отворен, зяпнал в нощта. Но ако затворя, Милър може да ни позвъни, затова го оставям така. Краката ми започват своя независим танц; цялото ми тяло трепери.

— *Ami! Schlaf gut, Ja!*

Идва от същото място като преди; после ми се струва, че долавям движение, но пак не виждам нищо. Изчакваме още малко в мрака; чува се прашенето на храсталаци, което заглъхва някъде нагоре по хълма. Милър свирка по телефона, вика ни да му се обадим. Хващам слушалката и се навеждам над нея.

— Милър?!

— Ей, какво става? Мъчех се да се свържа с вас!

— Има ли нещо горе?

— Не, нищо.

— Тук долу те ни извикаха нещо.

— Олеле, майчице!

— Ще ти се обадя след десет минути. Недей да ни звъниш.

— Добре.

Окачвам телефона на куката. Досега съм държал гранатата в дясната си ръка, а халката с иглата — закачена на един пръст от лявата. Натиквам бавно иглата вътре и бутам лекичко, докато закачи. Хваща добре. Така треперя, че лесно бих могъл да изпусна всичко. Клечим свити, в очакване, готови да побегнем, готови да стреляме, но не и да умрем. След още цяла вечност от пет минути махвам на Гордън да се приближи.

— Мел, ти тръгни наляво, а аз надясно. Ще се срещнем на отгатышната страна на пътя. Почти съм убеден, че си отидоха, но нека все пак проверим. Уилкинс, ти ще ни покриваш. Каквото и да стане, нека поне не се стреляме един друг!

Гордън тръгва покрай стената към отсрещния край на моста; аз се промъквам до завоя. Изчаквам го да пресече пътя и тогава и двамата

хукваме едновременно. Нищо не се случва. Бавно, шумно вървим между дърветата един към друг, докато се срещаме; няма заложени бомби, нищо. Махваме си с ръка, после и двамата се спускаме да пресечем пътя и с един скок се озоваваме на отсрещния бряг право при Уилкинс. Останали сме без дъх по-скоро от страх, отколкото от нещо друго. Майката ме поглежда.

— Там няма нищо, Ванс, и мога да кажа, че не съжалявам за това.

— Да, наблюдавах и двама ви през цялото време; нищо не помръдна, виждах ясно.

Вдигам телефона и врътвам ръчката.

— Бъд, тук всичко е наред; мисля, че се ометоха. Как е положението горе?

— Мънди казва, че чули зад себе си смях, а Шутзър се кълне, че било разговор на фрицове, но това е всичко.

— Достатъчно е. Обаче са здрави и читави, нали?

— Разбира се, току-що говорих с тях.

Сега е десет без петнайсет; кажи им, че ще бъдеш при тях след десетина минути. Мисля, че с това представлението за тази вечер завърши.

— Искаш да кажеш, че няма да приключи войната, така ли?

— Не този път.

Затварям. Гледаме се един друг. Сега някак си всичко изглежда почти смешно; поне се усмихваме.

— Мел, отивам вътре да се постопя и веднага пак ще се върна. Ако се случи нещо друго, обади се. Покривайте ме по пътя нагоре.

Когато поемам към замъка, виждам, че прелитат снежинки. Бил съм толкова погълнат от уплахата, че не съм забелязал кога е заваляло. Земята е корава и снегът не се топи. При влизането ни Милър загрява вода в нашите две канчета. Слага също за Гордън и Мънди. Скъсваме няколко пакетчета нес кафе и захар, после сядаме на леглата, загледани в огъня. Проклетият огън направо гълта дървата. Телефонът звънва и сърцето ми подскача. Обажда се Шутзър от горния окоп.

— Ей, Уонт, какво, по дяволите, стана долу?

— Имам добри новини за теб, Стан. Струва ми се, че германската армия май се е побъркала.

— Разбрах от Милър, че ви викали нещо. Какво точно казаха?

— Отначало „Хей, ami“ и „schnapps“, и „zig-zig“ — всичко, което си викат военнопленниците, освен „Kamerad“. После като че ни заплашиха; на тръгване казаха нещо като „шляп гут“.

— Я го повтори!

— Може би беше „шляп гут“, не се разбра.

— Чакай, Уонт, това е на идиш! Баба ми казваше така, когато си лягахме. „Sclaf gut“ значи „приятен сън“.

— Стига, Шутзър. Да не би да искаш да кажеш, че цялото това пълзене във на студа и всичкия страх, който брахме под падащия сняг, е било само за проверка по леглата от страна на някакви си смахнати зелени чорбари. Да знаеш, Стан, ако наистина е така, то тая смахната война вече им е дошла направо до гуша.

— Бас държа, че това е било, Уонт. Залагам едно към сто, че тъкмо това е било. Тия мръсни, говняни нацисти ни се присмиват, искат да ни размекнат, преди да ни очистят.

В десет без пет се смъквам към моста, а Милър се качва на хълма. Снегът вали все по-гъсто. Задържат ме за паролата точно на мястото, където им казах. Гордън се отправя нагоре, като полага усилия да не се плъзга по заснежените борови иглички. Всички сме като замаяни.

Двамата с Уилкинс седим притихнали и гледаме как вали. Има нещо успокояващо в постоянно сипещия се сняг. Може би се дължи на хубавите спомени от карането на шейни и кьнки в детството. Господи, някъде дълбоко в себе си аз съм все още момче; какво стана? Довчера бях на седемнайсет години, ученик в гимназията, а после изведнъж станах на деветнайсет и се намерих тук.

— За какво според теб беше всичко това, Уонт? Видяха ми се повече от нас. Ами ако вземат да ни нападнат? Нямаме никакъв шанс.

— Мисля, че никой няма да нападне никого, Майка. Навярно само искаха да разберат дали сме тук и колко сме. Видели са пушека и ни провериха, това е всичко.

За да разсея Майката от случилото се, го моля да ми помогне в новото раздаване за бридж. И ето че седим двамата на моста и замисляме комбинации от карти. Трябва да приготвим запас за ония манияци. Когато са нервни или отегчени, играят повече от обикновено.

Навярно дори пак ще започнат със своя ПАНТРАНТ — щуравата „игра на речник“ на Шутзър, само че без речник. Отчитането на резултатите вече стана толкова сложно, че ни трябва истински математик или изчислителна машина, за да разберем кой печели.

Изваждам от джоба си картончетата с вече изиграните партии. Имам седем. Най-старата, най-висококачественото разпределение е само от пет дена. Може би ще успея пак да им го пробутам, но ми трябва и нови. Записвам наддаването, договора и резултатите от първата игра; както и кой е бил Север, кой Юг и т.н. Те се подписват и слагат датата на изиграните партии. Редовна въртележка на четири ръце. А аз съм им половин отделен, половин архивар.

Така, стоим с Майката в снега, облегнати на стената, и драскаме в тъмното върху моите мънички картончета от краищата на кутиите за неприкосновен запас. Веднъж Шутзър размени с един машинописец от персонала германски щик за няколко картончета от три на пет инча, но те почти се износиха още преди да загубим тестето си у Мори. Шутзър даже спечели в сделката и пакетче ластичета. Сега аз ги използвам, за да отделям всяка партия; както и за да навивам на рула рисунките си. Шутзър е най-големият търговец в отделението и най-добър в преговорите; освен това той дава тон на всички излияния на тема „Защо се бием?“. Може би ще успея да го накарам да пробута някому моя пистолет Р-8, който свих от един офицер при Мец — да речем, срещу пакет хартия за пишеща машина. Когато се сетя за истинска, хубава бяла хартия, идва ми да заплача.

Майката е цял дявол в разпределянето на картите. Казва, че било като да съчиняваш криминален роман; почваш със замисления от теб край, като знаеш кой е убиецът и кои жертвите, а после тръгваш назад, като набутваш колкото се може повече фалшиви ходове и объркващи насоки. Идеалното раздаване според Майката е, когато и двете страни се чувстват сто процента сигурни в голям шлем, но вътре има прокарани толкова клопки, че и на двете двойки не им мърда влизането.

Взирам се в околността, докато той замисля сложните си ходове. Общо взето, аз само записвам, докато той ми диктува. Мел може да бъде сигурен, че действително не мисля; главата ми е съвсем празна. Не съм кой знае колко добър на бридж, но разбирам достатъчно, за да ми е ясно, че тия раздавания, с които ни излиза Майката, могат да

подлудят всеки сериозен играч. Който би повярвал, че ще държи на ръка цели четирийсет точки при разпределение четири на четири с партньора и ще влезе с 1400? Имало е моменти, когато съм очаквам Милър, Шутър и Гордън да убият Уилкинс. Отчето никога не се вълнува толкова от тия неща. Мисля, че гледа главно да изкара играта, без да прави сериозни грешки. Само веднъж го чух да изказва мнение и то беше, че ако дяволът можел за малко да си поиграе на господ, той щял да прилича на Уилкинс, когато разпределя картите.

Шутър с часове се мъчи да обучи Мънди в тънкото изкуство на наддаването. Гордън и Милър смятат, че тренирайки Мънди в условно анонсиране, Шутър осквернява нашия единствен светец, като го превръща в измамник, подъл тип, достоен за най-долния кръг на ада.

Уилкинс не ще да играе, защото, както сам казва, никога не можел да забрави едно раздаване, щом веднъж е изиграно, независимо колко дни или игри са минали оттогава. Отначало всички се смееха, но сега са убедени, че наистина е така. Те обичат да играят с Уилкинс, защото е страшно добър, но той винаги печели при второто разиграване на дадена партия, дори ако има мен или Мънди за партньор. Майката казва, че му идвало от само себе си; мъчел се да забрави, но не можел. За него картите в ръката му са като лице, нещо, което се запомня като Gestalt, без нарочно усилие за запаметяване. Бъд е убеден, че Майката е някакъв особен видиотен мозък. Видиотен не е, както и да го погледнеш, но мозък — да.

През първите два часа се обаждам редовно. Уилкинс измисля четири раздавания, които направо ще им разгонят фамилията.

Най-вероятно ще си тръгнем от този замък с трима съвършено оглупели идиоти с лига на устата, които ще си мърморят под нос „китайски импас“, „китайски импас“ или „Ярбъроу“. Не е изключено; човешкият мозък не може да се напруга до безкрай.

Към края Майката вече замръзва. Толкова е кльошав, че въпреки всички парчета от одеяла, които е увил около гърдите си, главата и врата под каската и закачил с безопасни игли по вътрешната страна на панталоните, направо страда. Не ми се мисли какво ще стане, като дойде истинската зима; в края на краищата още сме преди Коледа.

Не сме отваряли дума за оная случка на хълма отпреди два дни. Аз няма да заговоря за нея, освен ако той пожелае.

Четвърт час преди да изтече нарядът на Уилкинс, по нанадолнището се задава Отец Мънди. Крачи така, сякаш върви по игрище за голф след началния удар. Главата му е сгусена между раменете и дори не поглежда напред; не се сеща да спре, за да извика паролата. Обаче е дошъл, и то по-рано; няма какво да се каже против Отчето. Майката поглежда часовника на Мънди.

— Ама, Пол, имаме още близо петнайсет минути.

— Втръсна ми да слушам хъркането на Гордън. Вдига повече шум от цял батальон войници. Няма да е зле да вземем да го насочим към германците и да ги унищожим със звукови вълни. Може би той е личното тайно оръжие на нашето отделение. Върви и сам ще видиш, Ванс. Обаче си запуши ушите с пръсти, преди да влезеш, защото иначе ще ти се пукнат тъпанчетата.

Уилкинс тупа с крака и отърсва снега от себе си. Аз прибирам картончетата със съставените раздавания.

— Сигурен ли си, че нямаш нищо против да поемеш още отсега?

— Естествено. Ти само си запуши ушите. Аз съм бомба.

— Благодаря ти. Почти съм замръзнал.

Той се упътва нагоре приведен, влачейки крака. Отчето сваля пушката от рамото си и забива приклада в снега. Вече е натрупало близо сантиметър. Очите ми се затварят, дори бавно падащият сняг не ми помага. А съм и изтощен от уплахата.

Снегът вали така, сякаш някой размахва пръчка пред очите ми. Щом втренча поглед в близките снежинки, усещам как очните ми ябълки се обръщат наопаки в главата. А загледам ли се през тях, белотата замъглява всичко и почвам да се взирам.

— Може ли да запаля, серж?

— Това си е между теб и Бог, Отче, или по-скоро между теб, Бог и Гордън; ваша работа си е. Само се наведи, когато палиш, и се закривай. Мисля, че не се вижда много-много през тая бяла пелена, но все пак внимавай.

Мънди се навежда като мечок и почти потулва пламъка. Изправя се, пафкайки цигарата между пръстите на ръкавицата. Аз измъквам

една от моето пакетче и запалвам от него. Поне ще ме поразсъни.

Оставил съм платнището си в горния окоп, а и Отчето не е донесъл своето. Ще има да мръзнем два часа, дълго ни остава. Опитвам се да упражнявам играта, която сам съм си измислил: казвам си, че времето минава и колкото повече минава, толкова повече се приближаваме към края на войната и завръщането у дома, така че — радвай се! Престани да чакаш! Но съм прекалено уморен.

Стоим с Отчето и пушим, вглеждаме се през снега с надежда да не видим нищо. Дори е още по-сложно. Отначало се мъчим да видим дали има нещо, а се молим да няма нищо. Да се побъркаш. Мънди се е облакът на перваза и се взира напред, а аз съм се облегал с гръб на стената и зяпам нагоре към замъка. Чувствам как той се подготвя. Отец Мънди, професионалният католик, е останал насаме с една изгубена душа и за пореден път ще се опита да я покръсти.

— Слушай, Уонт, можеш ли да ми обясниш още веднъж защо си се отказал от църквата?

— Остави тая работа, Мънди; не съм се отказвал от никаква църква. Не съм писал писмо на папата, за да го моля да ме отлъчи; какви ги измисляш?

— Но не ходиш на служба.

Отчето е от Бостън и има подчертан акцент; произнася думите бавно, сякаш с надебелен език. Забавно е да се говори с него; като че играеш тенис на стена — винаги знаеш накъде ще отскочи топката. Не че е глупав; след Уилкинс той може би е най-умният в отделението. Само че е простодушен. Мори пък твърдеше, че Мънди мисли най-бавно в целия свят.

— За мен, Мънди, да ходиш на служба, е лицемерие. Когато гледам цялото представление, без да ща, се превръщам в безбожник отвътре, така както млякото прокисва или желето се желира. Всеки щогоде чувствителен свещеник би ме изгонил от църквата си, преди да започне литургията.

— О, не си чак толкова лош, Уонт. Моли се за вяра и тя ще дойде; знаеш това.

Той ме поглежда в очите; по дяволите, толкова е искрен! Би трябвало да млъкна.

— Самата молитва изисква вяра, Отче; а не съм сигурен, че въобще някога съм я имал; и не мисля, че изобщо я желая. То е като

пеенето, летенето, танцуването или писането на стихове; някои го имат, някои го нямат; някои могат, други не могат.

Още веднъж хвърлям бърз поглед наоколо. В действителност не се вижда на повече от десет стъпки. При тази тъмнина, падащия сняг и натрупаната покривка, която заглушава шумовете, всеки би могъл да пропълзи до нас, без да го усетим. Започнеш ли да мислиш за всичко, което би могло да ти се случи, за нула време ще се побъркаш.

— Когато бях на дванайсет години, Отче, йезуитите ми предложиха цял чувал с подаръци: безплатно училище, университет, учение в Рим. Но аз не се записах.

— Никога не си ми разказвал за това. Йезуитите ли? Лелее, та те са номер едно. И какво стана?

— Просто отказах. Ако човек наистина вярва, Мънди, ако има вяра, глупаво е да не стане свещеник. Какво са някакви си петдесет-шейсет години в сравнение с вечността? Е, аз не станах, а не съм глупав, следователно *ipso facto* не съм вярвал истински, не съм имал вяра. Мислех, че майка ми и баща ми никога вече няма да ми проговорят.

Снегът сякаш заваля още по-силно. Бях се зарекъл да не влизам в такива разговори. Мънди никога няма да успее да ме убеди с вечните си доводи, а аз сякаш искам само да го съсипя още повече. Дълбоко в себе си може би наистина копнея да бъда убеден. Би могло да ми бъде от полза, това е сигурно. Отчето мълчи. Сменяме си местата в окопа. Той се втренчва в замъка; аз се обръщам напред и се мъча да надникна между дърветата в гората. Краката ми се вкочаняват. Изтупвам малко сняг от раменете си. Поне ми е топло на гърдите и на корема и не съм кой знае колко уплашен. Стомахът ми не се бунтува и не се чувствам крайно уморен. Само дето очите ми се затварят.

— Искаш да кажеш, че си загубил вярата си, защото са искали да те направят свещеник ли?

— Какво знае едно дванайсетгодишно момче за вярата? Едва бях престанал да вярвам в Дядо Коледа и Великденското зайче. Дори не бях сигурен, че героите от комиксите са измислени. Беше време, когато можех да повярвам всичко или нищо.

— Тогава как разбира човек дали вярва? По какво?

— Това е твоя територия, Отче; ти си специалист по тая работа, ти ще ми кажеш.

Той мълчи някъде около три минути. Сякаш съм прехвърлил с лом стената.

— Тогава защо се биеш в тая война? Хитлеровите нацисти говорят същите атеистични приказки като теб. Може би си попаднал откъм грешната страна.

— Стига с тия, Мънди. Ти си ги виждал: немски войници с броеници, молитвеници, религиозни картинки, на коланите им пише „*Got mit uns*“. Техните свещеници им казват, че именно те водят свещена война срещу нас. Губим си времето да се превръщаме взаимно в мъченици, биейки се в името на Безбожието. Една и съща религия праща всички ни на едно и също небе. От такива като нас там няма да има къде да се обърнеш. Все млади момчета, без момичета, без жени, без старци, без свещеници.

Ето че съвсем се разсънвам. Удивително е как спорът може дори да ти стопли краката. Остава ми още само една цигара за деня. Ще я запаля, когато пак ми стане студено. Снегът кара всичко да тъне в мека тишина; сега изобщо няма вятър. Поглеждам часовника на Мънди — близо един часът е. Ще издържа.

— Освен това, Отче, няма защо да се безпокоя. На три пъти съм постил по девет петъка, за да се причестя. Осигурена ми е милостта да предам богу дух опростен. В последната минута ще се разприказвам и ще се промъкна през дверите небесни.

— Човек трябва да пости с вяра, инак не се смята.

— Исус, Дева Мария и Йосиф са ми свидетели, че съм го правил с вяра. Всеки ден ходех на църква за службата от шест часа и се молах, докато задникът ми замръзнеше. Понякога бяхме само аз и калугерките. Седим там и си позлатяваме ореолите, лъскаме сребърните звездички по нимбите си. Човече, пред теб наистина стои един стар ренегат, който е бил истински вярващ, това е.

Дръпвам ръкава на Отчето и поглеждам часовника му. Времето едва пълзи. Ако човек прекарва целия си живот на нощен караул в снега, животът ще му се види дълъг петстотин години. Часовникът на Мънди е „Бенръс“, техните са му го подарили, когато постъпил в семинарията. Баща му е шофьор на автобус и семейството му е още по-бедно от моето, така че доста са се напънали, за да му купят този часовник. Поне веднъж на ден Мънди отваря дума за своя часовник „Бенръс“. Понякога сякаш го рекламира.

— Знаеш ли, Уонт, аз никога не успях да изпълня поста докрай. На два пъти стигах до седмия петък. Веднъж съгреших, като пийнах вода от чешмата пред църквата. Честен кръст, понякога като че самият дявол ме преследва.

— Навярно.

— Не говори така.

— Ако аз бях на мястото на дявола, щях да се хвана с някое поедро парче от теб; не бих си губил времето и две секунди с такава събъркана мръвчица като мен. И без това вече съм с главата в торбата.

Забравих да се обадя в един часа. Вече е почти и десет. Завъртам ръчката; те вдигат на второто позвъняване. Отговаря ни Шутзър.

— Всичко е наред тук, Стан. Как са нещата горе?

— Добре. Другите вече се обадиха. Бяхме започнали да се тревожим за вас; мислехме, че може би сте решили да прескочите отсреща в гората и да си поприказвате с нашия тъй искрен враг, да му викнете например „ПРЕДАВАМЕ СЕ“.

— Съжалявам, не посмяхме. Отчето отново ме покръства. Може би ще измислим нещо и ще литнем право нагоре на ангелски крила. Да не вземете да ни застреляте, ей!

Мънди е долепил глава до мен, за да слуша. Шутзър шепне в слушалката:

— А можете ли да вземете с вас и едно леко обрязано ангелче, а? Никой няма да забележи. Ще си сложа смокинов лист.

— Ще си помислим. Чакай малко! Ето че самият Отец Мънди ни държи тук авторитетна реч. Чуй какво казва той: ако такива пикльовци като нас отидели на небето, той лично щял да се постарее да иде при дявола. Край на цитата. Знаеш ли какво, Стан, мисля, че дяволът май здравата се натиска за Мънди.

— Можеш да заложиш живота си, Уонт; такъв грамаден, мек, бял ирландски задник сигурно е баш работа за рогатия.

— Да не би и ти самият нещо да му се натискаш, а Шутзър? Да не си решил да ставаш педито на отделението?

— Стига да шава и да писка, взимам го, каквото и да е. Между другото, пак свършваме дървата.

— На връщане ще строша още няколко летви от конюшната.

— Аз самият щях да отпоря малко от дървената ламперия тук, обаче Майката панически се разпищя; твърди, че била истинска

„дървения“ от седемнайсети век и част от културното ни наследство.

— Добре, Стан, не закачай ламперията и *Schlaf gut*.

Затварям. Сега вали страхотно; вирнеш ли глава, едва се диша. Продължавам да клеча до телефона, облегнат на стената. Мънди се плъзва долу до мен. Просто не може да има хора навън в снега по този час, а и малко ме е грижа.

— Знаеш ли какво, Отче; дай да сключим с теб една сделка.

— Каква сделка? Да не би да ми покажеш някое от бъдещите раздавания на бридж, та поне веднъж да натрия носа на този Шутзър?

— Не, слушай сега. Става дума за крайното бъдеще, за вечността. Виждаш ли, аз имам повече свети причастия, отколкото ми е необходимо. Две трябва да са достатъчни дори за такъв голям грешник като мен. Ще ти отстъпя третото.

— Ах, ти с твоите сделки!

— Без майтап, Отче; сериозно; човек никога не знае, нали? Напълно ли си сигурен, че си заслужил милостта?

Мънди се обръща и ме зяпва, после бавно поклаща глава отворен. Просто не мога да устоя.

— От друга страна, щом като аз мога да се моля за душата ти и да ти правя панихида и заупокойни, след като умреш, защо да не ти сторя една малка услуга още приживе?

— Това е светотатство. Престани.

Все още няма вятър, но температурата бързо спада. Студът не е мразовит, само плътен, мек, изпълващ въздуха.

— Освен това, Уонт, ако ще четеш някому заупокойни, това не е сделка, а поднесено даром. Не е същото. Такива неща като светите причастия не се заменят, купуват или продават.

— Я стига, Мънди. Цели войни са се водили за това; милиони са били убивани и измъчвани, разкъсвани на две, варени в катран; царе са били провъзгласявани и сваляни. За какво, мислиш, старият Лутер се е съдрал да чука по вратите на църквите?

— О, това е било едно време. Просто църквата е правила някои грешки. Това не значи, че е на крив път. Просто е правила някои грешки.

— Добре, както кажеш. Обаче ако майката ти изпрати пак от ония островърхи курабийки, даваш ми девет и аз ти подписвам цяла деветка постни петъци.

— Да, и ще си купя място в рая.

Оглеждам се наоколо — нищо. Известно време седим в мълчание. Решавам да не паля последната си цигара. Времето върви бързо и скоро ще бъде на топло за два часа. Не ми се мисли как ще вляза в тъмната конюшня за дърва. Поглеждам към Мънди.

Той държи каската си на скута и тя се пълни със сняг; плетената шапчица покрива ушите му. Снегът се трупа върху нея, а той седи, подпрял лакти на коленете си, пъхнал палец в халката за ремъка на емката. Коленето му побеляват. Единият му крачол е излязъл от ботата. Снегът се трупа и по раменете му, дори по окачените на джобовите му гранати. Прилича на затворена в себе си статуя, но е буден. В момента не съзнавам, че попивам основния образ на Мънди, който ще запазя за цял живот. Сега, като художник, понякога се мъча да запечатам някой образ в склада на съзнанието си, но не успявам; а друг път, без да съзнавам, без да съм подготвен, нещо се промъква там и остава непокътнато. Не умея да контролирам добре паметта си.

— Знаеш ли, Уонт, ако не го превръщаме в сделка, може и да мине. Ако ти ми отстъпиш тия причастия даром, като християнски дар за душата ми, навярно няма нищо лошо.

— Тъй да бъде, Отче; сложи си ги в златната книга; те са твои. *Et cum spiritu tuo.*

Мънди тършува из джобовите си и пали нова цигара; после запалва от нея втора и ми я подава.

— Не казвай на Гордън.

Отново млъква. Първо помислям, че иска да каже; не казвай на Гордън за причастията, но той има предвид цигарата. Смуква дълбоко и бавно пуска дима.

— Всъщност давам ти цялата кутия, но това не е сделка.

Аз също смуквам; димът прониква дълбоко в дробовите ми и аз го задържам — малко топлина срещу студа. Вече е почти един и половина, защото отново врътвам телефона. Линията е заета и аз затварям. Чувствам се по-добре; откакто взех оная гадост, не съм имал болки. Отново врътвам ръчката; този път се обажда Уилкинс.

— Тук всичко е наред, Майка. Как са нещата горе?

— Добре. Гордън казва, че играят с Милър на „хартия, камък и ножици“; толкова го боляла ръчката, че не можел да вдигне емката си.

Казва, че след войната щял да вземе Милър със себе си в Лас Вегас и двамата щели да забогатеят.

— Е, аз съм за. Милър е психо. Може би това е част от призиванието на поета; да знаеш някои неща, без да имаш право.

— Може би. Ей, хора, студено ли ви е там долу? Мога да ви донеса платница, ако пожелаете. Горните охолстват с по две на човек.

— Не, добре сме и така. Ще сложиш ли малко кафе, преди да дойдем? Как сте с дървата?

— Почти на привършване са. Да знаеш, Шутзър за малко да почне да гори замъка. Той е нещо като филистински неандерталец. Трябваше да го заплаша с една граната, за да спра звяра да не отпори тая ръчно резбована двестагодишна дъбова ламперия.

— Не се безпокой. Аз ще донеса дърва.

— Недей да рушиш нищо ценно на вид, Уонт, чу ли? Спомни си кой е истинският враг.

— Добре, Майка. Разбрах.

Затварям телефона в тишината. Сега духа лек ветреца и навява снега. Още само двацет и пет минути. Почти усещам миризмата и вкуса на кафето, без стомахът ми да се бунтува. Може би разстройството вече ми минава.

— Един последен въпрос, Мънди. Как може такъв праволинеен тип като тебе, който почти е седнал вече от дясната страна на дядо господ, да се тревожи за някакви си причастия? Какъв голям грях ти тежи на душата?

Едва изричам тия думи и нещо ми засяда на гърлото. Ето че пак се бъркам в личния живот на другите. Следва дълго мълчание и аз се моля той да е полузаспал, та да не е чул.

— Защо мислиш, отпаднах от семинарията, Уонт?

Мълча. Дори и аз знам кога човек не бива да отговаря на въпроса.

— Две години преди да ни ръкоположат, дадохме първия си обет. Беше обетът за въздържание. Обетите за смирение и нищета се дават при ръкополагането. Аз дадох обет, но не го удържах.

— Какво значи това, Мънди? Да не би да искаш да кажеш, че сме имали *двама* не девствени в отделението още в Шелби? Не мога да

повярвам.

— Не е точно така, Уонт. Беше... нали се сещаш, ръкоблудство. Аз дадох клетва, а после извърших това. Не посмях дори да се изправа пред изповедника си и да му кажа. Честна дума, мисля, че страдам от прекомерна сексуалност.

— И това ли е всичко? Направил си си чекия? Та нали тъкмо *това* е въздържанието, Мънди? Как иначе, мислиш, живеят свещениците, а?

— Не е вярно, Уонт. Ръкоблудството е грях срещу непорочността. *Никога* не бих могъл да слушам литургия, да докосна свещената нафора със същите ръце, които са извършили такова нещо.

И Мънди взима, че протяга напред ръцете си и наистина се вглежда в тях. По кафявата кожа на ръкавиците му се сипят снежинки. Ръцете му са едри, още малко, и ще пръснат ръкавиците.

— Нали си бършеш и задника? Каква е разликата?

— Хайде, хайде, Уонт. Ти никога няма да разбереш. Но най-лошото е, че не можах да се изповядам. Никога не бих могъл да служа като дякон на литургия с този грях на душата. И не ми разправай, че не било грях. Цели седем години съм учил какво е грях; това ми е занаятът.

— Значи, ти си бил голям грешник, Отче. Няма да споря с теб по този въпрос. Да ти кажа честно, аз самият все не мога да реша дали съм най-големият грешник след Клеопатра, или никога през живота си не съм извършвал грях. Зависи от коя страна го гледаш. Мога да ти кажа само, че ако заради това си напуснал семинарията и си бил мобилизиран, цялата тая история със спецрезерва заприличва на някаква висша справедливост.

Май, че ще вали цяла нощ. Замислям се за нашите неканени гости. Какво ли ги е накарало да се промъкнат до нас, да си играят с огъня? Трябва да им е писнало до смърт; това е едно от най-лошите неща във войната: човек или е изплашен до смърт, или отегчен до смърт, или постигнат от самата смърт.

В два часа пристига Шутзър; вече съм на края на силите си, така че моментално се запътвам нагоре. Чудя се за какво ли ще си говори Шутзър с Мънди — може би сравнително богословие. Не, Шутзър ще

се опита да потренира Мънди на бридж. Това поне може би ще отвлече мисълта на Отчето от собствената му порочност.

Отивам в конюшната и счупвам с крак няколко летви. Влиза Милър и така ме изплашва, че се просвам на земята в тъмното. Когато идвам на себе си, двамата почваме да трошим, докато всеки набира по един наръч. Поне ще бъдем на топло. Остават още съвсем малко дъски; удивително е колко бързо гори всичко.

Вътре има вряла вода за кафе. Отварям една консерва сардини. Уговаряме се да дежурим през час на телефона. На мен се пада вторият час, пъхвам се в чувала си и макар и да не ми се спи, само след миг захърквам. Когато стана, за да дежуря на телефона, ще се свържа с полка. Това е последната ми мисъл.

Събужда ме телефонен звън. Милър се пъхва в чувала си; посочва ми часовника си и ми обръща гръб. Стихотворението му лежи на пода до дюшека. Цялото е надраскано и преработено. Знам, че не би имал нищо против да го прочета, но съм твърде уморен. По телефона Мънди ми съобщава, че долу при тях всичко е нормално; после се обажда Гордън — пак същото; спокойно е.

Загрявам радиото. Нагласено е на полковата честота. Попадам на Лири. Полузаспал е; не знае да има никакви инструкции за нас. Казвам му да доложи на Уеър, че сме влезли в контакт с германски дозор, но без размяна на огън. Минаваме през всички глупости от рода на „Разбрано — Прието“ и пр, и аз слагам край на предаването. Лири е свестен човек, но другият, Флин, е гадно копеле. Веднъж, когато бях на наблюдателния пункт, той ме доложи на Уеър, че съм процедирал не по устава. Клеца аз в мокрия окоп на ръба на бойното поле, където всичко кипи, и се мъча да зърна нещо през замъглените стъкла на бинокъла, а той си седи в топлата палатка на чашка кафе и се прави на разстроен от моя начин на процедиране!

Отново заспивам, обаче отговарям на всяко повикване начаса. Всички сме като замаяни за сън. Ужасява ме мисълта, че ще трябва пак да изляза вън на студа! Дали вече не е престанало да вали?

Този път съм горе с Уилкинс. Причернява ми от студ въпреки белия сняг. Сещам се, че не съм сложил вода за кафето на

пристигащите; Милър също забрави. Мразя се, когато съм такъв тъпанар.

Хлъзгаво е. Земята е покрита със замръзнали листа, а отгоре е натрупало два-три инча сняг. Докато се катеря, на два пъти падам. Уилкинс ми махва, без да ме задържа за паролата, а глупакът Гордън ме замеря със снежна топка.

— Добър сняг за бой с топки, а Уонт?

Изглежда, Мел никога не губи настроение. Някои хора просто са жилиави отвътре като гума и това ги кара вечно да подскачат. Той прави нова топка; отбягвам удара, като се обръщам с гръб, стиснал здраво пушката от едната си страна. Топката се удря леко в приклада и се пръсва. Гордън започва да имитира отлично Хънт:

— Що за войник си ти бе, Нот? Тук моеше да бъде вражеска граната! Ама ще ти изкарам джигереца аз на теб, лигльо такъв. Гаден умник!

— Престани, Мел! Вече замръзвам.

Той сгъва платнището си и оставя моето.

— Махай се от пътя ми тогава, щом не щеш да играеш; готов съм за огъня.

Той се препъва и пързала по склона, улавяйки се за дърветата, за да се задържи, с пушка на рамо. Ние с Уилкинс решаваме да се редуваме един по един в дъното на окопа, като се сменяме на всеки десет минути. С Гордън са правили така. Не може да продължаваме повече по цяла нощ с хората в двата окопа. Трябва да измисля нещо друго.

Разпитвам Уилкинс на тема шах. Това ще поддържа духа ни, а и отдавна искам да разбера някои неща.

— Ванс, защо никога не играеш шах с отделението? Защото нямаш достойна конкуренция ли?

Дълго мълчание. Пак ли започвам? Какво ми влиза в работата? Ванс стои прав; аз съм клекнал в окопа; той поглежда надолу към мен.

— Обещавах ли да не казваш никому?

— Кълна се в честта на Отец Мънди.

Той се взира в тъмното.

— Защото не е никакво удоволствие. Не защото обикновено аз печеля, а просто защото те не играят, ами се трудят над шаха.

Той замълчава; аз чакам.

— Знаеш ли, на немски „шах“ звучи почти като „битка“. Милър и останалите гледат на шаха именно така: като на битка, а той не е битка, той е прелъстяване. Царицата се опитва да прелъсти царя, да го накара да излезе напред, да стане уязвим. Това е прекрасна игра, когато се играе така, и в действителност никой не печели и не губи. Тайната се крие в термина „пленявам“. Дамата „пленява“ царя, а не „бие“ по него, за да го унищожи; в това е цялата работа. Ако гледаш на играта така, шахът става забавен и лесен.

Свивам се още повече. Да вярвам ли на ушите си? Изглежда, Майката просто е шахматен гений; каквото и да си мисли, че върши и по каквато и да е причина, на него шахът му идва отръки. Също както рисуването при мен. Винаги ме е удивлявало как може такива умни хора като Шутзър или Уилкинс да рисуват като четиригодишни деца. Нима така виждат нещата? Просто не ми се вярва.

Двамата с Уилкинс вече не сме толкова уплашени. Уморени и мрачни сме. Звъненето по телефона става върховно събитие, дава ни нещо за вършене. Имам да стоя до шест и ми се вижда направо непоносимо. После, за първия дневен караул, съм сам долу на моста. Какъв ти дневен, в осем часа все още е тъмно, чудя се как ли издържат германците. Ако отгоре на всичко патрулират наоколо, сигурно не им остава много време за спане.

От шест до осем спя, освен когато отговарям на телефона. Поддържахме огъня съвсем слаб, за да пестим дървата.

В осем съм долу на моста. Наблюдавам как зората се мъчи да пробие през снега. Отначало изглежда, като че само снежинките засияват, а всичко друго си е пак тъмно; после фонът между тях става по-топъл, порозовява. Обаче си е все така студено; може би дори още повече.

До идването на Гордън, който ме сменя, става съвсем светло, но пак всичко е в сиво. Вятърът е утихнал и снегът пада право надолу; бавно, меко, на едри, кръгли снежинки като монети или курабийки;

призрачна нафора; манна арденска. Снегът хвърчи под краката ми на път за замъка.

[1] ИВС — Интервойска служба. — Б.пр. ↑

[2] Джитърбъг — Вид джазов танц с доста акробатични номера.
— Б.пр. ↑

[3] *Ami* — Немски жаргон за американец. — Б.пр. ↑

МАМ КАМ НАЙТ ЛЕР

Гордън ме разтърсва и ме събужда.

— Уонт, предава Уеър!

С едно завъртане се намирам с крака на пода, все още в спалния чувал.

— Колко е часът?

— Единайсет и половина. Уеър иска да говори с теб, като член на командното звено и прочие.

Измъквам крака от чувала; дори съм без обувки. Мислех да спя цели три часа, имах нужда от сън. Изобщо не съм наясно кой е караул и кой не е. Оглеждам се; Милър, Шутзър и Мънди са седнали в кръг на едното легло с картончета за бридж в ръце.

— Какво става тук? Уилкинс да не е сам навън?

— Ами решихме, че това поддържане на хора в двата окопа ще ни съсипе и сами се разпуснахме, докато ти спеше. Имаш ли нещо против?

— Не, нямам.

Какво друго, по дяволите, мога да им отговаря? Да се развилнея наоколо, заплашвайки, че „ще им изкарам джигереца“? Освен това той е прав; не можем да издържим така; просто бях твърде нервен, напласен.

Клякам до радиото. Гордън го е оставил включено и то писука, червената му лампичка свети. Включвам го на предавател и оглеждам стаята; край огнището са струпани нови натрошени столове. Надявам се, че ще ги изгорим, преди да се е върнал Майка Уилкинс.

— Ейбъл едно вика Ейбъл четири. Приемам.

Уеър е насреща. Трябва да е седял в палатката с радиостанцията и да ме е чакал.

— Каква е тая история с влизането в контакт с неприятеля? Приемам.

Гласът му е нервен, обезпокоен.

— Снощи се приближиха към нашите постове, сър, като вдигаха шум. Кресяха ни нещо, сър. Приемам.

— Боже господи! Какво, по дяволите, ви кресяха, Нот? Приемам.

— Беше на немски, сър. Шутзър казва, че ни пожелавали добър сън. Приемам.

— Шутзър знае ли немски? Приемам.

— Идиш, сър, но според него било почти същото. Приемам.

— По дяволите! Лав иска от вас да намерите командния им пункт, за да го нанесе на оперативната карта. Тук е голяма бъркотия; говори се за нападение и пълно обкръжаване.

Той прави пауза. Не е казал „Приемам“, затова изчаквам. Какво пък, карам по процедурата!

— Сержант Нот, искам от вас да проведете малък дозор и да се опитате да намерите командния им пункт. Приемам.

— Разбрано, сър. Приемам.

— Първо проверете в ловната хижа от другата страна на хълма. Там е най-вероятно. Приемам.

— Разбрано. Приемам.

— Ако го няма там, проверете в колибата край потока, малко под замъка. Приемам.

— Разбрано. Приемам.

— Това е само рекогносцировка; дозор от трима души ще е достатъчен. Не рискувайте излишно. Оставете останалата част от отделението в замъка. Приемам.

Та къде другаде, по дяволите, мога да ги оставя?

— Разбрано, сър, приемам.

— Свършете тази работа колкото се може по-скоро; през деня, ако ви изглежда безопасно. Приемам.

— Разбрано. При този снеговалеж няма голяма разлика, сър. И без това едва се вижда. Приемам.

— Добре. Обади се, щом се приберете или най-късно в двайсет и четири, нула нула. Приемам.

— Разбрано, сър. Приемам.

— Това е, Нот. Наслука. Приемам и край на предаването.

— Край на предаването.

Цялата тайфа се е струпала около мен. Едно от малкото неща, които могат да прекъснат партия бридж в отделението, е да се заговори за дозор. Милър изключва радиото.

— Да не би Уеър да иска от нас да излезем на снега и да се шляем наоколо, докато приятелски настроеният враг вземе, че се размърда? Да вярвам ли на ушите си?

Шутзър се връща на дюшека и започва да съзерцава картите в ръката си. Милър и Мънди се замъкват до него и седат. Гордън дочупва краката на един стол и ги хвърля в огъня.

— Кои ще отидат?

— Ти, аз и Стан, смятам. Останалите ще трябва да подсилят караула, а ти, Бъд, сложи моля ти се, вериги на джиповете. Не се знае, може да се наложи набързо да се изнижем оттук.

Шутзър още се вира в картите си. Мънди прави същото, като се чеше по главата през плетената вълнена шапчица. Той даже спи с тая дивотия на главата! А когато я сваля, винаги внимателно обира полепналите по вътрешната ѝ страна косми и ги запазва. Държи си снопче от тая коса на дъното на чантичката за съдове; разправя, че след войната щял да я сдаде и да поиска пенсия за инвалидност. Темето му оплешивява. Шутзър казва, че това му било естествена тонзура или пък ярмулка в цвета на плътта. Изглежда, Мънди има страхотни попадения в религията.

— Уонт, има ли начин първо да си довършим играта? Този път Майката определено е надминал себе си. Готов съм да го предложа за изключване от отделението.

Сега Гордън се е втренчил в картите си.

— Я да вземем да се обявим за наказателен взвод и да се упражняваме върху Майката; силно подозирам, че той е таен немски агент, изпратен да руши мозъците ни и да подрива духа ни.

— Добре, но щом свършите, тръгваме, а Бъд слага веригите. После, когато изтече караулът на Майката, ти ще го смениш, Мънди. Чу ли?

Надявам се, че е чул. Всички те са потънали отново в играта, на цели мили далеч от всякакви дозори, вериги и караули; хабят мозъците си да измислят всевъзможни комбинации от карти, чудя се на коя ли ще се спрат. Но каквото и да правят, единствено Майката ще получи някакво удовлетворение.

Пак ставам нервен. Качвам се на горния етаж и отивам по нужда; не съм чак толкова зле. Връщам се долу, загребвам с канчето вода от ведрото и я слагам на примуса. Вземам сапуна и самообръсначката си с последното ножче, изхабено и от двете страни; но ако бъда убит, нека поне съм чист и спретнат труп; майка ми ще е доволна.

После, под стенанията и вайканията на бриджорите, затоплям малко яйца на прах, намазвам си една филия сухар с портокалов мармалад и промивам всичко с кафе. Докато свърша, играта приключва. Дори не питам какво е станало. Гордън и Милър имат озадачен вид. Шутзър не говори на Мънди. Не смея да задавам въпроси. Най-добре е Майката да стои на пост и през следващите два часа. Без да каже дума, Милър излиза, за да работи по джиповете. Може би смята да се обеси на автомобилните вериги.

Изваждам маскировъчните халати от чувалите. С Шутзър и Гордън сваляме коланите си, за да облечем халатите върху редовното облекло. После отново надяваме цялата амуниция, щикове, манерките, превързочните пакети. Приличаме на полярници или хирурзи. Би трябвало да намажем пушките и каските си с белило, но не го правим; толкова трудно се чистят после. Много от тия неща са излишни, безполезни; преживяваме благодарение на установения ред, на разни ритуали, които ни карат да се чувстваме поне донякъде в безопасност, помагат ни да не мислим за истинските си действия. Тръгваме на сафари из Ардените, с пушки за лов на хора, хора, които са излезли на лов за нас!

Минава един часът, когато най-сетне потегляме. Вървим покрай моста, после автоматично се раздалечаваме на интервали от по десет метра. Шутзър е начело като скаут; следва Гордън, аз охранявам тила.

Спускаме се в коритото на потока и поемаме по десния бряг. Вече сме решили първо да проверим заслона или колибата; тя е по-близо. После ще направим завой и ще излезем при хижата откъм юг. Убедени сме, че те са именно там, тъй че работата със заслона е по-скоро нещо като учение в неизследван снежен терен.

Контурната карта е у мен, пхнатата в джоба на куртката под маскировъчния халат. Най-напред всички добре я разгледахме. По дерето ще се приближим до заслона; дотам трябва да има не повече от

четири-петстотин метра. В най-лошия случай немците ще държат там преден пост, но това стига.

Според картата между двата хълма трябва да има нещо като седловина, по която се стига от заслона до ловната хижа. Не ме е шубе особено, не треперя, но езикът ми е пресъхнал. Загребвам шепя сняг от един нисък клон и го налапвам. Клонът отскача нагоре и поръсва ситни заледени снежинки.

Държа под око гърба на Гордън, но се мъча и да се радвам на пейзажа. Наистина е красиво. Чудя се как ли бих могъл да рисувам дебелия сняг. Вероятно ще трябва най-вече да оставям бели петна. Ще стане чудесно, само да мога да докопам малко хартия за машинопис. Никога не бих постигнал илюзията за сняг върху сивата вътрешна повърхност на кутиите за неприкосновен запас. Може би трябва първо да рисувам всичко, а после да намацам отгоре от оная гадост за белосване на пушките. Трябва да опитам; ще бъде почти като рисунка с бои. Мога да си направя четка от опадалите косми на Мънди — защо ли са му? Ще ги закрепя с ластиче на върха на пръчица, както Бенджамин Уест си е правил четчици от котешки косми.

Вече вали по-слабо и видимостта става по-добра. Имаме чувството, че над облаците може би грее слънце. Потокът не е замръзнат и се откроява тъмнокафяв, почти черен на фона на снега. Тече бързо и на места е не по-широк от няколко педи. Подаващите се камъни имат калпаци от сняг, нагоре по течението бистрата вода е набраздена. Пак започвам с присъщия си недостатък: забелязвам колко красив е светът тъкмо когато има вероятност скоро да го напусна.

Общо взето, държим десния бряг, но пресичаме потока по камъните на местата, където е обрасъл с дървета или храсти. Не се чува нищо, освен собствените ни шумове. Под каската човек долавя собственото си дишане, дори преглъщането си, но трудно различава външните шумове — още едно блестящо изобретение на армията. Немците поне са били достатъчно умни да скосят техните отстрани. Не виждам как изобщо можем да спечелим тая война, щом правим всичко толкова глупашки. Изглежда, армейският ум винаги подготвя войниците за предишната война. Нас ни тренираха да се бием в окопи. През Първата световна война всички са били обучавани да атакуват с кавалерия. И така нататък.

Търсим следи. Има отпечатыци от заешки подскоци, а на едно място забелязваме дирята на елен, но никаква следа от хора. Надолу гората се сгъстява и дърветата стават по-големи. На места растат толкова нагъсто, че снегът не е проникнал и ние стъпваме по килим от кафяви борови иглички, само леко поръсени с навят сняг.

Внезапно Гордън се спира и пада на колене. Пред него Шутзър е залегнал и ни прави знак с ръка. Придвижвам се напред клечешком и се просвам до него.

— Май че е това, Уонт!

Той сочи право пред себе си към стара сива дървена колиба; от пукнатините в дъските ѝ и изпод стрехата се подава слама. Претъркувам се на една страна, бръквам под маскировъчния халат и измъквам картата. Разгъвам я на снега. Колибата изглежда точно на мястото, където трябва да бъде. Вдигам поглед към реалността.

— Аха, изглежда съвсем запустяла.

— Да, мм. Какво ще правим сега, шефе?

— Вие с Гордън ще стоите тук, а аз ще се промъкна и ще обиколя наоколо, за да търся следи. Ако има хора, все трябва да са оставили някакви следи на влизане. И освен ако за тях не е щастие да мръзнат до смърт заради своя *Vaterland*, трябва да има и дим.

Придвижвам се бавно напред към малка издатина вляво. Вървя все така приклепнал, като се крия зад издатината. Когато поглеждам надолу, съзирам колибата заедно с всичко наоколо ѝ. Няма нищо: нито следи, нито белег от каквото и да било. Изваждам бинокъла и го нагласявам на фокус, за да се уверя. Проверявам най-вече терена в посока към ловната хижа. Явно откакто заваля снегът, никой не е идвал насам. Изправям се и махвам на Шутзър и Гордън да се приближат.

Срещаме се долу при колибата. Надничаем през пукнатините по дъските; вътре няма нищо, освен сено. Нямаше да е лошо това място да беше по-близо до замъка; щяхме да имаме какво да горим. Майката не може да е кой знае колко против.

Духа неприятен ветреца и ние се приютяваме откъм заветната страна на колибата. Отново изваждам картата; следващата част от прехода е по-трудна.

Продължаваме в същия ред, но на интервали от по двайсет метра. Видимостта става все по-добра; сега се движим почти право на север. По часовника на Шутзър още няма два часа. Според картата оттук до хижата е около километър и половина. Ако имаме късмет, можем да стигнем дотам, да огледаме и да се върнем в замъка, преди да се мръкне.

Промъкваме се нагоре по седловината и излизаме на тесен път, който не е обозначен на картата. Това ни разстройва. Тъкмо такова нещо гледаш да не ти се случи на патрул. Достатъчно страх береш и без да се загубваш. Проверяваме внимателно по картата — но този път не бива да е тук. Все пак, доколкото схващаме, вървим в правилна посока. Освен ако не сме открили друга колиба, след около двеста метра трябва да излезем при ловната хижа.

Само пет минути по-късно Стан заляга. Дава ми знак да избързам напред. Хвърлям се на земята до него и се вирам, но нищо не забелязвам. Той ми посочва. Вдигам глава, но пак не виждам нищо. После го съзирам: тъмнеещо петно върху разливащата се смътна белота. Близко сме. Шутзър слага ръка пред устата си. Навеждам се към него и каските ни се чукват.

— Прилича ми на нацистки дим от горени евреи.

Плъзваме се назад до Гордън и провеждаме кратко съвещание. Работата е там, че вече сме изпълнили задачата.

Те са тук, германци са; знаем къде са. Ние с Гордън предпочитаме да сложим край на цялата акция. Но Шутзър държи да провери. Накрая ме придумва да се промъкна с него, за да разгледаме отблизо. Мел ще остане отзад да ни подсигуриява. Прибирам картата, изваждам бинокъла и го подавам на Шутзър. Той води; в края на краищата тази част от мисията е негово хрумване.

Пропълзяваме назад до предишното си място, после малко по-нагоре и преваляме билото. Сега виждаме от другата страна на хълма.

Под нас има ниска продълговата сграда, нещо като хижа от дървени трупи, с островръх покрив. От комина в източния ѝ край излиза къдрав дим. С просто око се вижда как двама немски войници режат с трион дърва върху грубо сковано магаре. Навярно им е не полесно да поддържат огън, отколкото на нас. Без шинели са и по тях не се вижда оръжие. Шутзър изследва гледката с бинокъла. После се сепва и се съсредоточава върху нещо по-близко.

Аз се оглеждам за постове. Все трябва да имат някаква охрана. Забелязвам отъпкана пътека към пътя, който ни разделя от тях. Има и друга пътека до нещо като квадрат от зелени платнища на едно хълмче зад хижата. Изглежда, е тоалетната им.

Шутзър ми подава бинокъла и ми шепне в ухото, закрил с ръка устата си:

— На отсамната страна на пътя!

Нагласям бинокъла към очите си. Следите, които пресичат пътя в посока към нас, са пресни, почти незасипани от сняг. Но не виждам докъде стигат, защото една издатина на хълма ни пречи. Стан отново се навежда към мен.

— Дай да пропълим малко по-близо.

Преди да съм казал нещо, той вече се движи. Не съм особено възхитен от идеята да ставам толкова близък с германците. Според мен най-доброто разстояние между нас би било четири-пет хиляди мили. Но запълзвам след Шутзър; аз, големият командир, се старая да не изоставам.

Придвижваме се още двайсетина метра по-нататък, докато пред очите ни се открива целият склон от горе до долу. Под нас, на не повече от седемдесет-осемдесет ярда, на ръба на окоп седи немски войник. Шутзър вдига пушката си, прицелва се, обръща се към мен и ми се усмихва. Аз поклащам глава. Той се навежда към мен.

— Не се безпокой; само се наслаждавам на възможността да хвана едно нацистко копеле на мушката си; направо ще се пръсна от удоволствие.

Ето че пак започвам да треперя. Подпирам се здраво на лакти и оглеждам с бинокъла. Този единичен пост, изглежда, е всичко; германците поне се наспиват.

Съсредоточавам се върху двамата, които режат дърва. С бинокъла се вижда, че са доста по-възрастни от нас; изглеждат по на трийсет-четирийсет години. Униформите им са омачкани и по-мръсни от нашите. Единият е с лице към мен, а кепето му е килнато на тила. Прилича на Макс Луис като възрастен.

Чува се стърженето на триона и откъслечни гласове. Долавям миризмата на горящи дърва и още нещо. После се сещам какво е то; онзи под нас пуши. Гордън щеше да го подуши още преди пет минути; и може би го е подушил. Може би той ей сега ще профучи покрай нас и

ще се втурне надолу, за да се опита да възпре тоя тип от тютюнопушенето, да го спаси от самоубийство, за да може *той* да ни убие.

От хижата излиза войник, който носи нещо в ръце. Отново фокусирам. Оказват се мокри дрехи и той започва да ги простира по един повален ствол, малко над площадката за рязане на дърва. Наблюдаваме пет минути, но освен тия четиримата други не се мяркат. Останалите трябва да са вътре край огъня; най-вероятно спят.

Изпълзваме обратно при Гордън и се връщаме около стотина метра назад по собствените си следи. На Мел просто не му се вярва; не ни се случва често да се приближим толкова близо до ония без произшествия.

Изваждаме картата и решаваме да пресечем напърно през хълмовете към замъка, вместо да заобикаляме по пътя, по който дойдохме. Минава три часът.

На връщане стомахът ми постепенно престава да къркори. Знам, че можехме да убием тия четирима типове и да се измъкнем; нали в края на краищата войната е за това. Сигурен съм, че и те можеха да направят същото с нас снощи. Знам, че щеше да бъде ужасно за мен да дръпна спусъка срещу онзи, който режеше дърва и той приличаше на Макс. Господи, моля те, помогни ми да преживея тази глупашка история, без да се самоунижа твърде много!

Вървим унило на интервали от по десет метра, нарамили пушки с цевта надолу; хич не приличаме на военен дозор. Този път водя аз, а Гордън охранява тила. След десет минути отново спираме за справка по картата. Излизаме от гъстата гора на открит склон, който се простира вдясно от нас, а отляво има горист хребет; отговаря на картата. Доколкото схващам, сме на около седем-осемстотин метра от замъка.

Отново тръгваме. Вече излизаме от гората и поемаме по откритото. Тъкмо пъхам картата при бинокъла под маскировъчния си халат, когато хвърлям поглед нагоре към хребета отляво — и какво да видя!

Там, в края на гората, стои немски войник с пушка, насочена право към мен.

Залягам толкова бързо, че лицето ми се набива със сняг, а пушката остава под мен! Плъзгам се по нанадолнището и се претъркалям. Всичко става много бързо, но движенията ми са затруднени, бавни и пипкави. Ей сега ще дойде: ударът, болката, кръвта.

Измъквам пушката изпод себе си и изтривам снега от очите си. Мерникът на пушката също се е набил със сняг. Каската ми отхвърква и се плъзва по склона, претъркаля се. Свалям предпазителя и се опитвам да се прицеля. Сега германецът, заедно с още двама, маха лудешки ръце във въздуха, на нас маха, дава ни сигнали!

Безнадеждно е. Тъй ни се пада. С право ще ни убият; войната свърши!

Пускам пушката и вдигам ръце на главата си. Оглеждам се; Гордън и Шутзър правят същото. Шутзър псува на висок глас, подхлъзва се, плаче.

— Майката си трака! Край! Мръсни копелета!

Не изпускам германеца от очи. Той сваля ръце, отново маха, после се обръща с гръб към нас, тръгва към гората и се скрива от погледите ни!

Другите също изчезват заедно с него, пушките им са насочени напред. Ние тримата стоим неподвижно наред голото снежно поле, с ръце на главите. В армията не ти дават уроци как да се предадеш. Пушката на Гордън виси на свивката на ръката му. Моето лице е мокро от топящия се сняг и потта; може би и от сълзи. Представяваме тъжна гледка, никак не приличаме на кандидати за медалите на Конгреса.

Вдигам пушката си и почвам да се пързаям по задник по склона. Пътьом грабвам и каската си, но не я слагам; после, някъде от средата, се втурвам с все сила, взимам последните десет метра почти по корем и се плъзвам в зоната на безопасността. Каската ми отново отхвърква някъде встрани. Гордън и Шутзър ме задминават, после спират да ме изчакат. Прибирам пушката и каската си и изтичвам след тях.

Спираме чак когато вече можем да се приютим в дерето, на около двеста метра от моста. Аз се бухвам в снега, мъчейки се да си поема дъх. Шутзър и Гордън залягат зад брега. Мел ме поглежда.

— Как си, Уонт?

Кимвам. И двамата са бледи, толкова бледи, че бакенбардите на Шутзър се открояват съвсем черни. Чак сега забелязвам, че панталонът лепне между краката ми. От вълнение клапата ми не е удържала. Гордън ме сочи с пръст и си запушва носа.

— Миришеш така, като че немските джентълмени са ти изкарали джигереца, Уонт.

Шутзър сваля каската си и отърсва снега от мрежата.

— Помислих, че са ти светили маслото, когато залегна. Можеш да станеш статист в каубойски филми, щом като знаеш да падаш така. Ще надминеш дори Том Микс.

После непреодолимо почваме да се кикотим, смеем се почти истерично, хилим се и се смеем, та чак хъркаме от смях, дъх не можем да си поемем.

Най-сетне идваме на себе си; почвам да усещам студа. Давам си сметка, че съм изтървал някъде бинокъла и картата. Шутзър също е изгубил цял пълнител за пушката си. Гордън, който знае как, е успял да запази вещите си непокътнати.

Приведени, с насочено оръжие, хукваме по коритото на потока, цапаме във водата, подскачаме по камъните; сега вече тичаме само защото сме преживели такава уплаха, че се радваме, дето сме живи.

На моста няма никой, но на горния пост различаваме Милър. Влизаме вътре. Мънди се е изтегнал на единия дюшек край огъня. При влизането ни сяда в леглото.

— Как мина? Открихте ли германци?

Шутзър сяда и почва да чисти снега от механизма на емката си. Аз се чудя как да изпера панталоните си тъй, че да изсъхнат достатъчно бързо, за да отида караул. Свалям ги заедно с долните си гащи. Воднисто е и смърди страхотно. С какво, по дяволите, да ги избърша?

Търкам и обирам мръсотията с парче картон от кутия за неприкосновен запас. После откъсвам подгънатия край на една кутия от дневен порцион и пак загребвам. Шутзър и Гордън изуват подгизналите си боти. Гордън се качва на втория етаж. Шутзър побутва ботите си близо до огъня.

— Открихме ги, и още как, Мънди; после пък те ни откриха. За малко да ни пръснат черепите тия зелки.

— Тук не се чу нищо; съвсем нищо; а аз се послушвах.

— Нямаше какво да се чуе, Мънди; съвсем кротка война. Шутзър се обръща към мен. Аз стоя прав и разглеждам дъното на панталоните си. Под куртката съм само по подгизнали боти.

— По дяволите, Уонт, оня фриц направо си просеше куршума, само и само да ни покаже проклетото си, говняно арийско превъзходство.

— И аз викам тъй. Май и той беше не по-малко изненадан от нас, Стан. Нали видя, те бяха поне трима.

— Знам, знам. И имаха пълно предимство, като се подадоха така от гората, на самия връх.

Докато говорим, Мънди гледа ту към единия, ту към другия.

— Ами че кажете ми де, какво е станало?

Шутзър удря няколко пъти приклада на пушката си в земята, за да отърси снега от ремъка.

— Немците ни сгасиха, бяха ни взели право на мушката, Мънди, но не стреляха. Ето какво се случи.

— Как така?

— Онова нацистко копеле ни махаше тъй, сякаш минаваме на специален парад пред него, за да ни поздрави, а после взе, че се изниза в многовековната гора. Ето как!

— Но тогава вие, братлета, трябваше да сте мъртви. От какво се оплаквате? Не разбирам.

— Аха. Умираме от щастие. Умираме от щастие! Ура! И-хаа! Ето, Мънди. Сега доволен ли си?

Тогава разбирам, че никой от нас няма да си признае, че сме били готови да се предадем. Инак говорим много за възможността да се предадем, но в повечето случаи това са само приказки.

Гордън се връща.

— Малеее, едвам се устисках. Струва ми се, че сърцето и червата ми никога вече няма да се наместят. Шутзър, още ли си го изкарваш на гадните германци?

— Мръсни, гадни нацисти!

Излизам навън, за да изтъркам петната със сняг. Търкам, докато снегът престава да покафенява. Не мога да измисля нищо друго. Обувам си пак долните гащи и се пъхвам бързо в дългите си ватени наполеонки. Сигурно е противоположно при разстройство да си обуваш леденостудени гащи на задника. Клякам с гръб към огнището, за да се стопля и може би да поизсъхна. След пет минути трябва да сменя Милър горе.

Едва тогава се сещам, че не съм виждал Уилкинс. Бях толкова улисан с почистването, че не съм го потърсил.

— Ей, Мънди, къде е Майката?

— О, замъкна се горе, на тавана да си поиграе на кукли сред мебелите. Нищо му няма.

Трябваше да се сетя.

Панталоните ми се стоплят отзад, но заедно с това засмърдяват. Надниквам навън; отново вали по-силно. Грабвам платнището си, каската и пушката и се затътрям нагоре.

Милър ме вижда, като пристигам, и прекосява напърно. Снегът хвърчи под краката му; той се опитва да се пързала по обувки надолу. Много достойна смяна на проклетия караул, няма що.

— Самият Кинг Конг да се появи, няма да го видиш, Уонт. Дори мостът не се различаваше. По-добре да отидеш долу, на другия пост. Поне ако те застрелят, ще се чуе до нас.

— Понякога ти идват страхотни идеи, Милър. Искаш да кажеш, че трябва да изпълнявам ролята на нещо като сигнал за тревога.

— Е, знаеш какво имам предвид, а и ще бъдеш много по на топло. Може би дори ще чуем как ти ги застрелваш пръв. Като си помислиш, та нали тъкмо за това е този караул, не е ли така? Ти стоиш там, навън, за да дадеш възможност на нас, останалите, да се изнижем в храсталака. Сега е твой ред; дано имаш късмет. Как мина дозорът?

— Добре. Само дето за малко не ни убиха, Шутзър ще ти разправи.

Обръщам се с лице към дола.

— Ти си прав, Бъд, още оттук не виждам моста.

Каква полза?

— Искаш ли няколко цигари допълнително? Свих ги от дела на Гордън, преди да извърши своето жертвоприношение в името на здравето и да ги хвърли в огъня.

— Благодаря; обаче когато се усети, не му казвай, че си давал и на мен. Тъкмо сега никак не ми е до гнева на праведниците.

Двамата с Милър се спускаме надолу. Той минава зад замъка, за да вземе дърва. Навярно не е останало много от оная конюшня. Няма да е зле Уилкинс да вземе да категоризира нещата за реда на изгарянето. Вече виждам как в отделението скоро ще избухнат междуособици; топло поклонниците срещу студено поклонниците или нещо такова.

Продължавам по пътя и се шмугвам до стената. Бъд е прав; тук е по-добре, отколкото на онзи хълм. Стената пази завет и когато поискам, мога да седя клекнал, облегнат на нея, докато си починат краката ми. Разбира се, когато клеча така единственият начин те да узнаят за пристигането на германците е да чуят куршума, който ще ми пръсне черепа.

Но два часа висене прав на снега в такъв студен ден наистина могат да довършат човек. Паля една от цигарите на Бъд или по-скоро на Мел. Остават ми само шест клечки кибрит; ще свърша кибрита преди цигарите. Бъд има запалка „Зипо“, която получи в замяна на нещо друго. Той навярно е единственият войник в Арденските гори от двете страни на фронта, у когото тия запалки работят.

Ако бях на мястото на Милър и можех да се оправям с всички пръдливи механични завърнгачки на света, щях да си живея много по-удобно.

За мен само да се науча да разглобявам и да сглобявам емката, карабината, леката картечница и автомата броунинг почти надминаваше границите на способностите ми като механик. Никога не успях да се квалифицирам по тежката картечница. Бях достатъчно добър на стрелба с нея, но все не можех да боравя така, че да работи без засечка.

Наблюдавал съм как Милър печели облози, като разглобява всички тия оръжия със завързани очи и пак ги сглобява по-бързо, отколкото повечето хора могат с отворени. Това си е особеност, също както е психо или поет.

Нищо на света не може да затрудни Милър; в немската армия той досега навярно щеше да стане генерал. Не, най-вероятно щяха да го разстрелят. При Бъд никога не се знае. Всеки миг той може просто да откаже да се подчини на дадена пряка заповед. Не че обича да влиза в

пререкания, но просто е твърдоглав; никога няма да извърши нещо, за което е убеден, че е погрешно. Не мисля, че го прави от голяма етика, морална коректност или друго такова; но си има някаква лична естетика, която предполага да бъдеш логичен, да вършиш всяка работа *правилно*. В действителност Бъд сигурно лесно би могъл да стори и грешка, стига да е убеден, че е извършена правилно. Може би идва от това, че е син на часовникар, обаче пък Шутзър съвсем не е такъв. Не знам.

След десетина минути размисли от този род спазмите ми отново започват. Убеден съм, че е от вечния ми страх. Когато тичахме надолу по онзи склон, усещах в устата си някакъв кисел, тръпчив вкус. Трябваше непрестанно да преглъщам, само и само да не повърна.

Откъм замъка се задава някой. Шутзър е. Пак е със снежния халат. Облягам се на стената и го гледам как крачи с мъка в снега покрай пътя. Вдига високо крака с патешка походка и все поглежда назад към собствените си следи.

— В името на циците на Химлер, Шутзър, не се ли наскита вече достатъчно из тая зимна страна на чудесата?

— Ако нямаш нищо против, Уонт, ще се върна да потърся онзи бинокъл и картата, а също и пълнителя си. Инак непременно ще трябва да пишем протокол за загубата на бинокъла, така че все някой от нас трябва да иде да го потърси. Може да си стои още там.

— По дяволите, Стан, бинокълът е моя работа. Все ще мога да се промъкна по-късно и да го намеря.

— Никога няма да го намериш в тъмното, а и тоя сняг ще затрупа всичко.

— По дяволите бинокълът!

— А не мога ли аз да го потърся?

— Не те разбирам, Стан. Какъв смисъл има? Ония типове може още да обикалят из гората. Може даже да имат пост.

— Не, сигурен съм, че само патрулираха.

— Тогава сигурно са взели всичко, което изтървахме. Ако са патрулирали, сигурно са слезли да оберат каквото е останало след нашето офейкване.

— Може, но все пак ми се ще да погледна.

— Айде стига бе, Шутзър! Просто не е чак толкова важно.

— Рано или късно все някой ще трябва да иде. Аз на драго сърце ще отида още сега, така че не се притеснявай.

Знам, че на самия мен хич не ми се ходи. Стан не е караул поне през следващите четири часа; сега моментът е не по-лош от всеки друг. Но докато аз стоя навън, вътре сигурно се играе бридж. Може би последното раздаване е излекувало Шутзър; може би си търси оправдание; за да не играе.

— Добре, Стан; но не се престаравай. Без глупости. Без еднолични отмъщения за еврейството срещу силите на мрака и злото. Нашият религиозен фанатик е Мънди; помни това.

— Ще се върна още преди да ти свърши караулът; хем гледай да не ме застреляш!

— Ако не си тук до шест и половина, ще изпратя Мънди да поръси останките ти с малко светена вода, като пикоч например. Едно извънредно помазване няма да ти навреди. Ще го направим екстра.

— Закачаш се като кука, Уонт.

Шутзър поема по течението на потока, по същия път, по който тръгнахме преди: под моста, след това нагоре до края на стената. После пресича пътя и се изгубва между дърветата. Запалвам втората си цигара, като се старая да смуквам бавно и дълбоко. Както се изрази Гордън в една своя лекция, задръствам дробовете си със сажди. Понякога това уталожва спазмите. Не ми се ще да ходя по нужда в снега. Много по-добре ще е да издържа (да го задържа), докато се прибера.

Вече почвам да се тревожа, когато Шутзър пресича пътя малко по-долу, при завоя. Наблюдавам го, докато се приближава. Той се плъзва по наклона от ръба на пътя и идва при мен до стената.

Току-що съм се обадил в замъка — всичко е наред, освен дето се готви линчуване на Уилкинс заради последното раздаване. Майката е на тавана и Милър предлага да го заключим там, като само от време на време му подаваме по малко храна. Но Отец Мънди възразява, че ако Майката престане да готви, всички ще измрем от глад.

— Намери ли нещо?

— Само пълнителя.

Стан вади цигара и аз му подавам една от последните си клечки. Шутзър рядко пуши. Едва тогава забелязвам, че от челото му капе пот, ръцете му треперят, а ръкавиците му са целите мокри.

— Те са ходили там след нас, защото наоколо е доста отъпкано. Взели са бинокъла и картата — сувенири от войната за фройлайните у дома.

— Тогава ще пиша протокол, няма как. Така мразя да попълвам тия формуляри! Нормандин, ротният деловодител, се държи тъй, сякаш съм укрil тия вещи, за да отворя с тях магазинче за военни принадлежности, като се върна у дома.

Шутзър сваля мокрите си ръкавици. Той е единственият в отделението, който има от тия нови ръкавици с отделен показалец за дърпане на спусъка; останалите сме със старите, плетени отгоре и с кожа отдолу, с по пет пръста, в които ръцете ти само замръзват още повече. Виждал съм тия новите единствено у офицерите и у Шутзър. Шутзър ги изстискава, преди да ги пхне в джоба си.

— Май добре си се поровил за тоя бинокъл, а, Стан? Ще мога ли да те използвам като свидетел, че не съм го укрil в торбата си или заровил някъде? Какво си правил впрочем? Да не би да си се тътрил на четири крака? Или си се молил на колене в снега за душата на Мънди?

— Не. Още веднага видях, че ги няма.

Той поглежда краката си. Мокър е от ботите до дъното на панталоните.

— Измокрих се, докато правех една малка изненада за нашите тевтонски приятелчета.

— Да не си им заложил мина?

Казвам го, но се надявам да не е вярно. Би било тъкмо работа за Шутзър. Единствен той от нас се бие в тази война умишлено.

Той се усмихва и пуска две колелца дим. Не съм виждал друг човек да прави такива правилни синджири от колелца, когато пуши. Двете, които той сега изкарва, са сини и тънички на фона на снега. Течението по дерето ги отнася, после ги разкъсва.

— Направих снежен човек.

— Стига, Стан! Да не би и ти да се натягаш за подвеждане под осми параграф? Няма да остане място за мен.

— Направих го голям, в човешки ръст, точно там, където изгубихме вещите си. Днес снегът е идеален за тая работа; за нула

време натъркалях две огромни топки и ги качих една върху друга. Стана нещо като в детска книжка. После оформих лицето с шишарки за очите, носа и устата. Довърших го с борови иглички вместо мустаци и забучих един дълъг клон със снежна топка на върха като ръка, вдигната за нацистки поздрав. Дори закрепих малко борови иглички като перчем над едното око. Получи се страхотна прилика, смея да заявя.

Знаеш ли, Уонт, може би след войната няма да открия рекламno бюро, а ще взема да си купя малко камънаци и да си опитам късмета като скулптор. Казвам ти, сътворих истински шедевър.

— Как можа, Шутзър? Искаш да кажеш, че си правил снежен човек наред голото поле на онзи склон? Та смахнатите германци можеха да се промъкнат зад нашия побъркан скулптор по време на работата и да му пуснат няколко точни критични забележки с автомат. Още един продухан гениален мозък от спецрезерва.

— Ако тия нацисти държах да ме убият, вече имаха тази възможност. Струва ми се, че и те гледат да минат леко като нас. Не щат да си докарват беля на главата; стига им, дето закачат жълти звезди по евреите и ги натирват в конски вагони, за да ги затварят в концлагери, и да ги използват за робски труд. Няма да сторят нищо на никого с истинска пушка в ръце.

— Нима действително вярваш в тия дивотии, Стан? Наистина ли смяташ, че нацистите избиват евреите?

— Убеден съм. Трудно е за човек като тебе, който не е евреин, да повярва, но аз съм убеден. Имам роднини, които са били там. Тези нацисти са кръвопийци.

— Добре. Може и да си прав. Но що за приумица — да направиш снежен човек наред гората? Само това ми кажи, без повече проповеди, ако обичаш. Не ща да слушам; не ща да вярвам на нищо такова.

— Добре, приятелче; обаче ще видиш. Между другото оставих им послание в снега, току пред снежния човек. Чете се откъм гората, откъдето ни се появиха. Минат ли оттам още веднъж, не може да не го забележат.

— Е? И какво написа?

— „Мамка му на Хитлер!!!“ Направих удивителните от борови клонки.

Шутзър се изправя и мята пушката си на рамо. Досега седяхме на завет до стената, чакайки предупредителните куршуми да ни пръснат черепа.

— Стан, ти си се побъркал. Върви разкажи на Гордън и останалите за снежния човек и не забравяй любовното си писмо. Те се канеха да затворят Уилкинс на тавана; може да запрат и теб заедно с него. Той ще си каталогизира мебелите, а ти ще правиш книжни лястовици с надписи на идиш и ще ги хвърляш от капандурата на германците. Цялото отделение полека-лека обезумява.

Шутзър се понася нагоре. Мисля да запаля още една цигара, но се отказвам. Кофти ми е. Цигари, дишане, май нищо не помага. Стомахът ми къркори, бунтува се и имам болки в кръста.

Не мога да спра мислите си. Всички казват, че войната е почти към края си и германците трябва да се предадат, може би още до Коледа. Но тя никога няма да свърши.

Като си помислиш колко дълго ни трябваше, за да стигнем дотук; как колкото повече напредваме, толкова германците са по-близо до дома си и вече се бият за живота си, със скъсени снабдителни пътища, изглежда направо невероятно. След всички тия убийства и грабежи, които навярно са прилагали спрямо евреите и руснаците, въобще не ги виждам да се предадат. Ще се бият до последния кръстопът, до последната гара, последния град.

И после японците. Единственият начин да останеш жив е да бъдеш ранен, пленен или да се превърнеш в маймуна. Признавам, че ме е страх да попадна в плен у германците. Може би причината е само в пропагандата, но сърцето ми се свива при мисълта какво могат да ми направят. Не ми стана по-леко и от гледката на онези трупове, които намерихме по пътя в гората — подпряния на дървото и другите двама, прегърнати. Може би Шутзър е прав, може би германците наистина са по-други хора. Трябва те да са ги сложили. Какво ли са си мислили?

Но днес ние бяхме готови да се предадем, дори Шутзър. Изглеждаше толкова лесно, нямаше нужда да правим каквото и да било. И, Божичко, колко бързо можеш да бъдеш убит; аз го очаквах, вътрешно примрял, чувствах как изтичат последните ми мигове, стоях безпомощен!

Трябва да спра. Замислиш ли се какво става или може да стане, никога няма да издържиш. Вземеш ли да разсъждаваш по тези въпроси, скоро ще започнеш само да чакаш, а почнеш ли да чакаш, вече си свършен.

В осем, когато караулът ми изтича, съм капнал. Усещам кожата си суха, устните изпръхнали, сякаш всеки миг ще се напукат и ще заберат. През последния час едва понасях болките.

Гордън слиза за първия нощен караул. Разговаряме. Решаваме, че трябва да държим по двама на пост, но само на едното място, като се обаждаме по телефона на всеки половин час. Така ще можем да поспиваме. В действителност трябва да имаме два поста, но какво пък, по дяволите, щом така иска отделението, добре тогава.

Казвам на Мел, че новата парола ще бъде „снежен човек“. Смейем се на щурата снежна скулптура на Шутзър. Мел вика, дано германците не я намерят; само това ни трябва сега — разгорещен и раздразнен неприятел, който се облизва за нашата кръв.

В замъка Мънди, Милър и Шутзър се готвят за игра на Шутзървия ПАНТРАНТ.

Казвам им, че вероятно и аз ще се включа, щом се обадя в полка. Загрявам радиото. Когато свършвам, Лири ми нарежда да прекратя радиосеанса и да се обадя пак след пет минути; Уеър искал да говори с мен.

Изключвам и се просвам на един дюшек. Нямам достатъчно време, за да отида по нужда, а болките вече започват. До огнището са подпрени голям куп нацепени, лъскави дъски. Питам се дали на Майката му е известно. Трябва да се кача на тавана и да видя какво, по дяволите, върши той! А какво ще правя, ако е решил да тури край на всичко и се е обесил? Тук Милър ще ми виси на автомобилните вериги, а на тавана ще се клати Уилкинс. Май трябва да зарежа играта и да отида да проверя какво става с Майката; един сержант е длъжен да го направи, струва ми се.

Огънят гори чудесно; към някои от дъските са заковани парчета метал, които се нажежават до червено на пламъка. Какво ли е било това? Не ми се вярва да са изгорили някое пиано или нещо такова. Едва ли; надявам се поне.

В осем и петнайсет отново включвам преподавателя. Отговаря ми Уеър.

— Добре ли мина всичко, сержант? Приемам.

— Да, лейтенант. Отидохме аз, Шутзър и Гордън. Проверихме в заслона — нищо. Открихме ги в хижата. Имаше трима германци, плюс един на пост на пътя, точно под нас. Приемам.

— Добре свършено. Само четирима ли видяхте от тия гъзове? Приемам.

— Не, сър. След това на връщане влязохме в контакт с вражески патрул. Бяха трима или повече, на километър от замъка. Приемам.

— Влязохте в контакт ли? Какво, по дяволите, значи това? Видяха ли ви? Приемам.

— Да, сър. Те ни сгасиха, можеха да ни очистят, но не го направиха. Не разбирам защо; и тримата не разбираме. Приемам.

— Майка му стара!

Следва дълга пауза. Спазмите ми така се засилват, че се превивам на две над радиото. Чувам думата за първата част от играта. Милър е на ред и думата му е „бринколар“. Той я изрича буква по буква. В ума ми изниква представата за кънки, захарни пръчици, звездички. Мисля за всичко друго, освен за онова, което става току на север от задника ми. Ако Уеър не прекрати скоро предаването, пак ще напълня гащите.

— Сержант Нот, тук нещата още не са изяснени. Май че никой не знае какво става. Сега ще докладвам на майор Лав. Той беснее в палатката на Втория щабен; това поне е нещо. Приемам.

— Да, сър. Приемам.

„Моля ви! Освободете ме, преди да съм се пръснал!“

— Добре, Нот, стойте си в замъка. Край на предаването.

Изключвам радиото и изчаквам да се уталожи една силна спазма. Шутзър събира листчетата с разните дефиниции. Аз бих написал „най-близкото ръбче на замръзнала звезда“. Разкопчавам куртката си, колана и горните копчета на панталоните. Измъквам малко тоалетна хартия изпод подплатата на каската върху дюшека до мен. После бавно ставам и се запътвам приведен към стълбите, придържайки панталоните си с лявата ръка. Стигам до върха, но изчаквам да премине още една спазма. Успявам да се удържа, докато си сваля панталона, и плъосвам задник на клозета.

Седя, а спазмите идват една след друга. Превивам се на две, с глава между коленете. Все ми се струва, че стига да успея да го изкарам, каквото и да е, ще се почувствам по-добре; но никога не става така. Мразя да ходя на преглед, но този път ще отида, щом се върнем.

Слизам долу тъкмо навреме за първото повикване на Гордън. Няма нищо. Следващия път е ред на Мънди да отговаря на телефона. Играта на ПАНТРАНТ е свършила и всеки гледа да поспи. Казвам на Отчето да чака следващото позвъняване и се качвам горе да видя Уилкинс.

Вратата на тавана зее отворена. Свети факел. Майката седи на пода, заобиколен от най-малко петнайсет картини в големи позлатени рамки. Когато влизам, изобщо не се обръща. Клякам на пода до него.

— Виж, Уонт. Погледни тези картини. Не са кой знае колко добри, а ти носят такава утеха. Чувствам спокойствието и загрижеността на някой, който си е дал труда да види и да създаде нещо, което ще помогне и на мен да видя заедно с него. Това е то любов, Уонт; понякога ми е трудно да повярвам, че някъде все още съществува любов. Но тези картини ме карат да се радвам, че съм човек.

Оглеждам ги. Повечето са горски пейзажи с борове и сняг или пролетни ливади с цветя. Има две със сърни, които пасат и поглеждат нагоре, също като онези, които бях зърнал. Има и натюрморти на гърнета и тенджери, една препълнена кошница със зеленчуци. В началото само се безпокоя за Майката, който седи тук в тъмното, но постепенно започвам да се приобщавам към него.

До този момент целият ми допир с изкуството се свежда до графиката. Никога не съм карал курс по живопис в гимназията; насочвах ме все към математиката и точните науки; аналитична и дескриптивна геометрия, тригонометрия и стереометрия; специални курсове към института „Дрексел“. Не беше особено трудно, но не беше и приятно; само работа, работа, нови и нови игри, трикове за хора немислещи; подготвях се да си изкарам хляба.

Но рисуването винаги е било моята тайна страст. Рисувал съм върху какво ли не; криех рисунките си навсякъде — в ученическата чанта, в тетрадките, даже учебниците ми бяха пълни с тях. Горката ми

майка на всеки няколко месеца яростно разчистваше шкафовете и чекмеджетата в стаята ми и изхвърляше купища скици. Нямах почти нищо против; за мен беше важен самият процес на рисуването, а не рисунката.

Мотал съм се из музея на изкуствата във Филаделфия, но никога не съм съзерцавал картините по стените. Гледахме само да открием някоя тайна вратичка или коридорче в стените с дървена ламперия; плашихме се от египетските мумии в приземието, докато си играехме на криеница.

Невероятно е, че човек може да стане на деветнайсет години, без въобще да е поглеждал картина, какво остава да е разбрал някоя. Но с мен беше точно така. Откритието ме потресе.

Може би се е дължало най-вече на това, че бях толкова изстрадал, уплашен, реалността наоколо ми — тъй неприемлива. Никога не ще узная всички причини, но тези задушежни изображения на друг свят, друго време, през друго съзнание оказаха невероятно дълбоко въздействие върху най-съкровената част от психиката ми. Това промени живота ми. Докато си шепняхме там с Уилкинс с гласове на любовници след любовна нощ, аз познах естетическото преживяване. Смътно схващах какво е то. И никога вече нямаше да бъда същият.

Доста по-късно замъквам Майката долу. Той се съгласява да се постарее да подреди вещите от тавана в три категории. Първо, онези, които могат да бъдат изгорени, без да се извърши голямо светотатство. Второ, онези, които могат да бъдат изгорени при бедствено положение, но все пак не бива. И накрая онези, които не бива изобщо никога да горим, по никаква причина — неща, които трябва да бъдат защитавани до смърт, ако не искаме да загубим мястото си сред човешкия род.

Наближава десет часът. Прекарали сме повече от час в този студен, тъмен таван, в друг свят.

Свиквам отделението, с изключение на Гордън, който е караул. Казвам им, че смятам през нощта да оставим двама на пост, но само на едното място, на моста. Никой не възразява. Мисля, че на никого не му се ще да стои сам навън в мрака.

Доволен съм, че няма възражения; инак щях да бъда принуден да издам заповед, а това ме ужасява.

Следващата смяна съм караул заедно с Мънди. Само два часа; после цели четири ще бъдем свободни, само ще дежурим на телефона. Не е зле. В края на краищата сме на война, и то току в центъра ѝ, тъй да се каже.

Пак се чувствам напрегнат. Докато гледахме картините, ми беше по-добре, но съм изтощен, слаб. Двамата с Мънди намъкваме снежните костюми; ще бъдем по-незабележими, а и ще ни пазят от злосторното хапливо въздушно течение, което се явява вечер. Снежните костюми имат качулки, които се връзват върху каската и загръщат врата. Лошото е, че са направени от някаква крепирана шумяща материя. Шумолят като дакронови платна, когато ги вдигаш. Навярно днес съм единственият човек на света, който, докато вдига платната на яхтата си в слънчевото море край Венис, Калифорния, получава представата за сняг, студ и страх.

Когато излизаме, е спряло да вали и небето се прояснява. Има почти пълна луна, облаците се носят на ята. Сенките им минават по дърветата и снега, докато се спускаме към моста. Гордън ни задържа за паролата; тримата се приютяваме до стената.

— Някакви звуци тази вечер, Мел? Кукумявки, индианци, горски духове?

— Не, тихо е; няма нищо, освен този зловещ призрачен вятър, който духа в дърветата като звуков ефект във филм с Франкенщайн. Почакайте само да видите как луната се скрива и показва иззад облаците; сякаш си на влакчето на ужасите в лунапарк.

Гордън прибира гранатите си от стената. Като го гледам, доволен съм, че решихме да държим по двама на пост. Той се запътва нагоре по хълма. Мънди се обляга на стената приведен, с издадени напред рамене. Аз подпирам пушката си до стената и пристягам качулката на снежния си халат. Мел е преместил телефона горе на перваза. Отново го смъквам в подножието на стената. Не е необходимо постът да прилича на лекарски кабинет. Мел е направил и голяма топка от сняг за сядане. Явно се е готвил да приема пациенти. Мънди се плъзва до снежното столче и сяда; аз започвам да търкалям една топка и за мен. Шутзър е прав — това е тъкмо сняг за снежен човек. Няколко минути търкалям. Двамата сядаме един до друг върху снежните топки като на

клозетите в казармата. Не знам за Мънди, но на мен не ми се говори особено. Тия два часа ще ни се видят дълги. Ако Мънди пак почне със своя кръстоносен поход за спасяване на грешни души, просто ще му кажа да се разкара. Искам да си мисля за картините.

Току-що сме телефонирали първия път в десет и трийсет, когато до слуха ми долита шум от другата страна на пътя! Смъквам дакроновата качулка и свалям каската. Откачам гранатите от джоба си и ги слагам на стената; Мънди също.

Не знам дали и той е чул, но му е ясно, че аз съм чул нещо.

Точно в този миг луната свети силно и ние се вираме здравата. Не виждаме нищо, обаче се чува, вече няма съмнение. Нещо се движи из храсталака, току под дърветата от другата страна на пътя, най-много на четирийсет метра от нас!

Не мога да реша дали да се обадя в замъка. Страх ме е, че онова там, каквото и да е, ще ме чуе, толкова е близко! Вижда ми се доста голямо, тъй че почти съм убеден, че е животно, а не човек; после отново настъпва тишина. После пак чуваме шум, който може да бъде само от копаене. Плюс влачене на нещо тежко и пъшкане. Няма начин да не е човек. Чакаме в напрежение. Ако завъртя телефона, ще вдигна прекалено много шум; откачам слушалката, за да не могат да ни звънят. Това ще да е един от „случаите на Милър“, когато „сигналът“ ще бъде пукотът от стрелбата и писъците. Чакаме.

Тогава дочуваме гласове, които си шепнат доста високо, със съскащи звуци. Луната се скрива зад плътен черен облак; сенките на дърветата се свеждат под товара на мрака. Настава дълбока тъмнина, само снегът светлее по земята, всичко друго е невидимо, черно. И двамата сме затаили дъх, за да се вслушваме. Сигурен съм, че виждам нещо на пътя, нещо изправено се откроява в мрака. До ушите ни отново достигат гласове; чакаме.

После, тъкмо преди луната най-сетне да се покаже, се чува глас; след това друг, по-висок, почти вик; и пак суетене, приглушено прашене на шишарки и клони в снега под нечий крак. Луната светва — и що да видим!

На пътя стои германски войник с пушка, насочена право към нас! Двамата с Мънди бързо залягаме. Но нищо не последва! Протягам ръка, грабвам една граната от перваза и издърпвам иглата. Хвърлям я в

парабола над стената и броя. Трясък, ярко зарево, пеещият звук от попадали късчета, миризма на нитрат.

Някой се изсмива!

Ние с Мънди се споглеждаме. Бавно, полека подаваме глави над перваза. Войникът все още си стои на мястото с насочена към нас пушка! Отново залягаме. Какво, по дяволите, да направим? Може би те наистина са свръхчовеци. Тоя тип би трябвало да е надупчен на решето, а той не се е помръднал!

Отново надниквам. Чувам как някой, не стоящият там войник, а някой друг сред дърветата отсреща, едва сподавя смеха си. После се чува вик. Отначало само от един глас, след това поне от три.

— МАМ КАМ НАЙТ ЛЕР! МАМ КАМ НАЙТ ЛЕР! МАМ КАМ НАЙТ ЛЕР!

Пак смях. Вдигам телефона и набирам замъка. При тия викове и тъпчене на крака слабият пукот на телефона няма и да се забележи. Отговаря ми Шутзър.

— Ей, Уонт! Какво става?

— Не знам точно, Стан; май имаме работа с възкръснал мъртвец или пък някъде наоколо има лудница за окончателно изперкали германски войници и някои от пациентите са избягали. Шумът, който си чул преди малко, беше от хвърлена от мен граната.

От другата страна на пътя още крещят, сега в един глас, като запаянковци на стадион:

— МАМ КАМ НАЙТ ЛЕР! МАМ КАМ НАЙТ ЛЕР!

Държа слушалката над ръба на стената после отново я смъквам долу.

— Чу ли Стан?

— По дяволите, чува се и без телефона. Какво викат този път?

— Няма да повярваш, Стан. Мисля, че викат „Мамка му на Хитлер, МАМКА МУ НА ХИТЛЕР“, с такова произношение, с каквото би го изрекла баба ти, ако изобщо някога би изрекла подобно нещо.

— Ама че работа!

— Съвсем сериозно, Стан. Не знам какво да правя.

— Искаш ли да долетим и ние? Ще се спуснем право надолу по хълма Сан Хуан като атакуващи командоси или нещо такова.

— Не мисля, че ще е от полза. Дотук, освен виковете нищо не се е случило! Само дето тоя луд си стои на пътя и се прави, че гранатите

изобщо не го засягат. Може би трябва да ни донесете няколко усмирителни ризи. Ако не успеем да ги сложим на германците, сами ще ги използваме. Всичко това е лудост!

Но ето че се случва; една граната полетява над стената и пада току до Мънди. Пускам телефона и се просвам на земята. Тогава виждам, че съвсем не е било граната, а снежна топка с втъкната в нея пръчка. Със сетни сили сядам до стената и размотавам телефонната жица.

— Стан, това вече е прекалено. Честен кръст, сега пък ни замерват със снежни топки.

Поглеждам към Мънди. Той не слуша; взел е фалшивата граната. Изважда пръчката, поправя топката и я хвърля обратно над стената от татък пътя.

— Почакай за миг, Стан. Пак ще ти се обадя. Ако чуете голям шум като от битка, накарай Милър да даде газ и се измитайте оттук с джиповете, дявол да го вземе.

Разбира се, трябваше да се очаква. След няколко секунди над стената политат нови снежни топки, този път без пръчки. Мънди е научил германците как честно и почтено да правят снежни топки по американски без дръжки. И при всяко хвърляне чуваме вика „МАМ КАМ НАИТ ЛЕР!“

Мънди е зает да събира снежните топки, да ги трупа и да ги мята обратно. Дори аз хвърлям няколко. Германците не се виждат, а нямам намерение да подавам главата си над стената. Стоя клекнал и повечето пъти хвърлям отдолу. Но Мънди се е изправил в цял ръст и мята ли мята над пътя право в гората. Техните падат по парабола върху нас. Трябва да кажа, че няма кой знае каква опасност да се нараним с тия снежни топки. Снегът хрущи под мене, докато отново навъртам телефона.

— Шутзър?

— Да, Уонт! Готови сме. Само кажи! Милър ще се спусне надолу с джипа, Гордън ще бъде зад картечницата. Останалите идваме подир.

— Е, а ние тук се бием със снежни топки, дявол да го вземе.

— *Какво?*

— Стан, да не би войната да е свършила, а ние да не знаем? Преди малко говорих с Уеър и той се държа странно. Не биха ни

скроили такъв номер, нали? Да приключат войната, а пък да го пазят в тайна.

— Сигурен ли си, че с вас всичко е наред? Мел се промъкна до средата на склона и по билото. Казва, че близо до моста май е сложено нещо като плашило в зелена униформа. Не е съвсем сигурен, но на такова му приличало.

— Плашило ли? По дяволите, Шутзър, ти започна цялата тая лайненна история с „Мамка му на Хитлер“; сега пък снежни топки и плашила! Защо не вземеш да ръководиш тая мръсна, гадна война и да изпратиш останалите от нас у дома?

Затварям, после се изправям, за да огледам добре. Честно казано, в този миг единственото, от което се боя, е да не ме ударят по лицето със снежна топка.

Разбира се, че е плашило. Онова, което бяхме взели за пушка, е пръчка със забучено на върха парче хартия. С крайчеца на окото си мяркам движение и ето че някой излиза от гората на пътя. Маха с две ръце. Доста далеч е, така че лицето му не се различава в тъмното, но не е онзи, който приличаше на Макс; толкова поне мога да кажа. Усмивва се, с виснал надолу с цевта шмайзер, метнат през лявото рамо.

— *Shlaf gut ami!*

— Слав гут, зеле!

Това е Мънди. Застанал до мен, размахва двете си ръце като ирландска мелница. Чуваме как стъпките им се отдалечават нагоре през гъсталака по отсрещния хълм.

Вътрешностите ми полека се отпускат. Навеждам се, вдигам телефона и го навъртам. Облягам се на стената, стиснал телефонната кутия между лактите си. Плувнал съм в пот от главата до петите. Може да е и от хвърлянето на снежни топки, но мисля, че си е чист страх. Всичките ми дрехи са подгизнали от потта на страха; е, ще трябва просто да изсъхнат, и това е. Всички миришем еднакво, няма смисъл да се перем. Отново се обаждам на Шутзър.

— Какво става сега, Уонт? Да не би вие двамата да сте почнали да строите снежни замъци? Местите германските замъци от поречието на Рейн тук край моста ли?

— Не се занасяй, Стан; това си е твоята война. Аз само докладвам за събитията, нали така? Пожелахме си лека нощ, сладка като захарен памук. Вече можете да нанкате; всичко се оправи. Знаеш ли ние сами бихме могли да приключим войната помежду си тук, в гората. Ще се нанесем всички заедно в замъка и ще се браним срещу онези, които *обичат* войната. Може би ще се обявим за неутрални.

— Сигурни ли сте, че нищо ви няма? Гордън призова на помощ целия си природен хуманитарен ум. Съчетан с аналитичния подход на Милър, той може да бъде пагубен за неразрешените проблеми; но засега никой не е излязъл с някакъв смислен отговор. Лошото е, че и двамата не смятат, че войната може да е свършила. Май имаме нужда и от твоето съзливо художествено мислене върху тази задача.

— Ще поработя над това, Стан.

— Добре; и Мам кам найт лер.

Може би десетина минути по-късно, след дълго взирание в мрака с надежда да не видим нищо, решавам да се промъкна по коритото на потока до плашилото и там да се изкача на пътя.

На всяка крачка си отварям очите за мини. Вървя, докато се изравнявам с него. Направили са свой собствен вариант на Адолф Хитлер. Ето за какво са били крясъците. Това плашило е накипнено с някаква бракувана униформа. Главата му е направена от едричка снежна топка, украсена с шишарки и борови иглички по същия начин, както Шутзър казваше, че е украсил своята. Може би дори е същата глава. На върха на втъканата в ръката пръчка стърчи нашата карта. А в краката на плашилото лежи бинокълът ни.

Изкатервам се на пътя и давам сигнал на Мънди. Той ме вижда и ми махва с ръка. Тоя глупак дори не ме е прикривал с оръжието си. Откачам картата от пръчката и вдигам бинокъла. После хуквам назад по пътя и с един скок прехвърлям стената. Грабвам ръката на Мънди и поглеждам часовника му; Време е за повикването в единайсет и трийсет. Този път ми отговаря Гордън.

— Мел, кажи на Шутзър, че си прибрахме бинокъла и картата; няма защо да се тревожим за протоколи.

— Той отиде по нужда. Как така? Да не би да са се приближили съвсем и да са ви ги донесли като коледни подаръци, увити в луксозна хартия?

— Оставиха ги при плашилото. Между другото плашилото е пак по специалността на Шутзър, немски вариант на великия вожд. Каква е тая работа според теб, Мел? Аз не мога да разбера.

— Признавам, вече се отказах от всякакви предположения, че войната е свършила или дори, че скоро ще свърши, макар това да е най-голямото ми желание.

— Би било разкошен коледен подарък, нали? Добре, това е засега, момчета. Нова година, войната отмина, хайде у дома! Трябва да кажа, че тръпки ме побиват, като си помисля да прекарам Коледа тук.

— На мен пък ми изглежда направо изискано, Уонт. Имаме си всичко необходимо: елхи със стотици, сняг, шишарки, камина, всичко е налице. Какво още ни трябва?

— А какво ще кажеш за една мъничка елха със скована кръстачка, с изкуствени ледени шушулки и сърма, един чаршаф отдолу вместо сняг, влакчета, които обикалят около нея, цветни електрически крушки и няколко лъскави, шарени коледни топки?

— Всичко това е много комерсиално, няма истински коледен дух. А какво мисли нашият духовен наставник, Отец Мънди? Навярно за първи път ще пропусне среднощната литургия на Бъдни вечер. Мислите ли, че можем да го изпратим, сър?

— Не се безпокой, сам ще измисля нещо за Мънди. Латинският е целият в главата ми, и „давам“, и „взимам“. Ще отслужи среднощна литургия с канче от онова винце и няколко сухара от неприкосновения запас. Важното е духът, нали така, Мънди?

Мънди се усмихва и поклаща глава; пак го разочаровам.

Затварям и чакам да се изниже следващият половин час. С Отчето водим някакво подобие на разговор за най-хубавите Коледи в живота ни. Разправя ми как до дванайсетгодишна възраст вярвал в Дядо Мраз и се биел с децата в училище, за да ги убеди. Сега съжалявам за онези си думи, когато говорихме за вярата; не знаех, че съм бил тъй близо до истината. Бих желал да надрасна вече тази своя безчувствена внезапна жестокост, която проявявам понякога.

В полунощ виждаме да се задават Уилкинс и Шутзър. Мънди става, протяга се и извиква:

— Честита Коледааа!

Майката е здравата пристегнат в своите парчета от одеяла. Хвърля поглед на Мънди.

— Стига, Пол, не може да е вече Коледа. Не ми ги разправяй.

Мънди пляска с пропуканите си ръкавици и тупа с крака.

— Положително приближава, Ванс.

Дръпва ръкава на куртката си и поглежда часовника.

— Плюс-минус една седмица.

Шутзър подпира емката си на стената. Изглежда гроги; нищо чудно, след това ненормално бъртане в снега.

— Да не пришпорваме времето, а, Мънди?

От носа на Уилкинс се процежда влага. Очите му се насълзят и той духа в ръкавиците си. Как ли ще издадени цели два часа. Шутзър ще наблюдава, а ако Майката не издържи, един от нас ще слезе да го замести. Изглежда толкова крехък, почти не се забелязва в тъмното, на студа. Стан тупа с крака.

— Майчице мила, какъв студ! Айде, момчета, вървете горе на топло. Ако започнем да хвърляме гранати, то ще е, за да се постолим.

Вече не вали и луната се е спуснала почти до върховете на борове. Проклетият вятър отново задухва, навява натрупания сняг. Ние с Мънди се запътваме нагоре. Нямам болки в корема и се надявам да поспя.

Милър и Гордън са сварили горещо кафе; има и супа, сготвена от Майката. Сърбам чорбата, чувствам как ме загрява отвътре и постепенно се съживявам. Най-вероятно тя просто ще изтече през тялото ми, но пак си струва. Уилкинс е използвал остатъците от дневните порции и фасула ни; освен това май усещам вкуса на сардини. Звучи невероятно като съчетание, но след два часа висене на снега ми се вижда вкусно.

Милър иска да узнае всичко за боя със снежни топки. Оставям Мънди да разказва: самият аз съм капнал от умора.

— Искате да кажете, че са ви замеряли със снежни топки най-безпричинно?

— Точно така.

— Сигурен ли си, Мънди? Да не би да си измисляте цялата работа?

— Честен кръст, Бъд.

Мънди действително се прекръства. Но Милър не се засмива.

Изувам ботите си и полака се пъхам в чувала, с крака към огъня. Стъпалата ми са вкочанени и почват да щипят. Искам само да спя като

пън поне три-четири часа. Тази лудост ме изтощава повече от каквито и да било сражения. В главата ми е каша, нервите ми са изопнати. Винаги ми е било трудно да се справям с неща, които не разбирам.

Слушам как Милър, Гордън и Мънди си говорят. Последното, което си спомням, е как Отчето слага дърва в огъня. Дори не ме вълнува какво горим. Виждам, че не ще да е от конюшната. Стигнал съм до фазата, когато всички съпротивителни сили са изчерпани.

Следващото, което достига до съзнанието ми, е, че Шутзър ме буди. Шест часът сутринта е. Спал съм цели шест часа. Някой ме е заместил на караула от четири. Първо ми хрумва, че е бил Мънди, който обича да се прави на мъченик, но се оказва, че е Майката. Аз се тревожа за него как ще изкара своя караул, а той да вземе двойна смяна вместо мен! Дали цялото отделение е забелязало разклатеното ми състояние?

Следващите два часа сме двамата с Шутзър. Вече изобщо не съм в течение на нещата. Не помня кога Шутзър е бил караул последния път, но той изглежда доста свеж. Взимаме си гранати, патрондаши и емките и се спускаме по хълма. Все още е тъмно като в рог и температурата май пак е спаднала. Вече е толкова студено, че няма големи изгледи да завали.

Във въздуха се носи усещането за онези сутрини, когато тръгвахме на утринна коледна литургия. На излизане минавахме покрай елхата, без да гледаме, долавяхме миризмата на бор и само с крайчеца на окото надниквахме, колкото да я зърнем осветена, но оставяхме всичко, за след като се върнем. Тази сутрин е изпълнена със същото предчувствие, че днес нещо ще се случи. Но няма нищо, което да се види или да се пипне, само усещането за очакване и неизбежност. Сигурно Мел е прав: на Коледа тук ще ни е не по-зле, отколкото където и да било другаде по време на война.

Една година получих чисто нов велосипед на две колела от „Сиърс Роубък“, оцветен в най-лъскавото червено и най-блестящия хром, с които може да бъде украсена една машина. Тогава също валеше сняг и след църква изкарах колелото по заснежените стъпала на верандата. Подкарах го по тихата, тъмна улица между двата реда къщи под падащия сняг. Никога преди не бях карал велосипед на две колела,

но в огромното си желание успях да се задържа. А после не можех да спра; колелото имаше челюстни спирачки, а аз нямах представа как се борави с тях. Баща ми излезе на снега и застана отпреде ми, тъй че аз се забих между краката му, когато хвана дръжките, за да ме спре.

— Уонт, мога ли да погледна картата? В тебе ли е?

Бръквам под куртката си и я измъквам.

Беше мокра от снега, но след като е стояла шест часа до гърдите ми в спалния чувал край огъня, е почти изсъхнала. Толкова съм отпаднал, че дори не се запитвам какво ще прави Стан с картата на караул.

Той кляка до стената и пали клечки кибрит. Какво ли търси? Нали знаем къде сме. Изправя се, очите му горят.

— Виж, Уонт! Така и предполагах! Прехвърлях в ума си всички тия щуротии, които ни се случиха от срещата с изправените в снега мъртъвци досега, и има само един смислен отговор!

Отново кляка и драсва клечка кибрит. Клякам до него. Той ми сочи някакви белези по картата, направени с черен молив — вероятно 4В или дори още по-мек. На гърба има и нещо написано със ситен почерк, предполагам, германски. Дълго е около четири реда. Шутзър пак пали клечка. Прокарва пръст по думите.

— Е, това първото е лесно. Питат дали някой от нас говори немски. Ясно като бял ден. Но после идва друго; нещо като цифра и дума. Или е SANDKARTE или LANDKARTE. Проклетите зелки пишат такива криви букви.

Клечката отново угасва. Оглеждам се да видя дали наоколо не стои някой германец, който би ни помогнал да го разчетем. Шутзър е запалил нова клечка. Ще взема да го помоля да ми даде няколко; той вади кибрити от всеки джоб. Обръща картата налице, пак пали клечка и я движи отгоре й. Спира и приближава лице до хартията, но в този миг клечката угасва. Изправя се и ме поглежда.

— Е, проклет да бъда, ако на мястото на колибата край потока не е отбелязан някакъв хикс и цифрата 1200. Проклет да съм.

— Да не смяташ, че са заровили там съкровище, за да си поиграем сега на иманяри? Това пък какво значи, Стан? Я да вземем

направо да се измъкваме оттук и да им оставим цялата гора на тия глупендери.

— Ами, Уонт. Мисля, че поне един от тия зелки иска да се предаде, а може би и цялата дружина.

— О, недей така, Стан! И без това нещата вървят доста зле.

— Слушай! Дай да почнем отначало. Първо, замръзналият войник, когото Уилкинс простреля. Я си представи, че е бил поставен там като плашилото тук, със забучено парче хартия на върха на пушката вместо бяло знаме. Спомни си, че на земята край трупа имаше някаква хартия.

— Виж какво, Шутзър? Тук аз съм по художественото творчество. Ти си нашият бизнесмен. Писането на разкази и рисуването на картини е моя работа.

— Забележи, Уонт: вече съм скулптор. Дори основах цяло модно течение в тая гора, защото зелките имитират моя шедьовър. Но ако съм прав, тогава и ония два прегърнати трупа като танцова двойка — американецът и зелката — трябва да са били един вид послание, с което ни съобщават, че искат да се обединим. Вярно, грубичко е, но пък не забравяй с какъв род умове имаме работа. За тия гъзове да мъкнат труповете насам-натам, е най-обикновено нещо, тъй както за децата да си играят на кукли.

— Добре де, карай нататък.

— И така, после първата нощ ни излизат със своето „Schalf gut“, за да ни дадат да разберем, че знаят за нашето присъствие, но не се сърдят особено, нали?

— Много добре, Стан. А кога ще дойде ловецът, за да избави Червената шапчица от лошия Кумчо Вълчо?

— Не, говоря сериозно. Слушай! Нима може да има друга причина, за да не ни очистят или поне да ни вземат в плен още на онзи склон? По дяволите, те пак ни повтарят, че искат да се разберат с нас. Още ли не ти е ясно?

Вече почвам да загревам. Шутзър е прав; това е единственият отговор, при който всичко си идва на мястото.

— Тогава, Стан, цялата тая идиотщина с „МАМ КАМ НАЙТ ЛЕР“ е част от същата работа; турили са онова там на пътя, за да ни покажат, че са съгласни с твоята прекрасна мисъл, изписана в полите на планината.

— Точно така. Всичко съвпада. Сега, ако съм прав, те искат да отидем да се срещнем с тях при колибата или заслона, който претърсихме днес. Гледай!

Той отново се снижава; клякам заедно с него. Пали нова клечка. Само в тая кутийка трябва да има поне още петдесетина клечки. Не си спомням дали в дневните порции имаше кибрит. Може да ги е взел оттам.

— Виждаш ли, точно тук е. Отбелязано е с хикс и цифрата 1200. Какво друго може да значи?

Клечката угасва и ние отново ставаме. Небето започва леко да просветлява.

— Ама работа, Стан. Може да е клопка. Да ти призная, нямам много вяра на германците.

— Сега пък *ти* навлизаш в моя територия, Уонт. Оставям ти художественото творчество, но тук аз най-много мразя зелките, не забравяй. И все пак, ако можем да пипнем тая банда, идеята не е лоша.

— Страх ме е, Стан; не можем да рискуваме цялото отделение за такова щуро хрумване.

— Слушай! Ако искаха да ни избият, вчера можеха лесно да го сторят. Можеха да го сторят и снощи, когато ти хвърли гранатата. Щом са могли да ви замерят със снежни топки, какво би им попречило да ти пуснат някоя и друга лимонка?

— Може би просто са добряци, Стан. Може да има и добри германци.

— Божичко, говориш като Мънди!

— Добре, ще доложа за това при следващия радиосеанс. Уеър ще ни даде инструкции.

— Дай да помислим по-напред, искаш ли? Не е необходимо разни офицери само да объркват нещата. Все ще можем да извлечем някаква полза от всичко това и за двете страни, ако си поблъскаме главата.

— Е, и какво да направим? Да се предадем едни на други едновременно и да се редуваме за откарването на военнопленниците в лагерите си? Прилича ми на задачата за вълка, овцата и сеното.

Шутзър пали цигара, запалва една и за мен, използвайки същата клечка кибрит. Според Гордън цялото отделение е тръгнало по лош път. Навярно всички чувстват напрежението. Тихо е и мога да се

закълна, че дочувам свирене на цигулка. Звучи като музика на небесните тела. Свалям каската и накланям глава в различни посоки, за да определя откъде идва. Понякога като че ли долита от самите върхове на дърветата. Не знам дали да му го кажа, или не; само ще се убеди, че съм откачил напълно.

— Това е Гордън, Уонт. Майката намери една цигулка сред боклуците на тавана. Беше в дървена кутия с ръчна резба. Гордън я отвори и само дето не падна на колене за молитва с лице към Мека. Казва, че не е виждал по-красива цигулка, а не бил достатъчно добър, за да свири на нея. Докато ти спеше, дълго спорих с него, че предметите нямат памет и изобщо не е от значение дали ще свири на нея, или не; даже, ако щеш, дали аз ще свиря на нея, или не. Гордън смята, че се причинявало нещо на дървото или струните и на добрата цигулка трябвало да свири само добър цигулар. Не знам дали сега е решил, че цигулката не е чак толкова добра, или че е самият той е по-добър, отколкото казва.

Оставам така без каска. Стоим безшумно и слушаме. На ти сега: картини, концерти на цигулка — водим културен живот, няма що. Може би и ония са германци от висока класа, щом искат да се помирят. Вече нищо не ме учудва.

— Виж какво, Уонт; да речем, че аз и ти отидем просто да видим каква е работата. Ще внимаваме и ще бъдем само двамата. Аз ще поема всички рискове; ти просто ще стоиш на билото, откъдето дойдохме, и ще ме покриваш. Какво толкова ще ни стане, ако само проверим как стоят нещата? Я си представи, че има цяла тълпа от тия говняри, която чака да се предаде! Защо пък не?

— Трябва първо да доложа на Уеър. Мога да му кажа просто, че имаме възможност да вземем няколко военнопленници.

— И какво, мислиш, ще направи Уеър?

— Предполагам, че ще съобщи на Лав.

— Тогава знаеш не по-зле от мен, че Лав сам ще долети тук и ще нагласи цялата работа така, че да изглежда като генерал Патън, спечелил войната с голи ръце. Навярно дори ще организира някой смахнат дозор за залавяне на военнопленници и сам ще го предвожда. Не е ли така?

Знам, че е прав. Веднъж Макс Луис беше изпратен на самостоятелна акция да провери един мост за мини, когато двама

германци го хванаха. Но при бомбардировката германците взели, че се предали на него. Той ги подкарал към лагера и минал с тях пред капитан Ендърс в батальона, който веднага позвънил в полковия щаб. Тогава Лав скочил в джипа и подкарал право нататък, а после се появи в дивизията с изваден пистолет, пазейки пленниците. Луис си изкара три дена шляене в полевата кухня, но Лав си издейства цяла бронзова звезда.

— Така е, Стан. Така стоят нещата в армията. Нищо не можем да направим. Почакай; колко е часът? Трябва да се обадя в замъка.

Закъснели сме с пет минути. Навъртам и Майката ми отговаря.

— Всичко наред ли е при вас, Уонт?

— Разбира се, Ванс. Шутзър разработва примирието в подробности. Дава на германците Тексас, Мисисипи, Луизиана, Джорджия, Алабама, Северна и Южна Каролина в замяна за цяла Германия плюс Франция.

— Кажи честно, Уонт, какво става според теб? Може би германците знаят, че сме в капан, и си играят с нас като котка с мишка. Веднъж, когато беше съвсем, съвсем тихо, ми се стори, че чувам тежък артилерийски огън някъде на юг и даже зад нас. Смяташ ли, че германците може да подготвят атака?

— Успокой се, Ванс. Единственото, което се чува, е цигулката на Гордън. Това ме навежда на мисълта, че войната може би вече свършва.

— Господи, надявам се! Стига ми толкоз.

— А сега лягай да спиш. И повече никакви поредни караули, макар че много ти благодаря. Време е и ти да поспиш.

— И без това не бих могъл да заспя; в ума ми непрекъснато се върти тая лудница. Не мога да спра мислите си.

— Така е, Майка, но все пак се отпусни и опитай. Слушай Гордън и си представи, че си на концерт с Линда. Няма да усетиш как ще се озовеш у дома. Помъчи се да забравиш.

— Добре. Благодаря. Ще опитам.

Майката отново е напрегнат, няма що. Не се шегува, не вижда смешната страна на нещата. Аз самият съм доста зле, но по друг начин. Ние имаме какво да правим. Затварям. Шутзър стои облакътен на стената; толкова е нисък, че едва достига перваза с лакти.

— Слушай сега, Уонт. Да речем, че опитаме такъв сценарий. Ще твърдим, че един от нас, съвсем сам, е пленил цялата тая тайфа германци, подобно на сержант Йорк. После ще го изкараме втори Оди Мърфи. Ще му донесе най-малкото сребърна звезда; може дори да го върнат у дома като герой от фронта за укрепване на морала в тила. Ще го вземат да държи реч по училищата или да открие някой и друг наборен център, издокаран в чиста, изгладена униформа, обсипана с медали. Как ти се струва?

— Струва ми се достойно за военен съд.

— Откъде ще разберат?

— Ами нали ще ни трябва почетна грамота от офицер?

— Уеър ще бъде с нас. Можем дори да го повикаме, след като извършим цялата акция, и да му припишем част от действията. Може например той да кара единия джип, пълен със зелки. Все ще измисля нещо; остави това на мен. Но заради Уилкинс трябва поне да опитаме.

— Заради Уилкинс ли?

— Разбира се, че за кого другиги?

— Господи, Шутър, какъв мозък си! Чакай да помисля. Та това ще бъде чудесно! Всички ще свидетелстваме как сме били сгачени или нещо подобно и във върховния момент Уилкинс е пристигнал и спасил положението. Уеър и без това все яде попарата на Лав, задето не щурмуваме достатъчно. Няма да му се види лошо. А и какво друго би могъл да направи? Да изкара цялото отделение лъжци? При това ще имаме тайфа истински немски неприятели в подкрепа на нашата история. Какво може да стори? Това със сигурност би разрешило нещата. Исусе!

Шутър пали цигари и за двама ни, отново с една клечка. Изпушвам по-голямата част от цигарата, докато прехвърлям всичко в ума си. Шутър мълчи. Явно от него ще излезе страхотен рекламен агент или управител. Знае кога да притисне човека и кога да го изчака.

— Добре, Стан. Как ти изглежда следният вариант: ще кажа на Уеър, че отиваме на дозор за повторна проверка на колибата, защото сме чули оттам някакви шумове. Ще му кажа дори, че миналата нощ отново са идвали.

— Но не споменавай за снежния човек или за плашилото и боя с топки.

— Няма. И не бива да казваме още нищо на Уилкинс.

— Няма да казваме на никого, докато не разберем нещо повече. Може би аз съвсем греша и те въобще нямат намерение да се предават. Може би ти си прав, че това е просто някакъв умопобъркан, сложен, измислен от тях начин, за да ни вземат в плен без голяма суматоха.

— Ама че си, Шутзър! Тъкмо се бях зарадвал и ти взе, че опропасти всичко!

— Съжалявам; искам само да сме съвсем наясно. Ще бъдем двамата с теб; ако не стане, поне ще сме опитали. Как инак, по дяволите, може да свърши една война? Все някой трябва да опита.

— Добре тогава; само двамата с теб; засега.

Обсъждаме още малко. Най-забавно ни е да съчиняваме почетната грамота. Майката ще бъде провъзгласен за „Тигърът на Ардените“; ще се превърне в легенда. Може би ще успеем да му издействаме дори почетния медал на Конгреса. Името на Уилкинс ще бъде напечатано върху долара. Според мен номерът е да включим и Уеър; но това е работа на Шутзър. Щом Милър и Гордън са вътре, лесно ще доизмислим всичко. Навярно дори ще успеем да накараме и Отец Мънди да даде своя малък принос. Той е готов на няколко разумни лъжи в името на добра кауза.

В десет имам радиосеанс. Този път попадам на Флин. С гадния си престорен гласец той ми казва да се обадя пак след пет минути; Уеър искал да говори с мен. Изключвам и се изтягам на един дюшек. Правя усилие да издържа тия пет минути без цигара и без часовник. Може би ще ги направя десет, за да създам напрежение.

Когато се прибрахме, дадох на Шутзър една партия бридж за повторно разиграване и те съумяха да откъснат за малко Гордън от цигулката, колкото да направят играта.

Цигулката стои в отворената си кутия, подпряна на един сандък за гранати. Наистина е красива. С удоволствие бих се опитал да я нарисувам. Старанието да докарам тия силни и меки извивки би ме отвлякло от всички глупости. Искам да я нарисувам както си стои така, в кутията, с отворен капак и с лъка върху струните.

Отгоре ѝ има някакъв оранжев кръг с поочукана вдлъбнатина по края. Приближавам се, навеждам се и я помиришвам; мирише на бор. Кутията е подплатена с тъмнозелено кадифе, а от долната страна на

цигулката, малко накриво и леко на една страна, е закачена кадифена възглавничка, под струните, върху червеникавокафявото дърво, се е събрал пращец. В горния ѝ край са изрязани две извити фигури, прилични на музикални ноти.

За първи път разглеждам цигулка. Нищо чудно, че Гордън толкова се е развълнувал. Трябва да е прекрасно да държиш такъв красив предмет под брадата си и да изтръгваш от него музика. Ще направя рисунката върху вътрешната страна на кутия за дневен порцион; кутиите за неприкосновения запас са твърде малки.

Минават поне десет минути, преди да се върна до радиото. Уеър отговаря веднага.

— Какво става при вас? Приемам.

Какво ли може да е узнал?

— Към дванайсет и два, нула нула ни закачаха малко на поста, но това е всичко, лейтенант. Приемам.

Отговор не последва. След десетина секунди отново включвам и повтарям.

— Става нещо голямо, Нот. Получихме невероятни сведения. Проклетите зелки атакуват навсякъде. Може би това е най-голямата акция във войната. Тук всички са възбудени; говори се за изтегляне на целия полк. Приемам.

— Уилкинс казва, че чул нещо като тежък артилерийски огън някъде на юг и зад нас, но другите не са забелязали, сър. Освен това снощи ни се стори, че долавяме шум откъм колибата. Аз и Шутзър ще отидем пак на оглед. Приемам.

— Майор Лав изпрати първо отделение на дозор за залавяне на език. Приемам.

По дяволите! Едуардс с цялото си отделение навън в това мръсно време за хващане на военнопленник! Тоя копелдак Лав!

— Тук всичко е спокойно, сър. Приемам.

— Добре, дръжте отделението си на място, Нот. След два часа имаме заседание на щаба. Ще ви осведомя за положението при следващия радиосеанс. Приемам.

— Разбрано, сър. Приемам.

— Приемам и край на предаването.

— Край на предаването, сър.

Изглежда, никой не обръща внимание на моя сеанс на радиовръзка с полка. Всички са погълнати от играта. Само Шутзър вдига поглед и ми намига. Изтягам се на един дюшек и се опитвам да премисля нещата. Ония галфони в полка се паникьосват от какво ли не; навярно няма нищо. Неведнъж съм виждал как свързочниците напълно объркват работите.

Въпреки това ме е страх. Страх ме е да изляза пред германците и евентуално да говоря с тях. Накрая се унасям в сън. Сега през деня държим по един човек във всеки окоп, така че мога да спя колкото си ща; но ако ще ходим да се срещаме с тия германци, имам само около час. Заспивам тъкмо когато Мънди кара Милър да си поговорят за „Сбогом на оръжията“. Милър не ще да я обсъжда. От всички само Мънди смята, че това е голяма книга. А вече нямаме друго за четене, освен някакъв роман, наречен „Вечната Амбър“, пък и той е в отделението на Едуардс. Кой знае кога ще го свършат. Както разбирам, май няма да се хареса на Мънди. А може би ще му хареса, пък ще каже обратното. Това е последната ми мисъл.

Струва ми се, че са изминали само няколко минути, когато Шутзър ме разтърсва. Мънди и Милър спят. Уилкинс пак е на тавана. Гордън е караул.

— Какво ще кажеш да тръгваме вече, а Уонт, за да бъдем там по обяд?

Гроги съм; отначало не схващам за какво ми говори; после си спомням. Увисвам в чувала на ръба на дюшека; в устата ми горчи, сякаш съм повръщал. Измъквам краката си на пода; май няма какво да ни попречи да отидем на този налудничав доброволен дозор. Ще се отбием при Гордън да го уведомим закъде сме тръгнали. *Длъжни* сме да го уведомим, по дяволите, та той е втори по ранг в отделението; дори има някъде по джобовете си нашивки, които го доказват. В склада се *намериха* нашивки за ефрейтор.

Не си слагаме снежните халати; изглежда, вече не ни се вярва, че тия германци могат да ни убият. И двамата сме достатъчно убедени във версията на Шутзър. Но си вземаме пушките, патрондашите, гранатите, цялото снаряжение; все още не сме чак дотам пацифисти.

Пътьом се отбиваме при Гордън.

— Закъде сте тръгнали бе, момчета? Да не би да отивате да направите снежен вариант и на Гьоринг, та нощес да слушаме МАМ

КАМ ГЬОР ИНГ? Ето ти още един чудесен модел за Шутзървите снежни статуи.

Чакам, докато Стан му обяснява каква е работата и му показва картата с посланието.

— Искате да кажете, че вие двамата ще се изтърсите там, за да проведете конференция по примирието с група германци? За кого се вземате бе? За Чърчил и Рузвелт ли? Трябва да сте изперкали. А ти, Шутзър, любими мой сънароднико евреин, тъй изпълнен с омраза към германците, от къде на къде ще ходиш да си пъхаш носа само за да дадеш възможност на тия хапльовци, дето си падат по надениците и три четвъртите панталони, да се приберат на тихо и топличко във военнопленническия лагер, докато на нас тук ни замръзват задниците? Не разбирам.

Поглеждам към Шутзър. Колкото до мен, това е негово дело. Самият аз още не съм съвсем наясно с мисията.

— Слушай, Мел. Представи си за миг, че те действително искат да се предадат. Представи си, че успеем да уредим работата тъй, та Уеър и Лав да си помислят, че Уилкинс го е направил сам, с един револвер. Да предположим, че всички ние се подпишем под петицията да му се дадат полагаемите се на такива герои медали. И без това той е най-близко до героизма от всички нас. Какво ще кажеш, а?

Мел се взира в Шутзър. Невероятен е навикът му да възприема нещата, без да показва нищо външно. В него има нещо непоклатимо.

Обзалагам се, че днес Мел е станал страшно добър лекар. Може би като поостарея и здравето ми вземе сериозно да се разклаща, ще го издиря, ще се преместя в Ню Джърси; нека д-р Мелвин Гордън ме спусне полека, внимателно в гроба с възможно най-малко писъци и резове, горе-долу достойно. Той ще го направи за мен.

Сега той само клати глава. Вижда се обаче, че е загрял.

— От къде на къде си мислите, че Уеър и Лав ще се включат в този огромен фарс? И после германците — въобще не ги виждам да се предадат току-така. Освен това каквото и да сте замислили вие с вашата дипломатическа мисия, Уилкинс никога няма да се съгласи.

Това е нещо, което не сме обмисляли: как да привлечем Уилкинс в целия заговор. Замълчаваме, облежнати на стената, без да пушим,

прехвърляме всичко в ума си. Но ето че тъкмо Мел излиза с отговор.

— Винаги бихме могли да разиграем нещо като лото, уж за да видим кой да бъде героят на деня. Той може да се съгласи на тази основа. Каквото и да играем, бридж, покер, шах или детска игра, все Уилкинс ще спечели. За по-сигурно останалите ще играем малко по-слабо от обикновено.

Шутзър ме поглежда и бързо ми смига.

— Естествено, че Уилкинс ще спечели, колкото и добре да играем всички! Особено на шах. Мисля, че никога не е губил, дори срещу Евънс от първо отделение, който е нещо като човешка сметачна машина. Навярно вижда дори и цветовете под формата на цифрите.

Поглеждам ту към единия, ту към другия. Мел и Стан са толкова различни по начина си на възприемане на живота, а все пак между тях има някаква особена здрава връзка. Явно, не е от еврейството; по-скоро има нещо общо с любовта, не с лигавата любов между мъже, дори не и с братската любов; те просто обичат и това чувство изтича от тях към другите. Дори не съм убеден, че Шутзър действително мрази германците. Мрази само делата на някои от тях, тъй както Бъд мрази да върши каквото и да било неправилно.

Чакат аз да кажа нещо.

— Е, ще уведоим ли Уилкинс, или не? Той е толкова изнервен, че никога не би се съгласил дори с нашето отиване да говорим с тях. Убеден е, че сме заобиколени отвсякъде в нещо като капан.

Тогава разказвам на Стан и Мел за случилото се в онзи окоп край лагера: как бягахме през гората и прочие. Старая се да го предам точно както си беше, без да изпускам нищо и без да украсявам. Те слушат внимателно, споглеждат се, не вярват на ушите си, но в същото време знаят, че нямам причина да лъжа. Когато свършвам, Стан заговаря пръв:

— Мисля, че не бива да му казваме. Вземем ли веднъж зелките в плен, тогава можем да разиграем състезание по шах. А когато тръгнем за залавянето им, ще оставим Уилкинс тук, да пази замъка и да седи до радиото. Ще бъде съвсем естествено.

Гордън приема това с присъщото си безизразно лице — сякаш не е чул.

— Все пак си мисля, че трябва да кажем на Майката; инак бихме имали такова голямо предимство, че няма да е честно. Но аз ви

разбирам; нека помислим. Засега, ако вие, момчета, сте решили да опитате, трябва вече да потегляте, за да видите дали в „старата казарма край града, близо до фенера, що свети и сега“, наистина има някакви германци. Аз ще си отварям ушите и само да чуя нещо, веднага долитаме на помощ. Ако имате нужда от нас, дайте два изстрела бързо един след друг, бройте бавно до три и стреляйте още веднъж. Става ли?

Шутзър поглежда часовника си и двамата кимваме. Да, така ще направим.

— Ако вие, момчета, не се върнете до един и половина, ще се свържа с полка и ще им кажа, че сте тръгнали на дозор.

— Уеър е на заседание на щаба. Ако ме потърси, преди да сме се върнали, кажи му, че сме отишли на нещо като дозор за рекогносцировка.

— Добре.

С Шутзър тръгваме по същия път, по който ходихме преди тримата с Гордън. На около двеста метра от колибата Шутзър ми прави знак да изостана на петдесет метра, така че едва го виждам между дърветата. Цялата работа е много по-съмнителна, отколкото ми изглеждаше. Развил съм условен рефлекс да не вярвам на германците. Предполагам, че и те ни нямат много-много вяра — мисля, че дори не ни уважават като войници, а може би и във всичко друго. Трябва да кажа, че аз ги уважавам като войници. Ако те бяха толкова многобройни в тази тъпа война, колкото нас, не смея да си помисля как щеше да свърши всичко.

Шутзър спира и прикляка на едно коляно на билото, откъдето може да огледа колибата. Аз залягам и чакам. После с разперени палец и показалец и с леко движение напред ми дава знак „Всичко е наред, да вървим“. Преваля билото бавно, с насочено оръжие. Аз го следвам внимателно също с насочена пушка със смет предпазител. Поне сме научили нещо от онова лудо търкаляне в снега.

Когато стигам на върха, от заветната страна на колибата, то се знае, стоят двама немски войници. Изглеждат невъоръжени. Единият, вероятно подофицер, може би същият с шмайзера от снощи, говори с Шутзър.

Шутзър е метнал пушката си през рамо. Залягам току зад билото, за да остана извън полезрението им. След три-четири минути Шутзър се затътря нагоре към мен. Целият е потен, тъй както се потеше в банята в хотела в Шелби, докато чакаше реда си с момичето.

— Е, ето че са тук. Шефът им, един подофицер, иска да говори с нашия командир. С моя идиш и неговия немски горе-долу успяваме да се разберем.

— Не съм чат на езика, Стан, а и нямам нашивки. Изобщо няма да ми повярва, че съм офицер.

— Може би просто не му се ще да разговаря с евреин, особено щом ще се предава в плен. Дай пак да отида при тях. Ще му кажа, че командирът ни не е дошъл с нас. Другият е по-млад и който знае защо, ми се струва, че разбира малко английски. Изглеждат невъоръжени, освен ако имат пистолети или скрити пушки от другата страна на колибата.

— Божичко, Шутзър! Какво да правим? Казаха ли, че ще се предават?

— Не. Само, че искат да говорят с нашия командир.

Една минута стоим и мислим.

— Виж какво, Уонт, ела с мен. Ще им кажем, че нашият офицер е горе в замъка. Аз ще превеждам думите му, а ти ще наблюдаваш другата зелка и ще внимаваш дали схваща какво си говорим. На теб поне ти личи, че не си евреин; може би ще каже нещо повече, ако дойдеш и ти.

И така, спускаме се отново по хълма, като се мъчим да вървим небрежно, сякаш за нас е най-обикновено нещо да си говорим с германци. Когато се приближаваме, виждам, че не са същите, които наблюдавахме пред хижата. Трябва да са от онези, които ни изненадаха на склона. Единият, облегнат на стената пуши свита на ръка цигара в жълта хартийка.

Запътваме се право към онзи, с когото говори Шутзър. Боже мой, изглежда досущ като немски войник от холивудски антинацистки филм; само че е изтощен, опърпан. По-висок е от Шутзър с почти две педи и има хлътнали светлосиви очи. Русите му вежди са толкова гъсти, че пречат на погледа му, трябва да вижда света през мрежа от косми. Може би нарочно ги е сресал над очите си, за да не можем да проникнем в дяволските му намерения.

Кожата на лицето му е опъната върху скулите и от ъгъла на очите тръгват дълбоки дълги бръчки, почти като белези; от двете страни на носа му към брадичката също се проточват бразди. Може да е на всякаква възраст между дваисет и пет и четирийсет години. Когато отваря уста, виждаме, че има един клинообразен счупен преден зъб, а единият му кучешки липсва. Прилича на често бит бейзболен защитник. Облечен е в светлозеленикава бойна униформа и дори в този студ не носи шинел или каска, само тяхното бойно кепе, което прилепва към главата му, измачкано и омазнено. Имам чувството, че е почти плешив.

Двамата с Шутзър повеждат разговор. Трудно се разбират, но си помагат с жестове и опитват различни думи. Когато Шутзър не разбира, германецът главно натъртва думите си, а Стан сякаш играе на гатанки, защото всеки път се мъчи да изказва мисълта си по друг начин. Зелката посочва нашивките и знаците по пагоните. Предполагам, че все още държи да се срещне с нашия офицер.

Шутзър вади две пакетчета по четири цигари и няколко от своите неизчерпаеми клечки кибрит и ги раздава. Войникът, който стоеше облегнат на заслона, изоставя евентуалното скривалище на оръжието им и се приближава, за да си вземе. Шутзър запалва и четирите цигари с една клечка въпреки вятъра. Приближаваме се до заслона, на завет. Другият германец ми се усмихва, аз също му се усмихвам в отговор.

Този е по-млад, с бяло, изпито лице. Очите му са издължени, тъмни и влажни, сякаш е плакал или ще заплаче. Понякога очите на Уилкинс са такива. И двамата носят обичайните немски черни кожени ботуши с дебела подметка и кабари, но прогизнали от влага, смачкани и протрити.

Стоим прави, а първият германец започва дълга реч. Сякаш няма намерение да свърши. Не повишава тон, дори не ни поглежда много-много, но изкарва речта си на един дъх, като научена наизуст. Вече допушваме цигарите си, когато той млъква. На няколко пъти Шутзър го прекъсваше, щом не разбираше нещо, така че това също забави нещата. Сега Шутзър се обръща към мен.

— Така. Мисля, че разбрах. Първо, иска да говори с нашия офицер. Каза ми някои неща само за да уверим нашия офицер, че намеренията му са сериозни. Тия момчета са уморени от войната. Прехвърлили са ги тук през цяла Германия чак от руския фронт, където

са им взели здравето. Казва, че зелките започват голяма нова офанзива тук, на запад, малко южно от този сектор. Те са част от някакъв разузнавателен батальон или поделение и са напълно убедени, че войната е към края си. Не искат да бъдат убити в последните й дни, след като са преживели цели пет години. Той смята, че поделението им ще атакува след ден-два, а тяхната група не ще да има нищо общо с тая работа. Сигурни са, че даже и да оцелеят след това нападение, навярно пак ще ги изпратят на Източния фронт.

— Каза ли направо, че желаят да се предадат?

— Не каза точно тия думи, но изглежда, това е същността. Все повтаря, че иска да говори с нашия командващ офицер. Обясних му, че имаме само един подофицер. Той казва, че и това е достатъчно. Те били всичко на всичко седмина.

— Ти какво мислиш, Стан?

— Е, можем да се върнем в отделението и да обсъдим. Ще му кажа, че ще говорим с нашия командир.

— Добре, кажи му.

През това време германците стоят и чакат. Пушат по втора цигара от тия, които им даде Шутзър. Подофицерът смуква дълбоко за последен път и размазва фаса в снега с тока на ботуша си. Шутзър отново започва да ломоти. Аз наблюдавам другия; все още не съм сигурен дали разбира. Шутзър сякаш не е същият, когато лее своя идиш; излиза много по-напевно, гърлено. На английски той говори на кратки, резки изблици, сякаш едва успява да накара езика си да следва ума му. Сега отново се приближава към мен.

— Така. Да вървим. Казах му, че ще дойдем с нашия командващ офицер вдругиден в десет сутринта. Чакай да повторим часа.

Стан се връща при него и се бави още няколко минути.

— Точно така, в десет часа, с нашия офицер, вдругиден, на същото място. Той иска да бъде утре, но ние трябва да се подготвим.

Германците вече поемат нагоре по хълма. Носят в ръце един маузер и един шмайзер, а не видях откъде ги взеха. На тръгване помладият ни махва с ръка и ни се усмихва. Ние със Стан им обръщаме гръб и поемаме назад по пътя, по който дойдохме.

— Какво ще правим с офицера, Стан? Уеър ли ще доведем?

— Да не си луд? Имаме си такова чудесно подобие на офицер в собственото си отделение: цялата немска армия не може да ни излезе с

по-добър. Само да го видят, и ще запълзят по корем пред него.

— Милър ли?

— Ами разбира се, че кой друг?

Когато се прибираме, за наше щастие Уилкинс е караул. Трябва да са се борили с него, за да го изкарат от тавана. Свиквам всички и Шутзър им обяснява положението. Милър го прекъсва:

— Искате да кажете, че вие двамата сте ходили в храсталака да си говорите с германците?

— Да, да пием бира, да ядем курабии и туршия под големите *Tannenbaums*. Точно така, приятелче.

През целия разказ на Шутзър Мънди само клати глава и се усмихва.

— Вие сте луди, момчета; обаче това е страхотна възможност! Представете си Уилкинс от горе до долу с медали. Може да му дадат и сребърна звезда — тъкмо да си я сложи на върха на коледната елха. Ако питате мен, медал му се полагаше още от деня, когато скочи върху Хънт в казармата. Бог да успокои душата му.

— На кого, на Хънт ли бе, Мънди? Хънт изобщо нямаше душа. Беше корав като камък отвътре, от горе до долу.

— Добре де, Шутзър, не биваше да го казвам. Но няма смисъл да се говори против мъртвите.

Мънди се прекръства.

Десетина-петнайсет минути развиваме идеята. Всеки развивря въображението си на тема как да скроим работата така, че Уилкинс да залови военнопленниците. Още малко, и ще съчиним цял роман, ако решим да включим всичко. Можем да го наречем: „На Западния фронт всички са куку“.

— А ти, Милър, ще бъдеш нашият командващ офицер. Никога не е имало и няма да има офицер като теб.

— Я се разкарай! Ти си командирът тук, Уонт. На теб ти плащат надбавка, ти ще бъдеш офицерът.

— Хайде, Милър — намесва се Шутзър и ме спасява. — Никоя зелка няма да повярва, че такъв слабак като Уонт, с тегло от шейсетина кила, може да бъде офицер. Освен това той е с кафяви очи. Човек не може да бъде с кафяви очи и да е офицер. Ти си единственият подходящ кандидат.

— А защо не Мънди? Той е едър и висок, леко пълничък, досущ като офицер. Пък е и по-стар. Аз съм твърде млад.

— Глупости, Милър. Хич не си млад; ти си се родил възрастен. Излязъл си на тоя свят, за да провериш инструментите на лекаря, да му кажеш как да държи форцепса.

— А на теб какво ти липсва, Гордън? Достатъчно висок си и през цялото време се усмихваш невъзмутимо като някой Буда. Изглеждаш вожд по природа; при това имаш и нашивка за ефрейтор в джоба. Видях ги веднъж, като паднаха, докато си откопчавахше гранатите. Не крий светилото си под шиник, човече; бъди горд, ходи малко по-наперен, може дори да ти дадем една офицерска нагайка.

— Случай, Милър. Тия германци са научени да подушват евреите като мен отдалеч. По цяла Германия са им накачили картини, чертежи, диаграми с еврейски носове, еврейски устни, еврейски очи, еврейски говор, походка, начин на плюене, прическа, връзване на обувките. За всяка що-годе сваятна зелка аз за дваисет секунди съм прочетен вестник. Не, ти си единственият ни чист арийски тип. Избираме те за главнокомандващ с пълно единодушие.

Най-сетне Милър се предава. А как го докарваме само! Съставяме най-хубавата, най-чиста униформа от всичко, което му става, най-вече от нещата на Гордън. Взимаме и нашивките на Гордън; всеки откъсва знаците си на редник първи клас. Използваме Уилкинсовите принадлежности за шев и избачкваме някакъв коктейл от нашивки, по три райета нагоре и три надолу на всеки ръкав; само райета, без черни знаци. Даваме му някакъв небивал чин: той е нашият „мелез младши сержант втора степен“. Шутър измъква една леща от бинокъла, за да я носи Милър като монокъл, но той все не успява да я задържи на окото си.

Изпразваме джобовете на куртката му от всички мръсотии и й правим фалти, за да изглежда като шита по мярка. Би било разкошно, ако имаме някой и друг от шитите по поръчка панталони или ризи на Лав. Но дори в този си вид Милър прилича повече на офицер от Лав; когато свършваме, той е впечатляващ.

Караме го да се перчи из стаята, да вири нос и да се държи високомерно. Стан го уверява, че няма нужда да казва нищо, само да кима или да клати глава и да се прави на гадняр.

Преди Майката да се е върнал, прибираме дрехите и скриваме куртката с нашивките. Вълнуваме се, че ще направим от Уилкинс герой. Мел все опява, че трябвало да му кажем, но ние вече сме толкова погълнати от тайните си планове и желанието да изненадаме Майката, че Мел не постига нищо.

Тази нощ изминава бързо. Във въздуха се носи усещането за Коледа, за скрити подаръци. Щом не съм караул, спя като мъртъв, а когато се събуждам, дори се изкензвам съвсем редовно, гъсто.

Вече всичко ми изглежда наред. Към десет часа се свързвам с полка. Този път Уеър ме чака на радиостанцията.

— Как са нещата при вас, Нот? Приемам.

— Спокойно, сър. Изпратихме двоен патрул до колибата за кратък оглед, но не открихме нищо. Тук всичко е спокойно, сър. Приемам.

Гордън, Шутзър и Милър са се надвесили над главата ми. Само Отчето е караул, а Майката е горе. Гордън дори оставя за малко цигулката, докато трае радиосеансът. Уеър едва ли би се възхитил, ако ме чуе да му говоря на фона на струнна музика.

— Тук пък нещата се затягат. Готвим се за изтегляне. Не се знае дали не сме напълно отрязани. От разузнаването не постъпват никакви достоверни сведения. Ще тръгнем на запад, цел — трети батальон. Никой нищо не знае. Не можем да открием първи батальон; първо разузнавателно отделение още не се е върнало; трябва да са се натъкнали на нещо. Приемам.

— Цялото първо отделение ли не се е завърнало, сър?

— Точно така. Казвам ти, Нот, нещата се затягат. Проклетите зелки здравата са се напопали. Говори се за двайсеткилометров пробив на танкови дивизии и пехота, за придвижване на части откъм юг, с цел да се затвори обръчът. Но не знаем нищо със сигурност; комуникациите ни са в пълен хаос. Германци, облечени в американски униформи, с американски джипове, прерязват телефонните кабели, променят пътните знаци, объркват движението на войските. Разполагаме единствено с докладите на някои изолирани части. Приемам.

— Първо отделение взе ли другата радиостанция 506? Приемам.

— Тя е излязла от строя. Радиотехниците се опитват да я оправят, но досега безуспешно. Приемам.

— Може би са достигнали до някое друго поделение и просто не могат да се върнат, сър. Приемам.

— Както и да е. Лав иска от вашето отделение да си стои на мястото, за да разберем, ако направят пробив. Дръжте джиповете си готови за потегляне. Но най-вече иска един военнопленник. Идете до ловната хижа и хванете някого. Ако има някой офицер или подофицер, опитайте се да заловите него. Тъй като първо отделение не се завърна, имаме нужда от някакво разузнаване, и то бързо. Приемам.

В този момент се колебавам дали да не му кажа за голямата коледна офанзива, за която говориха германците. От къде на къде ще знам такова нещо? Освен това германците може и да лъжат.

— Добре, сър; понеже сме малко, ще го направим на нощен патрул; ще скочим върху някой караул. Приемам.

— Във всеки случай обадете се веднага щом заловите човек. Или ние ще дойдем да вземем проклетото копеле, или вие ще го докарате с единия джип. Приемам.

— Ясно, сър. Приемам.

— Приемам и край на предаването.

— Край на предаването.

Десетина секунди никой не проговаря. После Милър закрива с ръка очите си.

— Мамка му и прасе! Цялото първо отделение! Шутзър започва да крачи наоколо, удряйки юмрука си ту в дланта на другата ръка, ту в сляпото око.

— Тая гадна война никога няма да свърши!

Гордън сяда на единия дюшек, после ляга, вперил поглед във високия таван.

— Само си помислете: Бъргман и Кели, Моузър, Евънс, Едуардс; цялото отделение. Може пък просто да са се измъкнали, а? След като Лав така се е развилнял, а Уеър само раздава заповеди наляво и надясно, може би са решили да си намерят някое тихо местенце и да се скрият. Бас държа, че са се заврели в някоя дупка наскрел гората.

Шутзър все още крачи напред-назад. Веднъж отива от камината чак до другия край на стаята.

— Какво става, дявол да го вземе? Мислех си, че тая гнойна война е към края си; а ето че пак започва да бере!

Гласът на Гордън е спокоен.

— Какво ще правим с оная работа за военнопленника и Уилкинс? Я да вземем да се откажем. Виждате, че тоя идиот Лав заличи от лицето на земята почти целия разузнавателен взвод.

Просвам се на единия дюшек. Страх ме е. Не ми харесва гласът на Уеър; в него имаше нещо отчаяно, сякаш е на ръба на паниката. Мъча се да се успокоя, да спра пърхането. Спомням си как при Мец Лав беше убеден, че отвсякъде сме заобиколени, и щеше да изостави всичко, когато се оказа, че имаме само да съберем хиляда военнопленници. Човек просто трябва да е смахнат, за да стане Втори щабен или шеф на разузнаването; това изглежда са постове, на които юначните войници набутват страхливците. Може и тоя път да няма нищо.

Но възможно е и просто да се напъхаме в някакъв спираловиден капан. Може би трябва да опростим цялата работа: да се откажем от идеята за Уилкинс и само да заловим военнопленници. Лав ще бъде безумно доволен, ако получи седем пленници, за да си поиграе с тях, а и ние ще минем за герои победители. Може дори да ни остави за малко на мира. Уилкинс и Гордън биха могли да закарат пленниците в лагера, а останалите ще си седим тук и ще чакаме да видим какво ще стане.

В два часа отново съм караул. Чувствам се мръсен, прашен. Очите ми парят от дима на факлите и от камината, която връща, гърлото ми стърже от сухота. Червото ми държи, но отляво нещо все ме пробжда и всичките ми вътрешности са като усукани. Имам нужда от още малко дълбок, спокоен сън. Чудя се дали навън все още вали.

ПРОЛЕТЕН РАЙ ПАК

Спъвам се и се пързалям надолу по хълма. Излязъл е източен вятър. В студения въздух прехвърчат леки снежинки, но може би са само попаднали от дърветата или издухани от земята.

Мел стои на поста и ме чака. Вече се смрачава. Следващата смяна са двама. Напъвам се да измисля нова парола. Божичко, цялата работа изглежда толкова смешна, като да покриваш нормите за значки на бойскаутите. Понякога просто не мога да придам смисъл на нещата; и това май ти остава проблем за цял живот.

Гордън чака с пушка на рамо. Дори и той изглежда скапан.

— Божичко, Уонт, умирам от болка в стъпалото, на същото място, дето имах окопен ревматизъм! Пробожда ме като свредел, а вляза ли на топло, ужасно боли.

Той обикаля в кръг и тъпче с крака. Не бях помислял досега как може да се отрази това студено време на болните му крака. Запътва се нагоре.

— Почакай за миг, Мел.

Той се връща.

— Кажи на останалите, че паролата за тази вечер ще бъде „звън-звън звънчета“.

— Добре, „звън-звън звънчета“. Само за това ли ме върна?

— Не. Мел, какво става според теб? Толкова съм объркан, че не мога да мисля; не ща да мисля.

— Уонт, тази война е такава каша, че не си струва да се мисли много-много. Опитай се да се отпуснеш. Нищо не можеш да направиш, освен да паднеш убит, ранен или да се измъкнеш по някакъв начин. Това е всичко, безполезно е да се тревожиш.

— Ами планът на Шутзър да турим край на войната? Как ще съчетаем това с нареждането на Уеър за военнопленник и с ония развилнелите се от щаба?

— Това може да почака. Но въпреки всичко, Уонт, все си мисля, че сме длъжни да кажем на Майката. Той трябва да знае. Виж какво,

замръзнал съм и умирам от болка в крака; прибирам се. Не се тревожи; отпусни се.

Облягам се на стената. Не е лошо да останеш за малко сам. Събитията така напират, а аз държа да действам правилно. Прехвърлям в ума си всички възможности. Но кой знае защо, мозъкът ми не работи. Студът нещо ме е повредил; студът, страхът и тревогите. Когато се затворя в себе си от студ, мозъкът ми така се свива, че отказва да мисли. Искане да си спомня само какво значеше да се безпокоиш за контролните по геометрия и пресичането на прави. Сякаш е било преди десет хиляди години; времето на моята ролка жестоко се е скъсало.

На всеки половин час се обаждам в замъка; най-често ми отговаря Милър. Питаме се какво ли е станало с първо отделение. Но просто не можем да го обсъждаме; никой от нас не ще да предположи нещо лошо. Избягваме да мислим за това.

Гледам и слушам как се спуска мракът. Разтопеният сняг започва да замръзва; всичко пращи и пука. Мъча се да си спомня коя дата сме; може би дните вече растат и всеки следващ ще бъде малко по-дълъг от предишния. А колко ли още ни остават, докато спрем да ги броим? От половин година дори не сме влизали в сражение; а като си помислиш за тия нещастни германци...

Следващият караул са Милър и Шутзър; поне така мисля; както обикновено отделението е минало на самоуправление. Те по-добре от мен знаят какво е положението, а мен не ме е грижа особено. Времето минава; вече е съвсем тъмно. Студено ми е.

Когато Милър и Шутзър слизат, аз ги задържам със „звън-звън“, като се мъча да измисля някаква асоциация от военния жаргон. Шутзър ме контрира със „звънчета на парчета“. Двата идват до стената при мен. Шутзър подкарва направо:

— Какво мислиш, Уонт? Говорихме си с Милър: смятаме ние тримата да проведем операцията, като отидем утре в десет часа и уредим цялата работа. Най-малкото ще можем да вземем военнопленници за Лав. Може даже да ги попитаме има ли някой доброволец още начаса, а по-късно да приберем останалите; да ги вземем на автостоп, тъй да се каже.

— Ами Уилкинс?

— Да не го безпокоим повече, отколкото е нужно. На него си му е добре там горе на тавана; размества мебелите, кара се с Милър или с мен, когато се качваме за дъски. Господи, пред него аз, Станфърд Шутзър, се чувствам направо като плякосващ варварин само задето искам да изгоря примерно едно старо легло или счупен стол, за да поддържаме топло. Защо не го оставим на мира? Не е необходимо да го караме да се развилнява тъкмо сега срещу нас, нали?

Поглеждам към Милър. Тъй вече е запалил цигара, вперил поглед в ботите си. Вдига глава; имам чувството, че е съгласен с Шутзър. Аз също нямам нищо против; доколкото схващам, не нарушаваме никоя точка от устава.

— Добре, Стан, тъй да бъде. Щом вие с Милър сте „за“, и аз няма да се цепя.

Вече не е приятно да влезеш вътре; помещението е изпълнено с миризмите ни. Трудно ми е да си спомня какво почувствах първия път, когато пристъпихме в тая стая. Сега е такъв хаос. Понеже Уилкинс прекарва повечето време горе, няма кой да разтребва.

Наоколо се въргалят отворени консерви десети номер и немски сардини. По дюшеците и по пода са нахвърляни снаряжение и дрехи. Старая се да не гледам. Прибирам някои от собствените си вещи; оставям пушката и коланите си до вратата.

Взимам две бутилки и отивам до джипа да ги напълня за факлите. Навън може да е студено, но поне е чисто и мирише на хубаво. Ще накарам Милър да провери палят ли джиповете и могат ли да потеглят; май ще трябва да затыкнем възглавници около акумулаторите, за да не замръзнат. Не, това е глупаво. Проверявам германските туби; всъщност още не сме изразходвали и половината от едната, тъй че имаме достатъчно бензин. Все се тревожа за какво ли не. Вдишвам чистия въздух, но ми мирише само на бензин.

В стаята се настанявам на един дюшек. Затварям очи и се мъча да си представя, че съм другаде. Не съм роден за подофицер, това е сигурно. Не ме е грижа за тия неща, какво остава да карам хората да ги

вършат. Едва ми стигат силите да се грижа за себе си. По-рано Макс и Луис вечно тичаха насам-натам, вървяха по петите ни, следяха дали всичко е свършено както трябва и веднага ти казваха, ако не е; също и Едуардс. Тези момчета бяха подофицери по природа. Господи, надявам се, че първо отделение е живо и здраво!

Ето че отново ми се явява онзи спомен, понякога просто не мога да го отпратя, да изключа.

Ние с Гордън стигнахме първи до Макс. Тъкмо бяхме занесли Мори на фелдшерите. Отначало не разбрахме какво му е; поне не мислехме, че е нещо сериозно. Стоеше на колене, превит на две. Нищо не се виждаше, само дето притискаше с ръце долната част на корема си, а пушката му лежеше до него. Каската му бе паднала на земята, пред лицето. Не пищеше, дори не стенеше. Стискаше здраво очи.

Минохвъргачките и гаубиците още сипеха снаряди. Ние с Гордън сме се залепили за земята, не смеем да мръднем.

Макс прилича по-скоро на подкосен футболен играч, комуто са изкарали въздуха, отколкото примерно на ранен. Сантиметър по сантиметър Гордън се приближава към него. Луис само клати глава, без да помръдва. Внезапно се изправя почти в цял ръст и пада на едната си страна. Кръвта му бликва върху Мел на две-три струи като гейзер; всяка следваща е все по-слаба, докато накрая потича в гъсто ручейче.

Сваляме бързо панталоните му и какво да видим — парче шрапнел, голямо колкото половината на ракета за тенис на маса, само че заоблено, врязано дълбоко в слабините му, чак до кокала на бедрото. Мъчил се е да го измъкне с пръсти, но не е могъл.

Какво ли не опитваме, за да спрем кръвотечението. Дори привързваме към раната манерката му, като я стягаме с колана, но нищо не помага.

Макс не казва нито дума, само стене и от време на време изплаква. Виждаме прерязаната артерия, подобна на гумена тръбичка, но не можем нито да я запушим, нито да я хванем. Гордън опитва да му даде от хапчетата за ранени, но Макс не може да гълта; вече е на път за онзи свят. Сигурен съм, че е умрял, преди да го отнесем.

Докато го носим, виждаме другия Луи, Къроло, само на трийсетина метра от нас, в малка вдлъбнатина на земята, тъй че не се забелязва, ако си залегнал. Гордън изтичва приведен дотам и се връща позеленял. След като внасяме Макс, веднага пак излизаме и прибираме другия Луи. Между отворените му очи се е вклинило нащърбено парче метал.

Това се казва дозор; превърна се в поголовна кланица. Лав трябва да е разглеждал картата обърната надолу или пък откъм гърба. Дори не си спомням какво всъщност трябваше да извършим онази сутрин в мократа хлъзгава ливада над кръстопътя, където една стара бяла кравичка си пасеше калната трева.

Казах, че няма да разправам за този кошмарен ден, но ето, че не издържах. Вече не мога да разчитам на себе си.

Телефонът извънтява, а аз още не съм заспал. Мънди го вдига.

— Не, Мънди е насреща. Да, добре, момент.

Отчето приближава към мен кутията с батериите на телефона и ми побутва слушалката.

— Шутзър е; иска да говори с теб.

Измъквам се от спалния чувал и взимам слушалката. Ето че стомахът ми пак се свива; сега пък какво има, по дяволите?

— Какво има, Стан?

— Нашите германски приятелчета пак дойдоха. На пътя при плашилото са. Може би ей сега ще вземат да ни направят някой снежен човек, седнал на земята, с цигара в дълго цигаре. Айде, наште, ще водим война със снежни човеци! МАМ КАМ РУЗ ФЕЛТ!

— Е, това вече е прекалено; предавам се, Стан.

— По дяволите, нищо не разбираш, Уонт. Те искат да се предадат. Дявол да го вземе, сякаш въобще не ги е грижа дали ги виждаме, или не; доколкото схващам, са невъоръжени.

— Спомни си как измъкнаха отнякъде онзи шмайзер и пушката. В края на краищата те са „врагът“, твоите нацистки убийци.

— Да, знам. Почакай за миг.

Отдалечавам слушалката от устата си. Гордън се е надигнал на лакът, а Мънди ме зяпа, подпрял лакти на коленете си. Обяснявам им

положението. Уилкинс вече си обува ботите и си слага коланите. Пак изглежда уплашен.

— Спокойно, Майка; няма нищо, освен дето нашите щурави германци пак си играят на някаква нова игра.

Надявам се, че съм прав. Чакам.

— Уонт?

— Да; какво става?

— В тъмното не се вижда добре какво точно правят, но са петима или шестима и се бъхтят като луди. Носят нещо голямо, но явно не е снежен човек. Може да е минохвъргачка? Може би ще е най-добре да изпратиш някого на горния пост, за да ни прикрива оттам.

Гордън също се е измъкнал от чувала си и бързо се облича. Мънди усилено се мъчи да надене ботите си.

— Мел, вървете с Майката на върха. Стан вика, че са петима-шестима и работят над нещо, може би инсталират минохвъргачка!

Майката и Гордън грабват пушките си и изхвърчават навън, преди Стан отново да се обади.

— Уонт, според Милър те явно поставят в края на пътя нещо високо.

— Гордън и Уилкинс тръгнаха за другия пост, Стан. Да дойда ли при вас?

— Не, все още не ми се вижда особено сериозно; просто е толкова странно. Ще държим връзка и ще ти съобщаваме какво сме открили. Милър тръгна пълзешком покрай стената, за да разгледа по-отблизо.

Той затваря. Звъня на горния пост. Добре, че не магнахме телефона оттам. Отговаря ми Гордън.

— Какво виждаш, Мел?

— Не виждам много добре, защото очите ми не са свикнали с тъмнината, но на моста като че работи цял екип от пътно строителство. А Майката още малко, и ще се насере в гащите.

— Виждаш ли какво правят?

— Дявол да го вземе, не! Виждаме само, че са неколцина; може би почти цяло отделение.

Уилкинс иска да знае дали да открием огън, ако се приближат към Шутзър и Милър.

— Дай ми Майката, моля те.

Телефонът дрънчи, удря се в каската на Уилкинс. Той шепне:

— Сержо! Нашите са в лоша позиция! Тия германци могат да се втурнат напред и да ги пометат от раз, ако рекат!

— Не се безпокой, Ванс. И двамата имат гранати, а пък и аз съм във връзка с тях. Шутзър не изглежда обезпокоен; казва, че германците дори не били въоръжени; всъщност смята, че може би правят снежен човек, обявили са му състезание; дори твърди, че сме водели война със снежни човечи.

— Не разбирам, Уонт. Какво, по дяволите, става тук? Обикновено Майката спазва клетвата, дори когато е под напрежение. Предполагам, че освен Отчето той е единственият, който действително я спазва.

— Успокой се, Майка. Дай ми пак Гордън.

— Уонт, току-що видях светлинка. Някой запали клечка кибрит насред откритото, без изобщо да се крие. Чакай малко! Виж ти, още една клечка и още една. Ама работа, сега горят поне шест клечки. Моля ти се, още една! Чакай, не затваряй, Уилкинс пак иска да ти каже нещо.

Горя от нетърпение да говоря с долния пост. Нещата започват да ми изглеждат сериозни. Но изслушвам Уилкинс.

— Та това е коледна елха! Тия германци са застанали в снега насред пътя и палят свещички върху коледно дърво. Ама че работа; какво значи всичко това?

— Мисля, че Коледа, Майка. Затвори сега, че искам да говоря с Милър и Шутзър.

Звъня на другия пост. Отговаря ми Шутзър.

— Вижда ли се при вас, Уонт? Майка му стара, това е истинско коледно дърво. Тия смахнати зелки взеха, че забучиха в снега цяла елха, баш по средата на пътя, туриха й даже свещи и ги запалиха, а по клоните висят ябълки и картофи. Има дори изрязани от картон звездички.

— Ела тук! Чакай малко! Сега пък единият от тях слага нещо на снега под елхата. Това е същият подофицер, с когото говорихме вчера. Другите зелки стоят на отсрещната страна на пътя, ухилени до уши. Боже мой, изглеждат съвсем изпаднали; пред тях ние сме толкова спретнати! Трябва да видиш това, Уонт. Инак никога няма да повярваш.

— Ей сега идваме. Не рискувайте нищо. И гледайте да не ни застреляте!

Затварям. Мънди най-сетне се изправя, обут. Нарамва пушката си.

— Каква е тая работа? Какво става там долу?

Сега се сещам, че единствен Мънди още не е разбрал. От телефона не се чува, дори когато не държиш слушалката до ухото си; не е като по радиото.

— Нашите германски приятелчета са ни донесли коледна елха, Отче, и сега заедно ще запеем песнички, а може и да отслужим някоя среднощна литургия заради теб. Хайде, давай да вървим!

Надявам един патрондаш и взимам пушката си. Хрумва ми да се настаня в джипа зад тежката картечница, за да хвана всичко здраво в ръцете си, но ми изглежда някак неуместно. Навярно от мен никога няма да излезе голям зъл убиец.

Едва когато стигам до Стан и Бъд, си давам сметка, че Мънди не е с мен. Може би така е по-добре; поне ще остане някой на телефона. Инак онези горе ще бъдат откъснати. Трябваше да се сетя.

Те не ме задържат за паролата, когато се приближавам, само се обръщат и ми дават знак да дойда до тях. Свещите светят достатъчно силно, за да ги видя. Виждам и германците, строени в редица край елхата. Навярно за такова нещо всички можем да бъдем изправени пред военен съд — съглашателство с врага.

По-късно, след войната, използваха термина „побратимяване“, за да осъдят всяка нежелана близост с германците. В повечето случаи ставаше въпрос за жени и някои войници получиха за тая работа най-тежката присъда. Но все ми се струва, че „побратимяване“ не е точната дума; не ставаше въпрос за никакво братство. Винаги имам чувството, че беше по-скоро нещо като съглашателство. Тази нощ ние действително бяхме съгласни с врага.

Придвижваме се с Милър и Шутзър до края на моста. Оставаме долу в дерето, така че подножието на елхата идва на равнището на очите ни. Носим пушките си през рамо и дори не сме помислили да си вземем гранатите.

Тогава те започват. Отначало бавно, само с един-два гласа, после всички заедно — запяват коледна песен. На немски е, но ми е позната. Пеят „О, Таненбаум“; значи „О, коледна елха“. После спират и наставя тишина; само свещите греят. Но ето че отново запяват. Този път „*Adeste Fideles*“. Милър се навежда към мен.

— Това под дървото са коледни подаръци. Виждаш ли? Има самун хляб, бутилка вино и една от любимите наденици на Къроло.

Този път, когато свършват песента, подофицерът излиза в средата на пътя, до елхата. Взима виното и хляба и ги вдига към нас. Не знам какво да направя. Не мога току-тъй да се юрна да приемам подаръци от германците наред пътя, пред очите на всички. А ето че той чака там сам, с протегнати ръце, визира се в мрака и ни търси с очи.

В този миг по пътя в галоп се задава Отец Мънди. Пее „*Adeste Fideles*“ с цяло гърло. Носи нещо в ръце и други вещи под мишница. Забравил е пушката си. Приближава се право към германеца и му подава последната ни бутилка вино, като в същото време взима от него самуна хляб. После му дава някакви други пакетчета и взима тяхната бутилка. Германецът се навежда под елхата за наденицата. Подава и нея на Мънди. През цялото време двамата си говорят с усмихнати лица.

После германецът внезапно бръква под куртката си и измъква един люгер! Опитвам се да сваля пушката от рамото си, но вече е късно. Германецът подава люгера на Отчето с дръжката напред, или поне иска да му го даде, а Мънди го отблъсква. До слуха ми достига едно високо: „Не, сър!“

Дали тая зелка говори английски, или пък Мънди през цялото време е криел от нас, че знае немски? Може би говори идиш, може да е ирландски евреин, внедрен в католическата църква. Не, това вече е прекалено.

Сега Мънди откача една граната от джоба на куртката си. Понякога забравя да ги сваля дори когато спи; както вече казах, не го е грижа особено, подава проклетата граната на немеца, а той се обръща и я закача на елхата. Клонът се навежда до земята. Двамата с Мънди се смеят.

През цялото време, докато трае всичко това, другите германци стоят, без да помръднат. После отперват „Тиха нощ“ на немски. Аз, Милър и Мънди пригласяме на английски.

След това Мънди се ръкува с германеца и се прехвърля през стената при нас. Германецът се връща отгън при своите; все още всички пеem. Липсва ни само Джуди Гарланд или Соня Хени да се спусне на кърки по дерето. Чувам как още някой пее зад нас — това е Гордън. Предполагам, че Майка Уилкинс е останал горе на хълма да ни покрива. Няма кой да му отговаря на телефона, тъй че сигурно си няма понятие какво става; но трябва да е чул песните.

Свещичките на елхата вече догарят. Духа ветреца и те горят бързо; някои даже са угаснали. Загледан в тях, потъвам дълбоко в себе си. Не съм забелязал германците да си дават някакъв знак, но ето че те бавно се изнизват в гората, поемат нагоре по хълма и се изгубват.

Остават да горят само две-три свещички. Обръщаме гръб на елхата и се запътваме нагоре към замъка. Милър и Шутцър имат да стоят още половин час. Почти не продумваме; направо сме онемели.

Прибираме се вътре и Мънди пръсва подаръците на германците по единия дюшек. Гордън подпират пушката си до стената и сядат на друг. Досега не бях забелязал колко съм нервен, но ето че треперя. Не мога да възприемам тези неща като другите. Навярно типът „творческо въображение“ не е създаден да си играе на война, или пък може би съм просто изнежен страхливец.

Доволен съм, че съм под покрив и имам повече от два часа до мига, в който ще трябва да изляза навън. Поемам дълбоко въздух. Ще ми се Гордън да беше на пост; така ми се пуши тъкмо сега. Гордън изува ботите си.

— Я ми кажи, Мънди, ти да не би да си учил немски в семинарията, за да заминеш за Берлин с папския нунций да просвещаваши диваците — нещо като мисионер, а? Или може би си немски шпионин, изпратен сред нас, за да подрива духа ни с тия християнски дивотии. Какво, по дяволите, си говорихте с онзи там? Да не би пък той да знае английски?

Мънди се труди над ботите си. Протяга се и се прозява, повдига плетената си шапчица на три-четири пръста над главата и се чеше по темето.

— Е, ами че просто му повтарях „Честита Коледа и Нова година“. Казах го някъде около петдесет пъти. „Честита Коледа, честита Нова

година“.

— А той какво ти говореше? Какво точно ти каза?

— Беше нещо като „Пролетен рай пак“. Каза го много пъти. После, като ми подаваше хляба, рече: „Ай, аз грешен.“ Поне така ми се стори. Не съм му чат на немския. Знам няколко думи на ирландски и помня наизуст много латински текстове, но на немски нищо.

Чак години по-късно, когато веднъж прекарвах Коледа със семейството си на езерото Щарнбергер край Мюнхен, разбрах какво е чул Мънди. „*Frohlische Weihnacht*“ означава „Честита Коледа“, а „*Weihnachts geschenk*“ — коледен подарък. Били сме толкова близко до истината. А кой знае какво е разбрал германецът от думите на Мънди.

Пред вратата се чуват стъпки. Още е рано за Шутзър и Милър, тъй че подскачам. Майка Уилкинс е. Бяхме забравили за него, а той през цялото време е стоял горе на хълма. Лицето му е някак издължено и побледняло. На върха на червения му нос виси вечната перлена капчица.

— Всичко наред ли е? Какво стана? Никой не отговаряше на телефона. Май че отнякъде пееха.

Гордън скача, приближава се до Майката и му помага да снесе двата патрондаша, поема пушката му и откача гранатите.

— Божичко, извинявай, Майка. Съвсем те забравих. Няма нищо. Германците искаха само да внесат малко коледно настроение, това е всичко. Дори Отец Мънди взе, че излезе насреща им и си размениха някакви подаръци.

Жал ми е за Майката, когато виждам как се втренчва в Гордън при тези думи. После поглежда към мен.

— Какви ги измисля той, Уонт? Така ли беше наистина?

— Точно така, Ванс. Изглежда, че специално тази част от немската армия вярва в необходимостта от прекъсване на войната от време на време, както рицарите в средновековието, да речем, са спирали да се бият в неделя.

Майката сяда на крайчеца на единия дюшек до Мънди, който се мъчи да отвори бутилката, получена от германеца. Но все още не се е

успокоил; почти съм готов да си призная всичко. Може би Майката, тъй или иначе, ще възприеме идеята; може би Мел е прав.

— Ей Богу, Уонт, не знам дали ще мога да издържа дълго при този вид война, дето ту я има, ту я няма. Бих предпочел да си стоим настрана едни от други, освен когато трябва да се сражаваме. Не мога да понеса това.

Гордън се мъчи с жилавата ципа на наденицата. Изважда щика си.

— Я ми кажи, Мънди, какво още даде на тия германци, освен последната ни бутилка вино, дявол да го вземе?

Хвърлям поглед към часовника на Мел. Време е за смяна на караула. Решавам да го намалим до един човек на всеки пост, ако и другите са съгласни. Не си спомням чий ред е сега. Мисля, че на Мънди и Уилкинс.

— Нищо особено не съм им дал. Тук нямаме нищо ценно; поне нищо действително наше, което бихме могли да им подарим. Дадох му малко от ония яйца на прах, които никой не яде, шест от рибните консерви, които намерихме тук, и всички пакетчета с лимонада. Ах, да, и още десет пакетчета цигари по четири броя. Какво пък, по дяволите, нали е Коледа, не е ли тъй? Или поне приближава. Дадох му и една лимонка.

Исках просто да знае, че няма да хвърляме повече гранати по тях, това е. Беше нещо като предложение за мир.

Мел пристъпва към Мънди и разтърсва ръката му. Смее се.

— Трябва да призная, че си много хитър, Мънди; гледай ти, да вземеш да им подариш всичките тия цигари! Но пък да убиваш хора по Коледа, не е много в коледен дух, тъй да знаеш.

Мел подава наденицата на Мънди.

— Хайде, хайде, Гордън; няколко цигари няма да им навредят чак толкоз.

Гордън взима от Мънди бутилката на германците и измъква тапата. Мънди вади чекийката си и почва да реже наденицата на парченца. Гордън внимателно души виното.

— Леле, това се казва вино! Мяза на джин или водка, наистина е силно, удря те в главата.

Отново подушва, после леко отпива. Наблюдаваме го как клати глава, а очите му се насълзяват. Минават няколко секунди, преди да

проговори.

— Вино и половина! Сега ще се стоплим всички. Откъде ли имат такива неща?

Протяга бутилката към Мънди, който раздава наденицата: на всекиго по парченце — пак причастие, нафора от наденица. И ракия вместо Христова кръв.

— Внимавай, Отче! С това не се служи литургия. Бас държа, че е висок градус. Но ще ти пораздвижи кръвчицата, за да можеш после да висиш навън в тъмното.

Мънди поглежда часовника си.

— Майко мила, защо не ми казахте по-рано бе, момчета? Закъснели сме с цели пет минути. Мислех, че чакаме те да се обадят.

Скача и събира вещите си. Уилкинс също става стреснат.

— Ти стой тук, Ванс. Достатъчно си висял вън на студа. Ще оставим по един човек във всеки окоп за тази нощ. Никой няма да ни връхлети изневиделица. Нали не възразяваш, Отче? Аз ще дойде с теб, ако не ти се стои сам.

— Не, няма защо. И без това искам да остана насаме с мислите си. Ние, свещениците, наричаме това размисъл, но всъщност то си е да останеш насаме с мислите си, с твоите си мисли, ти си стой тука. Между другото каква беше паролата?

— „Звън-звън звънчета“. Но и няколко стиха от „Тиха нощ“ биха ти свършили работа.

Когато Шутзър и Милър пристигат, пускаме бутилката за втори тур и нарязваме още наденица. Наденицата е разкошна, по-добра от оная, която изпращаше майката на Къроло, и от другата, която той обираше от умрелите. Тая трябва да е била изпратена на някого от германците от дома му, не е обикновената армейска. Шутзър е очарован.

— Без майтап, това е екстра наденица! По нищо не отстъпва на еврейската. Мисля да почна Коледа с нея.

Гордън отново отпива голяма глътка от бутилката. Ако продължаваме така, всички ще се натаралянкаме. Може би тъкмо такъв е замисълът на германците; да ни натряснат, та после да ни очистят. Гордън подава бутилката на Уилкинс.

— Точно така, Шутзър. Тогава това обяснява всичко. Как не се сетих по-рано? Та тия там просто не са чисти германци; те са еврейски шпиони, облечени в немски униформи, и се опитват да измъкнат от нас важни сведения. А това тук са последните остатъци от домашните им припаси, които са си донесли от гетото.

— Внимавай с тая наденица, Уонт; може в нея да има скрит микрофилм; ще откриеш скривалището на германското тайно оръжие. Провери също и дъното на бутилката.

Шутзър отпива глътка и се визира през гърлото на бутилката.

— Да, нещо като китайска курабийка. Обаче, Гордън, цялата ти теория отива на кино. Как могат банда еврейски кучета да представят такава коледна сцена, до последната свещичка? Нещо не съвпада. Не, явно това са най-обикновени домашни зелки, но с добър вкус към наденицата, трябва да призная.

Оставяме половината бутилка и по-голямата част от наденицата за после. С такива добавки обикновеният дневен порцион може да стане почти приемлив. Шутзър слага вода за кафе. Милър и аз се пъхваме почти едновременно в леглата. Имам чувството, че е Бъдни вечер, независимо какъв ден е. Това ще бъде първата ми Коледа далеч от дома, ако я доживея — а може би вече съм я преживял.

НЕ КАЗВАЙТЕ НА МАЙКАТА

Милър ме разтърсва и аз в миг се намирам седнал на ръба на дюшека. Гроги съм. Оглеждам се — огънят пламти. Сега горим рамките на картините. Под погледа ми Шутзър натиска една, начупва я по ъглите на четири парчета и хвърля едното в пламъците. Трябва да сме доста зле, щом като Уилкинс е пожертвал тези резбовани дъбови рамки. Беше ми обърнал внимание върху тях, когато разглеждахме картините. Хвърлям поглед към цигулката — все още е на мястото си; значи, не сме станали чак такива вандали.

— Какво ще стане с онази работа, Уонт? Още ли държим на нея? Да отида ли в зелената зала да се преоблека? Майката е горе. Вече наистина е на ръба на лудостта; трябваше да се преборим с него, за да вземем тия рамки. Нарече Стан „предател на всичко, за което се е борил неговият народ“. Трябва да направим нещо, преди окончателно да е изперкал.

— Ти какво ще кажеш, Стан?

— Аз съм готов, изгарям от нетърпение да тръгваме.

— Добре, ей сега идвам.

Излизам навън да се изпия. Бих могъл да се кача горе, но искам да видя какво е времето. Предполагам, че е към девет часа. За да стигнем до колибата, ни трябва не повече от половин час, тъй че имаме достатъчно време.

Облачно е. Не вали сняг, но облаците са тежки и всеки момент може да заръси. Удивително спокоен съм; навярно приличам на обкръжен от хрътки заек, който се отказва да се бори. Видях как с Дженкинс стана така. Той престана да се интересува от каквото и да било. Току се изкачи на някоя гола височина, дъвчейки шоколад. Слава Богу, че Едуардс го забеляза отрано и го изпрати в тила. Мисля, че не се натягаше за нищо; беше се предал; дори не знаеше вече какво, по дяволите, върши.

Влизам вътре. Взимам ръката на Милър и поглеждам часовника му. По-късно е, отколкото си мислех — десет без двайсет и пет.

Шутзър и Милър ме чакат. Милър е натъкмен и издокаран от Гордън. Ако разполагахме с грим, Гордън сигурно щеше да му изрисува и белег от рана на бузата. Милър дотолкова прилича на жестокия немски войник от филмите, та чак ме хваща страх. Не ми се вярва, че е *наш*. Изцяло е потопен в ролята си; може би именно *той* е нацистският шпионин сред нас.

След няколко минути започва да ме свива коремът. Само да се накачуля като войник, тръгнал на дозор, е страхотна сцена.

Сега, като уличен художник в Париж, често ми се връща това чувство, когато се приготвям да изляза да рисувам. Да вървиш с триножника на гръб, с шишенца терпентинови бои и лак по джобовете и с опънато на триножника платно, ужасно напомня да носиш бойно снаряжение. В действителност дори употребявам същата дума — тръгна ли да рисувам, казвам, че съм „в бойна готовност“.

Но има голяма разлика, макар че рисуването е риск и носи физическо изтощение, то е дяволски по-удобно. Хората могат да се надвесват над главата ми и да ми задават глупави въпроси, но никога нямам чувството, че зад мен стои някой, който държи живота ми в ръцете си. Когато чувам щракане, то е от фотоапаратче, а не от смет предпазител.

Тръгваме, без да оставяме разстояние помежду си. Нарамили сме пушките и вървим така, сякаш отиваме на училище или пък, да речем, на кънки след училище. Уж сме големи умници, а все не си взимаме поука. Може би трябваше да използвам трите си нашивки, но не го правя. В края на краищата в тази работа определено съм само фигурант.

Стигаме до колибата малко преди десет; те са вече тук. Същите двама са: подофицерът и онзи бледият, с унилия поглед.

Ние с Милър оставаме на билото, докато Шутзър се спуска надолу. Милър само дето не пхва ръка под копчетата на куртката си. Стои като Наполеон, наблюдаващ битката при Бородино. Дори е изнесъл единия си крак малко по-напред.

Решихме да не носи пушка, така че е невъоръжен, освен с една граната, която окачихме на колана му под куртката, за да се издува като пистолет.

Шутзър се обръща и ни дава знак да слизаме. Аз изоставям малко, за да ги прикривам донякъде, все още с пушка на рамо, но готов да я хвана в ръце и да открия огън. Доколкото виждаме, нямат оръжие, също като миналия път.

Шутзър прави голяма работа от представянето на Милър. Остава само да вземе да му се поклони. Немският подофицер кима кратко с глава, а Милър идеално му подражава, още малко, и ще го вземат в германската армия, ако не внимаваме. Шутзър ни замъква на няколко стъпки встрани.

— Чувствам, че вече навлизаме в същността на нещата. Милър, просто си придавай строг вид и само кимай или клати глава, когато ти говоря. Уонт, предполагам, че Милър ще трябва да взима решенията сам, на място. Не виждам друг начин. Все още не съм сигурен в другия тип. Мисля, че именно той е замислил цялата работа, но не знам дали говори английски.

Всичко това е изречено полугласно недалеч от германците, сякаш си говорим за най-обикновени неща. Милър стои с ръце на кръста.

— Добре, Шутзър, давай тогава.

Господи! Говори също като генерал. Даже не се усмихва. Шутзър се връща при германците, а Милър се затътря тежко подире му. Аз охранявам тила, все още бдителен.

Шутзър започва да говори с подофицера, който не сваля поглед от Милър. Милър го гледа право в очите, сякаш разбира всичко, но после внезапно се обръща към Шутзър. А Шутзър изглежда невъзмутим като призрак.

— Да, те действително искат да се предадат. Всъщност държат това да стане още тази вечер. Обаче ето какво: убедени са, че ако се предадат без бой, или домашните им ще пострадат, или пък те ще бъдат разжалвани след войната.

Искат да ги пленим ужим в сражение. Поне така разбрах. Дай някакъв знак на съмнение, Милър; можеш да погладиш брадата си, като че си Платон, който спори с Аристотел.

Милър изпълнява указанието. Може би всичко идва от бриджа и непрестанните им игри — те сякаш не виждат разликата между това да

играеш на живот и смърт и на някаква си игра. Просто *си играят* с тая работа. Шутзър се обръща към подофицера и отново започва разговор. Някак все не мога да вместя тоя Шутзър, който ръкомаха, клати глава и говори напевно, в представите си за *нашия* Шутзър. Кой е истинският? А кой е истинският Милър? И кой съм аз? Със сигурност знам, че съвсем не съм сержант от разузнавателно отделение в истински пехотен полк.

Наблюдавам как Шутзър и Милър разиграват сценката си. Слушам какво превежда Шутзър на Милър и какво му отговаря Милър. Най-лошото е, че никак не им се ще да ни дадат още отсега един пленник. Предполагам, че ни нямат чак толкова вяра. Шутзър им обяснява, че нашите офицери ни натискат за един пленник, когото да разпитат за събитията на Изток.

При тези думи другият германец се приближава и двамата си баят нещо. Шутзър изважда цигари и черпи наоколо.

Накрая те настояват да отидем довечера при тях, да вдигнем голяма олелия със стрелба от леки оръжия, може би и с няколко гранати, а после да ги приберем. Казват, че ще трябва да оставят голямата част от снаряжението си в хижата, за да изглежда, че уж са били изненадани. Убедени са, че голямата офанзива скоро ще мине оттук.

Така, след още доста пазарлък, Шутзър и Милър идват при мен. Сценката със залавянето е назначена за същата вечер в полунощ. Те ще се строят на поляната пред хижата, а ние ще се появим на върха на хълма, откъдето ги шпионирахме първия път с бинокъла. Ще имаме голямо предимство. Не изглежда като капан, а просто като някакъв сложен начин да се предадат. Все още се боя, но навярно безпричинно; всичко се нарежда чудесно. Не знам защо, но изпитвам дълбок страх. Ще ми се да прочета стихотворението на Милър за страха. Мисля, че мога да прибавя и аз нещо.

На връщане Шутзър и Милър все ги напушва смях. Непрестанно си преповтарят разговора, преговорите, сякаш анализират разиграването на партия бридж. Бих желал аз да съм разпределял картите, та да знам по-добре какво ще стане, какво е заложено в картите.

Когато се връщаме в замъка, всичко е наред. Уилкинс отново се е шмугнал на тавана, така че лесно събирам отделението. Извиквам дори Мънди от поста. Милър се преоблича в обикновените си дрехи, а Шутзър разправя станалото. Мънди е като замаян.

— Ама наистина ли? Ходихте пак да говорите с тях и те са готови да ни последват съвсем безпрепятствено?

— Точно така. Само трябва да инсценираме цялата работа със сражението. Всъщност това дори ще е от полза за нашия план да изкараме Уилкинс голям храбрец. Ще придаде на нещата достоверен елемент. Ще ги докараме тук и тогава ще разиграем състезанието по шах, за да определим кой измежду нас ще бъде героят.

Мънди се изправя и закрачва напред-назад извън кръга от дюшеци със своята четирийсетинчова крачка.

— Вижте какво, Ванс никога няма да се съгласи с тая работа на базата на турнир по шах. За него това би значело да получи нечестно предимство. Трябва да направим така, че да изглежда съвсем произволно и случайно, а аз се сещам как може да стане.

Всички утихваме и зачакваме Отчето да продължи. Прав е. Уилкинс би спечелил на шах без никакво усилие, дори ако играе срещу всички ни наведнъж на отделни дъски или пък само на една.

— Ето какво ще направим. Ще теглим сламки. Само че всички ние ще знаем коя е печелившата, да речем, втората от края, и няма да я издърпваме. Аз ще ги държа; Ванс ми има доверие, ще докарам работата така, че той да тегли последен и със сигурност да спечели. По този начин няма да седим да разиграваме шахматен турнир, докато наоколо ни е пълно с германци, а и Уеър и Лав могат всеки момент да се появят. Как мислите?

Ние се споглеждаме. Шутзър се приближава на пръсти до Мънди.

— Дай да те целуна по тиквата, Мънди. Явно тукашната изтънчена атмосфера не е помътила ума ти, както смятах през всичките тия месеци. Точно така ще направим. Сигурен съм, че Майката ще се навие. Не може да не си дава сметка колко е загазил. Мисля, че ще се хване за тази възможност.

Мел пак клати глава, но е с нас. Загрявам радиото; искам да разбера какво става с първото отделение, ако вече има някакви сведения. Всички се струпват около мен. Господи, представляваме

коктейл от миризми, най-вече лоши! Мисля, че най-голямата воня идва от краката ни; почти всички сме събути. Явно подсъзнателно вече сме приключили войната.

Когато се върнахме от дозора, се играеше шах по ход на минута, но той бил изоставен заради радиосеанса.

Уеър ми отговаря веднага.

— Какво става с първо отделение, сър? Приемам.

— Още нямаме сведения. Приемам.

Надявам се, че няма да долови всеобщия стон зад гърба ми.

— Изобщо ли не са се върнали, сър? До един? Приемам.

— Да. Тук нещата са толкова зле, че автопаркът и кухнята стоят в готовност за изтегляне; никой не знае обаче в каква посока. Дори трети батальон е въвлечен на юг. Не можем да ги изтеглим, защото целият фланг ще се продъни. Нищо не знаем, дявол да го вземе. Хванахте ли вече военнопленник? Приемам.

— Снощи разузнавахме, сър, и мислим, че ще можем да заловим един тази вечер. Ще ударим поста им към десет часа, тъкмо преди смяната на караула. Приемам.

Обръщам се и смигвам на отделението.

— Е, непременно го направете. Аз ще дойда през нощта, може би дори с Лав, за да вземем военнопленника и да го докараме. Приемам.

— И Лав ли ще дойде, сър? Приемам.

— Да. Поне така мисля. Приемам.

— Нещата трябва да са доста сериозни, сър. Приемам.

— Нямате представа. Лав предполага, че едно немско отделение на такъв преден пост навярно има някаква връзка с разузнаването и ще знае какво става. Той е отчаян; полковникът непрестанно го натиска отгоре. Тук е същинска лудница. Непрекъснато имаме заседания на щаба, а никой няма понятие какво да прави. Хенеси, Първият щабен, изчезна; вече двацет и четири часа никой не го е виждал. Турили сме двоен ротен караул и сме свили периметъра, доколкото е възможно. Приемам.

— Да, сър. Мисля, че всъщност не е необходимо вие да идвате. Кажете на майор Лав, че ще имаме военнопленника някъде малко след двацет и четири часа и веднага ще го натоварим в джипа и ще го докараме право в щаба. Няма смисъл да рискува да идва чак дотук; тия гори са пълни с бродещи патрули. Приемам.

— Ще предам на майор Лав. Лично аз не съм във възторг от идеята да пътувам по тези пътища през нощта, в снега и без светлини. Приемам.

— Джиповете ни са в готовност за потегляне, сър, с вериги. На всеки два-три часа Милър подпалва мотора, за да не замръзнат акумулаторите и водата. Ние сме добре. Ще ви докараме военнопленника, сър. Приемам.

Майко мила, само Уеър и Лав ни трябва сега да ни се разхождат тук! Работата с Уилкинс никога няма да се получи.

— Добре. Направете, каквото можете. Ако вашето отделение успее да отвлече някой тип, ще измиете лицето на целия разузнавателен взвод в очите на Лав, това поне е сигурно, майка му стара. Приемам и край на предаването.

— Край на предаването, сър.

Изключвам радиото и наблюдавам как лампичката угасва. Вдигам глава. Над мен стои Мел със забити в бедрата юмруци.

— Цялото първо отделение да изчезне! Боже мой, останахме само шестима в този взвод. Същото като в Първата световна война; няма и няма край. Умът ми не го побира, че това можа да се случи с мен.

— Мел, просто ще отидем на този дозор, ще разиграем стрелбата, ще подберем приятелчетата фризове и ще се приберем в замъка, преди ония лами да са се домъкнали. Ще оставим Уилкинс на радиото. Така ми изглежда най-смислено.

Гордън извързва лице.

— Нищо не е смислено. Как може въобще да има нещо смислено в една война, която по своята същност е безсмислена?

Милър, Мънди и Шутзър са чули всичко; няма какво повече да се каже. Първият ми подтик е да излетя навън заедно с Шутзър и двамата да свършим цялата работа. Би било най-просто. Но германците искат шумотевица и стрелба; ще се чуе по-добре, ако вземем цялото отделение.

И така, ще оставим Уилкинс на радиото. Ще се оправим бързо, ще се върнем тук, ще претупаме тегленето на сламки на Отеца и ще бъдем свободни у дома.

Смятам да тръгнем към единайсет; тогава ще имаме достатъчно време да свършим цялата работа, преди да се е появил Уеър. Все не ми се вярва Лав да вземе да се домъкне чак дотук с джипа в тъмното, където действително има опасност от чист, пълнокръвен германски патрул.

Няма още десет и половина, а ние започваме да се готвим. Казвам на Майката, че излизаме за залавяне на език. Давам му наставления, ако до два часа не се върнем, да се свърже с полка. Той явно е облекчен, че няма да идва с нас. Няма по-мръсна работа от тия дозори за залавяне на език.

Никой не обелва дума за първо отделение. Няма какво да кажем. Отменил съм караула, тъй че Уилкинс ще бъде сам в замъка. Мисля си да го накарам да застане на пост до моста само за да спазим устава, в случай че Уеър действително дойде. Но се отказвам. Ако работата върви както трябва, няма да ни отнеме дълго.

Този път всички си слагаме снежните халати. Стаята е в ужасен вид. Може би докато ни няма, Майката ще поразтреби. И без това няма да има друга работа, а тъй като ще трябва да стои край радиото, не може да се завре горе. Признавам, че се безпокоя за него; както каза Мел, той е в ужасно неизгодно положение. Като в някаква игра, в която всички са комбина и пазят тайна или си имат парола, а единият е непосветен и излиза глупак. Не е честно, но се надявам на добър край.

Проверяваме пушките и гранатите си, слагаме си патрондаши, сякаш отиваме на сериозно разузнаване. Това е най-вече театър за пред Майката, за да изглежда всичко както подобава, но все пак не се знае. При това Гордън и Мънди не са влизали много-много в контакт с тия германци, освен по време на коледната сцена и песните, та може и да се уплашат. Би трябвало всички да сме предпазливи, но толкова е нереално, че не действаме както трябва. Все ми се ще да бяха ни дали засега един военнопленник и да бяхме отложили сцената с голямото залавяне за по-късно. Но може би те знаят неща, които ние не знаем. Може оттук наистина да мине голяма офанзива. Уеър също ми се видя доста уплашен.

По-нервен съм, отколкото предполагах. Все пак, когато излизаме навън и потегляме, не е чак толкова зле. Не вали, луната свети силно.

Също както в онази нощ, когато германците сложиха плашилото — ниски, бързо плаващи облаци, които скриват и откриват луната, падащи сенки в бяло, синьо и черно. При този сняг, когато има луна, е светло почти като бял ден, замръзналите кристали блестят на лунните лъчи. Определям интервал от по десет метра. Шутзър върви най-отпред в ролята на скаут, аз съм след него. Зад мен крачи Мънди, после Милър; Гордън охранява тила. Нормален патрулен строй, само че по-сбит. След завоя спираме, за да облечем Милър в костюма му.

Снегът е дълбок и пръхкав; при всяка стъпка влиза в ботите ми. Има звезди и студен вятър. В такива вечери с удоволствие съм се пързаял на кьнки по леда на някое дърво и съм палил огън, но тази нощ изглежда тиха, безмилостна и изпълнена с очакване.

Тръгваме по течението на потока към колибата. Решил съм да минем по същия заобиколен маршрут, по който ходихме първия път до хижата. Познаваме го, а и по него ще излезем на върха на хълма, откъдето постът им ще остане под нас. Въпреки че ще ни чакат, безпокоя се за този първи контакт с германския караул. Смятаме да се спуснем бавно, за да не изплашим никого. Колелцата на ума ми все не спират да се въртят, очаквам най-лошото.

Когато стигаме до подножието на последния скат, давам сигнал на останалите да спрат — т.е. на Гордън и Мънди. Милър се появява в своя костюм. Шутзър се съгласява да се приближи пръв до поста им, докато останалите чакаме на билото. Двамата с Милър ще уговорят всичко. Сега е твърде тъмно, не се вижда добре, понеже луната се е гмурнала зад голям куп облаци. Едва различаваме светлата бяла ивица на пътя в седловината между нас и хижата. Но не съзираме поста, който открихме първия път. Може би вече не държат там хора. Може би и те като нас вече не се страхуват толкова, а гледат само да се подготвят за голямата капитулация. Шутзър се навежда към мен.

— Е, хайде. Не знам какво да им извикам, за да не ме застрелят. Просто ще се спусна надолу и ще викна: „Другарю!“

Зад мен стои Милър.

— Говориш, като че *ти* ще се предаваш. Сигурен ли си, че си наясно с мисията си, Стан?

— Не ме закачай сега, Милър.

Милър застава зад мен, докато Шутзър тръгва надолу. Стан крачи и вика високо: „Другарю!“, без обаче да крещи. Чувам глас в тъмното, който отговаря: „*Kamerad*“ Давам знак на останалите да минат малко по-нагоре по билото, докато пред нас се открива добър изглед към хижата. Казвам на всички да прикриват Шутзър и да бъдат готови за стрелба, ако стане нещо. Определено имаме предимство в случай на сражение. Все повече се убеждавам, че германците са били честни.

Не изпускам Шутзър от око. Наблюдавам го как стига до мястото, където миналия път беше постът им. Тогава виждам силуета на един германец, който изпълзва от окопа; двамата поемат заедно надолу към хижата. Чакам знак от Шутзър, но нищо не последва. Двата пресичат пътя и се изкачват по отсрещния склон. Луната отново грейва и осветява съвсем ясно Шутзър, който прекосява площадката пред хижата и влиза вътре.

Чакаме. Няма какво друго да правим. По целия път Шутзър носеше пушката си на рамо, тъй че трябва да се е чувствал достатъчно безопасно.

След пет-шест минути Шутзър излиза на вратата на хижата и ни махва с ръка да слезем долу. Поглеждам към Гордън и Мънди, за да видя дали са по местата си.

Не е кой знае какво прикритие в случай на опасност, но няма как. Бих могъл да изпратя Милър сам, но искам да знам какво е положението, уговорката.

Милър ме наблюдава. Следил е Шутзър и чака да разбере какво ще правим. Давам му сигнал и двамата тръгваме надолу. Германецът от поста, онзи, който заведе Шутзър до хижата, идва насреща ни. Ние се дърпаме в края на пътя. Изпитвам странно чувство, когато минавам тъй близо до него в пробягващата лунна светлина; и двамата сме въоръжени, с потайна усмивка; наистина като че войната е свършила.

Изкачваме се до откритата площадка. Шутзър ни чака; Германците са вътре.

— Какво се разбрахте, Стан? Всичко наред ли е?

— Искат да говорят с нашия офицер, тъй наречения „хер Мюлер“. Бас държа, че е само защото съм еврейин.

Милър го поставя на мястото му съвсем по началнически с ругатня.

— Добре де, посредствено еврейче такава, заведи ме при нашите истински вождове. Колко са те между впрочем?!

— Шестима, плюс онзи, който отиде на поста — всичко седем. Ако действително ще се предават, защо държат единия караул? От кого, по дяволите, се пазят?

— Може би от други германци. Кой знае? Може и те да си имат някой майор Лав; *Ubergruppenfuhrer Liebe* или нещо подобно.

Оглеждам се наоколо и поемам дълбоко въздух. Мъча се да се владея. Колебая се дали да се втурна в събитията, или да изоставя цялата работа.

— Седем, това отговаря на думите им. Добре. Да вървим. Хайде да видим как ще го направим. Между другото, къде е Червената шапчица?

— Ще преговаряме и за това. Милър, на теб се пада двойна дажба. И без това Уонт си няма понятие за какво служат жените.

Влизаме вътре. Задимено е и смърди, но все пак е по-добре, отколкото при нас. Покрай стената са наредени легла. В действителност е също като в казармата, само че няма прозорци. В долния край на всяка легло лежи купчина добре подредено снаряжение. Хънт би останал доволен от тази гледка — сякаш са готови за съботна инспекция. Дали винаги поддържат толкова разтребено, или са оправили заради нас? Тези германци знаят дори как да се предават. Това се казва бойци!

В отсрещния край на стаята гори огън. Повечето германци стоят край него и тихо си говорят. Когато влизаме, поглеждат през рамо. През вратата зад нас прониква синя лунна светлина, доста силна в сравнение с тъмния жълто-оранжев мрак вътре. Подофицерът се отделя от другите и тръгва към нас. Двамата с Милър си разменят своите странни отсечени кимвания и той заговаря на Шутзър.

Ние с Милър си придаваме вид, че разбираме какво става. Другите германци постепенно се приближават. Кимат и си шушнат един на друг, докато подофицерът си издърдори урока. Какво ли още са измислили? Мислех, че всичко е решено и ще бъде съвсем просто. Шутзър се обръща към Милър, като ми хвърля едно око.

— Ето че малко се объркахме. Тревожи ги нашето искане да предадат един военнопленник. Мисля, че ги плаши. Държат да свършим цялата работа още сега, тази нощ. Аз си придавам важност, но всичко върви добре, не се безпокойте. Милър, направи се, че не си особено възторжен, почеша се по брадата или ги изгледай неприветливо. Струва ми се, че те очакват това.

Милър заема „военна поза“. Какво ли ще стане, ако се изхия? Тия германци могат да ме изправят пред военен съд, да ме обесят или друго такова. Но Шутзър играе добре. Съсредоточен е така, сякаш е замислил някакъв невероятен начин да притисне противника си на бридж.

— Казват, че ако сега вземем един пленник, те ще трябва да доложат за това и може да се появи някой от техните. Но доколкото виждам, нямат радиостанция, така че ми е чудно.

Подофицерът ни поглежда и Шутзър пак отива да говори с него. Милър мръдва с около две стъпки напред. Аз отварям някакви скапани цигари „Честърфийлд“ и черпя наоколо. Един от германците взима от паницата бутилка заедно с няколко канчета. Налива на всички от същата скоросмъртница, която ни подариха снощи. Напълва и моята чаша. Навярно така ще се нафиркам, че ще взема да улуча някого, когато разиграем сражението. Шутзър пак идва до мен, Милър се влачи след него.

— Страх ги е от голямата офанзива; искат да проведем инсценировката още сега. Аз смятам, че е отлично. Милър се съгласи. Ще си съберат багажа и почваме.

Тази сутрин един от тях ходил за припаси и видял цяло шествие от бронетранспортьори и танкове. Не знам дали ни лъжат, или не; просто не ми се вярва оттук да мине някаква офанзива, а на тебе?

— Не знам, Стан. Вече нищо не ме учудва. Германците също си имат генерали и полковници, и всякаква гадна сган от военачалници. Всичко може да се случи.

Давам на Стан да отпие от моята чаша. Германците се щурат из стаята, събират си вещите; не взимат много нещо. Виждам как подофицерът смъква часовника от ръката си и скача, за да го скрие зад подпокривната гредка. Май че никой друг не го забелязва. Може би един ден, когато аз дойда да си търся рисунките, той ще се върне за часовника си. Всеки се опитва да скъта по някоя лична вещ.

Германците се строят до вратата. Смачкват фасовете и проверяват пушките си. Отварят по една от техните паласки, съответстващи на нашите пълнители. Цялото им снаряжение е износено, черната изкуствена кожа е протрита и на места кафява, остриите ъгли са загладени, заоблени.

От бързината, с която се подготвят, личи, че биха били опасни противници в *истинско* сражение. Плаши ме начинът, по който действат; без излишно суетене, зареждат внимателно пушките си с патрони. Подофицерът взема шмайзера си под мишница и изважда люгера. Дръпва затвора, за да провери дали е зареден. Поглежда към Шутзър и Милър и кимва.

Шутзър ми обяснява в подробности:

— Ето как ще стане работата, Уонт. Те ще се строят на площадката пред хижата. Ние с Милър ще останем тук, при тях. Ти ще се върнеш при отделението на хълма. Когато той даде знак, всички откриваме огън. Всеки да изстреля горе-долу по два пълнителя; трябва да е достатъчно. После нашето отделение ще се спусне надолу, ще се срещнем на пътя и ще ги подберем. Тогава ще ги обезоръжим. Подофицерът искаше да скрие шмайзера си, но му казахме, че не е работа. Какво, по дяволите, ще прави с такова оръжие след войната? Не става за лов на зайци я.

Двамата с него ще вдигнем ръце за прекратяване на стрелбата, и това е. Мисля, че всичко е наред.

— Да, така изглежда, Стан. Бягам нагоре да предупредя Мънди и Гордън. Вие с Бъд внимавайте в играта тук.

— Няма защо да се тревожиш; работата е вързана в кърпа. Това може би е върхът на войната за мен.

Излизам навън и минавам покрай всички германци подред. Те стоят строени с насочено оръжие и аз дефилирам като младоженец на военна сватба. Навън е сребристо, луната свети силно; облаците се надбягват по бързащото небе. Мисля, че луната е в последната си фаза преди пълнолуние и навън е по-светло, отколкото е в хижата. Изкачвам се с мъка по хълма и по пътя се разминавам с техния караул, който слиза. Как ли са му дали знак? Може в окопа да има телефон. На минаване надниквам вътре, но не виждам нищо. Хубаво място, с

издигнато стъпало за стрелба. Огромните коренища отстрани, изглежда, са изсечени с щик.

Изкачвам се при Гордън и Мънди. Сграбчвам китката на Мънди, за да видя колко е часът. В този момент луната не е зад облаците; стрелките на часовника на Отчето сочат право нагоре една върху друга — полунощ е. На отсрещния хълм снегът блещука с отразена лунна светлина, на тъмния фон по светещата белота пробягват малки сини, виолетови и цикламени пламъчета. Изпращам Мънди вдясно, малко над пътя към нашия замък. Аз оставам в средата, а Гордън се спуска на двайсет-трийсет ярда вляво. Виждам всичко съвършено ясно, включително тях двамата. Чакаме; съвсем тихо е.

Когато те излизат от хижата, се чувствам необяснимо спокоен. Първо се появяват Шутзър и подофицерът. Подофицерът строява хората си в редица на равни разстояния. Зад него и Шутзър застава Милър. Тримата стоят в края на полянката с гръб към нас на хълма.

Шутзър поглежда нагоре да види дали сме готови. Аз му махвам с ръка. Шутзър и германецът вдигат ръце над главите си. Немските войници насочват пушките си към небето. Аз също вдигам моята, като се целя някъде над хижата. И Гордън, и Мънди го правят, без да ме гледат; не свалят очи от Шутзър.

После Шутзър и германецът спускат ръцете си. Германците стрелят едновременно, почти като за салют на военно погребение. Първо военна сватба, а сега погребение. Аз изстрелвам един пълнител, всички куршуми един по един, като се стремя да ги разпределям неравномерно. Мънди и Гордън правят същото. Германците зареждат повторно. Сега ще открият, че поне едно нещо можем да правим по-добре от тях; да инсценираме сражение.

По време на следващия рунд германците стрелят по-неравномерно, не пълнят вече пушките си едновременно. Зазвучава като истинска битка.

Пъхам втория пълнител, когато изведнъж един от германците пада! Честен кръст, при този ход на нещата първата ми мисъл, е, че се преструва, играе така, както децата си играят на каубои и индианци или на стражари и апаша. Но после виждам, че е наистина; не симулира; рита с крака във въздуха, търкаля се, от врата му блика кръв! Изкрещявам на Гордън и Мънди да прекратят огъня. Шутзър е вдигнал и двете си ръце във въздуха. Стрелбата спира и за две секунди

настъпва тишина. После се разнася нов единичен изстрел; втори германец пада, сгърчва се и се изпъва с вирнато лице.

Виждам как Мънди излита от хълма и хуква надолу към пътя. Изтичва далеч напред и крещи с все сила. Държи пушката над главата си; тича по пътя, маха с ръце, вика:

— Уилкинс! Майка! Престани, за Бога, спри огъня! Нов изстрел. Мънди пада на пътя. Този път е от люгер.

Подофицерът се обръща и стреля по Шутзър, който все още стои с метната през рамо пушка. Милър пада на колене и стреля; подофицерът се изпъва, завърта се и се строполява. Няколко секунди тишина. После и останалите германци започват да стрелят по нас на хълма. Няма какво да се прави. Аз изстрелвам и седемте патрона в пълнителя си, до мен стреля Гордън. Милър лежи проснат на земята. Шутзър сядва за миг, после се изпъва и се претъркаля. При нашата позиция и полуавтоматичните ни пушки германците нямат никакъв шанс. За десет секунди всичките падат; само един още мърда. Опитал се е да се изкатери по хълма към тоалетната. Изпуснал е пушката си, но сега е улучен и пици на склона.

— Мел, бягай да видиш Шутзър и Милър! Аз отивам при Мънди! Внимавай някоя зелка да не се преструва!

Крещя, плача и търча. Всичко стана толкова бързо. Докато стигна до Мънди, на два пъти падам по надолнището. Просвам се на пътя до него. Отначало не виждам къде е улучен. Лежи по гръб, обхванал с ръце коленете си и се клати напред-назад. Все още диша, но при всяко вдишване гърлото му хърка. От ъглите на устата му бликва кръв. Не плаче, не пици. Само повтаря шепнешком: „Исусе, Марийо, Йосифе! Исусе, Марийо, Йосифе!“

Успявам да го изпъна и да го обърна по корем. Прострелян е в гърба. Мъча се да открия раната. На едно място осветеният от луната сняг е доста стопен и почернял от кръвта му. Той с мъка застава на колене. В средата на гърба му зее голяма кървяща дупка.

Откачам щика си и раздирам с него куртката му. Мънди стои на лакти и колене, с глава между ръцете. Все още се клати.

— Почакай, Отче. Ей сега ще те оправя.

Свалям превързочния му пакет, съдирам краищата на ризата. Гърбът му е в черно и бяло в нощта. Малко вляво от гръбнака се вижда кръгла дупчица, широка около сантиметър. При всяко вдишване през

нея се просмуква въздух и се образува мехурчета. Едва чувам заглушения му в снега глас:

— Има ли някой друг улучен?

— Всичко е наред, Пол. Не се тревожи.

Хвърлям око на Шутзър и Милър. Милър се е изправил; май нищо му няма. Двамата с Гордън се заемат с Шутзър, който е седнал. Мънди отново се мъчи да проговори, гласът му е тих като самото му дишане, думите излизат бавно, още по-бавно от обикновено.

— Всички немци ли са мъртви?

— Струва ми се, да. Не се безпокой за това. Ей сега ще те увием и ще те изнесем оттук. Само се отпусни; не мисли толкова. Студено ли ти е?

— Не, не ми е студено. Господи помилвай тези нещастни германци и всички нас. Еба си майката, каква я забъркахме!

„Еба си майката“ ли? Нима това е Мънди? Небеса! Запушвам дупката и я стягам с превръзка, прекарвам бинта отпред през гърдите и завързвам вървите. Опипвам земята наоколо, за да проверя дали куршумът не е излязъл, но не намирам нищо. Всъщност ръцете ми вече са толкова лепкави и мокри, че почти не усещам при пипане. Сипах и двете пакетчета сулфамид в раната. Сигурен съм, че най-малкото има счупени ребра и пробит бял дроб. И кой знае какво още. Отчето извърща глава и ме поглежда.

— Не казвай на Майката.

— Добре, Пол. Няма да кажем на никого.

А сега казвам на всички. Обаче дълго мълчах.

Вдигам очи, за да видя къде точно е Уилкинс. Може и той да е улучен. Може би някой от германците е разбрал откъде идва огънят и му е пуснал един куршум. Но го виждам да се задава по пътя. Придвижва се предпазливо от дърво на дърво; струва ми се, че само някой да мръдне, той ще стреля по него, който и да е. Все още няма представа каква е работата.

— Не се безпокой, Пол. Няма да кажем на Майката. Никога няма да узнае.

Свалям колана си и този на Мънди. Закачвам ги един за друг и стягам с тях превръзката, за да държи по-здраво. Сега кръвта тече по-

бавно, но е по-гъста. Мънди се закашля.

При всяко кашляне от устата му бликва кървава слуз. Той се плъзва напред така, че бузата му се зарива в снега; все още е на колене, с вирната задница. Мъчи се да каже нещо, задавен от кръв. Свалям каската си и клякам до него, почти опрял ухо до устата му.

— Май тия петъчни причастия не ми бяха много от полза, а?

— Ти нямаш нужда от тях, Отче.

Не съм сигурен, че ме чува. Очите му са все още отворени, почти прозрачни, луната свети през тях. Топвам десния си палец в смесицата от сняг, слуз и кръв край устата му. Описвам върху челото му кръст, затварям очите му, описвам кръстчета и върху тях, после и върху двете му длани. Не мога да измисля какво да кажа така, че да ми остане утеха за цял живот.

Тогава, без да отвори очи, Мънди отново се мъчи да проговори, мърдайки леко уста в снега. Навеждам се по-близо; едва го чувам.

— И помни! Не казвай на Майката!

После дъхът му спира; излизат мехурчета и една последна въздишка. Той се накланя напред и пада, ритайки с крака; после застива. Вдигам глава — Уилкинс стои над нас и плаче.

— Мъртъв ли е? Мъртъв ли е?

— Така мисля, Ванс.

— Той изтича, за да ме предупреди. Чух го как извика името ми малко преди да го застрелят. Нищо не разбирам. Чух стрелбата и имах прекрасна позиция. Можех да поваля всички тия германци, без да ми мигне окото; те даже не знаеха къде съм. Нищо не разбирам.

Майката плаче с резки, изтерзани хълцания; свлича се на колене на пътя до Мънди.

— Нали знаеш какъв е Пол, Ванс. Действа лудешки, без да му мисли. Винаги е правил грешки.

— Чувствам се ужасно. Сякаш някак си аз съм виновен.

— Не можеше да го предпазиш, Майка.

Загръщам разкъсаната куртка на Мънди. Вече не кърви. Когато падна по лице, ръцете му останаха под него, кръстосани на гърдите. Обръщам го по гръб и приближавам лицето си до устата му, за да се уверя, че дишането му е спряло. Отишъл си е.

Двамата с Уилкинс го хващаме под мишниците и за краката и го завличаме в края на пътя. Знам, че трябва да отида да им помогна с

Шутзър. Гордън и Милър все още се занимават с него. Никой от германците не помръдва, само онзи на склона стене.

— Ванс, върви виж дали можеш да помогнеш на германеца. Аз ще погледна какво става с Шутзър. Внимавай този тип да няма нож или пистолет, или нещо друго. Първо провери.

Изтичвам нагоре към площадката пред хижата. Божичко, та тук е цяла кланица! Най-малко седмина убити за не повече от десет секунди. Не искахме това, никой от нас не го искаше, а ето че стана. Плача, едва дишам, но не треперя. Въпреки всичко върша необходимото. Най-вече мъча се да не мисля. Знам само, че трябва бързо да се измъкваме оттук. Щом като германците смятаха, че техните ще чуят инсценираното сражение, вероятно не са далеч. Могат изведнъж да долетят в атака.

Когато стигам до Шутзър, лицето му е зеленикавобяло. Гордън е извадил манерката си и му дава хапчета за ранени. Разпорил е куртката му по ръкава и всичко е в кръв, която се стича и попива в снега. Наглед е почти черна, също като при Мънди. Не прилича никак си на истинска кръв, а по-скоро на моторно масло — може би защото е толкова много и тъй гъста. Шутзър е превързан с два бинта през рамото, а ръката му е извита и завързана отпред в скута. Предницата на куртката му е посипана с жълт сулфамидов прах.

— Как си, Стан?

— Божичко, Уонт, каква каша! А всичко беше уредено, майка му стара! Не съм и предполагал, че Уилкинс може така да връхлети.

— Как ти се вижда той, Мел?

Навеждам се по-ниско. Рамото на Стан е смазано и ръката му е някак извита, изметната. Гордън е спрял кръвта с турникет.

— Изглежда, тъкмо Шутзър взе, че получи раната за един милион долара. Май свършиха дните ти като еврейски воин отмъстител, а, Стан?

— Баш аз, дето най-много държа да се бия с тия нацистки копелета, да бъда ранен! Не е ли гадост?

Шутзър преглъща с мъка, потреперва от болка. На път е да изпадне в тежък шок.

— Как е Мънди?

— Мъртъв, Стан. Свърши бързо. Не можех да му помогна. Без да ща, отново се разплаквам.

— Ах, мамицата и на тая зелка!

— Недей, Стан. Какво по дяволите, му оставаше? Помислил се е за измамен.

— Каква я забъркахме!

— И Мънди каза така. Поръча обаче да не казваме на Уилкинс.

— По дяволите, горкият Мънди!

— Историята е следната: те са ни сгасили и Майката ни е отървал. Ясно ли е?

Шутзър и Гордън се споглеждат, кимват. Помагам на Мел да положи добре Стан на земята. Трябва да се махаме и аз се задвижвам. Упътвам се нагоре към Уилкинс и германеца. Предполагам, че ще трябва да се върнем право в замъка, и то по пътя. Ще бъде голямо изпитание да мъкнем трима души, след като сме само четирима. Не можем да не вземем германеца, а няма да оставим и Мънди.

Минавам покрай немския подофицер. Проснат е по гръб с разперени ръце и крака като мъртъв актьор. Каската му е отхвъркнала; над дясното му око сред синкава вдлъбнатина зее малка дупчица, без много кръв. Наистина е плешив. Милър е действал отлично. Снегът наоколо не е отъпкан и подофицерът навярно изобщо не е разбрал какво го е ударило. Не смея да си представя последните му мисли. Божичко, ако беше оживял, сигурно сам щеше да започне Третата световна война!

Стигам до Уилкинс. Германецът лежи с краката надолу, подпрян на лакът. Очите му са отворени и ме наблюдава, не сваля поглед от спусъка на пушката ми. Сега съзнавам, че съм тичал с пръст върху предпазителната скоба на спусъка. Проверявам — предпазителят ми е снет, а не си спомням да съм го снемал. Кой знае какви грешки още ще извърша — но каква ли по-голяма грешка от тази може да извърши човек?

Германецът е изгубил ума и дума от уплаха. Това е същият, който режеше дърва, когато ходихме на първия дозор, онзи, който приличаше на Макс.

— Лошо ли е ранен, Майка?

— Костта е счупена малко над коляното и на излизане куршумът е отнесъл парче плат от задната страна. Направих му турникет, тъй че

сега не кърви много. Но не ще да вземе хапчетата за ранени. Дори блъсна ръката ми със сулфамидния прах.

— Не го виня.

— Уонт, не може ли Шутзър да поговори с него, за да не се плаши толкова?

— Няма как, Ванс; самият Стан е зле.

— Трябва бързо да го измъкнем оттук, инак ще замръзне.

— Ти стой тук, Майка, а аз ще отида до хижата за шинели или нещо друго, в което бихме могли да увием и тоя, и Шутзър.

Определено забавям темпото. На лошо място сме, а аз вече губя сили. По пътя към хижата се затичвам, за да раздвижа кръвта си. Вътре огънят е угаснал. Подпирам вратата отворена; луната ми свети достатъчно, за да видя дългите, тежки шинели с високи яки на немската армия, метнати в долния край на всяко легло. Изглеждат още по-неудобни от нашите. Навярно, ако се връщаш от руския фронт, времето тук ти се вижда като същинска пролет.

В този момент ми хрумва първата добра идея за цялата нощ. Събирам шест шинела и ги помъквам през снега. Викам Гордън и Милър и им обяснявам какво да правят. Това е единственият начин да се измъкнем оттук. Връщам се при Уилкинс и му подавам два шинела. Ще имаме странен вид, но може да успеем.

Връщането е кошмар. Положили сме Мънди, Шутзър и германеца върху три шинела и сме ги покрили с по още един. Влачим така получената шейна, теглим я за ръкавите. Когато се движим, всичко е наред, но щом спрем, шинелите се залепват за снега и не щат да помръднат. Освен това по дъното на шейната и отпред се набива сняг. Тъй като сме четирима, редуваме се да теглим по трима наведнъж, а почиващият наблюдава да не изпадне някой и почиства събралия се отпред сняг. Въпреки че никога преди не сме минавали по този път, предполагам, че трябва да сме на около километър или малко повече от замъка.

Уилкинс ни разказва защо е тръгнал след нас. Трябваше да се сетя. Уеър и Лав пристигнали в замъка за военнопленника. Е, тъй или иначе, имаме един, поне докато е жив. Майката го е стегнал с турникет, направен от колана му „Gott mit wis“. О, не тази нощ! Любимата шега на Мънди беше: „Готин пунш“ — донякъде светотатство за един кандидат-свещеник.

Шутзър все още е в съзнание, но болките му се засилват. Германецът стене известно време, после утихва. Всеки път, когато спираме, за да се сменим, Гордън отпуска по малко двата турникета. Поглеждам Мънди. В известен смисъл прилича на истински труп — със скръстени на гърдите ръце, — обаче е усмихнат. Вероятно някоя спазма на лицевите мускули е разтеглила устните му.

Вече сме на края на силите си, все по-често спираме и се сменяме, когато внезапно от тъмното долита глас:

— Стой! Кой там?

Залягам, преди да разбере кой е. На английски е; Лав.

— Ние сме, сър. Второ отделение. Аз съм сержант Нот.

— Ритъм?

— Не знаем паролата, сър.

Тишина. Чувам гласа на Уеър, после пак на Лав. Още малко, и ще откача. Може би трябва просто да се разхълцам, да ревна или да запищя, за да си го излея някак. Навярно тогава ще разберат, че не мога повече.

— Пристъпете бавно напред за разпознаване. Дръжте ръцете си на главата.

С мъка се надигам с ръце на главата. Дланите ми са ожулени от тегленето и вкочанени от студ. Пристъпвам напред. На светлината на луната ги виждам, притаена в една падина.

— Добре, Нот, можете да си свалите ръцете. Защо не знаете паролата?

Уеър проговаря. Не бих могъл да кажа дума, без да зарева. В ужасно състояние съм.

— Вече пет дена са на пост, сър. Мислехме, че не е целесъобразно да им предаваме паролата по радиото.

— Ами да, при тия немски диверсанти навсякъде, облечени в американски униформи и говорещи при това чудесен английски, трябва да се внимава, лейтенант.

— Да, сър.

— Къде е останалата част от отделението ви, сержант?

— Ей там на пътя, сър.

— Успяхте ли да заловите военнопленник?

— Да, сър; но е тежко ранен.

Уеър излиза напред. Държи карабината си в лявата ръка.

— Чухме стрелба около петнайсетина минути след като изпратихме Уилкинс да ви доведе. Влязохте ли в контакт?

— Да, сър. Мънди загина, а Шутзър е тежко ранен. Може ли вече да ги внесем в замъка, сър? Шутзър и военнопленникът са в шок.

— Малее! Защо, по дяволите, не ни казахте по-рано, сержант?

Лав отваря кобура си и изважда пистолета.

— Неприятелят може да ги преследва непосредствено. По-добре да се махаме оттук, лейтенант. Да тръгваме на бегом.

— Освен военнопленника, сър, всички германци са убити. Бяхме приковани в сражение, когато редник Уилкинс ни избави. Бих желал да го предложа за почетна грамота, сър. Той спаси отделението.

— Уилкинс ли? Уеър, това да не би да е онзи войник, когото заварихме в замъка?

— Да, сър.

— Не ми се видя кой знае какъв боец.

— Сър, той се изправи в цял ръст и с осем изстрела повали шестима от неприятелите.

Защо трябва сега да говорим за всичко това? Необходимо е да отнесем Шутзър и пленника в замъка. Трябва някак си да махнем Лав и Уеър от пътя си.

— Боже мой!

— Да, сър.

— После ще видим за почетната грамота; след като всичко се изясни и се разбере какво точно се е случило.

— Да, сър. Може ли сега да внесем ранените в замъка, сър? И двамата имат тежки кръвоизливи.

— Дадохте ли им хапчетата за ранени, сержант?

— На пленника не, сър. Не искаше да ги глътне.

— Добре. Хайде да приберем хората на бегом.

И Лав се спуска в тръст през снега по осветения от луната път към замъка. От кожения кобур виси някаква каишка, която се шматка по бедрото му. Тича с изваден пистолет и с карабина на рамо. Уеър изостава.

— Как загина Мънди?

— Бързо, сър. Беше прострелян право в гърдите.

— А Шутзър?

— Ранен е в рамото, лейтенант; може би има счупени кости и лошо разместване. Гордън се погрижи за него. Ръката му е обездвижена и с турникет, сър.

Страх ме е пак да не се разплача. Толкова е тъпо всичко.

Когато се връщам при отделението, всеки е зает с нещо. Милър покрива германеца, който е в безсъзнание, може би дори мъртъв. Гордън и Уилкинс се занимават с Шутзър. Очите му са полуотворени, но когато се обръщам към него, не ми отговаря. Диша тежко, почти хърка. Поглеждам към Мел; той клати глава. Дали и аз съм тъй бледен като него? На лунната светлина изглеждаме като бледозеленикави призраци, почти прозрачни на фона на снега.

Тръгваме. Уеър охранява тила. Върви мълчаливо до Мънди. Мънди е все така глупашки ухилен.

С мъка се изкатерваме до замъка. Огънят ни е почти угаснал, но две от факлите горят. Колко ли време ни е нямало? Не може да е било повече от два-три часа. Как невероятно бързо се променят нещата!

Първо внасяме внимателно германеца и Шутзър. Дори Уеър ни помага. Лав стои с гръб към огъня и се клати на пръсти и пети с ръцете отзад, оглежда се наоколо. Стаята ни е в ужасен вид. Явно Уилкинс не е имал много време, преди да се появят Уеър и Лав.

Докато ние с Гордън и Милър внасяме Мънди, Уеър загрева радиото. Мънди вече се вкочанява. Може да е само от студа. Милър натрошава още няколко рамки за огъня. Минава зад Лав и ги хвърля в огнището. Лав се обръща и го наблюдава. После поглежда към мен. Започва да крачи напред-назад с карабината в ръка. Прибрал е пистолета си в кобура, без да го закопчава.

— Сержант Нот, изпратете няколко души на пост. Може неприятелят да е чул престрелката и да изпрати патрул.

— Да, сър.

Сега трябва да му кажа. Напъвам се да измисля как да му го кажа по-добре; не точно както беше, а така, че да излезе по-добре.

— Сър, преди да изпадне в шок военнопленникът е казал на Шутзър, че скоро, може би още утре, през този сектор ще мине голяма офанзива.

— По дяволите, войник! Защо не ни го казахте веднага, майка му стара? Смятах, че сте разузнавателен взвод.

Е, поне има нещо, по което да е наясно. Сега ние наистина сме целият разузнавателен взвод — Уилкинс, Милър, Гордън и аз.

— Да, сър.

— Лейтенант Уеър, свържете ме с полка.

Лав запрята ръкава си и поглежда часовника.

— Имаме съвсем малко време. В два нула нула всички радиовръзки се прекъсват.

Уеър включва радиото. Докато те стоят надвесени над него, аз отивам до Мънди, коленича и свалям часовника му. Този „Бенръс“ е на разтегателна каишка. Измъквам го от огромната му ръка и го плъзвам върху моята. Мънди не би имал нищо против. Предполагам, че и родителите му няма да си го поискат, пък и изобщо не съм сигурен дали би могъл да стигне толкова далеч.

Уеър се свързва с Лири; Лав отива да говори.

— Тук е майор Лав, ефрейтор. Запишете следното съобщение и го предайте незабавно на командващия полка.

— Разбрано, сър. Приемам.

— Влязохме в контакт с неприятеля. Взехме военнопленник. Военнопленникът тежко ранен. Претърпяхме загуби: един убит, един ранен. Разрушихме преден пост на неприятеля. Военнопленникът съобщава предстояща офанзива на неприятеля през този сектор, може би утре. Повтарям, УТРЕ! Тръгваме незабавно с военнопленника и ранения. Ще се явя право пред вас в полка. Подпис: майор Лав. Повторете съобщението, ефрейтор. Приемам.

Лири го прочита.

— Правилно. Предайте го спешно на полковника. Ако е необходимо, събудете го. Неотложно е. Приемам и край на сеанса.

— Разбрано. Край на сеанса.

Уеър щраква копчето. Толкова сме смутени. Шутзър простенва; Мел го завива още по-плътно с един юрган. Смъкваме спалните чували от другите легла, за да покрием Стан и германеца. И двамата треперят неудържимо. Покривам и Мънди, макар че е безсмислено.

Сега Лав крачи като лъв в клетка. Не поглежда нито Шутзър, нито германеца, нито пък най-вече Мънди.

— Трябва бързо да се махаме оттук, лейтенант. Ще вземем военнопленника и ранения войник с нас.

Обръща се към мен.

— Сержант, разпоредете да преместят веригите от единия от вашите джипове на моя. Имаме дълъг път, а тук трудно се пътува. На идване бяхме много затруднени.

— Да, сър.

Поглеждам към Милър, но той вече излиза. Доволен съм, че се маха, защото чувствам как без малко да каже нещо, което би могло да прерасне в наказателно дело за военния съд. За себе си съм сигурен, че ако той започне, и аз ще застана на негова страна. Бихме могли да стигнем до убийство на Лав и Уеър, тряс-прас! А после ще го прикрием: кой ще узнае? Но сам разбирам, че никога няма да го извърша. По своята същност селското съзнание може само да мрази, без да проявява смелост или инициатива за нанасяне на обратен удар. Свикнал съм да живея с това.

— Сержант Нот!

— Да, сър.

— Изумен съм от състоянието на помещенията ви тук, та това е държавна собственост под закрилата на правителството на Съединените щати!

За мое учудване Уеър се обажда; в действителност лъже:

— Те бяха в лошо състояние, когато отделението пристигна, майор.

— Въпреки това, лейтенант, има достатъчно данни за нарушаване на военния устав, поведение, несъответстващо на американските въоръжени сили. Питам се дали тези хора си дават сметка, че се води война. В този момент цялото американско военно присъствие в Европа е застрашено. Ако не бяха някои крайно смекчаващи вината обстоятелства, щях да се погрижа този войник, в качеството си на командващ подофицер, да бъде изправен пред дисциплинарен съд и строго наказан. И къде са ви нашивките, сержант? Имали сте достатъчно време да си ги зашиете. Би трябвало да се гордеете с това, че сте сержант от армията на САЩ.

— Да, сър. Веднага ще се погрижа.

Господи, надявам се, че Милър ще изпокъса ония идиотщини от куртката на Гордън. Стига Лав да зърне това, и ще ни изправят пред такъв военен съд, който ще надмине всички други.

— Вървете сега, сержант, и накарайте онзи войник да побърза с веригите.

Отново заголва китката си и поглежда часовника.

— Нямаме много време. Лейтенант Уеър, бъдете готови да пренесете ранения и военнопленника в задната част на джипа ми.

Двамата с Гордън правим столче от четири ръце. Майката наглася Стан върху него, ние го вдигаме и го понасяме към джипа на Лав. Слава Богу, че е в безсъзнание, защото иначе сигурно щеше да го боли от друсането! При всяка промяна или забързване на хода ни той простенва. Когато го слагаме да седне в джипа, Гордън още веднъж разхлабва турникета и оставя да изтече малко кръв. Кръвоизливът не спира, значи още е жив.

— Как мислиш, Мел? Ще издържи ли?

— Да се надяваме. Шутзър е силен. При по-внимателно каране и бърза медицинска помощ на топло, ще се оправи.

— Може би е по-добре да го задържим тук. Какво повече от нас могат да направят в този момент там за него.

— Има нужда най-вече от морфин. Трябва да отиде в лагера. Въпросът е само колко ще го друсат, докато стигне.

Влизаме вътре, за да пренесем и германеца. Той вече не се противи. Когато го вдигаме, е в съзнание, но изпитва такива болки, че скоро отново припада. В джипа го подпираме на Шутзър, а Мел разхлабва и неговия турникет. Кръвоизливът му не е чак толкова силен.

Връщам се вътре и смъквам една сатенена покривка от леглата. Отново излизам, преди Лав да е измислил някоя друга гадост. Милър лежи по гръб в тъмното на снега и се мъчи да постави веригите. Махнал си е нашивките. Кога ли е успял? Винаги действа правилно, и то много преди аз да се сетя.

Раздираме сатенената покривка на ленти и връзваме здраво Шутзър за германеца, тъй че да се крепят един друг. После ги завързваме за дръжките и скобите по немските туби. Стягаме здраво, за да не паднат, но не чак толкова, та да им спре кръвообращението. Гордън е гений в тия работи. Обзалагам се, че днес е превързочник първа класа.

С останалите сатенени парцали увивам ръцете на Шутзър и германеца. И двамата вече са леденостудени. Гордън донася спалния чувал на Стан и ние го подпъхваме около тях, възможно най-плътно.

Лав и Уеър стоят до джипа и разговарят. Лав пуши цигара в късо цигаре. Гордън се спуска до стената край моста. Уилкинс е караул над замъка. Лав навярно си мисли, че аз съм ги изпратил; никога няма да разбере как действа това отделение; по силата на самостоятелно, автоматично ръководство.

Лав тупа с крака и остъргва снега от ботушите си с взета отнякъде пръчка. Тия ботуши са ваксани поне десет пъти.

Милър използва изпод джипа. Поставил е веригите. Лав се качва отпред до шофьора. Уеър заобикаля отзад и се приближава до мен. Поглежда към Шутзър.

— Ще направим, каквото можем, Нот.

— Сър, нали няма да забравите за Уилкинс?

— Ще направим всичко, което е по силите ни.

— Благодаря ви, сър.

— Вие си вършите добре работата, Нот. Не се тревожете.

— Не съм убеден, сър.

Той ме поглежда. Чудя се дали това не влиза в категорията на неподчинението. Но не ме е грижа особено.

— Майор Лав иска да държите отделението тук, докато започне атаката на германците. Тогава опитайте да се свържете с нас по радиото, на същата честота, после си дигайте чукалата и бързо се измъквайте оттук.

— Ами Мънди, сър?

— Вземете го със себе си, ако можете.

— Да, сър.

— Щабът ще потегли в осем нула нула. Ще оставя един джип с радиостанция, за да получи съобщението ви, после ще ви дадем указания за посоката.

— Да, сър.

Майор Лав се обръща от предната седалка.

— Какво става, лейтенант? Няма да стоим тук цяла нощ! Хайде да тръгваме!

— Да, сър, идвам веднага, сър.

Уеър отново заобикаля джипа, качва се и включва мотора. Потеглят по изравнената площадка пред замъка, спускат се по склона и минават по моста. Но още тук, където не е особено неравно, Шутзър и

германецът се лашкат напред-назад като синхронизирани кукли върху каруца със сено.

Плашилото все още си стои недалеч от моста и хвърля дълга сянка на лунната светлина. Какво ли си е помислил Лав? Може би е гръмнал няколко пъти с карабината си. Би трябвало да му разкажа!

Сега луната е вече в другия край на небето и заприиждат облаци. Ръцете и краката ми замръзват, но не ми се влиза вътре. Чувствам се изпразнен, изцеден. Милър стои зад мен. Чувствам се не само изпразнен, но и мръсен, кух, без стойност, повърхностен.

— Бъд, слез долу и извикай Мел. Аз отивам горе за Майката. Няма да държим караул, освен ако някой от вас иска. Всичко това няма никакъв смисъл. Ако германците нападнат оттук, ще ги чуем. Може би утре сутринта на светло ще се редуваме на горния пост; това е достатъчно.

Уилкинс и Милър донасят още неща за горене от тавана. Не мога да реша дали да покрия лицето на Мънди, или не. Решавам да не го покривам. Още малко, и ще се побъркам, вече не знам какво да правя. Искam само да се вмъкна в спалния си чувал, да вдигна ципа, да се завия презглава и да слушам собственото си дишане. Искa ми се също и да побягна нанякъде. Краката ми треперят, готови да затичат.

Взимам една факла и се качвам до тоалетната. Нищо не излиза, а имам болки; обаждат се хемороидите ми от последните дни. Едва не захълцвам високо, но не от болките. Знам, че не мога току-така да сляза долу.

Качвам се на тавана, в скривалището на Уилкинс. Почти всичко е разчистено, изгорено. Уилкинс е подредил покрай стените нещата, които е сметнал за твърде ценни. Останалият багаж е струпан в средата на помещението. На едната стена са подпрени картините, които е извадил от рамките. Нареждам ги наоколо и сядам сред тях така, както седяхме с Уилкинс. Ужасно ми се ще да ме обладае спокойствие. Дълго седя на студа в тъмната, прашна таванска стая. Плача насаме. Щеше да ми бъде толкова по-добре, не само на мен, но и на всеки от нас, ако бяхме си доставяли един другиму утехата и подкрепата, от които толкова се нуждаехме; но младежите трудно споделят истинските си чувства. И това може би поначало позволява донякъде да има война.

Накрая слизам долу. Поглеждам часовника на Мънди. Три и половина е. Уилкинс и Милър спят, Гордън се грижи за огъня.

— Как си, Уонт?

— По-добре. Но ми е гадно.

— Седя тук и си мисля: май Мънди излезе най-голям късметлия. Спечели първата награда.

— Да, може и така да е.

— Дали целият свят се управлява от такива лайна като Лав? Ако сега преживеем това, все така ли ще бъде?

— Не мога дори да мисля за това.

Мел побутва краищата на няколко изгорели дъски към средата на огъня; те запламтяват и хвърлят отблясъци по лицето му. Изглежда също тъй зле, както аз се чувствам.

— Мел, мислиш ли, че Уилкинс има някакъв шанс?

— Имаш предвид почетната грамота ли?

— Да. Най-вероятно зависи от Уеър, а той ще има нужда от подписа на Лав. Нали го чу по радиото. Той е Бъфало Бил и генерал Робърт Ли, слети в едно. Пише собствените си почетни грамоти. Но може би все пак Майката ще получи нещо.

Отново се запътвам към Мънди и коленича до него. Спомням си как заставах така до него по-рано и се опитвам да извикам образа му в съзнанието си, но не се получава. Сякаш търся звезда в безлунна нощ; трябва да гледам отстрани. Сляпото петно е в центъра на окото.

— Мислил ли си някога колко мъртъвци трябва да има на света, а, Мел? Мънди е отишъл при болшинството. Обзалагам се, че на всеки жив се падат хиляди мъртви. Ще ми се обаче да се задържа още малко при малцинството.

— Но не полагаш особени усилия; аз също.

— Кой знае защо, ние не обръщаме достатъчно внимание на важните неща; ей тъй, като Мънди.

— А кое е важното?

— Да живееш истински, мисля. Ако преживея всичко, вече ще правя само онова, което искам. Ще разглеждам картини, ще слушам музика, ще я слушам истински, а не просто да я чувам. Обичам да рисувам, винаги съм обичал; може дори да стана художник. Сигурно

си струва да се живее заради това. Дявол да го вземе, съвършено наясно съм, че не искам да ставам инженер; а именно това искаше баща ми, макар че според мен не го съзнаваше достатъчно.

— Нашите пък искат да стана зъболекар, да поема кабинета на стария и така да придам смисъл на неговия живот. А аз имам чувството, че ще повърна, всеки път, когато си мия зъбите; не обичам да гледам дори как другите си мият зъбите. Ще опитам да стана лекар; това ми се вижда значимо. Но каква е разликата? Какви възможности имаме, тъй или иначе?

— Мънди ми каза, че пак искал да стане свещеник. Отпаднал от семинарията само защото смятал, че не е достоен. Представяш ли си?

И двамата говорим на Мънди. Аз съм коленичил на пода до него. Покривам лицето му. Сега си спомням как си мислех, че все някой трябва да извлече полза от всичко това. Искаше ми се да съм аз. И така стана.

Тази нощ като че няма край. Безпокоя се за Шутзър. Според Мел, ако стигне до полка, може би ще се отърве само с едно неподвижно рамо. Беше лявата му ръка. Мъчим се да си спомним дали не е левак; почти сигурни сме, че не е.

Уилкинс и Милър спят. Лягам на единия дюшек, но главата ми се върти. Всеки момент германците могат да пристигнат и да ни пометат. Но дори това трудно ще ме развълнува.

В осем часа, тъкмо на развиделяване, опитвам да се свържа с полка, но нищо не се получава. Лав беше казал, че ще изключат радиостанциите, но се надявам да хвана обещания ми от Уеър джип. Опитвам на пресекулки в продължение на около половин час, докато накрая се отказвам.

Единодушни сме, че трябва да държим един на пост; Милър отива доброволец. Все още не съм гладен, но ето че най-сетне съм страшно уморен. Клепките ми натежават, докато свалям ботите си, куртката, каската и се намъквам в чувала. За първи път, откакто напуснахме полка, се разсъбличам така. Заспивам зъзнец.

ПРОТОКОЛ ЗА ПРОВИНЕНИЕ

Събуждам се. Тъмно е; не знам къде се намирам. Виждам, че гори огън, но това не ми говори нищо. Поглеждам китката си — нося часовника на Мънди. Невероятно е, но все още не си спомням нищо. Стрелките сочат едната точно нагоре, другата надолу. Не знам дали е шест сутринта или шест следобед. Доближавам часовника до ухото си — не цъка, така че изобщо нямам понятие колко е часът. Не знам нищо; дълбоко в съзнанието ми нещо ми пречи да узная.

За първи път изпитвам такова разделение между физическото и умственото.

Втория път беше по-късно, когато се роди първото ни дете. Жена ми се мъчи цели четирийсет и осем часа; аз карах колата си по крайбрежната магистрала в Калифорния, а когато дойдох на себе си, бях забуксувал в пясъка току пред водата. Не че бях заспал; просто съзнанието ми се беше откъснало от мен.

Един полицаи видял цялата работа; наблюдавал как съм карал през насрещното платно, по тротоарите, през един паркинг, през наредените за безопасност автомобилни гуми, надолу към брега, докато съм се набухал в пясъка. Навярно щях да стигна чак до Хаити, ако моторът не беше се задавил.

Е, той беше готин полицаи. След като се свързах достатъчно, за да му обясня, той ме закара у дома си със служебната кола. После, който знае как, измъкнал моята от плажа и я докара до каньона Топанга, пред къщата ми. Когато се събудих, тя си беше там, а аз изобщо не получих сметката. Това беше едно от нещата, които постепенно ме върнаха към живота и хората.

Оглеждам се наоколо. Някой е почистил и оправил всичко, подредил е хранителните припаси на полицата над камината. Освен това, който знае как, са домъкнали медната вана от банята на горния етаж и са я сложили до огнището. Над огъня висят на куки ведра с вода, от които се вдига пара. Няма никого, освен мен и Мънди.

— Ей, Отче, къде са другите?

И докато го изричам, си спомням. Дори не съм сигурен дали довършвам изречението. Падам в действителността. Всичко ми се връща заедно с чувството, че от мозъка в гърлото ми капе зелена тиня. Пак заплаквам.

Когато най-сетне се съвземам, измъквам се от чувала, обувам си ботите, без да ги връзвам, и излизам навън да се изпикая. Неща като нуждата да се изпикаеш те връщат към реалността. Навън е тъмно. По луната познавам, че е вечер, а не ранна сутрин. Спал съм около десет часа.

Уилкинс и Милър се катерят с мъка откъм моста с германската елха на раменете. Закопчавам се и ги изчаквам. Милър ме поглежда през клоните.

— Е, Спящата красавица се събудила.

Обаче не е така. Дръпвам едната завеса, за да могат да вкарат дървото през френския прозорец.

— Какво става? Кой е на пост? Или съвсем сме се отказали вече от идеята?

Милър и Уилкинс изправят елхата в ъгъла от другата страна на камината. Милър отърсва снега от клоните.

— Горедолу все сме държали по някого на пост. Всичко е наред. Не се безпокой, Уонт. Нали си жив и здрав!

— Благодаря. Кога е моят ред?

— Щом си толкова навит да седиш няколко часа в ледената дупка, ще бъдеш от осем. И без това е почти сигурно, че оттук не минават патрули. Ако дойдат по-значителни сили, най-вероятно ще бъде на сутринта.

— За какво ви е дървото? Ще го горите ли?

Милър хвърля поглед към Майката, после към мен.

— С Ванс бяхме нещо потиснати и решихме, че имаме нужда от малко коледен дух; затова разчистихме тук. Сега ще украсим елхата, ще опечем кестени, ще сложим традиционния пън в огъня и ще се угостим с пуйка със сос от боровинки и всичко както се полага. Освен това решихме да си направим истинска коледна баня.

Двамата са с ръкавици; откачат ведрата от куките и наливат вряла вода във ваната. После излизат за още; приближавам се до ваната и надниквам вътре. Водата стига на височина около две педи; бръквам вътре — не е гореща, но е добра, топла. Приближили са

ваната съвсем до огъня, тъй че едната ѝ страна е почти нажежена. Чувам ги как мъкнат пълните ведра. Оглеждам стаята; наистина са се потрудили; изглежда не по-зле, отколкото когато влязохме тук за пръв път.

Те окачват ведрата на куките, после и двамата потапят ръка във ваната. Уилкинс ми се усмихва.

— Почти готова е. Решихме ти да направиш сефтето. Не че си най-вонящ, но нали си най-високопоставен. Освен това ще ти бъде коледен подарък.

— О, не, Ванс. Ще теглим сламки както винаги. Без мръсни номера.

Господи, всичко е толкова изкуствено! Държим се, като че ли нищо не се е случило, сякаш Мънди не лежи мъртъв край нас и Шутзър не е ранен, сякаш първо отделение не е изчезнало и цялата тая отвратителна война я няма.

— Чухте ли, когато Лав ме заплаши с военен съд? Какъв гад.

— Тоя идиот Лав не може да си избърше собствения задник без ординарец. Не мисли за това, сержо.

Майката отстъпва назад, за да се полюбува на елхата, подпряна в ъгъла до камината. Миризмата ѝ изпълва стаята удивително бързо; все пак наистина прилича донякъде на Коледа. Старая се да не поглеждам към мястото, където лежи Мънди; добре, че покрих лицето му. Майката завърта леко елхата.

— Трябва да я украсим, Бъд. Само тия ябълки и картофи и книжните звездички не са достатъчни.

— Господи, само като се сетя за тия нещастни, побъркани зелки.

Милър се обръща към мен.

— Не мисли за тях, Уонт. За бога, свърши се вече; не можем да върнем нещата назад, майка му стара.

Сега, когато го няма Мънди, говорим като изпаднали каубои в казармата. Милър излиза навън. Уилкинс постила под елхата сатенена покривка. Милър се връща с пълна каска патрони за тежката картечница. Те са месингови с различно оцветени връхчета — трасиращите в червено, противосамолетните в черно. Изваждаме патроните от лентата и ги завързваме по дървото с жички, които Милър също е домъкнал от своя вълшебен джип. Месингът отразява трепкащата светлина на огъня. Пак изключвам.

Извикваме Мел от поста. Увещавам ги да теглим сламки, като използвам тънки лентички от кутия за неприкосновен запас. Ето че осъществяваме плана на Мънди, но не за това кой да се къпе в почести, а кой да се къпе във ваната. Аз спечелвам, Гордън излиза втори, Уилкинс трети, а нещастният Милър, който организира цялата работа, последен. Изглежда, винаги така става в живота. Не мога да си представя как изобщо са домъкнали тая вана от долния етаж, но съм сигурен, че Милър и тук е проявил истински гений. Дори е намерил сапун.

Във ваната се чувствам направо като Клодет Колбърт. Насапунисвам се целият с топла пяна. Милър, Уилкинс и Гордън струпват дърва в огъня и той се разгорява с огромни пламъци; Майката трябва да е смъкнал критерия. За пръв път в цялата стая става светло. Изплаквам се; оставил съм мръсните си дрехи на дюшека. Накрая ще изперем и тях. Определено сме сложили край на войната.

Изреждаме се всички. Доливаме все повече гореща вода, докато започва да прелива от ваната. Милър няма за какво да съжaliaва. За него водата е най-мръсна, но пък с най-много пяна и в най-голямо количество. Никой не ще да си облича отново миризливите дрехи, затова се увиваме в юрганите. Приличаме на древни римляни в златни тоги. Да можеше да ни види Лав! За пръв път от месеци насам сме си измили главите. Избърсахме се с покривките за легла. Уилкинс отново закача очилата си на ушите и се взира в Мънди.

— Чувствам се ужасно, такъв чист до горкия Мънди.

Всички млъкваме. Аз се мъчех да отпъдя тази мисъл от ума си. Милър се приближава до Мънди. Заметнал е единия ъгъл на юргана си през рамото и го е завързал някак под мишницата.

— Да можехме да го съблечем.

Повдига ръката на Мънди. Твърда е като дъска; цялото му тяло се вдига заедно с нея.

— Уонт, я ела ми помогни.

И така, четиримата почваме да се трудим над Мънди на светлината на огъня, събличаме куртката му, разкопчаваме го, смъкваме ризата. Гордън разкопчава панталона му, докато аз изувам ботите и чорапите. И двата му чорапа са с дупки на петите и на пръстите.

Когато го събличаме гол, изглежда бял като статуя и е тъй твърд, че успяваме да го изправим. Надвесваме го над ваната на вкоравените му крака, после с мъка успяваме да го сложим прав вътре. Аз искам да долея още гореща вода, но Милър ми казва, че е безполезно. По-добре да я запазим за прането. Гордън скъсва няколко ленти от края на тогата си. Ние с Уилкинс насапунисваме Отчето, а Милър и Гордън го подпират да не падне. Кръвта е по-малко, отколкото очаквах; повечето се е спекла по ризата и куртката. Измиваме косата му и го изплакваме. Ванс пъха ръка под водата, за да измие краката му между пръстите.

Мел се качва горе и донася още една покривка за легло. Вдигаме Мънди и го полагаме на единия дюшек върху покривката. Избърсваме го и го увиваме стегнато. После го пъхаме в спалния му чувал. В армията ги наричат „мумийни торби“. Този път названието е съвсем подходящо.

Сега, кой знае защо, ми става по-добре. Мисля, че това важи за всички ни. Беше нещо като игра на кукли, когато обличаш внимателно куклата в пижама и я завиваш грижливо с одеялце в количката.

Изливаме още четири ведра вода във ваната, после бухваме вътре дрехите си, куртките и всичко останало. Мачкаме ги известно време с ръце докато накрая Милър ни казва да се махаме. Смъква тогата си, скача във ваната и почва да тъпче с крака по гол задник.

— Виждате ли, ето така работят пералните. Водата трябва да мине през нишките на плата под налягане.

Скача нагоре-надолу, тъпче във ваната, зад него играят отблясъците на огъня, на лъскавата метална вана и месинговите патрони по елхата; изпълнява нещо като първобитен ритуал.

Редуваме се да мачкаме с крака дрехите във ваната. Изчерпваме мръсната вода и добавяме нова, гореща. Имам чувството, че тъпчем така повече от час; краката ни никога не са били толкова чисти. Ако сега пристигнат германци, при тази сцена ще се обърнат кръгом и ще си плюят на петите, за да не се побъркат.

След като изпираме всички дрехи, изстискваме ги и ги простираме из стаята; после си лягаме. Не съм предполагал, че мога да спя толкова дълбоко, както спях тогава. И мисля, че това се отнася за всички. Колкото и лошо да е положението, поне ще бъдем чисти и готови за онова, което ни предстои.

В седем и половина се събуждам и отново се опитвам да се свържа с полка. Нищо. Ако Уеър не е оставил джип да ни води, наистина сме наврени в кучи задник. Всички още са потънали в сън.

Тихо бъркам в една кутия за дневен порцион и си приготвям каша с нарязани парченца сирене вътре. Изяждам едно блокче сушени плодове. Това е първото ми плодово блокче от месеци насам. Стомахът ми, изглежда, се е отказал да ми погажда повече номера; спокоен е и нямам болки. Завършвам с пълно канче кафе; промивам храната. Може би ми помогна и това, че от толкова време не съм ял. Дрехите ни са почти изсъхнали; обличам си моите. Почти като нови са, само ръкавите са малко влажни в горния и долния край.

В осем часа тръгвам към поста. Имам нужда да остана сам, да поема малко чист въздух в дробовете си. Вътре, при тия затворени врати и прозорци, пушека, огъня, парата от мокрите дрехи и Отчето в средата, просто ми прилошаваше.

Към девет часа пак завалява сняг. Звъня по телефона; отговаря ми Майката. Всичко е наред. Другите също са се събудили. Майката приготвя закуска.

— Уонт, как ще вземем Пол на тръгване оттук?

— Не знам, Ванс. Ще го сложим в джипа, предполагам.

— Той е корав като камък.

— Така е.

— Какво ще кажеш да вземем една креватна пружина от тавана и да я закрепим отзад върху джипа? Можем да го вържем отгоре й.

— Добра идея.

Но не ща да мисля за това.

— Всъщност трябва да го направим още сега, Уонт. Ако се наложи да се измъкнем набързо, няма да имаме много време.

— Добре, Ванс, ще го направим, щом се прибера.

Затварям. Изглежда, ще вали дълго. Има ниска мъгла и през този сняг не се вижда дори замъкът, на двацет метра пред мен. Кой знае защо, отново ме обзема страх. Предполагам, че нещо в мен държи да живее.

Около девет и половина е, когато виждам някой да се задава през гъстия сняг. Майката е. Плъзва се в окопа при мен.

— Ама, Уонт, лудост е да стоиш тук. И без това не можеш да направиш нищо; изобщо не се вижда.

— Знам, Майка, просто исках да остана малко насаме.

— Да си вървя ли?

— Не, благодаря ти, че дойде.

Седим и мълчим. Аз пяла цигара, Ванс изобщо не пуши.

— Майка, помолих Уеър да те предложи за почетна грамота. Нали нямаш нищо против? Не успях да те попитам.

— Глупости, Уонт; би трябвало Мънди или Шутзър да я получат.

— Не, Майка. Ти ни спаси; германците ни бяха сгасчили. Добре, че вали толкова силно. Не гледам към Уилкинс.

Говоря в падащия сняг. Не съм предполагал, че ще ми е тъй трудно да лъжа Майката. Откъде знае Гордън тия неща?

— Уонт, още не мога да си обясня защо Мънди изтича така към мен. Не виждам смисъла.

— Може да се е паникьосал. Това трябва да е било.

— Да, може, но не му приличаше. Мога да си го представя да забрави нещо или да си загуби пушката, или да спи с гранати, но то е по-друго.

— Дай да не мислим за това, Ванс. Лав навярно ще се опита само да извлече нещо за себе си от цялата работа, но вярвам, че Уеър няма да те остави. Всички ще дадем показания под клетва за случилото се.

— Но аз стрелях само два пъти. След като Мънди падна, повече не съм стрелял. Очилата ми бяха замъглени от тичането и изобщо не знам дали съм улучил някого. Дори бях с ръкавици, когато стрелях.

— Няма значение, Майка. Просто се придържай към версията, ти си ги застрелял всичките; така ще успееш да се измъкнеш, ако те наградят. След цялата тая каша, за която говори Уеър, ще им трябват герои за повдигане на духа. Възползвай се от случая.

— По-скоро съм готов да бъда подведен честно и почтено под осми параграф, Уонт. Сън не ме хваща вече, а заспя ли, сънувам само кошмари, объркани истории с Линда, бебето, Макс и Джим. Мисля, че Джим беше първият ми истински приятел в живота. Никога не ми се е смял и винаги ме е разбирал. Господи, Уонт, като си помислиш само, нямаме никакъв шанс! Вече две трети от взвода го няма; не виждам как изобщо някой може да оцелее.

Пак трябва да лъжа. Той говори сякаш с моите мисли, но така няма да стигнем доникъде. Изглежда, за това им плащат на сержантите — да лъжат.

— Не е чак толкова страшно, Ванс. Просто нямаме късмет. Може би ще успея да накарам Уеър да направи нещо за теб; да те сложи например в охраната на автопарка или да работиш в кухнята. Щом дойдат новите попълнения, ще измислим нещо. С почетната грамота и прочие, обзалагам се, че ще успея да те уредя пред Уеър.

— Господи, дано!

— Хайде на бас, Майка. След шест месеца ти ще се върнеш при Линда, тя ще забременее и от всичко това няма да остане и помен.

— Съмнявам се. Никога няма да забравя.

— Всичко се забравя, Ванс. Обзалагам се на сто долара.

— На сто долара ли? Че кой има сто долара?

— Можеш да ми ги изплащаш на вноски, считано от Новата 1946-а.

— Добре, дадено.

Ръкуваме се с ръкавици. Надявам се с все сила, че Уеър ще ми помогне. Снегът става все по-гъст. Вече няма никакъв смисъл да се стои тук; разговорът с Майката ми дойде добре. Слизаме с мъка надолу. Пресният сняг е мокър и хлъзгав, натрупан върху стария.

Цели десет години от 1 януари 1946 година до 1 януари 1956 година получавах коледни картички от Ванс с по една нова-новеничка десетдоларова банкнота в плик. Без подател, без една дума, без каквото и да било запитване. После никога не се обади повече.

В замъка двамата с Ванс се качваме на тавана. Изнасяме една креватна пружина по стълбите до долния етаж, после навън. Избираме джипа без картеницата и връзваме отгоре му пружината с ленти от раздрана сатенена покривка. Снега трупа по тях, а чистачките не могат. Тъй че сега вали право в очите ми, ако не примижавам. Едва се вижда в мрака, през снега. Освен това проклетият джип здравата е натежал с Мънди отгоре; на всяка бабуна задните колела извиват или

вдясно, или вляво. Май Милър няма да може да ни избута, ако закъсаме на този хълм.

Тогава в миг канонадата стихва. Пълзя с по-малко от двайсет километра в час. Мел се е изправил на седалката и се навежда назад над Мънди.

— Боже господи! Ето ги! Един бронетранспортър с гаубица и пълно ремарке с обслужващ персонал. Сега минават покрай моста! Исусе, още един! Целият път гъмжи от зелки; някои тичат нагоре към замъка. Давай газ, майка му стара!

Мел кляка, под него нещо хрущи, сега наднича под Мънди. Аз не се обръщам. Трябва да се съсредоточа, инак ще забуксуваме или ще се плъзнем. Искам да преваля билото и да изчезна. Смятам, че няма да ни видят през падащия сняг, но могат да ни чуят, а и оставяме следи. Тръгнат ли да ни преследват, спукана ни е работата.

Гледам да държа пътя, като се водя по стоманената телорезачка, която заварихме за бронята. Според слуховете германците опъвали напърно на пътищата тел за струните на пиана, за да режат американски глави; затова в нашия автопарк сложиха тези резачки на всеки джип, подобно на корабни мачти. Милър едва не се сби с административния офицер заради тая работа. Не знам дали изобщо германците са прокарвали тел и дали това желязо би свършило работа, но точно сега ми е от полза, за да държа пътя. Единственият видим белег, по който се ориентирам, е малкият бял процеп пред мен, където пътят завива в гората. Наклонът се изравнява донякъде и сега се движим през една просека в планината. Отдясно има стръмна пропаст; придържам се колкото се може по-плътно вляво, без да вляза в канавката.

Все си казвам, че ако наистина е офанзива, няма да вземат да се отклоняват от главния път, за да ни преследват. Трябва само да изчезнем от полезрението им.

В този момент пред нас избухва снаряд от минохвъргачка; съвсем близо е и по джипа се посипват буци пръст, които думкат силно по ламарината. После друг отдясно — парчетата се разхвърчават и се забиват в хълма. Седя ниско приведен.

Следващият пада зад нас, между нашия джип и този на Милър; първият ми подтик е да спра; после схващам, че сме заградени и

единственият ни шанс е да продължаваме да се движим. Мел се изправя и се визира назад.

— Нищо им няма, струва ми се! Милър се е привел над волана; не виждам Майката, но Милър нито сигнализира, нито нищо. Давай, давай!

Той отново се плъзва на колене под гюрука на пода на джипа. Опитвам се да мина на по-висока предавка и да остана на нея. Движим се с трийсетина километра в час; в този мрак и сняг не мога с повече, без да изляза от пътя.

Следващият снаряд избухва отляво; близо е. Парченцата рикошират и дрънват по джипа. Един къс спрасква предното стъкло на джипа върху капака. Звън на метал; тъп удар.

— Улучиха ли те, Мел?

— Не мен, Мънди.

— По дяволите!

Мел отново надига глава.

— Мисля, че нашите отзад все още се държат. Само стотина метра, и ще бъдем извън обсега им.

Нови два снаряда падат съвсем наблизко, но вече сме отминали мястото, където могат да ни улучат; билото остава помежду ни. Сега или ще ни преследват, или сме се измъкнали. Следва дълго нанадолнище. Опитвам се да се спусна на втора. Пътят все още е само изрязан в склона и знам, че отдясно има стръмна пропаст. Би трябвало пак да мина на планинска, но съм твърде изплашен. Набираме скорост, а щом се опитам да натисна спирачка, се плъзгаме. Грайферите на гумите са се набили със сняг и проклетият джип лети като шейна. На първия завой го удържам, но на втория вече стремително хвърчим.

— Не мога да го удържа, Мел! Скачай!

Движим се твърде бързо, за да скочим. Натискам на няколко пъти спирачките и позабавям ход, но все още се пързаяме. Напълно изгубвам управлението. Отдалечаваме се от страната на пропастта и се удряме със страницата в едно дърво от вътрешната страна на пътя. Завъртаме се, отблъскваме се от горния склон, завиваме и накрая се озоваваме надвесени над ръба на пропастта с предницата надолу, над най-малко четиридесет и пет градусов наклон. От наведената предна седалка изглежда като пропаст. И четирите колела са във въздуха и се

въртят. Изключвам мотора. Гордън се раздвижва, за да седне на мястото си, и джипът се навежда още по-напред, надолу.

— Не мърдай, Мел! Шавнем ли, ще се преобърнем.

Извърщам глава. Мънди не е помръднал. Виждам как другият джип спира зад нас. Милър натиска внимателно спирачката и плавно намалява. Уилкинс изскача от джипа, изтичва към нас.

— Добре ли сте, момчета?

— Добре сме, Майка; но още малко, и джипът ще се плъзне надолу! Дръжте ни!

Милър дръпва ръчната спирачка на своя джип, като оставя мотора да работи, излиза и идва при нас. Заобикаля нашия джип и поглежда отдолу.

— Господи, та вие сте върху същинска люлка! Не мърдайте! Ще донеса теглича и ще се опитам да ви издърпам.

Стоим неподвижно, докато Милър и Уилкинс закачат въжето за задната ни броня и за тяхната предна. Все поглеждаме нагоре към върха в очакване да ни врхлетят хунските орди. Тежестта на Мънди отзад ни държи като противовес да не се прекатурим. След като въжето е здраво завързано, Милър изтичва в джипа си и дава заден ход по нагорнището, но само буксува, даже с двойното предаване и веригите. Изскача и отново идва при нас.

— Бих могъл да тръгна надолу по пътя и да ви завържа за задната си броня, но сме под лош ъгъл; тогава може да се прекатурите. Ето какво ще направим: ще дам заден ход и ще тегля, докато въжето се опъне, а вие двамата ще се изкатерите по Мънди. Трябва да удържи.

Преди да успеем да му отговорим, той вече тича към джипа си, дава заден и дръпва въжето така, че то се опъва. Ние с Мел използваме върху Мънди и скачаме от задницата на джипа. След като и двамата сме вече навън, Милър отвързва въжето от джипа си и се спуска малко по пътя, подминава нашия джип. Сега, когато не тежим върху предната седалка, той стои по-сигурно. Майката връзва въжето за задната броня на Милър и той пак започва да тегли. Успява да извърти нашия джип донякъде, но той надвисва още повече над ръба. Вече няма начин да го издърпаме.

— Уонт, Майка, извадете Мънди от джипа, докато се държи така.

Ние с Майката прерязваме сатенените връзки, които крепяха пружината с Мънди върху джипа. Мел ни помага да я вдигнем и да я

спуснем на пътя. Изваждаме маскировъчното белило, снежните костюми и радиостанцията и ги набутваме в джипа на Милър. Не остава място за спалните чували. Милър пак се опитва да дръпне нашият джип, но само става по-лошо; той вече виси над пропастта.

— Уонт, прережи въжето с щика си и бързо се отдръпни, за да не те шибне, като се скъса.

Замахвам с щика и съсичам въжето. Последните няколко нишки се докъсват сами. Джипът бавно се извива, после се преобръща и почва да се търкаля и да се плъзга надолу. На няколко пъти се удря в дърветата, но отскача и изчезва в мрака, смачкан, набиращ скорост. Не избухва; накрая настава тишина. Един джип на САЩ в дъното на клисура в Арденските гори. Милър отново вдига ръчната спирачка, идва при нас и се взира в пропастта.

— А пък беше по-добрият.

Заедно повдигаме Мънди и го напъхваме под наклон под постаментата на картечницата с краката напред. Главата му остава да стърчи поне с два фута над картечницата; практически стои почти прав. Всички се качваме. С радиото, телефоните, хранителните припаси и другите боклуци не остава много място. Сядам отпред до Милър и бутвам радиото в краката си. Мел и Майката седат отзад, наполовина под пружината на Мънди. Милър подкарва джипа. С веригите е къде-къде по-друго.

Когато стигаме до мястото, където беше полкът, няма нищо. Снегът е покрил всичко, дори голите петна от палатките на нашия взвод. Само мястото на полевата кухня е още топло и разкаляно и там се показва тревата. Заминали са най-малко преди двацет и четири часа. Обикаляме в кръг, търсим джипа или някакъв знак, но няма нищо. Милър спира и се обръща към мен.

— Е, сержант Нот, какво ще правим сега, майка му стара?

— Господи, съвсем не знам, Бъд! Ти какво мислиш, Мел?

— Мисля да потърсим следи. Не биха могли да преместят целия лагер, без да разровят наоколо.

Майката се блещи иззад Мънди на задната седалка.

— Може наоколо да има германци.

Милър включва на скорост.

— Най-добре е да се движим. Повечето следи водят към онзи път; и без друго само натам можем да се измъкнем, така че ще тръгнем по него. На запад, момчета! Поне смятам, че това е запад.

Мисля си, че ако се натъкнем на германци, взвод или нещо повече, ще трябва да се предадем. Взираме се за следи, но на практика е невъзможно да се видят. Пътят минава под дърветата и без светлините е тъмно като в рог. А снегът завалява все по-силно. Караме в мрака, наблъскани един до друг, но всеки свит в самотата си, почти без да говорим. Оставили сме се в ръцете на Милър.

После излизаме от гората на що-годе открито поле. Познава се, че се движим по пътя само по колците на оградите от двете страни. Снегът навява на вихри отвсякъде; съсипани сме от студ. Милър намалява, спира и отново се обръща към мен.

— Вече не знам накъде карам. Може би се носим право към Берлин.

Никой от нас няма компас. В Шелби сме правили поне петстотин полеви занятия с намиране на азимута и всичко останало, но оттогава не сме ползвали компас. Мисля, че моят е някъде из раницата ми в полевата кухня. Всичките ми уреди за ориентиране са в кухненския камион; практически целият ми живот е вътре.

Студът хапе. Стъпалата ми се вкочаняват, краката ми замръзват отпред за панталоните. Посипани сме със сняг, освен там, където Майката и Мел са се напъхали под Мънди. Отец Мънди прилича на статуя; по лицето му е полепнал сняг, който се набива в очните кухини.

Не знам какво да правя. Ако спрем, ще замръзнем. Не можем да запалим огън; ще привлече вниманието на всеки германец в околността. Освен това дърветата са мокри, а не искам да хабя бензина за топлина. В същото време да караме така, наникъде, хич не е от полза, но какво друго ни остава?

Качвам се върху капака и се надвесвам напред, като се държа за отвесния железен винкел. Така виждам по-добре.

Милър отново потегля. Капакът е топъл от мотора. Караме, а аз давам знаци с ръка накъде да вървим, за да не изпуснем пътя, но на два пъти попадаме в канавката. Копаем с шанцовия инструмент, за да извадим джипа.

Изминаваме още десетина километра, когато ни сполетява бедата. Аз съм отпред на капака, но пак не виждам нищо. Всичко е

бяло на бял фон и заедно с това потънало в мрак. Загубил съм всякаква способност да отделям близкото от далечното, горе от долу. Изведнъж дясната ни страница потъва. Целият джип се килва на една страна и бавно се преобръща с все още работещ мотор!

Без да разберем, сме минали по малко мостче без парапети. Снегът е натрупал толкова нависоко, че мостът е бил съвсем скрит. Всичко става доста бавно, така че контузени няма; дори Мел и Майката успяват да се измъкнат изпод Мънди. Милър скача отново в джипа и изключва мотора.

Джипът лежи с колелата нагоре, а Отчето и картечницата са се забили в леда на рекичката.

С общи усилия и множество подхлъзвания успяваме да го изправим отново на колелата. Мънди изглежда не по-зле отпреди. Почиствам снега и калта от лицето му. То е мокро от водата и почти веднага замръзва.

Всички сме почти без дъх. Дори за четирима души е адски трудно да изправят тоя джип в снега. Когато свършваме, съм потен, а ръцете и краката ми са мокри и ледени. Милър обикаля наоколо и проверява всичко по джипа. Пъха се отдолу и излиза с омазнени ръце. Поглежда ме, после посочва към задницата на джипа. Коленича. Резервоарът е пробит и бензинът изтича в равномерна струя, подобно на конска пикня. Милър клати глава.

— Трябва да сме го одрали на ръба, когато паднахме. Има процеп, дълъг около педя.

Мушка се пак отдолу и запушва дупката с едната си ръкавица. Течът поспира. Засипваме бензиновата локва със сняг, после Бъд се мъчи да запали мотора, но без резултат. Проверява всичко под капака и отново опитва. Пак нищо. И четиримата почваме да бутаме, за да го изкараме на пътя; но брегът е твърде стръмен. Потни и изтощени, накрая се отказваме. Снегът сякаш завалява още по-гъст, по-тежък.

Измъкваме Отец Мънди изпод картечницата. Аз и Майката го пренасяме на едно хълмче в края на гората над моста. Милър и Гордън разтоварват картечницата и също я донасят. Единственото, което можем да направим според мен, е да се окопаем тук, да изчакаме да просветне и да обсъдим положението. Имаме достатъчно провизии, за да изкараме няколко дни.

След като картечницата е свалена, завъртаме постаментата ѝ и огъваме телорезачката надолу над бронята. С върховно усилие набутваме джипа под моста. Каменният свод е нисък, едва минаваме. Бутаме го нагоре по рекичката, докато го скриваме. По време на работата целите се измокряме в ледената вода. Свалили сме и двете немски туби с бензин. Едната е пълна, другата три четвърти празна, употребена за факлите.

Горе под дърветата не вали толкова силно. Копаем подред. Най-напред разчистваме едно място от снега и листата, после изкопаваме първите няколко сантиметра в замръзналата земя с шанцовите инструменти, сключени под ъгъл. След това работата потръгва, пръстта е глинеста и черна, с тънки коренчета, които лесно се секат. Изкопаваме две дупки, два продълговати окопа, само че по-дълбоки от обикновено, със стъпенки за сядане и стрелба в двата края. Завързваме платнищата над траповете под формата на ниски навеси. Спалните ни чували останаха в първия джип в пропастта, тъй че ще мръзнем, няма как.

Използваме бензина от тубите, за да наквасим малко съчки, и си палим в окопите огънчета в каските. В единия сме аз и Майката, в другия — Гордън и Милър; отзад, между нас, е Отец Мънди. Ние с Уилкинс се събуваме, изстискваме чорапите си и се опитваме да ги сушим на огньовете. Но с ботите няма какво да се направи. Постиламе едно платнище на пода. Горното е опънато така, че имаме петнайсетсантиметров процеп, през който наблюдаваме моста. Димът излиза навън, но затова пък започваме да се стопляме. Аз ръфам парче сирене от неприкосновения запас и се мъча да забравя къде сме. Уилкинс изглежда добре, по-добре от мен. Снегът се трупа върху навеса, така че освен по пушека сме незабележими откъм пътя, сиво на бял фон.

Близо седем и половина е, още не се е съмнало, но вече се поразвиделява, когато отново си обувам влажните чорапи и замръзналите боти. Измъквам се през процепа. От другия окоп Милър ме чува и изпълзва. Имаме едно и също наум и разсъждаваме как да го осъществим. Действаме съвсем по военному.

Слизаме при джипа. Милър демонтира постаментата на картечницата и ние го изнасяме на хълмчето. После, като се редуваме, изкопаваме дупка пред процепа на Милъровия навес и полагаме вътре

постаментата, като запълваме празнините отстрани с камъни от коритото на реката. Домъкваме едно сандъче с муниции, монтираме картечницата върху статива и вкарваме картечната лента в отвора. Ако нещата са толкова зле, колкото си мислим, навярно ще се предадем за по-малко от час, но поне ще сме издържали донякъде. Ако някой може да държи проклетата картечница, докато стреля и при това да улучи нещо, то е само Милър. Отиваме за още съчки, топваме ги в тубите и забързваме към окопите. Стига сме си играли на войници. По време на цялата операция си разменяме не повече от трийсетина думи, струва ми се, и то главно от онзи вид, който Отец Мънди не одобряваше. Докато се въртим около джипа, изваждам и радиостанцията от предната седалка. Спускам я в окопа с помощта на Майката.

Небето започва да просветлява и става ясно, че изтокът е точно в обратната посока, а съвсем не натам, накъдето предполагах. По зората личи, че май наистина сме карали право към Берлин, преди на пътя ни да се изпречи онзи мост без парапети. Това е партия бридж, която бих искал да разиграя отново; не да преиграя с въртене, а отново да изиграя.

Загрявам радиостанцията и опитвам напосоки различни честоти. Хващам само нещо като немски с шум от танкове в далечината. На два пъти налучквам същото в смесица от статично електричество; не е особено окуражаващо. Да беше тук Шутзър, може би щеше да даде някоя идея. Този род „непрограмирана“ война е негов специалитет.

Двамата с Уилкинс пробваме подред на всеки петнайсет минути, като държим под око пътя. Докато си почивам, се напъвам да си спомня какво сме днес, кой ден от седмицата и коя дата. Напълно объркан съм. Но има ли значение? Мъча се също да измисля какво да правим по-нататък. Знам, че не можем да останем тук, а няма начин да подкараме джипа. И какво ще правим с Мънди? Можем да го заровим в единия окоп, подобно на руло рисунки, но не ми се ще.

Часът е почти осем по часовника на Мънди, когато до ушите ни достига шум. Няма грешка: от танкове е — чува се дрънчене на метал, грохот и силен дизелов рев като от машини с тежка конструкция. Изглежда, идват по пътя, на който сме ние; само че, ако се съди по слънцето, вървят на изток. Може би се оттеглят? Може би след тях ще

врхлети рояк американски войници, кавалерия, подгонила червенокожите обратно към резервата! И тогава виждаме какво било:

Това са пантери Т-6 с накачена отгоре им немска пехота, облечена в черно! Броя автоматично: осемнайсет танка, девет бронетранспортъора. Пред тях нашата картечница изглежда като детска фунийка за изстрелване на грахови зрънца. Стискам с все сила палци да не забележат джипа, следите ни или картечницата. Слава Богу, че карат толкова бързо! И дано Милър не направи нещо! Когато отминават и грохотът и дрънченето заглъхват, поглеждам към Милър и Гордън в другия окоп. Бъд стои зад картечницата; до него Мел, по-близо до мен, се взира към нас.

— Видяхте ли им униформите и знаците, а? Сто на сто това бяха мръсните есесовци!

Лицето на Уилкинс е побеляло, безкръвно, както и моето, предполагам. Господи, изглеждаха толкова закоравели, толкова професионални, толкова непобедими!

— Какво смяташ да правим, Уонт? Какво ще правим сега?

— Само едно знам, Майка. Ще стоим колкото се може по-далеч от тази папlach; нямаме работа с тях.

— По страниците на танковете наистина имаше нарисувани бели черепи и кръстосани кости. Видя ли?

— Видях, Майка. Видях. Може би е само за да ни плашат, но явно действа. Аз наистина се изплаших. Някой да има някакво хрумване?

Мълчанието им е трайно и дълбоко като снега пред нас. Няма какво да правим, освен да се заровим още по-дълбоко в земята. Свивам се на дъното на окопа и пускам достатъчно напоени с бензин съчки в каската си, за да запалят огън. Време е да помисля. Ако военното време изобщо може да бъде някак от полза за въображението на типа „художник — творец“, сега трябва да е моментът.

След половин час пак слизам до джипа. Вече е съвсем светло. Изтокът явно е в обратната посока. Намирам белилото. Измъквам маскировъчните костюми. Какво ли ще каже отделението? Може би това ще ги убеди, че съм прекрачил границата на лудостта. Ще има бунт. Аз също ще се присъединя. Но не мога да измисля нищо друго. Давам знак на Майката да дойде с мен и двамата се пъхаме в окопа на Милър и Гордън. Обяснявам им идеята си колкото мога по-добре. В

нея има нещо като изобретателна шахматна стратегия с уловки: начало „прави се на умрял“. Свършвам и чакам.

— Ами радиото?

— Ще го заровим.

— А картечницата?

— Също.

— И пушките ли?

— Няма как.

Както обикновено, Гордън задава най-трудния въпрос:

— Ако действително успеем да стигнем до нашите, какво ще им кажем?

— Били сме заловени. Взели са ни оръжията. После сме избягали. Тогава ще трябва да ни изпратят в тила, докато ни разследват; няколко дена луксозен живот. Но ще се придържаме към версията си. Обзалагам се, че нещата са толкова объркани, че и без това никой няма да ни задава въпроси.

Уилкинс ме поглежда така, сякаш вече съм напълно неразбираем.

— Леле божкее!

— Както казах, или ще действаме всички заедно, или нищо. Няма друг начин. Ако някой има възражения, каквито и да било, не е нужно да ми ги обяснява, просто ми кажете.

Дълго мълчание. Трябва да се помисли. Толкова типично за спецрезерва, та чак да ти втръсне, по-лошо дори от версията със залавянето ни от германците. Пръв проговаря Милър:

— Аз съм за.

Гордън поглежда към него, после към мен.

— Аз също. Целият замисъл е толкова налудничав, че ако не опитаме, ще съжалявам до края на живота си. От друга страна, краят на живота ми може да дойде още днес.

Обръщам се към Уилкинс. Той е в неизгодно положение.

— Няма да упражняваме натиск върху теб, Майка. Сам си реши.

— О, вече реших. Само чаках другите да се изкажат, за да не упражня аз натиск върху тях. Това може да е най-хитрият импас в цялата история на отделението.

Уилкинс се усмихва с тебеширеното си лице, но не си спомням да съм виждал по-хубава усмивка. Тази усмивка ми беше необходима, за да извърша онова, което възнамерявам.

Първо изрисуваме с белилото кръгове върху каските си. Нахлузваме снежните костюми. После начертавам правилен кръст върху една кутия за неприкосновен запас. Изрязвам го с щика. След това идва най-трудното. Обръщаме Мънди. Натискаме го тъй, че от устата му бликва кръв от дробовете. Накисвам в нея един тампон от превързочния пакет на Уилкинс, последният, с който разполагаме, и правя червени кръстове по каските ни и по ръкавите на снежните костюми. Кръвта е гъста, лепкава, тъмна, но като се смеси с белилото, става червена. По време на работата на два пъти едва не повръщам, но се самоувеждавам, че Отчето не би имал нищо против. Може би скверним храма на Светия дух, но поне в името на добра кауза — самите нас. При това с тия бели кръгове и кръвта всичко наподобява донякъде църковна служба.

Изрисуваме големи бели кръгове и върху платнищата, а в тях вписвам червени кръстове с дебелина два инча и височина един фут. Сгъваме платнищата на две по диагонала и напъхваме двойния им ъгъл в каските си, под подплатата. Става нещо като пелерина. Когато свършваме, приличаме на странна смесица от шафери и статисти за „Тримата мускетари“.

Наближава десет, когато заравяме цялото снаряжение. Слагаме радиото, тежката картечница, пушките, сандъчетата с боеприпаси и гранатите в окопа, който изкопахме двамата с Уилкинс. Покриваме всичко с едно платнище, като го затискаме плътно по края, и затрупваме целия куп с пръст, риейки с крака. Рием, докато се получава нещо като надгробна могила. После я отпъкваме и посипваме със сняг. Когато свършваме, всички пухтим. До нас на земята лежи Мънди. Оглеждам се наоколо.

— Е, ако някой ден някой пожелае да започне самостоятелна война, след като тази свърши, ще знае къде да дойде. Това е гробно място, на което даже няма да оставя знак.

Вдигаме Отчето на раменете си. Покриваме го с последното останало платнище, това на Шутзър. На него също съм нарисувал бял кръг с червен кръст заради самолетите. Носим го по двама от всяка страна. Тежестта не е непосилна, макар и доста голяма. Тръгваме право по средата на пътя.

Решаваме, че танковете са били също тъй объркани като нас, така че тръгваме натам, откъдето пристигнаха те и накъдето, ако се съди по зазоряването зад гърба ни, трябва да е запад. Но няма кой знае какво значение.

Автоматично стъпваме в крак. На всеки десет минути се сменяме, като полагаме Мънди на земята между нас и го заобикаляме, за да минем от другата му страна. Не говорим много. При всяко спиране се бавим само колкото да пораздвижим схванатите си мускули или да се изпикаем. Никой не се отдалечава на повече от стъпка от Мънди; той е нашият пастор за измъкване от този ад.

Вървим часове наред. Минаваме покрай други преобърнати джипове, разбити танкове, трупове. Стараем се да не гледаме. Накрая се забиваме право в караула на американска инженерна рота. Те са минирали мост. Казваме им, че сме видели танкове, пътуващи в неправилна посока. Сержантът от поста ни води при един лейтенант. Носим Мънди с нас.

— Какво е това облекло, войници?

Казвам му номера на нашия полк и че сме разузнавателна наблюдателна група, която е била заловена. Той не сваля очи от странните ни одеяния.

— Що за костюми са това, по дяволите? Да не сте санитарите?

Разказвам му, общо взето, как сме стигнали дотук.

— Вие, войници, си играете с огъня, така да знаете. Някое лайно офицер може да излезе голям умник и да прокара Женевска конвенция за тая работа.

После се изсмива.

— Проклет да съм! Цялата тая шибана война отиде по дяволите.

— Да, сър.

— Добре, давайте тогава. Нека моите хора от другия пост ви преведат през мините. По пътя назад сме заложили противотанкови мини. Навярно няма да избухнат само от едно настъпване, но нека не рискуваме.

— Да, сър.

Редниците от другия пост ни дават цигари и неприкосновен запас за закуска. Изяждаме го, преди да тръгнем отново на път. Вече нищо няма голямо значение, освен да не ни убият. Тези момчета са убедени,

че са обградени, тъй че шансът да бъдем скоро на свобода у дома е съвсем нищожен.

Близо пет часът е и почти се стъмва, когато отново ни задържат. Изкрещават ни първата част от някаква парола.

— Не знаем отговора. Идваме от друг сектор.

— Стой, не мърдай!

— Американци сме.

— Така казвате!

Насреща ни излиза сержант; върви приведен с насочена карабина. Когато ни вижда, я сваля.

— Добре, вярвам ви. Боже мой, откъде сте взели тия смахнати облекла? Това да не е кръв?

По пътя му разказваме историята на нашето „бягство“. Това е дивизия, за която изобщо не съм чувал. Идват от Саар и са част от войските на Патън. Той ни съветва да изтрием кръстовете, преди да продължим.

Оставяме платнищата.

Нарежда на един редник първи клас да ни отведе до батальонния щаб, където скачаме в един камион, който ще ни откара в собствената ни част. Става им малко криво, когато настояваме да вземем и Отчето с нас.

Закарват ни чак до дивизионния щаб. Когато пристигаме, им разказваме, че сме били заловени и сме избягали. След това двамата с Уилкинс занасяме Мънди в палатката на погребалните архивари. Тя е пълна с трупове. Отдельонният, който отговаря за тях, ни казва, че няма от нашата дивизия; били все случайно намерени.

— Някои са лежали на земята още отпреди да падне снегът.

Чудя се дали вече са намерили и труповете край нашия замък — както ония отпреди нашето пристигане, така и другите, които ние оставихме.

Наблюдаваме как отдельонният изрязва знаците с номера на Мънди. Пъха единият между зъбите на Отчето, а другият в тъмнозелена торбичка, пита ме от коя част е Мънди. Казвам му. Измъква един етикет на телче и написва върху него името на Мънди, серийния му номер и буквата К, което значи „католик“, гледайки от

бележката върху зъбите му. Отваря чувала и връзва етикета на китката му. Зяпа златистата сатенена покривка, в която сме го увили, после завива трупа с войнишко одеяло, като покрива и лицето му. Мънди е толкова дълъг, че босите му крака остават да стърчат навън. Отиваме си, преди отделонният да е започнал да ни задава въпроси.

Два дена по-късно ни закарват с джипове на двайсетина километра по-нататък до нашия полкови лагер. Викат ме право при Уеър. Отново разказвам историята за нашето „бегство“. Пред него минава. Искам да се измъкна. Имам чувството, че ми прималява отвътре; отново ме обзема треперене. Но Уеър може да ме държи там на разговор колкото си ще. Полагам усилия да не се разрева пред него.

— Останалите от отделението измъкнаха ли се?

— Да, сър.

— А какво стана с джипа и радиото?

— Наложих се да ги изоставим, сър?

— Дори и картечницата ли? И пушките?

— Германците ни взеха пушките, сър.

— Леле мале!

— Измъкнахме само Мънди, сър.

И аз не знам защо му го казвам. Това не го засяга; не го е грижа. Но ми се струва важно.

— Избягали сте и сте взели Мънди със себе си?

— Да, сър. Върнахме се и го взехме. Изнесохме го като санитарии.

— Майко мила! Не казвайте на Лав.

— Добре, сър.

— Оставете на мен да докладвам. Изобщо не споменавайте, че сте изнесли Мънди. Господи, колко го носихте, по дяволите?

— Не знам, сър.

— Проклятие!

— Има ли някакви вести от първо отделение, сър?

— Нищо. Между другото, когато се изтегляхме, положих усилия да ви оставя едно радио и джип, но всички превозни средства до едно бяха необходими за полковото продоволствие. Нищо не можах да направя.

В този момент ужасно ми се ще да попитам за Шутзър, но нещо ме дави в гърлото. Отворя ли уста, ще заплача, ще запищя или ще се нахвърля върху висшестоящ офицер. Само отдавам чест, обръщам се и си тръгвам, сякаш ме е освободил.

Крача безцелно до кухненската палатка и пропълзявам между котлите с вода за пране на раници. Сядам между тях и стената на палатката. Не знам къде са Уилкинс, Милър и Гордън. Дано да са намерили отнякъде платнища и спални чували; твърде много съм изморен, съсипан, за да проверя. Свивам се на топло върху едно платнище. Стигнал съм до фазата, в която само сънят помага.

Събуждам се. Над мен стои Уеър и ме рита по краката. С огромно усилие се изправям, чувствам се като пиян.

— Няма нужда да ставаш, Нот. Искях само да ти кажа, че оправих работата.

Стъпвам на крака, изгупвам с ръка коленете си.

— Бях при майор Лав. Всичко е уредено. Той казва, че щом като не сте били във военнопленнически лагер, няма нужда да минавате през цялата дивотия на разследването.

Прави пауза.

— Ще попълним разузнавателния взвод със старата противотанкова част, която беше разбита. Кой предлагаш за подофицери?

Не мога да мисля. Всичко ми изглежда безсмислено.

— Не знам, сър.

— Аз смятах Гордън да стане сержант на другото отделение, а Милър — твой помощник. Има едно говедо ефрейтор, който ще дойде с тях; може да работи с Гордън.

— Да, сър.

— Предложил съм Уилкинс за бронзова звезда. Лав подписа почетната грамота, но никак не е доволен. Освен това преместих Уилкинс в охраната.

— Благодаря ви, сър.

Вече съм готов да опитам.

— Как е Шутзър, сър?

— Нямаше шанс. Умря, преди да пристигнем до частта. Не можахме да му помогнем особено по пътя. Онази зелка също умря; никаква възможност да го разпитахме.

Мълча. Чакам само Уеър да ми се махне от главата. Искam отново да остана сам и да се свия на земята.

— Щях да забравя сержант. Ще трябва да подпишете протоколи за джиповете, радиото и телефоните. Не знам за пушките и картечницата. Понеже сте били заловени, мисля, че няма да имате неприятности.

Измъква формуляри от джобчето си и ми ги подава. Обзема ме хладнокръвие, не студ, а само хладнокръвие, като че не участвам във всичко това.

— Загубихме и един бинокъл с двайсетократно увеличение, сър.

— Не се тревожи за това; почини си, имаш време. Скоро ще се изтегляме оттук; ще отблъснем тия мръсни зелки чак назад до Берлин.

Той се усмихва и си отдаваме чест. Виждам толкова ясно. Всичко ми идва на фокус, а пред очите ми е мъгла.

Виждам ръбчето по края на отличителните знаци върху подплатата на каската на Уеър, която по-рано, преди да стане шеф, беше златиста. Виждам жълтеникави гурели в ъгълчетата на очите му.

Поглеждам надолу и виждам тъмнозелената зимна трева по пода на кухненската палатка, плъсната в калта... Виждам парата и чувам как ври водата за пране на раници в мръсните, поцинковани казани от двеста и петдесет литра.

От врялата вода мирише на мазнотия.

Чувам как от покрива на топлатата палатка капе разтопен сняг.

Издание:

Уилям Уортън. Отбой в полунощ

ИК „Рата“, 1986

Редактор: Асена Стоименова

ISBN 954-9608-05-0

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.